THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES.

OFFICIAL REPORT

Fifteenth day of the Third Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly.

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Saturday, the 6th September, 1969.

The House met at Half-Past Eight of the Clock.

(*Mr. Speaker in the Chair*)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

MISSING OF FILES IN DEPUTY REGISTRAR'S OFFICE VIZAG

421—

* 890 (2569) Q.—Sri R. Mahananda (Darsi) .—Will hon. the Chief Minster be pleased to state·

(a) whether it is a fact that Deputy Registrar of Co-operative Societies, Visakhapatnam reported to the Joint Registrar that 187 Execution Petitions and 112 Arbitration references involving an amount of Rs. 68,000 are missing in the office;

(b) whether it has been detected by any Special Deputy Registrar;

(c) who is responsible for all these missing files; and

(d) whether they have been sagain built up and at what stage the matter stands ?

(The Minister for Finance deputised the Chief Minister and Answered the Questions.)

The Minister for Finance (Sri K. Vijayabhaskara Reddy) :— The Deputy Registrar of Co-operative Societies, Visakhapatnam during physical verification of execution petitions and Arbitration references pending in his Office and with the out-door staff, noticed during 1964-65 that certain Execution Petitions and Arbitration References were missing· After reference to the concerned Societies and Old records it was finally found that 807 Execution Petitions, involving an amount of Rs 1,31,927 and 96 Arbitration References, involving an amount of Rs 29,906 were missing·

(c) Certain Co-operative Sub-Registrars, Sale Officers, Co-operative Inspectors and the section clerks were found responsible, for

the loss of the files. Appropriate disciplinary action is being taken against those responsible.

(d) The Deputy Registrar of Co-operative Societies has entrusted the work of reconstruction of the missing files, wherever balances are outstanding recovery, or taking other appropriate action against four Co-operative Sub-Registrars. The Collector(Co-operation) Visakhapatnam is pursuing action in the matter

(శ్రీ) పి. సుబ్బయ్య (ఎర్రగొండిపాలెం) :— ఇవి ఎప్పుడు మిస్ అయినవి ? వారి మీద తీసుకున్న చర్య ఏమి ?

(శ్రీ) కె. విజయ భాస్కర రెడ్డి :—చాల సంవత్సరాలుగా ఉన్నాయి. కాని 64-65 లో డిక్లెక్టు చేయబడింది.

Sri D. Venkatesam :—What kind of action has been taken by the Government against the defaulters and what is the amount that has been recovered at least from those who are responsible for it ?

(శ్రీ) కె విజయభాస్కర రెడ్డి :— వారిపైన ఏక్షను సస్పెండు చేయడమా ఏమిటి అని ఆలోచిస్తున్నారు. కాని రికవరిలో 100 పిటిషనులు ఉన్నాయి కాబట్టి ఎగ్జాట్ ఎమౌంటు చెప్పలేను.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు (అనకాపల్లి) :— 64-65 లో డిక్లెక్టు చేశారు. నాలుగు సంవత్సరాలయింది. వారిపై ఏక్షను తీసుకుని రికవరు చేయకపోవడానికి కారణమేమి ?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి — దాదాపు 14 గురు సి. యస్. ఆర్ లపై ఇన్స్పెక్టరుల పైన చర్యతీసుకుంటున్నారు ఇవన్ని మిస్ అయినప్పుడు ఒరిజినల్ గా ఏ క్రెడిట్ సొసైటియో తెలుసుకుని దానిపరిస్థితి తెలుసుకోనడానికి ఆలశ్యమయింది. ఇపుడు చర్య తీసుకుంటున్నారు.

(శ్రీ) జి. వెంకటరెడ్డి (పరచూర్) :—లక్ష 29 వేలు రూపాయలు పోయింది. నాలుగు సంవత్సరాలయింది. Is it not the duty of the Government to suspend them immediately and conduct an inquiry keeping quiet for four years without taking any action, is it not bad on the part of the Government ?

Sri K. Vijayabhaskara Reddy :—There is reason for this anxiety. It is not a thing which has happened in one officer's time. The responsibility has to be fixed on all the people concerned. Nearly, 15 to 16 C.S R's and others are involved. To fix responsibility take some time. They are all missing for some years. To find out how many are missing, what is the amount involved, who are responsible and all that takes time. Now action is being taken.

(శ్రీ) పి. ఒ. సత్యనారాయణరాజు (ఎమ్మిగనూర్). — అధ్యక్షా, ఆఫీసరులు చెప్పారు. వారిపేర్లేమి ? వారిమీద తీసుకున్న చర్యఏమి ?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :— 16-17 మంది సి. యస్. ఆర్ లు ఇనస్పెక్టరులు ఉన్నారు. వారి పేరులు ఇక్కడ లేవు Collector, Visakhapatnam is personally taking interest and taking action.

శ్రీ టి. సి. రాజన్ (పలమనేరు) :— మంత్రిగారు చెప్పేది చూస్తే ఇది ప్రి-ప్లాన్డ్‌గా, మిస్ఎప్రోప్రియేషను చేసినట్లు తెలుస్తోంది. చాలచోట్ల ఇలాంటివి జరుగుతున్నాయి. ఇలాగ జరగకుండా ఏదయినా చేయడానికి ఏమయినా చేస్తారా? డిలె ఇన్ జడ్జిమెంట్ అనేది తమకు తెలుసు.

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— ఆడిటింగు ప్రతిసంవత్సరము జరిగితే బాగుంటుంది. సొసైటీ ఆడిటింగు ప్రతి సంవత్సరము జరిగితేగాని ఇటువంటివి పోవని నా భావము.

శ్రీ పి. గున్నయ్య (పాతపట్టణం) : — అధ్యక్షా, యీ రిజిస్ట్రారుగారికి ప్రొమోషను ఇప్పిస్తారని తెలుస్తోంది. ఇస్తున్నారేమిటి?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— ఒకరు కాదు 10-14 మంది ఉన్నారు.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య (చీరాల) :—దానిలో 187 ఎగ్జిక్యూషను పిటిషనులు 87 ఆర్బిట్రేషను రిఫరెన్సెస్ మిస్సింగు అంటున్నారు. యీ పరిస్థితులలో తిరిగి ఎగ్జిక్యూషను పిటిషన్స్ ఆర్బిట్రేషను రిఫరెన్సెస్ తీసుకుని కార్యక్రమం కొనసాగింప బడుతుందా? ఎంక్వయిరి తో బాటు కార్యక్రమం కూడ నిలిపివేశారు.

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— కోటయ్యగారు చెప్పిన విషయం జరుగుతోంది. యీ ఫైల్స్ అన్ని రిబిల్డ్ చేసి ఎవరెవరికి ఔట్ స్టాండింగు ఉంది అనేది చూస్తున్నారు. ఇవన్ని తరువాత పిటిషను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి) :— డిప్యూటి రిజిస్ట్రారు ఇప్పుడు అక్కడే ఉన్నారా లేక మారినారా? ఇందులో రాజకీయనాయకులెవరయినా ఉన్నారా?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—64-65 లో కనుక్కొన్న డిప్యూటి రిజిస్ట్రారు అక్కడున్నారో లేదో చెప్పలేను కాని అంతకుముందున్నవారు అక్కరలేదు. ఈయన వచ్చి ఇన్ స్పెక్షను సందర్భంలో బయటపడిన విషయాలవి.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు (నెల్లూరు) :— యీ పిటిషన్సుకు ఒక రిజిస్టరు మెయిన్‌టెయిను చేయాలిఅని రూల్సులో ఉంది. ఆ మాదిరి రిజిస్టరు మెయిన్‌టయిను చేశాక అది కూడా మిస్సింగా?

Sri K. Vijayabhaskara Reddy :—I can't exactly say, Sir, but some difficulties somewhere like that must have led to this thing.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు (కాకినాడ) :—యీ గోలుమాలు ఒక విశాఖపట్టణం జిల్లాలోనేనా లేక ఇతర జిల్లాలకుకూడ ఉందా అయితే విచారణ ఏమయినా చేస్తున్నారా?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— విచారణ అవసరంలేదు. సాధారణంగా అక్కడ ఆఫీసు ఇన్ స్పెక్షన్ను సకాలంలో జరుగుతుంటే ఇవన్నీ బయటకు వస్తాయి. 3-4 సంవత్సరములుగా జరగక ఇవి జరిగినాయి. తక్కినచోట్ల పెద్ద ఎత్తున ఉండవని నా ఉద్దేశం.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—ప్రతి సంవత్సరము కో-ఆపరేటివ్ ఆడిట్ వారు ఏమి చేస్తున్నారు ?

శ్రీ కె విజయభాస్కరరెడ్డి :—సొసైటీ లెవెలులో లేదు. సొసైటి నుంచి ఆర్బిట్రేషను రిఫరెన్సెస్ వస్తాయి అవి ఫైలు చేస్తారు. డి. ఆర్. ఆఫీసులో జరిగినమిస్సింగు ఇది.

GRAIN STORAGE SILOS UNDER P. L. 480

422—

* 869 (2408) Q.—Sri A. Madhava Rao :—Will hon the Chief Minister be pleased to state .

(a) at what stage the grain storage in Silos under the P.L. 480 at Tadepalligudem,

(b) is it functioning; if not, why ?

Sri K. Vijayabhaskara Reddy :—(a) The National Co-operative Development Corporation of India sanctioned a loan of Rs. 24.00 lakhs and a subsidy of Rs 3.00 lakhs to the State Government and the State Government passed on this loan subsidy to the West Godavari District Co-operative Marketing Society Limited, Eluru for setting up of a modern rice mill at Tadepalligudem. The construction of six silos along with the rice mill has already been completed

(b) The silos are not functioning for want of enough quantity of paddy for storage in them.

శ్రీ ఎ మాధవరావు.— ఈ loan ఎప్పుడు మనకు వచ్చింది Central Government నుంచి అది ఎప్పుడు పూర్తి చేశారు ఎందువల్ల padday stock లేక పోతే అక్కడ ఇది locate చేశారు.

శ్రీ కె విజయభాస్కరరెడ్డి — మనకు 1965 లో వచ్చిందంటే పని ఎప్పుడు పూర్తి అయింది అంటె, ఆ ఫైల్సు మాత్రం 1968 లో పూర్తి అయినాయి. మిగతాది, rice mill మాత్రం 1,2 సంవత్సరాల ముందే పూర్తి అయింది.

OBJECTION BY REFINANCE CORPORATION

423—

* 594 (6605) Q.—Sri Vavilala Gopalakrishnaiah :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether Agricultural Refinance Corporation have objected to the cultivation of paddy instead of irrigated dry crops to enable the early repayment of their loans. *(Vide* page 30 Journal of the All India Central Land Development Banks Co-operative Union, Hyderabad, March, 1968) ; and

(b) if so, the reasons therefor ?

Sri K. Vijayabhaskara Reddy :—(a) Yes, Sir Under the Nagarjunasagar Project Scheme the Agricultural Refinance Corporation raised the objection.

(b) The Agricultural Refinance Corporation opined that it would vitally affect the refinance facilities already given by the Corporation, if paddy crop is cultivated, as it involves changes in rates of finance and cropping pattern.

(శ్రీ చావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఇది చాల ఆశ్చర్యంగా ఉంది. Agricultural Refinaucing Corporation డబ్బు ఇచ్చింది. దానికి అప్పు తీర్చాల న్నట్లయితే, అక్కడ నీరు ఉంటే, మాగాణి ప్రాంతము అయితే, ఎక్కువ పంట పండుతుంది. త్వరగా డబ్బు తీరుతుంది. కాని మీరు మాగాణి పంట పండించ డానికి వీలు లేదు, Dry paddy మాత్రం పండించాలి అని చెప్పడం ఇది ఎక్కడి న్యాయమో అర్థం కావడంలేదు. ఇది హైలాక్ గారి రాజ్యానికి మించినట్లు వున్నది.

(శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— వారు అన్నమాట వాస్తవమే కాని వారితో చాలా సార్లు సంప్రతించి అదేమీ ఇబ్బంది లేకుండా, ఆహార ధాన్యాలు ఎక్కువ పండించడానికి మరొక సంవత్సరానికి వీలుంటుంది కాబట్టి ఒక 5 సంవత్స రాలు పరిమితి తీసుకొని రైతులు పండించాలని issue చేశాము దానిపైన వారి loaning pattern change అవుతుంది. Irrigated dry కి ఏమో కొంత తక్కువ వుంటుంది. wet కు ఏమో ఎక్కువ ఉంటుంది Irrigated dry కు అని ఇచ్చిన అప్పు, level చేసుకోడానికి దానికే సరిపోతుంది. మరి దాంట్లో wet paddy చేస్తే, మరి loaning pattern change అవుతుందని మనకు రాష్ట్రప్రభుత్వము వారికి చెప్పడం కూడా జరిగింది. ఈ వేళ నీళ్లు ఉన్నాయి. పండించుకొనే శక్తి ఉన్న రైతు ఉన్నాడు అందువల్ల ఆ విధంగా జరిగింది. దాన్నిగురించి మీరేమీ ఆందోళన పడవలసిన అవసరం లేదు.

(శ్రీ పూల సుబ్బయ్య :— ఆందోళన పడకూడదంటే, Rules liberalise చేయాలి కదండి. Rules ప్రకారం పోవాలి కదా. ఏ Rules ప్రకారం వాళ్లు loan ఇచ్చారో దాని ప్రకారం వసూలు చేస్తారు కదా. వాటికి relaxation ఏమైనా చేస్తున్నారా ప్రభుత్వము ?

(శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—అక్క Rules విషయం కాదండి. మనము ఒక scheme Agricultural Refinancing Corporation వారికి పంపించాము, పలానా సర్వేనంబరులో irrigated dry అని ఉంటుంది, పలానా సర్వేనంబరులో irrigated wet అని ఉంటుంది. ఒక G.O. issue చేశాము మొదట 4, 5 సంవత్స రాలు Executive Engineer permission తో irrigated dryగా classiby చేసిన వాటిలో కూడా వరి పండించవచ్చు, దేశంలో ఆహారకొరత వల్ల అని ప్రభుత్వము ఒక G.O. issue చేసింది. దానికి వారి ఆమోదం తో working pattern అది change అవుతుంది. మాకు ముందు అయినా తెలిపి ఉండవలసింది మీరు అనే భావన తప్ప ఇందులో ఇంకొకటి లేదు.

(శ్రీ టి జి. తిమ్మయ్య చెట్టి (ఆదోని) :—ఈ Agricultural Refinancing Corporation ఏ పద్ధతిపైన loan ఇస్తుందో చెప్పగలరా ?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—Agricultural Refinancing Corporation ఫలానా ప్రాంతములో ఈ ప్రాజెక్టు క్రింద ఈ విధంగా ఇన్ని ఎకరాలు irrigated dry, irrigated wet ఉన్నదని చెప్పిన తరువాత, ఆ irrigated dry కి ఎంత Loan ఇవ్వాలని, దీనికి ఎంత ఇవ్వాలని వాళ్లు technicalities కు పంపించి, మన ఆఫీసర్లను అంతాకలిసి ఆప్రాంతాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని చేస్తారు, ఈ scheme approve అయిన తరువాత debentures close చేసి వారు 95 percent contribute చేసి అది Central Land Mortgage Bank కు ఇస్తారు. వారు తరువాత తిరిగి రైతులకు ఇస్తారు.

(శ్రీ) సి. హెచ్. సుబ్బరాయుడు :—(కాడిపత్రి) ఇందాక మంత్రిగారు చెప్పుతూ irrigated dry గా localise చేసినటువంటి నంబర్సు, ఒక 4, 5 సంవత్సరాలు నీరు సంవృద్ధిగా ఉంటుంది గనుక ఆయకట్టు కాని కారణంచేత, ఒక్క నాగార్జునసాగర్ లోని I. D. నే ఒక 4, 5 సంవత్సరాలలో wet గా develop చేసుకోడానికి G.O. issue చేశామన్నారు. అదే మోస్తరుగా H.L.C. క్రింద గాని, ఇతర projects క్రిందగాని, ఆయకట్టు develop కానంతవరకు, full demand avail అయ్యేవరకు అదే మోస్తరుగా G.Os. ఏమైనా ఇస్తారా?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—ఆయకట్టు develop కాక ఇచ్చింది కాదండి. నీరు ఉన్నది, అవకాశం ఉన్నది, పండించుకొడానికి. కానీ, సుబ్బరాయుడుగారికి తెలుసు, మొదట 1, 2 సంవత్సరాలు G.O ఉన్నది. మొదటి సంవత్సరం, ఏ project తయారైనా, నీరు ఉపయోగించుకోవడంలో కొంత liberalగా నీరు ఉపయోగించుకోడానికి, తరువాత రైతులు కూడా దానికి అలవాటు పడడానికి కొంత incentives ఉన్నాయండి. ఇటువంటి చిన్న చిన్న permits ఉన్నాయి. కొత్తవి ఇవ్వవలసిన అవసరం లేదు. ఇప్పటికే G.Os. ఉన్నాయి.

(శ్రీ) ప్రగడ కోటయ్య :—ఇప్పుడు loaning patternలో ఏదో మార్పు వచ్చిందని అన్నారు. కాని, ఇంతకు పూర్వము irrigation schemes కు, చిన్న చిన్న minor irrigation schemes అన్నిటికి Agricultural Refinancing Corporation నుంచి తప్పనిసరిగా loans వస్తాయని వాటిని కొన్నిటిని మంజూరు చేసి recommend చేసిన సందర్భాలు కూడా ఉన్నాయి. మరి వాటన్నింటికి కూడా loans ఇస్తున్నట్లు ? లేకపోతే, ఈ patternను ఆధారము చేసుకొని ఈ కొత్త Irrigation Schemesకు loans ఇవ్వడం మానివేశారా Agricultural Refinancing Corporation?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—దీనికి దానికి ఏమీ సంబంధం లేదండి. ఇది seperate ఇది ప్రత్యేకంగా నాగార్జునసాగర్ లో కొంత change, అది temporary change. దాన్నిగురించి వారు చెప్పిన objections అని వారు చెప్పుకోవడం వింటున్నాను. కాని localisation ఏ విధంగా చేయాలి అనేది మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వముయొక్క విధానము. ఎన్ని నీళ్ళు ఉన్నాయి, ఏ పొలములో దేనిక్రింద classify అనే దాంట్లో వారేమీ జోక్యము కలిగించుకోవడం మంచిది కాదు. అది మనకే వదలివేయాలని, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి అని వారు చెప్పిన

దానికి దీనికి సంబంధం లేదండి. దానికి దీనికి ముడి పెట్టడానికి అవకాశంకూడా లేదు. అది ప్రత్యేకంగా, on merits, they will be sanctioned.

శ్రీ జి. వెంకటరెడ్డి :— ఇప్పుడు I D. patternలో మా మూలు గా ordinary paddy పండిస్తున్నారు. అదే పాతిక ఎస్తాలు పండిస్తున్నారనుకోండి. అంటె Agricultural Refinancing Corporation వారి అభిప్రాయములో I.D. pattern అంటె ఏయే పంటలు పండించాలని specificగా ఏమైనా directions ఇచ్చినారా అండి.

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి : — Specificగా ఏమీ లేదు. Irrigated Dry అంటె సాధారణంగా జొన్నగాని, వేరుశనగగాని, పత్తిగాని పండిస్తారు తప్ప ఇంకేమీ లేదు. కాని గుంటూరు జిల్లాలో వారు చెప్పినమాట వాస్తవమే. Irrigated dry crop గానే paddy పండిస్తున్నారు. మంచి పంటలు వస్తున్నాయి. గత సంవత్సరం 60 వేల ఎకరాలలో వేశారు, ఈ సంవత్సరం కూడా ఎక్కువగా ఉండవచ్చు.

PLANNING CELL IN CO-OPERATIVE DEPARTMENT

424—

* 847 (2261) Q.—Sri Dhanenkula Narasimham (Udayagiri):—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether there is a planning cell in the Co-operative Department; and

(b) if so, the activities of the same?

Sri K. Vijayabhaskara Reddy :—(a) The answer is in the negative

(b) Does not arise.

(a) లేదండి.

(b) ఉద్భవించదు.

శ్రీ డి. నరసింహాము :— ఈ సహకార శాఖ సక్రమంగా పని చేయడం లేదని, అందులో ఈ ప్రణాళికా విభాగము ఏర్పాటు చేయడం సబబుగా ఉంటుందని కొంతమంది మిత్రులు సలహా ఇచ్చినట్లుగా తెలుస్తుంది; అది ప్రభుత్వానికి వచ్చిందా? అది నిజమేనా?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— Planning cell ఇప్పుడు ఏమీ లేదండి. అది ఇప్పట్లో చేయాలని ఉద్దేశం కూడా లేదు. కాని మీరు చెప్పిన సలహాలు కూడా వస్తున్నాయి. ఢిల్లీనుంచి, ఇతరచోట్ల నుంచి Planinng Cell ఒకటి పెట్టాలని. కాని Planning Section అని ఒక భాగము ఉన్నది. వారు ఏదైనా మన Plans, Schemes ఏ విధంగా జరుగుతున్నాయి, ఏ విధంగా చేయవలసిందని ఈ విషయాలు చెప్పుతారేగాని, మీరు చెప్పే ఉద్దేశం మంచిదైనా ఇప్పుడు ఉండేటటువంటి పరిస్థితులలో ఇంతలో ఒక నిర్ణయం చేస్తాము అని చెప్పడానికి వీలులేదండి.

CO-OPERATIVE BANKS FOR HARIJANS

425—

* 983 (1525-(V) Q.—Sri D Prakasam (Addanki): Will Hon. Chief Minister be pleased to state :

(a) the number of Central Co-operative Harijan Banks under the Government,

(b) the number of those functioning properly;

(c) whether it is a fact that it is intended to liquidate some of them; and if so, the reasons;

(d) whether there is any proposal to establish a co-operative Harijan bank for each 4 or 5 villages,

(e) if so, when the same will be established, and

(f) the number of those functioning in Ongole Taluk, Guntur District?

Sri K. Vijayabhaskara Reddy —(a) Nil

(b) Does not arise

(c) Does not arise.

(d) No, Sir.

(e) Does not arise

(f) Nil

శ్రీ ఎం. వీరరాఘవరావు (పత్తిపాడు) :— అధ్యక్షా, మంత్రిగారు హరిజనులకు ప్రత్యేకమైన సౌకర్యాలు చేస్తున్నాము అని ఈ ప్రభుత్వం వారు ఎన్నెన్నో ప్రకటనలు చేస్తూ, Co-operative సంస్థలద్వారా ఋణ సౌకర్యాలు కలిగించడం కోసం ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదని చెప్పుతున్నారు. మంత్రిగారి భావము ఏమిటండి? అసలు హరిజనులకు ప్రత్యేకంగా సౌకర్యాలు ఇవ్వడం తప్పా?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— తప్పకుండా చేయాలని మనయొక్క ఉద్దేశము. కాని మీరు చెప్పిన విధానము కాదు, హరిజన Banks ఏమైనా పెట్టుకొన్నారా, దానికి సంబంధించి వివరాలు అడిగినారు. అదేమీ లేదు. కాని హరిజనులకు ఇప్పుడు ఉండేటటువంటి సొసైటీలద్వారా, Banks ద్వారా సహాయం చేయడానికి అవకాశం ఉన్నది. ఆ విధంగా చేయాలని మా ఉద్దేశము.

శ్రీ ఎం. వీరరాఘవరావు :—అలా జరగలేదండి హరిజనులకు గ్రామాల స్థాయిలో Co-operative Societiesలో అప్పులు ఇవ్వడం లేదు. ప్రత్యేకమైన orders ఏమైనా జారీ చేస్తారా?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— ప్రత్యేకమైన orders అప్పుడే, వారి కోసమే Banks కు సంబంధించినంతవరకు ఆ ordersలో పద్ధతిగా చేయాలనేది, వారితో సంప్రదించి వారికి కొన్ని సలహాలు ఇచ్చామండి. ఇంకా ఏద్దైనా

వారికి సహాయం జరగకపోతే. మరి ఏదైనా మార్చడానికి సలహాలు ఇవ్వడానికి అవకాశం ఉన్నది.

(శ్రీ) ఆర్. సత్యనారాయణ :— అధ్యక్షా, అసలు ఈ Co-operative Banksలో హరిజనులకే కాకుండా, agricultural labourకు, భూమిలేని వ్యవసాయ కూలీలకు అప్పులు ఇచ్చే అవకాశాలు లేవు. అవకాశాలు ఇవ్వాలని అనేకసార్లు demandకూడా చేయడం జరిగింది. ఇప్పుడు ప్రభుత్వము వారికి కూడా వ్యక్తిగత హామీలపైన loans ఇచ్చే విషయం ఆలోచన చేస్తారా ?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :— ఇప్పుడు ఉన్నంతవరకు security loans అని ఇస్తున్నారు. అది చాల కొద్దిగానే జరుగుతుంది. మరి ఏ విధంగా చేయాలనేదే మా ఆలోచన.

Repairs to Panagalla Kattamguru Road

426—

* 580 (2612) Q.—Sri N. Raghava Reddy (Nakrekal):—Will hon. the Deputy Chief Minister be pleased to state :

(a) the year-wise amount of expenditure incurred so far from 1966 to repair the 6 miles portion from Panagalla to Kattamguru on the road from Nalgonda to Kattamguru; and

(b) the names of the contractors who had been in-charge of the said works?

The Deputy Chief Minister (Sri J. V. Narasinga Rao) :—(a) The year-wise amount of expenditure incurred is given below:

1966	..	Rs. 4,712-00
1967	..	Rs. 22,154-00
1968	..	Rs. 57,303-00
1969	..	Rs. 6,287-00

(b) Sri C. Satyanarayana

Sri K. Venkulu
Sri K. Lachaiah
Sri Mohd. Kasim Ali
Sri M. Ch. Ankineedu

(శ్రీ) బి నరసింహారెడ్డి (కొల్లాపూర్) :—ఆరుమైళ్ల రోడ్‌లో—పేట—వేలు, 6 వేలు, 9 వేలు ఖర్చు చేసే పద్ధతి ఏమిటి ? ఆ కంట్రాక్టర్ పద్ధతి ఏమిటి ? వారిని చెక్ చేస్తున్నటువంటి ఆ ఇంజనీర్స్ పద్ధతి ఏమిటి ?

(శ్రీ) జె. వి. నరసింగరావు :— ఇది మెయిన్‌టెనెన్స్‌నుండి. స్పెషల్ రిపేర్స్ నుండి ఫేమిన్ ఫండ్స్‌నుండి—అప్పుడప్పుడు చేస్తూ పోయారు. ఇది ఒక సంవత్సరముది కాదు. 1968 నుండి జరుగుతున్న వ్యవహారం. ఇందులో కొన్ని లోపాలు ఉన్నవి. ఈ సంవత్సరం పూర్తిగా సవరించి ఆ రోడ్స్ బాగు చేస్తాము.

(శ్రీ) ఆర్. సత్యనారాయణరాజు :—ఒక రోడ్ కంట్రాక్ట్‌కు ఇచ్చినపుడు ఎగ్రిమెంటు ఉంటుంది. ఆ ఎగ్రిమెంటులో ఫలానా తేదీ లోపల పూర్తి చేయాలని ఉంటుంది ఇది ఐదారు సంవత్సరాలనుండి జరుగుతున్న వర్కుగా కనబడుతున్నది. కంట్రాక్టర్ ఎగ్రిమెంటును బ్రేక్ చేసినప్పుడు ఆ కాంట్రాక్ట్ రద్దుచేసి మరొకరికి కంట్రాక్ట్ ఇవ్వటానికి ఎందుకు చర్యలు తీసుకోలేదు? ఇపుడైనా పూర్తి చేయడానికి చర్యలు తీసుకొంటారా?

(శ్రీ) జె వి. నరసింగరావు :—ఒక్క ఐటమ్‌లో తప్ప కొన్ని వర్క్స్ పూర్తి అయినవి కొన్ని డిపార్టుమెంటల్‌గా చేస్తున్నారు అన్నీ ఆడిగారు గనుక—ఇన్ని సంవత్సరాల భోగట్టా మీముందు పెట్టాను. ఐటమ్ నెంబరు 9 కు సంబంధించి ఒక చిన్న బిట్‌లో ఆ కాంట్రాక్టర్ ఫెయిల్ అయినందుకు అతడికి ఫైన్ వేసి వేరే రూపకంగా దానిని పూర్తి చేయించటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము.

(శ్రీ) బి. నరసింహారెడ్డి :—ఈ 6 మైళ్ల రోడ్‌లో యీ మూడేండ్లలోనూ దాదాపు 10 వేల రూపాయల తేడా వస్తున్నది. ఇందులో పెద్ద దుర్వినియోగం జరిగిందనేది ఇప్పటికైనా దృష్టిలో పెట్టుకొని తగిన విచారణ చేసి తగిన చర్యలు తీసుకొంటారా? ఇటువంటిని ముందు జరగకుండా చూస్తారా?

(శ్రీ) జె. వి. నరసింగరావు :— దుర్వినియోగం అన్న ప్రశ్న లేదండి. కొంత డిపార్టుమెంటల్‌గా చేశారు. కొంత చిన్న చిన్న వర్క్స్ చిన్న చిన్న కంట్రాక్టర్స్‌కు ఇచ్చి పూర్తి చేయించారు. ఒక ఐటమ్ మాత్రం కంట్రాక్టర్ బ్రోకెన్ లేదన్నారు. అది పూర్తి చేయిస్తాము. ఇంకా కొన్ని ఫేమిన్ ఫండ్స్ క్రింద చేసిన వర్క్స్ కూడ అసంపూర్ణంగా ఉన్నవి. అవి కూడ పూర్తి చేయిస్తాము.

Yugoslavia aid to Drought

427—

*385 (1581) Q.—Sri P. O. Satyanarayana Raju : – Will the hon Minister for Revenue be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government of Yugoslavia has agreed to give and to combat the drought condition in our State ; and

(b) if, so, the amount of aid likely to be given ?

The Minister for Revenue (Sri P. Thimma Reddy) :—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

(శ్రీ) చావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అసలు మీరు ఏమీ ఆఫర్ చేయ లేదా? లేక ఆఫర్ చేస్తే—ఏమైనా కండిషన్స్ పెడితే తీసుకోలేదా?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—అటువంటి వివరాలు ఏమీ లేవండి.

Collector's Conference

428—

* 321 (7639) Q.—Sri C.V K. Rao :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

whether it is not a fact that at Collector's conference held at Hyderabad in April 1967 it was decided that each Collector be provided a sum of Rs. 5,000 for meeting any emergency of drinking water supply, if so, whether it is implemented by the Collectors in the State, if not the reasons therefor ?

Sri P. Thimma Reddy :— It is not a fact, Sir

(శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— 1967 వ సంవత్సరంలో కలెక్టర్స్ కాన్ఫరెన్స్‌లో చేసిన రికమెండేషన్స్ ఏమిటి అని అడిగినపుడు అవి మాకు ఇచ్చారు. అందులో డ్రింకింగ్ వాటర్ సప్లయి విషయంలో కలెక్టర్‌కు 50 వేల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టటానికి ఒక సూచన క్రింద ఇచ్చారు. అది ఫేక్ట్ కాదు అంటున్నారు. అది ఒకసారి వెరిఫై చేయమంటున్నాను.

Sri P. Thimma Reddy :—He said "It was decided". It was a suggestion. It was not even discussed. One of the Collectors said— ఆ మాదిరిగా డిస్క్రిమన్‌కు ఫండ్ ఉంచే బాగుంటుంది అని ఒక కలెక్టర్ సూచన చేశారు అంతలోనే నిల్చిపోయింది

(శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—అది డెసిషన్ క్రింద ఇచ్చారండి. కాన్ఫరెన్స్‌లో చేసుకొన్న నిర్ణయాలు అని—అవన్నీ యూ లేబుల్ మీద పెట్టారు. దానినిబట్టి ప్రశ్న వేశాను.

Sri P. Thimma Reddy :—I must verify, Sir.

Mr. Speaker :—If you have got it, even now you can bring it to his notice.

V. Os. Strike

429—

* 1210 Q —Sri S. Vemayya (Sarvepelli) :- Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) the manner in which the village officers strike which lasted for two months ended ; and

(b) the terms of the agreement, if any entered into between the Government and the village officers?

Sri P. Thimma Reddy (a) :— The Village Officers of seven districts i.e Srikakulam, Visakha-patnam, West Godavari. East Godavari, Krishna, Guntur andNollore launched non co-operation movement from 15-3-1969 and they have called off the movement un conditionally on 6-5-1969.

(b) Does not arise.

(శ్రీ ఎస్. వేమయ్య :—ఆసలు స్ట్రయిక్ ఎందువలన ప్రారంభించారు? ఆ స్ట్రయిక్ నోటీస్‌లో ఏమి ఉన్నవి? ఆ డిమాండ్స్‌లో కొన్ని అయినా మీరు ఒప్పుకోలేదా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—కొన్ని సీజన్స్ వస్తూవుంటాయి, ఆ సీజన్‌లో ఇది ఒక భాగము. గవర్నమెంటు ఏదైనా సహాయపడుతుందేమో, తోడ్పడుతుందేమో, కలిసి వస్తుందేమో అని అప్పుడప్పుడు అందరితోపాటు వారు నోటీసు ఇవ్వటం జరిగింది. ప్రభుత్వం వారినిగురించి చూపవలసినంత శ్రద్ధ చూపుతోంది. తర్వాత వారితో మాట్లాడటం జరిగింది. మాకు న్యాయం కలుగజేయాలని కొన్ని మాటలు చెప్పారు. దానిమీద, తప్పనిసరిగా న్యాయం కలుగచేయటానికి ప్రభుత్వం ఉన్నది అని వారికి చెప్పటం జరిగింది. దానిమీద ఆన్‌కండిషనల్‌గా విత్‌డ్రా చేసుకోవటం జరిగింది.

శ్రీ సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్ల) -తెలంగాణా ప్రాంతంలో కూడా విలేజ్ ఆఫీసర్సు సమ్మె చేసినారని ఇంకా కొంతమంది చేస్తున్నారనే విషయం ప్రభుత్వానికి తెలుసా? ఈ విలేజ్ ఆఫీసర్స్ యొక్క ప్రస్తుతం సిస్టమ్‌లో మీరు ఎంత న్యాయం చేయదలచుకొన్నా వారికి న్యాయం చేకూరదు. ఈ సమస్య ఇంకా చిక్కులలోకి దారితీస్తుంది. అసలు యీ సిస్టాన్ని పునర్‌వ్యవస్థీకరించటానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఆది పబ్లిక్ నుండి గౌరవసభ్యులనుండికూడ యీ వ్యవస్థను పునర్ వ్యవస్థీకరిస్తే బాగుంటుందనే ఆలోచన ఉంది. కొంతమంది సభ్యులు మైసూరులో మాదిరి యీ మొత్తం తీసివేసి ఏదైనా యూనిట్స్ క్రింద ప్రారంభించి ఎల్.డి. క్లర్క్స్‌లెవల్ నుండి, రెవిన్యూ ఇన్స్‌పెక్టరు లెవెల్‌నుండి పెడితే బాగుంటుందనే సూచన చేశారు. అట్లా చేస్తే ఇంతవరకు గ్రామానికి ప్రభుత్వానికి ఉన్న మంచి సంబంధాలు పోతాయికాబట్టి ఆ విధంగా కాకుండా ఉన్నదానినే పునరుద్ధరణ చేస్తే బాగుంటుందనే సలహాలు ఉన్నవి. ఇందులో బాగా తెలిసిన గౌ. సభ్యులయొక్క సలహాలు తీసుకొని ఏదైనా ప్రయత్నం చేస్తాను.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి(పర్కాల) :—తెలంగాణా ప్రాంతంలో దాదాపు ఆరు నెలలు అయింది-రెవిన్యూ కలెక్షన్స్ లేవు. ఏమీలేంది లేదు. అసలు గ్రామాధికారులు చేస్తున్న సమ్మె ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చినట్లు మాకు తెలియటం లేదు. ఇప్పటికైనా ప్రభుత్వం దానినిగురించి నిర్దుష్టమైన స్టేటుమెంట్ ఇచ్చి-వారు సమ్మెను విరమింపజేసేదానికి ప్రయత్నం చేస్తుందా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి .—వారిలో మెజారిటీ వర్గం—పెచ్చుమంది నాతో మాట్లాడారు. నాకు ముందు ఉన్న రెవిన్యూమంత్రి రాజగారితో మాట్లాడారు. ఆవివరాలన్నీ చర్చించటం జరిగింది. వారు విత్‌డ్రా చేశారు. ఒకచిన్న భాగంవారు మాత్రం—ఏమిజరిగినాసరే, మేము చేయవలసినదే—అనేవారు కొంత ఉంటారు. వారు మాతర్పం చేస్తూనే ఉన్నాము అన్నారు. చేసుకోండి-అని మేము అన్నాము.

శ్రీ జి. శివయ్య (పుట్టూరు) :— ఈ 7 జిల్లాలలోని గ్రామాధికారులు వారి న్యాయమైన కోర్కెలు ప్రభుత్వం తీర్చకపోవటంవలన స్ట్రయిక్ చేసినట్లు ఉన్నది. స్ట్రయిక్ చేసిన తర్వాత మన ప్రభుత్వం ఏమీ హామీఇచ్చినదోయాఖున్

తీసుకొన్నదో అర్థం కావటంలేదు. ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యము—డెమోక్రటిక్ సెటప్‌లో ప్రజలయొక్క కోర్కెలు తీర్చకుండా వారిని డిస్ ఆర్డర్ కోసం ఎంకరేజ్ చేయటమా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఇవి ప్రజల కోర్కెలు కాదండి. ప్రజలమీద పెత్తనంచేసి ఉద్యోగస్థుల కోర్కెలు ఇవి. అవిఅన్నిమంచివిగా ఉన్నవికాబట్టి ఆలోచనచేసి, చర్చలు చేసినతర్వాత వారు అన్‌కండిషనల్‌గా విత్‌డ్రా చేసుకొన్నారు

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—వారి డిమాండ్స్‌లో వర్క్‌లోడుబట్టి పేస్కేల్సును పెంచాలని చెప్పారా? ఆ వర్క్‌లోడ్ బట్టి పేస్కేల్సు పెంచే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి ఉన్నదా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—అది ఎప్పటినా ఉంటే చెప్పి ఉండేవాడిని. ఆ డిమాండు ఏమీ ఇక్కడ లేదు.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య :— ఈ విలేజ్ ఆఫీసర్స్ సమస్య తీవ్రంగా ఉంటున్నది. దానికి ఉన్నితన్ కమిటీ వేశారు. అయినా ఇంప్లిమెంటేషన్ సరిగా జరగలేదు. రకరకాల ఆలోచన జరుగుతున్నది. రెవిన్యూ కలెక్షన్స్ పంచాయితీ బోర్డులకు అప్పగిస్తామని, విలేజెస్ అన్నీ గ్రూపులుచేసి, వాటిని యూనిట్సుగా పెట్టి ఎల్.డి. క్లర్కులుపెట్టి చేస్తామని- ఇట్లాంటి ఆలోచనలు వస్తున్నవి. దానికి నిర్దుష్టమైన నిర్ణయం తీసుకోలేదు. దానికి స్పష్టమైన నిర్ణయం గవర్నమెంటు ఎంత కాలంలో చేస్తుంది?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :— గౌ. వేమయ్యగారి సలహాలు ప్రత్యేకించి నాకు ఉపయోగపడతాయి. ఆ వ్యవస్థను గురించి వారికి బాగా పర్సనల్‌గా తెలుసు. సక్రమమైన మార్పు చేయాలనే ప్రయత్నం ప్రభుత్వానికి ఉంది. చేస్తానని మాత్రం మనవిచేస్తున్నాను.

Aid to Fire Victims

430—

* 290 (7214)Q.—Smt. J. Eswari Bai (Yellareddy) ;— Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state ;

(a) whether timely relief was provided to the victims of fire accident at Yellamanchili, on August, 2nd 1968 ; and

(b) what was the loss and how many families were rendered homeless ?

Sri P. Thimma Reddy :— (a) The question of affording timely relief to the victims of Fire Accident at Yallamanchili on 2-8-1968, does not arise as no fire accident occurred on that date in the village.

(b) Does not arise

శ్రీ పి. ఎ. సత్యనారాయణరాజు:— రెండు మూడు జిల్లాలలో ఎలమంచిలి ఉంది? ఏ ఎలమంచిలి ఇది? ఇది ఏ జిల్లాలోది?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఇది విశాఖపట్నం ఎలమంచిలి- అనే ఉద్దేశ్యంతో చెప్పబడింది.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు :— ఫైర్ యాక్సిడెంట్సు జరిగినప్పుడు జిల్లా కేంద్రాలలో ఈ ఫైర్ యాక్సిడెంట్సు కోసం, విక్టిమ్సుకు యివ్వవలచుకొన్న డబ్బు కలెక్టరు దగ్గర ఉండడం లేదు. అటువంటి ప్రొవిజన్ ఏమైనా చేస్తారా, దానిని గురించి ఆలోచిస్తున్నారా ప్రభుత్వం?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :— అది ఉన్నదని అనుకుంటాను. ఎక్కడికక్కడ చేస్తున్నారు.

Sri A, Madhava Rao :—I am submitting, it is not there. No amount is earmarked for fire-accident victims and therefore the amount could not be disurbsed.

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :— వారు చెప్పినది నిజమైతే తగిన చర్య తీసుకుంటాను.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :— ఫైర్ విక్టిమ్సుకు కేవలం 50 రూపాయలు యిస్తున్నారు. దానివల్ల జరిగేది ఏమి లేదు. కనుక అదనంగా పెంచేందుకు ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :— ఆలోచన యిప్పుడు ఏమీ లేదు.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— గౌరవ సభ్యులు వేసిన ఈ ప్రశ్న ఎల్లారెడ్డి, కామారెడ్డి తాలూకాకు సంబంధించినది కావచ్చు. ఫైర్ యాక్సిడెంట్సుకు గురి అయిన కుటుంబాలు సాధారణంగా హరిజన కుటుంబాలు, వెనుకబడిన కుటుంబాలు. ఆ కుటుంబాలకు యిల్లు తగలబడిపోతే మహా పర్యాస, ప్రయత్నంతరువాత 50 రూపాయలు బోర్డు ఆఫ్ రెవెన్యూనుంచి శాంక్షను అయి కలెక్టరుద్వారా తాసిల్దారుగారికి వచ్చేసరకు 10 మాసాలు పడుతుంది. 6 మాసాలు పడుతుంది. ఆ 50 రూపాయలు సరిపోవు. అంత ఆలస్యం మరీ అన్యాయం. ఆ మొత్తాన్ని ఇంక్రీజ్ చేసి కనీసం రు. 500 వరకు చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తుందా? చాల త్వరగా యివ్వడానికి కలెక్టరుగారికి అధికారం యిస్తుందా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :— నాకంటె సభ్యులకు ఎక్కువ ప్రొసీజర్ తెలుసు. బోర్డ్ ఆఫ్ రెవెన్యూకుపోయి వారు శాంక్షనుచేసి అంత ఆలస్యం అయ్యేటట్లుగా ఉంటే నిజంగా చాల దారుణమే. అట్లా ఉన్నచో తెలుసుకొని అలాంటి ఆలస్యం లేకుండా ఉండేదానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. 50 రూపాయలు సరిపోతుందా చాలదా అనే విషయం మీకందరికి తెలిసిన విషయమే. ఇంతకుముందు చాల తక్కువ ఉన్నది. 25 రూపాయలు. It has been doubled. అంతకంటె ఎక్కువచేసేదానికి అవకాశం ఉండదేమో అనుకుంటాను.

COMPENSATION TO ZAMINDARS

431—

* 443 (1950) Q.—Sri R. Mahananda :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state:

(a) what are the amounts of compensation paid to the Ex. Zamindars of Venkatagiri, Chellapalli, Mirjapuram, Vizianagaram, Bobbili, Pithapuram, and Chundi upto 31-3-1968 under the Estates Abolition Act, 1948; and

(b) whether the final compensation has been fixed now, in regard to the above zamin if not, when they will be settled?

Sri P. Thimma Reddy :—(a) The amount of compensation paid upto the end of 31-3 1968 in respect of the seven estates is as follows :—

1.	Venkatagiri	..	Rs. 29,49,819.00
2.	Challapalli	..	Rs. 15,74,196.87
3.	Mirjapuram	..	Rs, 3,82,071.00
4.	Vizianagaram	..	Rs. 44,86,429 63
5.	Bobbili	..	Rs. 15,00,000.00
6.	Pittapuram	..	Rs 26,28,021.38
7.	Chundi	..	Rs. 1,91,102 09

(b) Out of the seven estates mentioned in clause (a) the amount of compensation in respect of Challapalli, Mirjapuram Vizianagaram and Bobbili estates as fixed by the Director of Settlements has been revised by the Board of Revenue under section 39 6) of the Act The revision of compensation of Vizianagaram, Pithapuram and Chundi estates has been under the consideration of the Board of Revenue It will take some more time for these estates to reach the stage of final settlement of compensation under section 54 (B) of the Estates Abolition Act.

(శ్రీ) సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు.—దేశం మొత్తం మైన, రాష్ట్రంలో కూడ ప్రజా సమస్యలు పరిష్కరించడం కోరకు ధనాభావం వల్ల ప్రభుత్వం నూతన విధానాన్ని చేపట్టబోతున్నదనే విషయం స్పష్టం అవుతున్న సందర్భంలో ప్రభుత్వం పెద్ద భూస్వాములకు ఎస్టేట్ దారులకు యిన్ని లక్షల మొత్తాలు నష్ట పరిహారం యిచ్చే కార్యక్రమాన్ని మానుకుంటారా ?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి:—నాకు వ్యక్తిగతంగా తెలుసు. చూచేదానికి పెద్ద మొత్తాలుగా కనబడతాయి. ఒకప్పుడు పెద్ద ఆదాయాలు వస్తూ ఉండి పెద్దఖర్చు లతో కూడిన కుటుంబాలు యివి. కొన్ని చోట్ల కాంపెన్సేషన్ మొత్తాలు ఎక్కువ కనబడినా వాళ్లు అప్పులు తీరకుండా చాల బాధపడుతున్నారు అని మనవిచేస్తున్నాను. It is a policy matter ఇప్పటికి అలాంటి విషయాలు మన ప్రభుత్వం ఏమి యోచన చేయలేదు.

(శ్రీ) సి. హెచ్ రాజేశ్వరరావు :—మన ప్రభుత్వం భారత ప్రభుత్వంలో భాగమేనా, భారతదేశంలో భాగమేనా ?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—అది తెలియదా ?

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—విజయనగరం ఎస్టేట్‌లో రు. 44 లక్షలు యిచ్చాము అని చెప్పారు. మిగతావి యింకా రిపైజు చేస్తున్నాము, పైనల్ కాంపేన్‌సెషన్ రావడం కోసం అన్నారు, కొన్ని వందలమంది వీరవాళ్ళు, రెండు

ఎకరాలు, మూడు ఎకరాలు, నాలుగు ఎకరాలు తీసుకున్నటువంటి దరిమిలా ఈనాం హోల్డర్స్ ఉన్నారుగదా? వాళ్ళందరికి విడిచిపెట్టి వీరికే అప్పులు ఉన్నాయని భావిస్తున్నారా? వారిని గురించి ఆలోచించవలసిన అవసరం లేదా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:—దానిని గురించి ఒక ప్రశ్న వేసినా సరే. నాకు డి. ఓ. లెటర్ వ్రాసినా చాలు, మీరు చెప్పినారు. I will act upon that. (Laughter) మీకు మొట్టమొదట పే చేసేటట్లుగా చూస్తాను,

(శ్రీ ఎం. బి. పరాంకుశం (ఉనుకూరు):— రాష్ట్రంలో పై చెప్పిన జమిందారులే పెద్దవారులా కనబడుతున్నారు. నిర్ణయించిన కాంపెన్సేషన్ రివైజ్ చేయవలసినది దేనికి కలిగిందో చెపుతారా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:—అది చట్టాన్నిబట్టి ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ఇది ఏ సెక్షన్ క్రింద చేస్తున్నారు? రివిజనల్ అంటే పెంచడమా, తగ్గించడమా? ఎంత పెంచారు?

(శ్రీ పి తిమ్మారెడ్డి:—గౌరవనీయ సభ్యులకు తెలియనిది ఏమి ఉన్నది? కోర్టుకు పోతే మూడు ఏండ్లు శిక్ష వేస్తే దానిని తగ్గించుకుందాము అని పోతే మూడు ఏండ్లు 18 ఏండ్లు అవుతూ వుంటుంది. అందుచేత రివిజన్‌కు పెట్టుకొన్నప్పుడు పెంచవచ్చు, తగ్గవచ్చు.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ఇప్పుడు ఏమి అయింది?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:—ఇది ఒకటి కాదు. ఇవి చాల ఉన్నాయి.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— అన్నిటి విషయం తగ్గించారా పెంచారా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:—అన్నిటి విషయం చెప్పలేను. కొన్ని పరిశీలనలో ఉన్నాయి.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—అయినంతవరకు చెప్పండి.

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:—అయినంతవరకు చెప్పలేను. మీకు కావాలంటే వ్రాత పూర్వకంగా యిస్తాను.

(శ్రీ ఎ మాధవరావు:—అడ్వాన్స్ కాంపెన్సేషన్ యిచ్చిన తరువాత అది తిని అరిగిపోయిన తరువాత మళ్ళీ 10 సంవత్సరాలకు మొత్తం డబ్బు కట్టడం అనేది ప్రభుత్వం చేస్తున్నది. అది ఆలోచిస్తారా? దీనిని గురించి ఏదైనా చర్య తీసుకుంటారా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:—అలాంటిది ఒక ప్రశ్న వేస్తే చాల చక్కగా ఉంటుంది,

(శ్రీ పి. సుబ్బయ్య:—ప్రభుత్వ ఆలోచనే పెట్టుబడిదారీ ఆలోచన అని మంత్రిగారి సమాధానం వల్ల తేలింది. చల్లపల్లి ఎస్టేట్ తీసుకోండి. వారికి

పర్సనలు ప్రాపర్టీ 17 వేల చిల్లర ఎకరాలు పట్టా భూమి ఉంటే ఆ దానకు 15 లక్షల రూపాయిలు యిచ్చి యింకా వాళ్ళ బాకీలు తీరలేదని మంత్రిగారే సమాధానం చెపితే ఈ ప్రభుత్వాన్ని గురించి మేము ఎట్లా అంచనా వేసుకోవాలి? సోషలిస్టిక్ పాట్రన్ అనే దానిలో మీకు నమ్మకం ఉన్నదా?

(శ్రీ) పి. తిమ్మా రెడ్డి :—గౌరవసభ్యుల యొక్క మనగడే పెట్టుబడి లేకుండా జరగాలి అలాంటి పరిస్థితులలో పెట్టువిడి, పెట్టుబడి అంటే పెట్టుబడి లేకుండా ఏమి జరుగుతూ ఉన్నది?

EXTENSION TRAINING CENTRES

432—

* 37 (6664) Q.—Sarvasri T C Rajan and Agarala Eswara Reddy :—Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state :

(a) whether the Government have any proposals to make use of the experience of the Instructresses in Extension Training Centres of Mukhya Sevikas and Social Education Organisers (Block Assistant Public Relations Officer) who were deputed to U. S A for training in the Celeveland International Programme (now called the Council of International Programme) for youth leaders and social workers; and

(b) if so, how?

The Minister for Panchayati Raj (Sri T. Ramaswamy) :—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

(శ్రీ) టి. సి. యస్. రాజన్ :—ప్రభుత్వం వీరిని అదేపనిగా శిక్షణకొరకే అమెరికాకు పంపిస్తున్నది కాని అక్కడ శిక్షణ పొందిన వారిని ఎట్లా ఉపయోగించుకోవాలనే ఆలోచనే లేదు అంటున్నారు. ఇలాగ ఎంతమంది స్త్రీలను పంపించారు, పురుషులను పంపించారు? వారి పేర్లు ఏమి? వారిని యికమీద ఏ విధమైనా ఉపయోగం చేసుకొనే దానికి ఏదైన ప్రణాళిక ఆలోచనచేస్తున్నారా?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—ఇద్దరు పురుషులను, ఒక స్త్రీని పంపించాము. వి. సూర్యనారాయణ, ఇ. రామకృష్ణయ్య, కుమారి వి సీతాలక్ష్మి. వీరిని పంపించాము. వారు వారి ఖర్చులమీదే వెళ్ళారు లేకపోతే అక్కడ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇంటర్ నేషనల్ ప్రోగ్రామ్‌వారు ఖర్చులు పెట్టినారు మన గవర్నమెంటు ఏమి ఖర్చు పెట్టలేదు. వారికి శెలవు మాత్రం ఎలిజిబిలిటి ఉన్నది.

(శ్రీ) సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు :—ఎక్సటెన్షన్ ట్రయినింగ్ అనే దాని ద్వారా ముఖ్య సేవికలే గాని, గ్రామసేవికలే గాని, వీరు చేస్తున్నటువంటి ప్రచారము, సంపాదించిన అనుభవాన్ని చూస్తే కేవలం అడుగుకొని తినడం నేర్చుకొవడమే తప్ప ప్రజలలో యింకే ప్రబోధం లేదు. ఇది అనుభవంలో తేలిపోయిన తరువాత యిలాంటి ఎక్సటెన్షన్స్ కార్యక్రమాలు వదలుకొని మౌళిక విషయాలపైన, గ్రామసీమలలో మార్పులు తెచ్చే విషయాలపైన ఆలోచన చేస్తారా?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి.—గౌరవ సభ్యులతో నేను ఏకీభవించను. ఎక్సెలెన్షన్ ట్రయింగ్ చాల అవసరం. అది ఉపయోగకరం కూడ.

RURAL WATER SUPPLY SCHEME TO YELLAREDDY

438—

* 146 (1850) Q.—Smt J; Eshwari Bai.—Will the hon. Minister for Panchayat Raj be pleased to state:

(a) whether there is any proposal to provide a rural water supply scheme for Yellareddy and Kamareddy, and

(b) if not, the reasons therefor?

Sri T. Rama wamy:—(a) The Kamareddy P. W. S. Scheme has been completed and handed over to the Panchyat. Yellareddy P W. S, Scheme has also been commissioned and handed over to the Gram Panchayat. Some works left over to complete this are being attended to;

(b) Does not arise.

(శ్రీ) సి. బంగారెడ్డి.—గ్రామ పంచాయితీలు మెయిన్ టెయిన్ చేయని నీటి సరఫరా పథకాలను ప్రభుత్వమే స్పెషల్ జి.ఒస్ యిచ్చి, మెయిన్ టెయిన్ చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుందా?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి:—మెయిన్ టెనెన్స్‌గా గ్రామపంచాయితీలే చేయాలి.

SCALE OF TELUGU PANDIT

434—

*670 (943) Q.—Sri Vavilala Gopalakrishnayya:—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether the Government are aware of the notification of the South Central Railway Andhra Jyoti (Weekly 27-9-69) stating that scale of pay prescribed for Telugu Pandit was Rs. 160-300 and for the Pandit Tamil 170-380 and for the Hindi and Marathi Pandits as Telugu Pandit, and

(b) if so, whether Government wrote to the South Central Railway for the discrimination in the range shown?

The Minister for Education (Sri P. V Narasimha Rao) — (a) According to the information furnished by the South Central Railways, Secunderabad the following scales are applicable to the language teachers irrespective of the language they teach.

Type of School	Classes to be handled	Qualification	Scale of pay
Middle Schools (Upper Primary Schools in the Revised set up	VI to VIII / VI to VII as the case may be	Trained graduate	Rs 160.300
High Schools	VI to X	Trained graduate	Rs. 170 380

(b) Since different scales are sanctioned for teaching in Middle and High Schools irrespective of the language they teach, the question of addressing the South Central Railway in this regard does not arise

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అసలిదంగా క్లారిఫికేషన్ ఎట్లా వచ్చింది? జీతాలు ఆవిధంగా యిస్తామని అడ్వర్ టైజ్ మెంట్ వచ్చింది. టమిల్ పండిట్స్‌కు 170-380 ; తెలుగు పండిట్స్‌కు 160-300 యిస్తామని అన్నారు. ఆంధ్రదేశంలో హైదరాబాదు సిటీలో, ఈ డిస్ పారిటీ ఎందుకు వుండాలి ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—దానిని వారు స్పష్టీకరించారు. లాంగ్వేజ్ టైజ్ కాదు, క్లాసెస్ టైజ్‌గా యీ స్కేల్సు యిస్తున్నామన్నారు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—వారి అనౌన్స్‌మెంటు మాత్రం లాంగ్వేజ్ టైజుగానే యిచ్చారు.

Sri P V. Narasimha Rao —We have got the information from the South Central Railway itself The Employers themselves have said that these scales are classwise. If there had been any mistake in that advertisement, I cannot say But they have clarified since There is no difficulty.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—వారు యీ విధంగా యిస్తామని పత్రికలో ప్రకటన చేశారు. వారి ప్రకటనను ఆధారంగా తీసుకునే నేను యీ ప్రశ్న వేశాను. తరువాత, వారు క్లారిఫై చేశారంటున్నారు మంత్రిగారు. ఆ క్లారిఫికేషన్‌ను కూడా వారు తిరిగి అనౌన్స్ చేశారా ? మొదట లాంగ్వేజ్ టైజ్‌గా అనౌన్స్‌చేసి తరువాత అందులో మార్పులు చేసుకొచ్చి, క్లాస్ టైజ్‌గా చేశామని చెబుతూ వారు జస్టిఫై చేసుకుంటున్నారు.

Sri P V Narasimha Rao:—Whatever their policy of employment is, they have clarified what it is. In the light of the clarification given by them, there does not appear to be anything wrong.

School Boards

435—

*960 [0530(X]Q.—Sri Tulabandula Nageswara Rao (Mangalagiri :—Will the hon. Minister for Education be pleased to state —

(a) whether it is a fact that the recent Conference (April, 1968) held at New Delhi of Secretaries of the Education Departments took a decision to set up School Boards in all districts,

(b) if so, the nature, purpose and composition of the same;

(c) whether it has been decided to set up such Boards in our State also; and

(d) if not, the reasons therefor?

Sri P V. Narasimha Rao :—(a) and (b) The Conference of Education Secretaries of States and Union Territories was held at New Delhi from 18th to 20th March, 1968. Their recommendation on the subject is as below:—

District School Boards:

The Panchayati Raj administration had not been very successful in developing Elementary Education on satisfactory lines and had

often resulted in mis-management and mis-use of power It was therefore felt that District School Boards on the lines suggested by the Education Commission should be established. '

(c) No, Sir.

(d) There are sufficient provisions in the existing statutes to check mis-management and misuse of power. There is therefore no need to have any new agencies in this regard.

SCALES OF LOCAL LIBRARY EMPLOYEES

486—

*643 (7281) Q —Sri G. Venkata Reddy.—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether it is a fact that Government has revised the scales of employees employed under Local Library Authorities in G. O Ms. No. 2807, dated 26-9-66,

(b) whether it is applicable to employees working under Government control, and

(c) if not, the reasons thereof?

Sri P. V. Narasimha Rao — (a) Yes, Sir.

(b) No, Sir.

(c) The Govt. libraries are under the control of the Government and the District Central Libraries and Branch Libraries are under the control of Zilla Grandhalaya Samasthas Taking into consideration the work of the librarians working under the Zilla Grandhalaya Samstha the Govt. have revised the scales of pay of the Librarians under the Zilla Grandhalaya Samsthas

The Librarians working in Government Libraries have given a representation for revising their scales of pay also. The Govt. have since revised the scales of pay of all Government servants except teachers in G. O. Ms. 173 Finance dated 13-6-69

(శ్రీ) జి. వెంకటరెడ్డి:—లోకల్ లైబ్రరీ ఆథారిటీస్ క్రింద పనిచేసే వర్కర్సుకు, గవర్నమెంటు క్రింద పనిచేసే వర్కర్సుకు పే లో డిఫరెన్స్ ఎంత ఉంటుంది? ఆ డిఫరెన్స్ ఎందుకట్లావుంచారు? ఈక్వలైజ్ చేయడానికి ఎందుకని ప్రయత్నం చేయడంలేదు?

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు:—వేరువేరు సమయాలలో యివి రివైజ్ చేయడం జరిగింది. Assistant Librarians and Superintendents, Technical-their existing scale is Rs 180 300-875 and their revised scales of Rs. 200-320-400. It is a long list and I can pass the list to the hon Member

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు:—లోకల్ లైబ్రరీఅథారిటీస్ క్రింద పనిచేస్తు ఉద్యోగులకు, గవర్నమెంటు క్రింద పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులకు స్కేల్సులో తేడా ఉండవలసిన అవసరమేమిటి? వీటిని యీక్వలైజ్ చేసుడానికి ప్రయత్నిస్తారా?

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు:—వారు చేసే లెవెల్ వేరు; వీరు చేసే లెవెల్ వేరు. ఆ లెవెల్‌లో పనిచేసే వారు గవర్నమెంటులో లేరు. వారి డ్యూటీస్ వేరు; వారి ఎక్స్టెంట్ ఆఫ్ జూరిస్ డిక్షన్ వేరు. కాబట్టి భేదం వున్నది.

CITRUS DEVELOPMENT CENTRE

437—

* 1187 Q.—Sii Agarala Eswara Reddy (Tirupathi) :—Will the hon Minister for Agiiculture be pleased to state

(a) whether A. P Agricultural University located a Citrus Training and Development Centre a tTirupathi, and

(b) if so, the p ogress made by this Unit so far ?

The Minister for Agriculture (Sri K Venkataratnam) :—(a) The answer is in the negative. లేదు.

(b) Does not arise. ఉద్భవించదు.

LORRY SERVICE BY R.T.C.

438—

* 1367 Q.—Sri Dhanenkula Narasimham — Will the hon. Minister for Transport be pleased to state .

(a) whether the Road Transport Corporation has decided to run lorry service also; and

(b) if so, when ?

The Minister for Transport (Dr M N. Lakshminarasiah) :—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

(ఎ) లేదు.

(బి) ఉద్భవించదు.

(శ్రీ) ధనేంకుల నరసింహాం —ఈ రోడ్డు రవాణా సంస్థవారు బస్సులను నడపడంలో లాభాలు బాధలు గడిస్తున్నారని, అలాగే లారీలను కూడా నడిపితే యింకా అధికంగా లాభాలు గడించవచ్చునని ఎవరయినా ప్రభుత్వానికి సలహా యిచ్చారా ?

డాక్టర్ యం. యన్. లక్ష్మీనరసయ్య :—ప్రభుత్వానికి సలహా యిచ్చారో, లేదోగాని ప్రస్తుతం మాత్రం కార్పొరేషన్ వద్ద అటువంటి స్కీము లేదు.

URBAN DEVELOPMENT SCHEME

439—

* 820 (2092) Q —Sri R. Mahananda :—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) what is the amount sanctioned under Urban Development Scheme to the Municipalities in 1967-68 ;

(b) what is the amount allotted to Nellore and Guntur Municipalities in 1967-68 towards the construction of Markets, Shops, Stalls, Slaughter Houses, Dhobhikhanas ; and

(c) whether any works have been taken up under these items in the above said Municipalities ?

The Minister for Municipal Administrtion (Sri N Chenchurama Naidu).—(a) During 1967-68 a sum of Rs 2.02 lakhs was sanctioned to 10 Municipalities under Urban Development Schemes.

(b) (1) Nellore .. Rs. 27,000
(2) Guntur .. Rs 45,000

(c) No, Sir.

STAFFING PATTERN OF MUNICIPALITIES

440—

* 706 (1375) Q —Sarvasri C. V. K. Rao and Vavilala Gopala Krishnayya :—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state

(a) whether the staffing patterns of the municipalities in Andhra and Telangana are uniform, if not, what are the reasons therefor,

(b) whether the Director of Municipal Administration has suggested uniformity of the staffing pattern and if so, what are his reasons, and

(c) whether the Director of Municipal Administration has consulted the municipalities in Andhra and Telangana and if so, what are their re-actions ?

Sri N Chenchurama Naidu —(a) The staffing pattern of municipalities in Andhra & Telangana regions is not uniform. The reasons are :

(i) The municipalities in Andhra region are maintaining elementary and secondary schools, hospitals, maternity centres, libraries, Radio Broadcasting centres, etc., andthe Telangana region are not having such institutions.

(ii) The income of the municipalities of similar grades in both the regions vary with each other.

(b) In order to have a uniform pattern of posts in all municipalities in the State, to tone up the administration, the Director of Municipal Administration has suggested to constitute a municipal service consisting of Managers, Accountants, Revenue Officers Upper Division Clerks, Lower Division Clerks & Revenue Inspectors.

(c) The Municipal Councils in the State have been requested by the Government to offer their opinion and replies received from the municipalities are being examined.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—ఈ మునిసిపల్ సర్వీసెస్‌ను యూనిఫార్మ్ చేయడానికి డైరెక్టర్ ఆఫ్ మునిసిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషను మునిసిపల్ కౌన్సిల్‌కు ఎప్పుడు తమ సలహాను యిచ్చారు? అందులో ఎన్ని అనుకూలంగా వున్నాయి ; ఎన్ని వ్యతిరేకంగా వున్నాయి ? ఎందుచేత ?

(శ్రీ) ఎన్. చెంచురామానాయుడు :—మునిసిపాలిటీస్‌కు ఒపీనియన్స్ యిచ్చారు. అవి ఎగ్జామిన్ చేస్తున్నారు.

INCENTIVES TO TELUGU TYPISTS

441—

*1014 (2422)-(B) Q —Sri Vavilala Gopalakrishnayya :— Will the hon. Minister for Finance be pleased to state :

(a) whether the G O. Ms No. 34 Finance (T.A) Department, dated 3-2-1969 applies also to the Telugu Typists ; and

(b) if not, what is the incentive the Government proposes to give to the Telugu Typists in view of the implementation of Telugu as Official language ?

Sri K. Vijayabhaskara Reddy.—(a) No, Sir.

(b) Government have sanctioned the payment of Special Pay at the following rates to such of those Typists who are qualified and attend to the work of both English and Telugu Typewriting ;—

(1) Typist who possess Lower Grade Qualification in Typewriting both in English and Telugu. Rs 7-50

(2) Typists who possess Higher Grade Qualification in Typewriting both in English and Telugu Rs. 15-00

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఒక ప్రక్కన తెలుగును అధికార భాషగా చేస్తామని చెబుతూ .. .. తెలుగు నేర్చుకుంటే డిస్ క్వాలిఫికేషన్, ఇంగ్లీషు నేర్చుకుంటే క్వాలిఫికేషన్‌గా టీర్చిట్ చేస్తున్నా రేమిటి ? తెలుగు నేర్చుకుంటే అతనికి డబ్బు యివ్వరు ; ఇంగ్లీషు నేర్చుకుంటే యిస్తారు. ఇదేమి పాలసీ. ఇది తెలుగును అధికార భాషగా అమలు చేయడానికా, లేక చంపడానికా ?

(Sri G. Venkata Reddy in the Chair)

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :— నేను యిప్పుడు వున్న పరిస్థితి చెప్పాను. కాని, తెలుగు నేర్చుకున్నవారికి కొంత యిన్ సెంటివ్ యివ్వాలని మా ఉద్దేశ్యం. త్వరలోనే సహాయం జేయాలని ... ..

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—వారి ఉద్దేశాలు బాగానే వుంటాయి కాని, అమల్లో మాత్రం సున్నా. మూడు సంవత్సరాలనుంచీ జరుగుతున్న సమస్య. ఏ డిపార్టుమెంటుకు చెప్పినప్పటికి, దిక్కూ లేదు మొక్కూ లేదు. ఇంగ్లీషు నేర్చుకున్న వాడికి అదనంగా యిస్తారట, తెలుగు నేర్చుకుంటే ఇవ్వరట. తెలుగు నేర్చుకున్న వారికి యిస్తారా ? అని అడిగితే ఇంగ్లీషు నేర్చుకున్నవారికి యిస్తామని స్టేటు మెంటు యిస్తున్నారు. ఏమిటి యీ ప్రభుత్వ పాలసీ ?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :—ప్రశ్నలో ....

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—నేను వేసిన ప్రశ్న మీవద్దకు వచ్చేటప్పటికి సగం పోయింది. ఇక్కడికి వచ్చేటప్పటికి సమాధానం యీ విధంగా వున్నది. ఇప్పుడు స్పెషల్ కోర్సెస్ పెట్టడం జరిగింది. అధికార భాషగా అమలు జరుపుతామని ఒక ప్రక్కన చెబుతున్నారు అటువంటప్పుడు తెలుగు

నేర్చుకుంటే డిస్ క్రెడిట్ గా ఎందుకని ట్రీట్ చేస్తున్నారు? ఎందువలన తెలుగు పై యీ విధంగా సవతితల్లి ప్రేమ చూపుతున్నారు?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :—అతి త్వరలోనే దానిని నేను డిసైడ్ చేస్తాను. Within a few days we will be able to take a decision.

(శ్రీ) ని. వి. కె. రావు :— ఇంకా కొద్ది రోజులలో డెసిషను తీసుకుంటామన్నారు. ఇంగ్లీషు పార్టుహోండు వచ్చినవారికి అలవెన్సు యిస్తున్నారు. తెలుగు పార్టుహోండు వచ్చినవారికికూడా అలవెన్సు యిచ్చే నిర్ణయం తీసుకుంటారా? తెలుగు టైపురైటర్సులో కొత్త కీబోర్డు మీద పనిచేసేవారికి అలవెన్సు యివ్వాలన్నారు. పాత కీబోర్డువున్న రైటర్సుమీద పని చేసేవారికికూడా ఆ అలవెన్సు వర్తింపచేసినట్లు చేస్తారా? ఇంగ్లీషు అంటే ప్రత్యేక అభిమానం, తెలుగు అంటే సవతితల్లి ప్రేమ మాపించ వద్దు దయచేసి పరిశీలిస్తామని చెప్పండి.

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :—పరిశీలన చేస్తామని చెబుతున్నాను. మొన్న మేము డిస్కస్ చేసినప్పుడు ఆ డిస్పారిటీ వున్నట్లు కనబడింది. వెంటనే చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. చేస్తామని చెప్పాను. మిగతావి ఆలోచించవలసివుంది.

(శ్రీ) పి. గున్నయ్య :— ప్రతి జిల్లాలోను తెలుగు టైపు రైటింగుకు ప్రొయినింగు సెంటర్సు పెట్టి వందమందికి ప్రొయినింగు యిచ్చే ఏర్పాటు చేస్తారా?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :—నిన్ననే ఆ ప్రశ్న ఆన్సరు చేశారు. విద్యా మంత్రిగారిని అడగాలి.

MEMBERS OF T.T.D. TRUST BOARD

442 –

* 143 (1832) Q.—Sri D. Venkatesam (Kuppam):—Will the hon Minister for Endowments be pleased to state :

(a) the district-wise number of members of the Trust Board of the Tirumala Devasthanam ;

(b) the expenditure incurred during 1967-68 and 1968-69 by the T. T. Devasthanam on T. A. and D. A for the members of the Trust Board , and

(c) the amenities provided to the members of the Board at the time of meetings ?

The Minister for Endowments (Sri R. Ramalinga Raju) :—(a) Of the 11 members of the Board of Trustees of the T.T. Devasthanams 3 are from the Hyderabad and Secunderabad cities, one from Madras State, one each from the districts of Anantapur, Chittoor, Cuddapah, Krishna and West Godavari and 2 from Visakhapatnam. The Late Sri P N. Appa Rao, hailed from Srikakulam.

(b) The expenditure incurred on the T A and D A of the members during 1967-68 and 1968-69 was Rs. 18,435 and Rs. 18,847.99 respectively.

(c) Free transport and free accommodation facilities an provided to the members of the Board attending the meetings.

(ఎ) ఇందులో 11 మంది సభ్యులున్నారు. వీరిలో ముగ్గురు హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు నగరాలనుంచీ, ఒకరు మదరాసునుంచీ, అనంతపురం, చిత్తూరు, కడప, కృష్ణా, పశ్చిమగోదావరినుంచి ఒక్కొక్కరు, విశాఖపట్టణంనుంచి ఇద్దరూ వున్నారు.

(బి) 67-68, 68-69 సంవత్సరాలకు సభ్యుల దినభత్యం, ప్రయాణాలకు గాను అయిన ఖర్చు వరుసగా 18, 435 రు. లు, 18,347.99 రు లు

(సి) సమావేశాలకు హాజరయ్యే మండలి సభ్యుల ఉచిత రవాణా, ఉచిత వసతి సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేయబడతాయి.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :— 9 మంది సభ్యులను నామినేట్ చేసినట్లుగాను, వారు హైదరాబాదు, తరువాత ఇతర జిల్లాలనుంచి వున్నట్లుగానూ తెలియ జేశారు. ఈ దేవాలయం చిత్తూరు జిల్లాలో వున్నది అక్కడనుంచి ఒక సభ్యునే దీనికి ఎన్నిక చేశారు ఆ దేవస్థానం అభివృద్ధికిగాను ఆ జిల్లా సభ్యులను ఎక్కువ చేసే ప్రతిపాదన వున్నదా? లోకల్ ఎం.ఎల్.ఎ. గాని, జిల్లా పరిషత్తు చైర్మను గాని తాము ఎక్స్ అఫిషియో సభ్యులుగా వుండాలని వినతిపత్రం యీ ప్రభుత్వానికి పంపుకున్నారా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— నాకు జ్ఞాపకమున్నంతవరకు అలాంటిది ఎవరూ పంపినట్లు లేదు.

శ్రీ కె. సోమేశ్వరరావు (నిడుమోలు) —ఈ దేవస్థానం ధర్మకర్తల బోర్డులో మెడుల్డు కాస్ట్స్, పెడుల్డు ట్రయిబ్స్ మెంబర్సు వున్నారా? లేకపోతే, అటు వంటి వారినిచేసే సాంప్రదాయం వున్నదా, లేదా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— ఇప్పటివరకూ సాంప్రదాయంగానే చేయ బడుతూవున్నారు, ఇప్పుడుకూడా చేయబడుతున్నారు.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు :— ఇందులో నెల్లూరు, కర్నూలు, కడప జిల్లాల మెంబర్సును చేసేస్తే యీ టి. ఎ. డి. ఎ లు తగ్గుతాయి. అట్లా చేస్తే యిబ్బంది వుంటా? లేక, యీ అపాయింట్ మెంట్సుకు ప్రత్యేకమైన స్టాండర్డ్సు, రూల్సు వున్నాయా లేక మంత్రిగారు యిష్టం వచ్చినవారిని చేయవచ్చా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— ఈ దేవాలయం చిత్తూరుజిల్లాకు, నెల్లూరు జిల్లాకు మాత్రమే పరిమితమై లేదు. ఇది ఆంధ్రదేశమంతటికీ సంబంధించింది కనుక సాధ్యమైనంతవరకూ అన్ని ప్రాంతాలకూ ప్రాతినిధ్యమివ్వడం జరుగుతోంది.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు :— నెల్లూరు జిల్లాకు, కడప జిల్లాకు ప్రాతినిధ్యం లేదు, ఎందువల్ల?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— ప్రత్యేకంగా ప్రాతినిధ్యం లేక పోయినప్పటికీ ఇందులో పాల్గొనే పెద్దలు, ఉత్సాహం చూపించేవారు చాలామంది వున్నారు కనుక.

(శ్రీ) టి. సి. రాజన్ :— తిరుపతి దేవస్థానం యాత్రికుల కష్టనిష్టూరాలు పరిశీలించి, ఆదుకోడానికి లోకల్ ఎం. ఎల్. ఏలకు, మున్సిపల్ చైర్మనులకు ఎక్స్ అఫిషియో మెంబర్‌షిప్ యివ్వడానికి ఒక కన్వెన్షను క్రియేట్ చేస్తారా?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :— అలావుండకూడదని మా ఉద్దేశంకాదు, గౌరవ సభ్యుల సూచన ఎంతవరకు ఆచరణ సాధ్యమవుతుందో పరిశీలిస్తాము.

(శ్రీ) పి. సుబ్బయ్య :— గుడినీ, గుడిలో లింగాన్ని మింగే మెంబర్లు వున్నారు అప్పుడు యీ బోర్డులో. అటువంటివారిని కాకుండా న్యాయంగా వుండేవారిని వారి పార్టీలోనుంచి అయినా ఏరి వేసుకుంటారా? టి. టి. దేవస్థానానికి మంత్రులు వగైరాలు వెళ్ళినప్పుడు సంవత్సరానికి లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో భోజనం వగైరాలు ఉచితంగా ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది అటువంటిది అరికట్టుతారా?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :— గౌరవ సభ్యులు యిచ్చే సూచన తప్పకుండా పరిశీలిస్తాము. వారు సూచించినట్లుగా గుడినీ, గుడిలోని లింగాన్ని మింగినవారి లిస్టు నాకు యిచ్చినట్లయితే తప్పకుండా పరిశీలిస్తాము.

(శ్రీ) ఎన్. రాములు (కొక్కిలి) :— ఈ బోర్డులో స్త్రీలకు ప్రాతినిధ్యం వున్నదా? లేకపోతే యివ్వడానికి ఆలోచిస్తారా?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :— లేడీస్‌కుకూడా ప్రాతినిధ్యం వున్నది. ఇప్పుడుకూడా వున్నారు.

(శ్రీ) కె రామస్వామి :—ఈ మండలిలో సభ్యులంతా కాంగ్రెసువారుగానే వుండాలా? లోకల్ ఎం. ఎల్. ఏలు స్వతంత్రపార్టీ వారికి యివ్వకపోవడంలో అర్థం ఏమిటి?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—దేవునిపట్ల భక్తి, విశ్వాసం వున్నవారెవరైనా వుండవచ్చు.

(శ్రీ) ఎం. వీరరాఘవరావు :— మంత్రిగారు ఇంతవరకు కాంగ్రెసు ఎం. ఎల్. ఏలనే అపాయింటు చేశారు. లోకల్‌గా వున్నవారికి స్థానంలేకుండా ఎందుకు చేయాలి?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—ఆ దృష్టిలో ఆలోచించలేదు.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—ఇందులో తూర్పుగోదావరి జిల్లా వారెవరైనా వున్నారా?

(శ్రీ) ఆర్ రామలింగరాజు :—తూర్పు గోదావరి జిల్లావారు ఎవరూలేరు.

LINING OF N. S. RIGHT CANAL WITH PENNAR RIVER

448—

*984 (1525-Y) Q.—Sarvasri Dharenkula Narasimham, T. C. Rajan and Agarala Eswara Reddy :—Will the hon. Minister for Irrigation be pleased to state ,

(a) whether it is fact that the public of Kavali, Udayagiri and Atmakur taluks are perturbed on account of the fact that contrary to the recommendations of the Khosla Committee to link up Nagarjunasagar right canal with Pennar river in Nellore district, a decision has been taken to divert the said canal at Bhrahmeswaram on the Kavali Udayagiri road and to take it to Karivedu in Kandukur taluk, by renaming it as Karivedu canal thereby entirely depriving the said three taluks of the benefit of the canal.

(b) whether the extent of the ayacut will be increased or reduced due to this canal for which fresh survey has been made,

(c) whether the said decision has been taken for financial reasons, and

(d) if not, what are the reasons?

The Minister for Irrigation (Sri S. Sidda Reddy) :—(a) No such decision has been taken

(b) (c) and (d) Do not arise.

(శ్రీ) ధనేంకుల నరసింహం :—ఖోస్లా కమిటీ రిపోర్టు ప్రకారంకాకుండా రాజకీయవాదుల సలహా ప్రకారం మధ్యనుండి దానిని మళ్లించి కరివేదు కెనాల్ పేరుపెట్టడానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నదని మంత్రిగారు ఆ ప్రాంతములో పర్యటన చేయడానికి వచ్చినప్పుడు ప్రజలు మెమొరాండాలు యివ్వడం, ఆందోళన జరపడం జరిగింది. సాధ్యమైనంతవరకూ ఎత్తు — మెట్ట ప్రాంతాలకు ఉపయోగించేట్లుగా యీ కాలవ నిర్మాణం జరిపిస్తారా? ఈ కాలవను ఎంతవరకు తీసుకువెళ్లి వదులుతారు?

(శ్రీ) ఎన్. సిద్ధారెడ్డి :—రాజకీయవాదుల ప్రమేయం లేదు. ఇదంతా ఇంజనీరులు చేసే పనే. కెన్నికాలిటీస్ మీద—డీప్ కటింగ్ అయితే చౌకగా వుంటుందా లేక కాంటూర్ మీద చౌకగా వుంటుందా అనే కెన్నికల్ విషయం తప్ప మరేమీలేదు. ఇక్కడ డీప్ కటింగు అయినా, కాంటూరుమీద అయినా అదే లెవెలులో వుంటుంది, ఆయకట్టులో మార్పు లేదు

(శ్రీ) సి. హెచ్. సుబ్బారాయుడు —పెన్నారువరకూ లింక్ చేసి నాగార్జున సాగర్ సెకండు ఫేజుకు—కృష్ణలో నీరు వుందా? ఉన్నట్లయితే ఖోస్లా కమిటీ రికమెండేషన్సు ప్రకారం కృష్ణా వాటర్ ఇంటెగ్రేటెడ్ స్కీముగా—కృష్ణా పెన్నార్ గాని, పులిచింతలగాని, నాగార్జునసాగరు గాని—వున్న డిమాండ్సు అన్నీ మీట్ అయిన తరువాత సెకండ్ ఫేజు సంగతి ఆలోచిస్తారా?

(శ్రీ) ఎన్. సిద్ధారెడ్డి .— అన్నీ ఆలోచనలోనే వున్నాయి.

Loan by Agricultural Refinance Corporation

445—

*437 (1933) Q.—Sarvasri G Siviah and Agarala Eswara Reddy —Will hon the Minister for Power be pleased to state :

(a) what is the amount that has been sanctioned by the Agricultural Refinance Corporation to the A. P. Electricity Board to be spent in Chittoor district during the year 1968 ;

(b what are the principles laid down by the Electricity Board to spend that amount in Chittoor district .

(c) what are the schemes that have been taken up in Puttur taluk during the year 1968 and proposed to be taken up in 1969 under Rural Electrification and the amount sanctioned for each scheme ?

The Minister for Power (Sri V. Krishna Murthy Naidu) .—

The matter relates to the Andhra Pradesh State Electricity Board.

(a), (b) & (c) .The answer to the Question is placed on the tables of the House.

PAPER PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

VIDE ANSWER TO L. A. QUESTION (STARRED) NO. 1938 [*445]

The Agricultural Refinance Corporation referred to, has not santioned any loan to the A. P. State Electricity Board. Evidently the Member refers to the Agricultural Finance Corporation which is different from the one referred to by him. The Agricultural Finance Corporation, which is a consortium of commercial banks, sanctioned a loan of Rs. 1 20 crores to the A P. State Electricity Board for energisation of pumpsets in Chittoor district during 1968–69.

(b) what are the principles laid down by the Electricity Board to spend that amount in Chittoor district ,

There are no separate principles laid down by the Andhra Pradesh Electricity Board for utilising the amount sanctioned by the Agricultural Finance Corporation. Therefore all principles laid down by the Board for energisation of pumsets under it normal plan programme are applicable to the wells energised under the loan sanctioned by the Agriculture Finance Corporation.

Schemes taken up during 1968–69 were .

S. No.	Name of the scheme	Estimated cost. (Rs. in lakhs)
(1)	Extension of supply to Thoruru, Tatneni, Nesanuru and their hamlets.	3 15
(2)	Extension of supply to Koyam, Mulagamndi	0.67
(3)	Extension of supply to Gangireddipalli.	0 98
(4)	Extension of supply to R. K. V Bhadurpet and other villages	5.47
(5)	Extension of supply to Obul Raju Kandriga and other villages.	0·77
(6)	Scheme for extension of supply to Pudi, Rayalacheruvu etc. villages.	7.87

Schemes proposed to be taken up in 1969-70 are :—

(1)	Extension of supply to Nagarafu-Kuppam etc. villages.	3.14
(2)	Extension of supply to R. K. V. Bhadurivaripet etc., villages.	5.47

(శ్రీ జి శివయ్య :—పుత్తూరు తాలూకాలో ఈ స్కీము క్రింద ఎంత ఖర్చు ఐనది తెలుపుతూ 1968 లో 647 వేలు అని ఇచ్చి అదే అంకె 1969 లో కూడా చూపించారు. వివరాలు ఇవ్వకుండా దానికి దీనికి ఒకే ఫిగర్ చూపించారు దీనిని గురించి సరిగా చెప్పగలరా ? There are schemes which have been completed by the time you have borrowed the amount from the Agricultural Finance Corporation Schemes which have been completed by the Department have been shown as having been taken up with the funds obtained from the Agricultural Finance Corporation Is the Minister aware of it, and, if so, how does he propose to rectify it ?

(శ్రీ వి కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—ప్రశ్న మొదటి భాగంలో అగ్రికల్చర్ రీఫైనాన్సింగ్ కార్పరేషను ఇచ్చిన దానిని గురించి అడిగారు. వారినుంచి దీనికి లోన్ రావడం లేదు. లాండ్ మార్ట్‌గేజ్ బాంకు ద్వారా ఇచ్చారు. చిత్తూరుకు అగ్రికల్చరు రీఫైనాన్సింగ్ కార్పరేషన్ ఇచ్చింది. 1.2 కోట్లు శాంక్షనై తే వేమెంటు ఇంతవరకు 66.56 లక్షలు ఐనది. నాలుగు వేల నూతులకు పంపుసెట్లు ఇవ్వడం జరిగింది. పుత్తూరు తాలూకానుంచి ఇంకా అచనంగా ఎమైనా కావలసి ఉంటే ప్రత్యేక ప్రశ్న వేస్తే తెప్పిస్తాను.

(శ్రీ జి. శివయ్య :—ఇందులో సెంబరు 3 లో గంగిరెడ్డిపల్లి గురించి చెప్పారు. It is concerned with this. Schemes taken up during 1968-69 were given. Item 3 therein relates to Extension of Supply to Gangireddipalli. It has already been electrified by the date you received this sum from the Finance Corporation You have manipulated your accounts and put it as if it was spent for Gangireddipalli electrification. So is the case with Bahadurpet. These schemes have been taken up in 1967-68, i. e by the time you received money from the Finance Corporation. కంప్లీటైన స్కీములను ఇందులో చూపించి ఎట్లా అడ్జస్టు చేస్తారని అడుగుతున్నాను.

(శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు : —ఆ వివరాలు నా వద్ద లేవు.

Smt. T. Anasuyamma :—About Chittoor District, you said there are no separate principles laid down by the A. P. State Electricity Board for utilising the amount చిత్తూరు జిల్లాలో ఒక బాక్‌వర్ సమితి ఉంది. Only backward samithi is mine· దానికి అదనంగా 1 2 కోట్ల నుంచి ఇవ్వడానికి ఆలోచన ఉందా ?

(శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు —ఆ సమితి పేరు నాకు తెలియదు. సభ్యులు నాకు తెలియచేస్తే బోర్డు వారికి వ్రాసి పరిశీలన చేయిస్తాను.

Mr Chairman :—Answers for the other questions will be placed on the Table of the House except, Question No 450.

VENKATARAMANA HOUSING CO-OPERATIVE SOCIETY

450—

* 559 (6087) Q.—Sarvasri G. Sivaiah and B. Niranjana Rao (Malleswaram) .—Will the hon. Minister for Housing and Accommadation be pleased to state :

(a) whether it is a fact that some of the Directors of Sri Venkataramana Co-operative Housing Society (T. A. 95), Hyderabad have misappropriated a sum of about Rs 4,00,000 during the transaction of purchasing about 51 acres in Hyderabad for the Society,

(b) if so, the action taken by the Government in the matter, and

(c) whether the case against the Directors is being withdrawn?

The Minister for Accommadation (Sri C. Rajanarasimha) :—

(a) Yes Sir During Police investigation it was alleged that a sum of Rs. 2,21,500-had apparently been misappropriated by the office bearers.

(b) Criminal proceedings were launched against the concerned office bearers and the vendors.

(c) Yes, Sir. The case has been withdrawn.

శ్రీ బి. నిరంజనరావు :—దాదాపు రెండు లక్షలు పైగా మిస్ అప్రోప్రియేషన్ జరిగింది సహకార సంస్థలలో దొంగలు పట్టుపడడమే కష్టం. పట్టుబడ్డ తరువాత కేసు పెట్టిన తరువాత ఎందుకు విత్‌డ్రా చేసుకున్నారు? వీరందరు ఉద్యోగులుమాదిరి ఉన్నారు. దీనివల్ల పబ్లిక్ మొరేల్ దెబ్బతింటుందా, లేదా?

శ్రీ సి. రాజనరసింహ :—వెండార్స్ 2 లక్షల 36 వేలు క్లెయిం చేసారు. మెంబర్లు కంప్లయిన్ చేసినదానిపై క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ పైలు చేసారు తరువాత వెండార్సు క్లెయిం చేయలేదుకనుక అది మెంబర్లకు లాభదాయకంగా ఉందికనుక కేసు విత్‌డ్రా చేసుకున్నారు.

Sri B. Ratnasabhapathi (Rajampeta) :-I am not able to properly follow the answer. 2 లక్షల 36 వేలు మిస్ అప్రోప్రియేట్ చేసారనేది ఎస్టాబ్లిష్ అనది. Whether members have claimed that money or not is a different matter Here is a case where it has been established that an amount of Rs 2.36 lakhs has been misappropriated. Why is it the Government has withdrawn the case. The whole thing is fishy.

Sri C. Rajanarasimha .-That is not a misappropriated amount.

Sri B. Ratnasabhapathi :—Government has accepted.

Sri C. Rajanarasimha.—That is not a misappropriation. 540 మెంబర్లకు ఇబ్బంది ఉంటుందిగనుక కేసు విత్‌డ్రా చేసుకున్నారు.

Sri B. Ratnasabhapathi :—He has stated that prosecution has been launched. Why was the prosecution launched in the first instance and then withdrawn. One contradicts the other.

(No answer)

శ్రీ జి. శివయ్య :—ఇందులో రాజ్యలక్ష్మి మరొకరు ఇంత డబ్బుకు ఈ సొసైటీకి 30 ఎకరాల 60 కుంటలు భూమి అమ్మడానికి ఎగ్రిమెంటు చేసారు. అంత డబ్బు వచ్చినట్లు రసీదులు ఇచ్చారు. మమ్మల్ని మోసంచేసి డబ్బు ఇవ్వకుండా రసీదులు తీసుకున్నారని వారు సొసైటీపై దావా వేసారా?

(శ్రీ) సి రాజనరసింహా —80 ఎకరాల 60 కుంటలకు రు. 5,73,704 లు ఖరీదు రెండుపేలు అడ్వాన్సు ఇచ్చారు. The balance was paid through 13 cheques for different amounts on different dates. Of these 13 cheques, certain cheques amounting to Rs. 1.39 lakhs have been drawn in favour of third parties who have been authorised by the vendors All cheques except cheque for Rs. 50,000 were withdrawn. Cheque for Rs 50,000 was not honoured on definite direction issued by the Deputy Registrar on receipt of certain complaints.

Sri G Sivayya :-This Rajyalaxmi and the other boy, both have filed a suit against the society who have been added as accused Nos. 5 and 6 in the criminal case of conspiracy filed by the Police. My question is whether these two have filed any suit against the society claiming any amount?

(శ్రీ) సి. రాజనరసింహా :—మొదట్లోనే చెప్పాను. రెండు లక్షలు క్లెయిం చేయాలి అనుకున్నారు మరల ప్రభుత్వం ఆలోచించింది. 540 మంది మెంబర్లకు ఇబ్బంది ఉంటుందికనుక వారు క్లెయిం చేయలేదుకనుక మొత్తం కేసు విత్‌డ్రా చేసుకున్నారు.

(శ్రీ) బి నిరంజనరావు :—రెండు లక్షల చిల్లర చూపా వేసి విత్‌డ్రా చేసుకున్నారు అన్నారు. మిస్ అప్రోప్రియేషన్ ఉంది ఒంటున్నారు. ఏసెక్షన్ల క్రింద ఛార్జిషీటు పెట్టారో చెబుతారా?

మిస్టర్ చైర్మన్ :—మిస్ అప్రోప్రియేషన్ ఉందని వారు ఒప్పుకోడంలేదు.

Sri B. Niranjana Rao.—There is a charge sheet filed and the same was later withdrawn.

Sri B. Ratnasabhapathi—He admitted that prosecution was launched. For what reason?

Mr. Chairman :—Whether it is a misappropriation or not they have to clarify.

(శ్రీ) సి. రాజనరసింహా :—వారు క్లెయిం చేయడంలేదుకదా.

Mr. Chairman :—Is it a misapprapriation or not? Let it be clarified.

Sr C. Raja Narasimhan .—In answer to (a) of the question I have replied "Yes, Sir. During the police investigation it was alleged that a sum of Rs. 2,21,500-had apparently been misappropriated by the office bearers". మొదలే ఈ విషయం చెప్పానుకదా.

Sri G Sivayya :—Is it not a fact that the sale price of the land was Rs. 5 lakhs and odd whereas Accused Nos. 5 and 6 were alleged to have issued receipts for the full amount but claimed later that they have been deceived by the society to the tune of Rs 2 lakhs and odd. If so, did not the Police investigate and book both the Directors of the society as well this Rajyalaxmi and the other boy under a criminal conspiracy case for cheating the society?

(శ్రీ) సి. రాజనరసింహా :—మొదలే చెప్పాను. దీనిని వారు క్లెయిమ్ చేయడంలేదు. దాని గురించి రానేలేదు. అందుచేత విత్‌డ్రా చేసుకున్నాం.

Mr. Chairman :—Questions and answers are over.

(At this stage, several members stood up)

Mr Chairman —Information which he is having with him, he has already stated If you want any further information he will get it.

Sri G. Sivayya .—It is not information, Sir that is wanted,

Mr. Chairman , —You put a specific question. He will get the answer.

Sri G. Sivayya :—I am putting a specific question What made the Government to withdraw the charge-sheet against the accused, when there is specific evidence that both people who sold the land as well as the purchasers have been involved in criminal conspiracy to cheat the society. The charge-sheet has been laid against all the Directors as well as these two other persons under Sec 406, 471, 477A 420 read with S. 120-B IPC. These are very serious questions. How is Government competent to withdraw a case filed under S. 120-B of the IPC ?

Mr. Chairman :— Please specify the special reasons for the Government to withdraw the case.

(శ్రీ సి. రాజనరసింహా :—అధ్యక్షా, ఎవరైతే సివిల్ సూట్ ఫైల్ చేసినారో వారు మరల విత్‌డ్రా చేసుకున్నారు. సివిల్ సూటు ఉంటే మొత్తం 540 మెంబర్సుకి కేసు అయేవరకు డెసిషన్ వచ్చేవరకు కన్‌స్ట్రక్షన్ చేయడానికి వీలు లేదు. అందుచేత వెండర్సు ఎవరైతే కేసు పెట్టినారో వారు విత్‌డ్రా చేసినందువల్ల గవర్నమెంటు కూడా విత్‌డ్రా చేసినది.

Sri G. Sivayya :— The sale was over. Land was given possession to the society Now a civil suit is against the society claiming certain amount. Therefore, there is no obstruction so far as the land is concerned. It has been handed over and the society has taken possession of it. So it is not that the members want it What we want is..

మిస్టర్ చైర్మన్ :—గవర్నమెంటు పొజిషన్ చెప్పినారు.

What has the Govenment to do now, please tell.

Sri G. Sivayya :— Government ought not to have withdrawn the criminal case pending before the court under S 420 read with S. 820-B of the IPC. What is the interest for the Government.

Mr. Chairman .— It has already been withdrawn.

Sri G. Sivayya —I am charging the Government specifically. Let the Minister tell us what interest the Government has to withdraw the case which has been filed under S 420 read with S 120-B of the IPC. We cannot leave the Government in a case like this Otherwise, what is the interest for us to fight for a right cause? I am charging the Government, the Department the concerned Ministers The department connived with the society.

Mr. Chairman :-Please look into it; and if there is a possibility you find out if there is anything to be done Please take action.

Sri G. Sivayya :— In a case like this, when there is a charge of misappropriation to the tune of Rs 2 lakhs and odd, Government has to see very carefully. What was the interest to withdraw such a case?

(Many hon Members rose in their seats)

Mr Chairman :— I am not going to allow anybody if you stand like that

Sri B. Niranjana Rao :—Let the Deputy Chief Minister answer this question.

Sri G Sivayya —This is an important question. We are trying to elicit information. A huge sum has been misappropriated.

Mr Chairman —I am not going to ask the Minister to give replies for the questions which are being put without my permission. I am very sorry for it You are banking on the same point over and over again

Sri K. Govinda Rao :— May I make a suggestion, Sir, దీనిమీద అరగంట చర్చకు అవకాశం ఇవ్వండి.

Mr. Chairman :—There is no point in allowing discussion.

Sri J V. Narasinga Rao :— Detailed information may be collected and placed on the Table of the House within a week.

Sri C. V. K. Rao.— There is every point, Sir, to allow half-an-hour discussion.

Sri G. Sivayya :— We have got the charge-sheet with us, Sir

(శ్రీ) పి. సుబ్బయ్య :—అధ్యక్షా, మీరు దీనిని డిస్కషనుకు అలో చేయక పోతే అసెంబ్లీ హాక్కులకు భంగకరం అవుతుంది. 2 లక్షల చిల్లర మిస్‌ప్రాప్రియేట్ అయినది అట్లాంటప్పుడు దానిగురించి చెప్పు యివ్వకపోవడం మాకు బాధాకరంగా ఉంది. అదీగాక ప్రభుత్వం ఏ కేసు విత్‌డ్రా చేసినప్పటికీ ఐ.పి సి. సెక్షను క్రింద కేసు ఉంటే విత్‌డ్రా చేయము అని యింతకు ముందు స్పెసిఫిక్‌గా ముఖ్యమంత్రిగారు ఎన్నోసార్లు చెప్పారు కాని ప్రజల ద్రవ్యం అపహరించి నందుకు ఐ. పి సి. క్రింద పెట్టిన కేసు విత్‌డ్రా చేయడంలో—

If there is an I P. C. section involved, Government will not withdraw the case. We have to question the honesty of the Government here Therefore, that is the important problem to be talked about Therefore, half an-hour discussion is in all possibility desirable.

Sri B. Ratnasabhapathy :— This is not a matter which has come into the Assembly; it has already been discussed in the newspapers. The Deccan Chronicle has carried all the facts as they knew. Now, there is an attempt from the Government to conceal the most important facts. Therefore, I request your protection for us The facts have got to come into the Assembly There is a lot of material about this issue and there are many people big enough behind this issue. Therefore, I request you one thing. Our members requesting for half-an-hour discussion is not sufficient. Let there be 2 hours or one hour discussion. I request you to concede this request, because this is not the first of its kind, my dear Sir There are many other cases similar to this and we have had experience in the past how

things have been discussed here It is very necessary that this issue has got to be washed down in the Assembly.

Mr Chairman: In my opinion, let him place the necessary information on the Table.

Sri G. Sivayya :—We have the information, The Government have admitted. Where is the question of placing a white paper on a matter like this My request is to allow 2 hours' discussion in a matter like this. The only issue here is, the Government is trying to conceal information

Mr. Chairman: I know the feelings of the members. I request the Minister to place the necessary and full information available on the Table of the House If there is anything to be discussed regarding the irregularity or such other thing, I will convey this to the Speaker, and if he feels it necessary or desirable, he will admit half-an-hour discussion.

(శ్రీ సి. వి. కె రావు :—ఇన్ ఫర్మేషన్ ఎప్పుడు ఇస్తారు?

Mr Chairman :—In a short time within 4 or 5 days.

(శ్రీ సి. వి. కె రావు —ఆ ఇన్ ఫర్మేషన్ వచ్చిన వెంటనే డిస్కషన్‌కు అవకాశము ఇవ్వండి. అవసరమా, లేదా ఆలోచిస్తాము అంటే బాగాలేదు అధ్యక్షా,

మిస్టర్ చైర్మన్ —ఇన్ ఫర్మేషన్‌ను పెట్టనివ్వండి అప్పుడు చూద్దాము. I asked him to place it in 4 or 5 days He is supplying the information in a week days.

Sri B. Ratnasabhapathy —The character of most of the Ministers here is at stake. Morally they are obliged to co cede for a discussion

Sri P Subbiah :—You must allow him to answer.

Sri G. Siviah —In a matter like this if you don't consider, what is the use of our being here We have got a specific case against the Government that the Government has got a hand in this. It is a serious matter We request you to allow half-an-hour discussion Otherwise, what is the use ?

Mr Chairman :—I am very sorry. Please sit down.

Sri G. Siviah —I am obeying the Chair and sitting down. I am again rising be cause it is an important matter.

(Pause)

Sri B. Ratnasabhapathy —It is we that need your protection. Not the Government, Sir

(శ్రీ యం. ఎ. రామచంద్రారెడ్డి (మెదక్) :—అధ్యక్షా, పన్ సబ్ మిషన్. ఇది ఏదైతే జరిగినదో అప్పటి మినిష్టరుగారు సమాధానమిస్తే బాగుంటుంది. ఇది కొత్త మినిష్టరుగారి కాలములో జరగలేదనుకుంటాను. ఆ మినిష్టరుగారు చెబితే బాగుంటుంది.

Mr Chairman :—It has come before the Assembly The concerned Minister is responsible. There is no question of shifting the responsibility to the previous Minister

(శ్రీ ఎ మాధవరావు .—ఎంక్వైర్ రికార్డ్ టేబుల్ పైన పెట్టించాలని కోరుచున్నాను.

Mr Chairman .—I am requesting the hon Minister to place on the Table of the House full information, entire file if necessary. Then only the question of discussion before the House will come up

Sri G Siviah :—The entire information is with us. What is it for the Government to place before us? Is it a white paper?

Mr Chairman:—I have already given my opinion I request the concerned hon. Minister to place the information before the House.

(శ్రీ కె. గోవిందరావు —పాయింటు ఆఫ్ ఆర్డర్ అధ్యక్షా, సీరియస్ ఎలిగేషన్ను వచ్చి మిస్ అప్రోప్రియేషన్ జరిగి కొన్ని లక్షలు ఇన్ వాల్వ్ అయిన పరిస్థితులున్నవి. మా దగ్గర ఇన్ఫర్మేషన్ వున్నది. కొత్త ఇన్ఫర్మేషన్ అవసరము లేదు. ఉన్నదానిమీద కొంత చర్చ జరగవలసిన అవసరము వున్నదని మనవిచేస్తున్నాము. ఇటువంటి ముఖ్యమైన సంఘటనలో కొన్ని లోపాలు జరిగినప్పుడు, ప్రజాసంస్థల డబ్బు ఇన్వాల్వ్ అయినప్పుడు వేరే చర్చ పెట్టుకొనే ఆచారము వున్నది అది మనకు సంప్రదాయసిద్ధముగా వస్తున్నది. ఇటువంటి సందర్భాలు వచ్చినప్పుడు అనేకసార్లు చర్చకు స్పీకరుగారు అవకాశము యివ్వడము జరిగింది వాటిమీద చర్చ కావడము జరిగినవి పొరపాటు అని బుజువు కావడం జరిగింది. అందువల్ల మేము చెప్పాము కాబట్టి అని కాకుండా మీరు దయచేసి అర్ధ గంట చర్చ అలో చేయాలని కోరుచున్నాను.

Mr. Chairman :—There is no question of a point of order. Regarding half-an-hour discussion I have already requested the hon Minister to place the information available before the House, ఇన్ఫర్మేషను అంతా టేబుల్ పైన పెట్టిన తరువాత....

Sri G. Siviah .—We have got abundant information. Whether you will allow us to have a discussion is the question.

Mr Chairman —It must be available to all the members of the House.

Sri G. Siviah :—We can circulate the information to the Members. The question is whether you will agree to give us permission to discuss for half-an-hour. If you don't allow, we will sit down. What else can we do, Sir?

Mr. Chairman :—I have already requested the hon Minister to place the information available with him on the Table of the House. After considering the information available, if there is a necessity, with the consent of the hon. Speaker, after a week days if it is desirable, then only we will allow half-an-hour discussion. No further discussion now please.

Sri G. Siviah —On an important matter like this you must kindly allow a discussion, Sir. We are most obedient to the Chair on all occasions and if you can't consider an occasion like this what can we do?

Mr. Chairman — You have said it so many times. Let the information be placed on the Table of the House. Then, if is desirable we will allow. There is no question of allowing half-an-hour discussion without the information being available at present. I am very sorry Now, I will call the next subject on the Agenda.

WRITTEN ANSWERS TO QUESTIONS.

WATER TO SECOND CROP UNDER N. S. PROJECT

444—

* 489 (2337) Q.—Sri K. Prabhakara Rao :—Will the hon Minister for Irrigation be pleased to state

(a) what is the total extent of land to be supplied with water for second crop under the Nagarjunasagar Canal system after the Nagarjunasagar ayacut is fully developed; and

(b) at that stage what is the total extent of land to be supplied with water under the Krishna Barrage system ?

A.—

(a) Nil, Sir.

(b) (i) 12 00 lakh acres I crop

(ii) 1. 5 lakh acres second crop.

RETRENCHMENT IN POWER SAMAS SECTION, VIJAYAWADA

446—

* 216 (5283) Q.—Sri T V S. Chalapathi Rao :—Will the hon. Minister for Power be pleased to state:

(a) is it a fact that 8 girls who served for nearly 10 years in the Power Samas Section in the Office of the Superintending Engineer (Electricity), Vijayawada were retrenched;

(b) if so, why, and

(c) will the Government be pleased to issue orders to employ them again either in that Department or elsewhere?

A.—

(a) Yes, Sir.

(b) The Power Sames equipment was found to be uneconomical. Therefore, the Power Samas Section in the Operation Circle, Vijayawada was closed with effect from 31-3-1966 A N Consequently, the employees working in that Section were retrenched.

(c) All the above eight women employees of the Power Samas Section have been reabsored as L. D. Clerks in the Electricity Department.

HOUSE-SITES TO HARIJANS OF CHAGANTIVARIPALEM

447—

* 648 (883) Q.—Sri Vavilala Gopalakrishnayya:—Will the hon. Minister for Social Welfare be pleased to state:

at what stage the work of land acquisition and allotment of sites to harijans stands in Chagantivaripalem hamlet of Muppala, Varagani, Siripuram, Panidem of Sattenapalli Taluk, Guntur district

A.—

(a) Statement is laid on the Table of the House

STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

(Vide Answer to the L. A. Q, No. 883 (Starred) [*447]

	Name of the village	Present stage of the Land Acquisition Case.
1.	Chagantivaripalem H/o Muppala	The plots were handed over to the beneficiaries in January 1969.
2.	Varagani	This is at the award stage.
3.	Siripuram	Proposals are due from the Panchayat Samithi.
4.	Panidem	Proposals are awaited from the Collector, Guntur.

GUNTUR CHANNEL

448—

* 1590 Q. Sarvasri Y. Venkata Rao and M Ch. Nagaiah:—Will the hon Minister for Medium Irrigation and Flood Control be pleased to state:

(a) what is the estimated cost of the Guntur channel

(b) how much money has been spent so far;

(c) when the execution of the channel will be completed and water will be let into it; and

(d) whether any portion of the earth work of the Guntur channel was done without obtaining any agreements from the contractors; and if so, the reasons therefor?

A:—

(a) Rs 170 00 lakhs as per revised estimate.

(b) Rs. 67.34 lakhs upto end of June 1969.

(c) The scheme is programmed to be completed by March 1972, and water is expected to be supplied to the ayacut in July 1972.

(d) After a few unsuccessful attempts to secure tenders for the work, single tenders were received for the different reaches in March 1967. As these tenders were high, the tenderers were asked

by the local departmental Officers to carry out the work at the observed rates of the department plus 10% without executing agreements. On receipt of allegations, the work was stopped.

CHITTOOR GOLDSMITHS CO-OPERATIVE CARPENTRY SOCIETY

419—

* 991 (1526-R) Q.—Sri V. Munisamappa .—Will the hon. Minister for Small Scale Industries be pleased to state:—

(a) the amount sanctioned by the Government to the Goldsmiths' Co-operative Carpentry and Blacksmith Society, Chittoor and the No of members of the said society;

(b) the cost of building purchased by the President Sri B M V. Ramachari for the society and the person in whose name the said building has been registered,

(c) the cost of the machinery purchased for the use of this society and the company from which they have been purchased and whether the said machinery is in working condition at present: if not, the reasons therefor, and

(d) the reasons for issuing notices dated 9-9-1968 to thirty four members of the society asking them to pay Rs. 3,000 each leaving Sri B. M. V Ramachari, President who misappropriated one lakh rupees, sanctioned for the above society?

A.—

(a) An amount of Rs. 1,00,000/- was sanctioned to the society and the no. of members 45-1 (deceased) : 44

(b) The cost of the building is Rs. 33,000/- and registered in the name of "The Chittoor Goldsmiths Carpentry and Blacksmithy Cottage Industrial Co-operative Society Ltd , after the society's consultation with the Government Pleader, Chittoor.

(c) The cost of machinery purchased to the Society is Rs. 19,758.48 ps. from Messrs. Lalitha Engineering Corporation Ltd., Vijayawada The entire machinery is in working order (based on audit report for 66-67)

(d) The reasons for issuing the notices to 34 members of the society are that the Zilla Parishad, Chittoor has sanctioned the loans to the 34 individuals. Therefore, the Zilla Parishad, Chittoor has also issued notices to the President of the society Sri B. M. V. Ramachary for repayment. So far no misappropriation has occured. Particulars of investment of one lakh rupees is as follows :—

		Rs. p.
(a)	Cash on hand	54.77
(b)	Cash in Bank	6000.00
(c)	Credit sales to the Government and Public Undertakings	19223 14
(d)	Machinery	12758,48
(e)	Stocks on hand	8213 20
(f)	Buildings	33000 00
(g)	Shed constructed	3500.90
(h)	Loss in business	10250.41
	Total	Rs. 100000 00

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re .—Rehabilitation of the people of Sriharikota

శ్రీ కె. మునిస్వామి (సత్యవీడు) :—అధ్యక్షా, శ్రీహరికోట సూళ్లూరు పేట తాలూకాలో వున్నది. నిజముగా మనయొక్క అదృష్టమనే అనాలి. రాకెట్ సెంటరును శ్రీహరికోటలో పెట్టడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వము నిర్ణయించి నందుకు వారికి ధన్యవాదాలు చెబుతున్నాను. విక్రమ్ సారాభాయిగారు ఆ ప్రాంతమును దర్శించినప్పుడు ఇక్కడ సెలకోల్వే లాంచింగ్ స్టేషన్ ఆసియాలోనే ఉత్కృష్టస్థాయిని అందుకొంటుందని, దీనివల్ల ప్రతిగ్రామంలోవున్న రేడియో సెట్స్ టెలివిజన్ సెట్స్‌గా మార్చడానికి అవకాశము ఉంటుందని చెప్పివున్నారు. అలాంటి సెంటరు ఇక్కడ పెట్టడము ముదావహము. శ్రీహరికోటకు రెండు పేర్లు వున్నవి. (1) శ్రీహరికోడి, (2) శ్రీహరికోటి, చారిత్రిక ప్రదేశము. హరికోడి అన్నప్పుడు హరి అంటే విష్ణువు. శ్రీరాముడు లంకకు వెళ్లుటకు ఇక్కడ బ్రిడ్జి కట్టిన సూచనలు ఉన్నవి అట్లాగే శ్రీహరికోడి అన్నప్పుడు రావణుడు రోజుకు కోటిలింగాలను పూజించేవాడట. శ్రీహరికోటలో ఇప్పటికీ ఆరకోటి లింగాలున్నవి. ఇది అంతా ఫారెస్ట్‌లాండ్, ఇసుకప్రాంతము. ఇక్కడ దగ్గర దగ్గర 11 గ్రామాలున్నవి. ఈ 11 గ్రామాలలోను రైతులు సుమారు 6 వేల ఎకరాలలో చౌకచెట్లు, 5 వేల ఎకరాలలో లాభదాయకమైన వృక్ష సంపదను పెంచుకొని అనేకరకాలుగా లాభాలు పొందుతున్నారు అక్కడున్న లేబరుకు ఇతర ప్రాంతాలలోవున్న లేబరుకు వ్యత్యాసము వున్నది అక్కడున్న లేబరు మూడురకాలైన వృత్తులలో జీవిస్తున్నారు. చేకమొక్కలు వేసినప్పుడు నీరుపోసి రోజుకు 6 రూపాయలు సంపాదించుకోంటారు. తరువాత చెట్లు చెలగడముకోసము రోజుకు 4 రూపాయలు కూలి సంపాదించుకొంటాడు తరువాత ఆచెట్లను కాపాడడానికి పనిచేస్తారు అదీకాక ఇక్కడ రయితులకున్న భూమి కొద్దిపాటైనప్పటికి చాలావిలువయింది. అక్కడ ఇసుక ఎడారిఅయినా ఆరుఅడుగులలోతున మంచినీళ్లున్నాయి. అందువల్ల మూడుసార్లు పంటలు పండించవచ్చు. ఆ భూమి విలువ ఎకరాకు ఆరువేల రూపాయలవరకు పోయే అవకాశముంది. ఇటువంటి పరిస్థితులలో వారిని 5 కిలోమీటరుల సర్కంఫరెన్సు లో వెంటనే ఖాళీచేయమని అంటున్నారు అయిదు గ్రామాలవారికి నోటీసు లిచ్చారు. రయితులకు వచ్చినకష్టమేమంటే దాదాపు ఆరువేల ఎకరాలలో ఉన్న చవకచెట్లుకొట్టుకోడానికి అవకాశాలు లేవు వారికి చాల నష్టంవస్తుంది. జనవరిలో ప్రారంభిస్తేగాని రాకెట్లు ప్రయోగించలేరు. ఆచెట్లు కోసుకోడానికి 2 మి న్వాలి. ఇంతేకాకుండా వారికి పునరావాసం కల్పించడానికి దొరవారి సత్రం అనే ప్రాంతంలో నాలుగువేల ఎకరాలున్నాయి. అక్కడ కొద్దిపాటి ఖర్చుతో చెరువుతవ్వడి అందరకూ పునరావాసం ఏర్పడే అవకాశాలున్నాయి. ప్రభుత్వం వెంటనే వారికి పునరావాసం కల్పించి భూములు సాగుచేసుకోడానికి కాంపెన్‌సేషన్ ఇవ్వాలి. ఇది అందులో మిలిటరీ డిఫెన్సుకు సంబంధించినది. మద్రాసు ప్రాంతంలో మిలిటరీవారు తీసుకొన్నప్పుడు వారికున్న రేటుకు

మూడింతలు ఎక్కువగా కాంపెన్‌సేషను ఇచ్చారు. వారికికూడ మూడింతలు కాంపెన్‌సేషను ఇవ్వాలి. చెట్లుకొట్టుకోడానికి స్థలము ఇవ్వాలి అన్ని డిపార్టుమెంటులు ఫారెస్టు రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటులు అన్ని సమన్వయంగా పర్వడి వారికి వెంటనే పునరావాసం కల్పించాలని కోరుతూ కాంపెన్‌సేషన్ ఫిక్స్ చేయడంలో న్యాయంగా ఫిక్స్ చేయాలని కోరుతున్నాను.

Sri K. Vijayabhaskara Reddy :— Mr. Speaker, Sir, with your permission on behalf of the Chief Minister I will make the following statement : —

" In December 1967, the Department of Atomic Energy, Government of India enquired from the State Government whether suitable sites are available in the State for locating a Satellite Launching Station in the State The Collectors were addressed and on the basis of their reports some possible sites in the Coastal Districts were suggested to the Atomic Energy Department. Subsequently, in August 1968. a team of officers of the Government of India headed by Dr Vikram Sarabhai, Chairman, Atomic Energy Commission and Secretary, Atomic Energy Department, Government of India, had conducted an aerial survey of the Sriharikota Island in Nellore District along with the Director of Industries, Hyderabad and the Collector Nellore and selected Sriharikota Island as a suitable site. Government has agreed to earmark an area measuring about 31,000 acres in Sriharikota Island for this purpose Government have also agreed to acquire at the cost of the Department of Atomic Energy and hand over possession of all private lands, together with trees and structures admeasuring about 4,400 acres within these boundaries.

Government have so far issued orders to acquire the private lands in the following villages, involing urgency provisions under section 17 of Land acquisition Act

Name of the village	Area being acquired Acres.
1. Beripet .	344-97
2. Chantrasikuppam .	472-48
3. Chennugaripalem .	895-48
4. Chengalopalem ..	221 02
5. Doravaripalem ..	533-18
6 Kakaramala ..	180-28
7. Kalavangu ..	47-83
8 Kondaledu	302-67
9, Natarupalem .	350-70
10 Rettamala ..	481-39
	3806-80

These lands will be handed over to the Atomic Energy Department as and when required by them.

re. Seed for sanctioning sufficient loans to the ryots who have raised Dalwa crop.

The lands in the following villages are immediately required by the Department of Atomic Energy which fall within 5 killo metres radius and 500 ft, with of belt area of the proposed launching station.

1. Chennugaripalem
2. Kalavangu
3. Kondaledu
4. Natarupalem

For acquiring lands in these 4 villages, notice under section 9 (1) and 10 of the Land Acquisition Act have been served on the concerned on 14-8-69. The date of award inquiry has been fixed on 29-12-1969. 15 days time has been allowed for vacating the sjtes as per the Land Acquisition Act. Notices have been served on the land holders to vacite by 5-9-1969.

The owners have suggested that some forest lands in Kovvur taluk in Nellore District may be assigned to them on exchange basis. These proposals are under consideration of the Collector.

All the displaced persons will be paid necessary compensation under the rules. Instructions were issued to the Collector, Nellore to take steps to rehabilitate the displaced villagers at the cost of the Atomic Energy Department.

(శ్రీ) కె. మునుస్వామి :—15 రోజులు పైమిచ్చారని చెప్పారు. ఆ చెట్లు నరుక్కొనడానికి పైము ఎక్స్‌టెండ్ చేస్తారా? 15 రోజులలో వారు వేరేచోటు చేరడానికి అవకాశాలు కల్పించే పరిస్థితి ఏమయినా ఉందా?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—డిటెయిల్స్ చెప్పలేను. అక్కడ అటామిక్ కమిషను ఒక షెడ్యూలు ఫిక్స్‌చేసి ఆ ప్రకారం మనంచేయవలసిఉంటుంది. వారిని రిహాబిలిటేటు చేయడానికి నెల్లూరు కలక్టరుకు ఉత్తర్వులివ్వబడ్డాయి, ఎంత తొందరగా వీలయితే అంత తొందరగా చేస్తారు.

re : Sanctioning sufficient loans to the ryots who have raised dalwa crop.

(శ్రీ) ఎం. సి. హెచ్. నాగయ్య (పత్తిపాడు) :—అధ్యక్షా, మన రైతాంగం అధికాహారోత్పత్తి సాధించడానికి ప్రభుత్వం శ్రద్ధ వహిస్తోంది. హైఈల్డ్ వెరైటీస్ విత్తనాలు అగ్రికల్చరల్ రిసెర్చివారు ప్రయోగాత్మకంగా రైతులకు పంపిస్తున్నారు. కాని యీ అధికపంట యిచ్చే విత్తనాలు జవరిలో మొదలు పెట్టి సాగుకు తెస్తుంటే వాట్లు వేసే కాలంలోనే ప్రకృతి వాతావరణం సరిగా లేనందువలన పైరులకు తెగుళ్లు వచ్చి రయితులకు సరిగా గిట్టుబాటు కావడం లేదు. తెనిన్యు మినిష్టరుగారికి వ్యవసాయమంటే శ్రద్ధ ఉన్నది కనుక రైతులు దాళవాయి పంట వేసి అభివృద్ధి సాధించడానికి ప్రత్యేకమయిన లోన్సు రయితులకు ఇచ్చి నూతన విధానాలు చేపట్టడానికి సహాయపడతారని నమ్ముతున్నాను.

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—అధ్యక్షా, 2-7-69 తేదీ G.O.లో 2 కోట్ల రూపాయలు ఈతుపాను, వరదబాధిత ప్రాంతాలకు సహాయంచేసేదానికి నిర్ణయించారు. అది loans to farmers for reclamation of sand cast lands, ఇసుక, మట్టి

పడిన ప్రాంతాలను చదరం చేసుకొనే కొరకు, గుంటూరుకు 15 లక్షలు, కృష్ణాకు 4 లక్షలు, West Godavariకి 2 లక్షలు, కమ్మం జిల్లాకు 4 లక్షలు, మొత్తం 25 లక్షలు. తరువాత loans for relief of distress, for the purchase of seeds, fertilizers, etc., ఎరువులు, విత్తనాలు మొదలగునవి కొనుకోడానికి —గుంటూరుకు 45 లక్షలు, West Godavariకి 80 లక్షలు, కృష్ణాకు 80 లక్షలు, ఖమ్మం జిల్లాకు 20 లక్షలు, మొత్తం 175 లక్షలు యివ్వడం జరిగింది. ఆవిధంగా 175 లక్షలు ఒకటి, 25 లక్షలు ఒకటి మొత్తం 2 కోట్ల రూపాయలు ఇవ్వడం జరిగింది. The Central Government adopted a ceiling of 450 lakhs of rupees as expenditure towards loan items. The Central Government have since released 75 lakhs towards short term loans to the agriculturists in the flood-affected areas ఈ మాదిరిగా 75 లక్షలు యివ్వడం జరిగింది. The Food & Agriculture Department are taking action to sanction Rs. 75 lakhs towards short term loans for purchase and distribution of seeds in the flood affected areas Action to sanction another 50 lakhs towards loans to farmers in needy districts is being taken and it is proposed to place this amount with the Board of Revenue to meet the requirements. ఇంకొక 50 లక్షలు ఇచ్చేదానికి గవర్నమెంటు నిర్ణయం చేసింది. So far the following amounts have been spent by the Collectors, Guntur, Krishna, West Godavari and Khammam in respect of loans to the farmers. గుంటూరు జిల్లాకు 60 లక్షలు allot చేస్తే, 60 లక్షలు ఇచ్చేసినారు. కృష్ణా జిల్లాకు 84 లక్షలకు 24 లక్షల 9 వేలు, పంపకం చేయడం జరిగింది. West Godavariలో 82 లక్షలకు 67 వేలు ఇంత వరకు యివ్వడం జరిగింది. కమ్మం జిల్లాకు 24 లక్షలకు 24 లక్షలు ఇవ్వడం జరిగింది.

Mr. Chairman :—You are giving answer to No. 2 call attentions, but No. 3 is under discussion.

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఇవన్నీ కూడా ఒకే రకంగా పోయేటివే.

Mr. Chairman .—The matter is the same· The second call attention notice will be called last We have now taken up only the third, i.e., regarding "need for for sufficient loans to ryots Dalva crops అంటే దాళ్వ crops పైనయినా, ఈ cyclone affected వాటి పైన అయినా ఈ మొత్తము CentralGovernment loans వేకదా.

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి .—ఈ మూడు చూడండి ..... ప్రత్యేకంగా వెంకట రావుగారు, నాగయ్యగారు ఇచ్చింది "to call attention of the Minister, Revenue, for sufficient loans to ryots for Dalva crops,, అని. నేనుచెప్పేది అదేనండి

(శ్రీ) ఎం. సి. హెచ్. నాగయ్య :— ఇప్పుడు cyclone affected వాటి విషయంలో loans విషయం అదీ మంత్రిగారు చెప్పుతున్నారు.

నేను ఇచ్చినదానియొక్క అర్థం ఏమిటంటే, ఈ దళ్వా పంటలు గురించి రైతులకు ప్రోద్బలం ప్రభుత్వము చూపెట్టడంలేదు. మామూలుగానే ఈ high yielding varieties దాళ్వా పంటలు వాటి విషయంలో ప్రభుత్వము శ్రద్ధ చూపడంలేదు, ఏ రైతుకు దెబ్బ కొడుతున్నది. ఆ విషయంలో రైతుకు ప్రత్యేకమైన loans sanction చేయవలసిందని కోరుతున్నాను.

Sri P Thimma Reddy:—The question as posed in the call-attention notice of Sri Venkatrao and Sri Nagaiah is regarding the sanction of loans in the flood affected areas, That is how it is presented to me.

Mr Chairman:—"To call the attention of the Minister for Revenue to the need for sanctioning sufficient loans to the ryots who have raised Dalwa crop." That is how it reads

Sri P. Thimma Reddy, There is something from the office side, Sir.

Mr. Chairman.—We postpone it now. We can have it on the 11th.

re: Need for giving relief to the people in cyclone affected areas.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—అధ్యక్షా, ఈ సంవత్సరం May 18 నుండి 28 తారీకువరకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో ముఖ్యంగా నెల్లూరు జిల్లాలో తూర్పు భాగము, ఆ తరువాత గుంటూరు, కృష్ణా, West Godavari జిల్లాలో మదిర తాలూకాలో, కమ్మం జిల్లాలోను చాలా విపరీతమైనటువంటి cyclone దెబ్బకు లోనైనాయి. బహుశా ఇంత ప్రమాదం ఎన్నడూ రాలేదేమో. దీంట్లో దాదాపు రెండువేలమందిచనిపోవడం, ఆతరువాత అనేకవేలమంది నిరాశ్రయులై పోవడం, ప్రవాహములో పంటలు మునిగిపోవడము, ధనము భీభత్సం అయిపోవడం, రెండు రోజులవరకు ఎవరు ఎక్కడ బ్రతికి ఉన్నారో తెలియనటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఆ సమయంలో దాని నివారణోపాయములు ఆలోచించేటప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడా సమయానికి ఆదుకొన్నందుకు వారిని అభినందించవలసి యున్నది. కాని వారు ఇచ్చిన డబ్బు తీరా చూస్తే అప్పుకింద ఇచ్చామని చెప్పే టప్పటికల్లా ఆ వుపారు కాస్తా వృథా అయిపోయింది. నిజంగా అప్పుడు మొట్ట మొదటి 10 రోజుల్లో ఆఫీసర్లు చాలా ఉత్సాహంగా పనిచేశారు. వారికి అభి నందనలుచెప్పాలి. మొట్టమొదట ఆవిధంగా reliefజరిగిందిగాని ఆతరువాత reliefలో ఎంత ఆలస్యం అయితే అంత dilute అవుతూ వచ్చింది. దాంట్లో మళ్ళీ అవక తవకలు ప్రారంభం అయినాయి. కాని నా స్వంత అనుభవం బట్టి ఆలోచిస్తే, ఇదివరకు కంటె ఈసారి కొంత లంచగొండితనం తక్కువే జరిగిందని చెప్పాలి. అసలు లేదు అని చెప్పలేముగాని, మొత్తానికి కొంత ఎప్పటికప్పుడు డబ్బు యివ్వడం జరిగింది. ఇప్పుడు దీంట్లో రెండు రకాలుగా జరిగింది. ఒక వైపు బాపట్ల తాలూకాలో, మదిర తాలూకాలో మొత్తం ప్రవాహముతోటి గ్రామాలు గ్రామాలు కొట్టుకొని పోయి అసలు ప్రజలు ఎవరు బ్రతికి ఉన్నారో

లేదో తెలియడంలేదు. ఆరు రోజులవరకు ఏమీ తెలియనటువంటి పరిస్థితివర్ణడిది. ఆ రోజు నేను ఢిల్లీలో ఉండడం జరిగింది. కొవ్వల్ల తాలూకాలో నీలాయపాలెం వగైరా ప్రాంతాలన్నీ చాలా కొట్టుకొని పోయినాయి. ఆ పరిస్థితులన్నీ చాలా ఘోరంగా ఉండినవి. భార్యకు భర్త లేకుండా, భర్తకు భార్య లేకుండాపోయింది. ఆ నీలాయపాలెంలో జరిగిన ఆకథ వింటే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. ఒకామె భర్త పరిగెత్తిపోయినారు, ఏమైపోతానో ఏమోనని, అతని అన్న ఏమో ఆమెను ఇంటిపైన ఎక్కించి తాడుతో కట్టివేస్తే, ఆ క్రిందివాళ్ళందరు పోయినారు. తాడుకు కట్టినందుకు పిల్ల, ఆమె మిగిలిపోయినారు. ఆలాంటి విషాద ఘట్టనలు చూస్తే చాలా హృదయ విదారకంగా ఉంటుంది. ఆ పరిస్థితులలో ఇందిరాగాంధీ తోటి, విశ్వనాథంగారు, నేను, ఇంకా కొంతమంది పార్లమెంటు సభ్యులు మాట్లాడడం జరిగింది. అప్పుడు వారు మేము ఏమైనా కావలసిన సహాయం, చేతనైనంత సహాయం యిస్తాము. ఇప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వము రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతోటి ఆలోచిస్తున్నదని చెప్పారు. కాని దానివల్ల వచ్చినటువంటి ప్రయోజనాలలో loans ఇవ్వడం అదంతా మొట్టమొదట బాగానేజరిగిందని మళ్ళీ ఒకసారి చెప్పుతున్నాను.కాని ఈవేళ జరిగేటటువంటి పరిస్థితి ఆలోచిస్తే, మళ్ళీ యథాప్రకారంగా రివిన్యూ పద్ధతి, అంటె లంచగొండితనం అనే పద్ధతి తిరిగి ప్రారంభం అవుతున్నది. ఆ తరువాత ఇళ్ళు పడిపోయినటువంటి నర్సరావుపేట తాలూకా, నత్తెనపల్లి తాలూకా, పల్నాడు తాలూకాలో కొద్ది భాగాలు, ఇంకా కొంత భాగము వినుకొండ తాలూకాలో చూస్తే, మూడు రోజులు వరుసగా 8, 4 సంవత్సరాలు కురవవలసిన వర్షము ఒకేసారి కురిసింది. అందువల్ల మట్టి ఇళ్ళన్నీ పడిపోయినాయి. ఒక్క నర్సరావుపేట తాలూకాలోనే లెక్కవేస్తే 80 వేలు, నత్తెనపల్లి తాలూకాలో 80 వేలు, పల్నాడు, ఇతర తాలూకాలో 20 వేలు ఇళ్ళు మళ్ళీ కట్టుకోడానికి వీలులేకుండా మట్టిపాలు అయిపోయినాయి. వాళ్ళకేమైనా కొంచెము relief ఇచ్చారు. ఆ relief ఎట్లా జరిగిందంటే, 20 per cent ఏమో బాగా నష్టపడినవారికి పోయివాయి. అంటె బాగా నష్టపడిపోయిన వాళ్ళకు ఆసలే లేకుండా పోయింది. పోతే 80 per cent నష్టపడిన వాళ్ళకు మాత్రం చేరినదని చెప్పక తప్పదు. కాని నష్టపడిన వారితో 20 per centకు రాలేదని చెప్పక తప్పదు. ఇది మొత్తము administrationలో ఉన్నటువంటి పొరబాటు. తాసిల్దార్లును వేసినామని చెప్పుతున్నారు ఇక్కడ ..... వారిని వేసినప్పటికీ వేసిన 2, 3 నెలలకు గాని వారు appointment తీసుకొని join కాలేదు. అందువల్ల work అంతా కూడా అయిపోయింది. మధిర తాలూకాలో రిలీఫ్‌వర్క్స్ వెంటనే ప్రారంభించలేదు. రెండు మూడు నెలలు ఆలస్యంగా ప్రారంభించారు. కృష్ణా గుంటూరు జిల్లాలలో వెంటనే ప్రారంభమయినవి. ఇపుడు కేంద్రప్రభుత్వము ఇచ్చింది లోన్‌గా కాకుండా గ్రాంటుగా ఇవ్వాలి. లోన్స్ కోసం ఇంకా ఎక్కువ డబ్బు రావటానికి ప్రయత్నం చేయాలి. కృష్ణాగుంటూరు జిల్లాలలో పొలంమీద ఉన్న ధాన్యం పూర్తం పాలై నల్లబడితే- అది కొంటామని ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది. ధాన్యాన్ని

పొలాలమీదనే వదలిపెట్టినవారంతా, ఆ ధాన్యంవలన ఉపయోగం ఉంటుం దేమోనని, దానికి పెట్టుబడిపెట్టి బాగుచేయించటం జరిగింది. కాని, ప్రభుత్వం ఇంతవరకు కొనకుండా ఉంది ఆ ధాన్యాన్ని ఏమి చేయాలనే సమస్య ఉంది. అసలు అది ధాన్యం అవుతుందా; లేదా, వడ్లు వస్తాయా,వస్తే ఎవరు తింటారు. అనే ప్రశ్న వచ్చినప్పుడు-ప్రభుత్వానికి అనేక డెయిరీ ఫారమ్స్ ఉన్నవికాబట్టి అందులో 4 వేల టన్నులు సంవత్సరానికి ఖర్చుచేస్తున్నారు కాబట్టి—వాటికైనా ఉపయోగించవచ్చును. ఆ ధాన్యం కొంటామని యీ మంత్రిగారుకూడ అక్కడ ఉండి మాటీ ఇచ్చారు; ప్రామిస్ చేశారు. కాబట్టి మంత్రిగారు బాధ్యత వహించి ఆ ధాన్యాన్ని వెంటనే కొనేటట్లు చేయాలి. కోటానుకోట్ల రు.లు సంపాదించిపెడుతున్న రైతాంగానికి యీ ఆపదలో ఒకటి రెండు లక్షలు ఖర్చు పెట్టినంతమాత్రమున నష్టము ఉన్నదని అనుకొనటానికి వీలులేదు. ఈ రిలీఫ్ పూర్తిగా జరగాలి. పంటలకు అప్పులు ఎక్కువగా ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. మొత్తం జరిగినదానికి, ప్రభుత్వం ఏమి చర్యలు తీసుకొన్నది, మంత్రిగారు వివరంగా చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—అధ్యక్షా, గత 30 సంవత్సరాలలో ఆంధ్రదేశానికి జరగనటువంటి అపూర్వనష్టం దాదాపు 10 కోట్ల రు.లు పైగా నష్టం యీ తుఫాన్ వలన కలిగింది. దానికిగాను కేంద్రరాష్ట్రప్రభుత్వాలు 16 కోట్ల రు.లు పంపించారు. అయితే ఆ డబ్బు వాస్తవంగా బాధితులకు ఎంత చేరుతున్నది అన్నది ప్రశ్నార్థకం అయింది. జరిగిన నష్టంతో పోల్చిచూసుకొంటే మనం ఇచ్చేది చాలా తక్కువ. ఆ ఇచ్చేది అయినా లంచగొండి తనం, ఇబ్బందులు లేకుండా నేరుగా చేరుతుందా అంటే అదీ లేదు. ఖమ్మంజిల్లా మధిర తాలూకాలో వారికి డబ్బు సకాలంలో సక్రమంగా ఇవ్వకపోతే, కలెక్టరును, ఆఫీసర్స్‌ను ధారణలు చేశారు నష్టం జరిగినపుడు ఆ నష్టానికి వెంటనే సరైనటువంటి పరిహారం లేకపోతే ఇది ప్రభుత్వం అనిపించుకోదు. పశువులు చస్తే పశువులకొరకు ప్రభుత్వం ఇచ్చిన నష్టపరిహారం చూస్తువుంటే, హృదయవిదారకంగా ఉంది. ఎంతోమంది గొఱ్ఱెలు పశువులు పోగొట్టుకున్నారు. 100 గొఱ్ఱెలు నష్టపడితే అందుకుగాను నష్టపరిహారం మూడు గొఱ్ఱెలు, ఒక గొఱ్ఱెపోతు ఇస్తారట. అది ఏమాత్రం నష్టపరిహారం? దేనికిందకు తీసుకోవాలో అర్థంకావటంలేదు. పశువులు నష్టపడితే, దుక్కిఎద్దులు పోతే, ఆవులు బర్రెలు పోవడానికి నష్టపరిహారం ఎంతో ఇంతవరకు తేల్చలేదు. నెల్లూరుజిల్లాలో తూర్పుగా ఉన్న దర్శి, అద్దంకి ప్రాంతాలలో జరిగిన నష్టం తీవ్రంగా ఉంది. కర్నూలుజిల్లా మార్కాపురంలో తుఫాన్ రాలేదుగాని, అక్కడ పశువుల నష్టం చాలా పెద్ద ఎత్తున జరిగింది. అక్కడ 10 వేల గొఱ్ఱెలు వెయ్యి పశువులు నష్టపడ్డాయి. సత్తెనపల్లి, నర్సారావుపేట ప్రాంతాలలో వుయ్యిపోయాయి. పెప్పర్డ్స్ తమకు ఉన్న 200 గొఱ్ఱెలను పోగొట్టుకొని వట్టి కట్టెలతో తీరిగి వచ్చారు. ఒక గొఱ్ఱెల కాపరి 200, 300గొఱ్ఱెలు పోగొట్టుకొని ఒక గొఱ్ఱెమాత్రం మిగిలితే, ఒకగొఱ్ఱె నాకు ఏమి పనికివస్తుందని—ఆ ఒక్కగొఱ్ఱెను నీళ్లలో వేసి తానుకూడ నీళ్లలో

దూకి చచ్చిపోయిన సంఘటనలు ఉన్నవి. నష్టపరిహారం ఇవ్వటంలో అన్ని విషయాలు చూసి–సక్రమంగా నష్టపరిహారం ఇవ్వాలి.

Sri P. Thimma Reddy :—In may, 1969 consequent onthe severe cylone and floods in the coastal districts and Khammam over 2,000 villages and a population of 50 lakhs were affected, over 300 persons are known to have died. The loss of livestock has been very heavy and it is estimated that over 2 lakhs head of cattle perished in the floods. The damage to property was colossal. Two lakhs of houses collapsed or damaged bv floods. A number of fishermen lost their catamerans and other fishing equipment. Paddy crop over 5 lakhs of acres in the districts of Krishna, Guntur and West Godavari was completely damaged and tobacco curing barns were also affected Major and minor irrigation also suffered breaches and even on a conservative basis the loss is estimated at over Rs. 100 crores. Within 5 days of the cyclone a high level meeting presided byChiefMinister was convened at Vijaywada and a sum of Rs. 5 laks to undertake relief measures and repair works was sanctioned to the affected districts, Guntur, Krishna, West Godavari and Khammam, free food and clothing was also supplied The State Government authorised the Food Corporation of India to enter the market and purchase the damaged paddy at fair prices. Government also granted remission of loans ordered postponement of collection of arrears of land revenue, cesses, etc in the flood affected areas Sanction of loans on a liberal scale for purchase of seed and fertiliser and reclaiming sand-cast lands have also been ordered. The Central Government following the recommendations of the State team conveyed their approval for alloting an amount of Rs. 15 60 crores for relief expenditure for the purpose of Central assistance. The State Government have so far released 12 1/2 crores by way of grant and loan to the affected districts The Government have also received by way of donation more than Rs. 15 lakhs from all over the country and abroad. As regards grant and assistance to cow-herds and shepherds who have lost their sheep in Markapur Taluk in Kurnool district action is being taken by Collector Kurnool to sunction relief to the displaced persons. With regard to the statement that food-grains are not being distributed properly, if specific instances are brought to the notice of the Government, action will be taken to obviate the difficulties. In order to expedite relief measures necessary revenue staff has been sanctioned to all the affected districts and they are attending to the work.

re, Damages to tobacco borns in Guntur district due to Cyclone in May 1969.

(శ్రీ సి. హెచ్. నాగయ్య :—అధ్యక్షా, గత సంవత్సరం మే నెలలో వచ్చిన గాలి, వర్షానికి నర్సరావుపేట తాలూకాలో సుమారు 4 వేల బారన్‌లు కూలిపోయినాయి. అట్లాగే బాపట్ల ఒంగోలు తాలూకాలలో విపరీతంగా నష్ట పడ్డాయి. పొగాకు తోటలు వేసే అదను వచ్చినది. ఇంతవరకు పడిపోయిన బారన్‌లు కట్టేదానికి గవర్నమెంటు రైతులకు ఏ రూపంలో కూడా సహాయం ఇవ్వలేదు. పొగాకు పంట విదేశీ మారక మే కాకుండా ప్రభుత్వానికి ఎక్కువగా

ఎక్సైజు ద్వారా ఆదాయం వస్తున్నది. కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడ బారన్ రైతులకు కొంత సబ్సిడి యివ్వాల్సిన అవసరం ఉన్నది. అటువంటి సందర్భంలో పొగాకు తోటలు వేసే అదను వచ్చినప్పటికి యిప్పటికి కూడ ప్రభుత్వం రైతులకు ఎలాటి సహాయం చేయనందుకు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. వెంటనే రైతులకు బారన్‌లకు కావలసిన రేకులు కంట్రోల్ రేటుకు సప్లయి చేయవలసిందని కోరుతున్నాను.

Sri P. Thimma Reddy:—On a proposal of the Collector, Guntur to grant the loan of Rs 50 lakhs to be advanced to the tobacco farmers whose barns have been damaged or collapsed during the cyclone, the matter was examined in consultation with the Board of Revenue. The Board of Revenue has reported that the cyclone relief is primarily given for the weaker sections and that the tobacco farmers are quite well-to-do and surely they can stand on their own. Hence it is reported that there is no case for extending any relief to them in this regard. The Government of India in the ceilings of expenditure towards relief to the cyclone effected areas affoarded a loan of Rs. 520 lakhs as detailed below: Taccavi loans for purchase of seeds etc.—450 lakhs Rs; loans for reclamation of sand-cast lands—52 lakhs, loans to cowherds and shepherds—10 lakhs, and assistance for shifting of villages and higher grants—.0 lakhs; total 520 lakhs The Government of India have not recommended any assistance for granting loans to farmers for reconstruction of tobacco barns. This Governmedt however permitted the Collector, Guntur to meet the expenditure required for advance of loans towards repairs of barns from out of existing allotment in the taccavi loan sanctioned to Guntur after taking into account the relative priorities

re: Transferring of VI and VII Classes to Elementary Schools of Panchayat Samithis

(శ్రీ) డి. వెంకటేశం:—అధ్యక్షా, ప్రభుత్వం విద్యార్థులందరికి అందుబాటులో ఉండేటట్లుగా జూనియర్ కాలేజెస్ స్థాపించుటకు పూనుకొన్నందుకు వారిని అభినందిస్తున్నాను. అయితే జూనియర్ కాలేజెస్ ప్రారంభం దృష్ట్యా మాతో పంపిన యూనివర్సిటి కమిషన్ గాని లేక విద్యా సంస్థలకు చెందిన వారు గాని యిది ఎలా ఉంటుంది. దీని విధానం ఎట్లా ఉంటుంది అనే విషయాన్ని చెప్పలేదు. వాని ప్రజలనుంచి విరాళాలను, భూములను సేకరించిన తరువాత 15 రోజుల ముందు ఒక ఆర్డరు జారీ చేశారు. ఎక్కడెక్కడ జూనియర్ కళాశాలలు ప్రారంభం చేస్తున్నారో అచ్చట ఉన్నటువంటి హైస్కూల్స్ నుంచి 6, 7 తరగతులను ప్రాథమిక పాఠశాలలకు మళ్లించవలసిందిగా ప్రభుత్వం ఆదేశాలు పంపింది. ప్రస్తుత విధానం మీకు తెలియనిది కాదు. 1 నుంచి 5 వరకు ప్రాథమిక విద్య అని 6 నుంచి 10 వరకు హైస్కూల్ ఎడ్యుకేషన్ అని. 10వ తరగతి నుంచి పైకి యూనివర్సిటి కోర్స్ అని ఉన్నది. అలాంటప్పుడు జూనియర్ కళాశాలలో ఉన్నటువంటి హైస్కూల్‌ను అప్‌గ్రేడ్ చేసే 6, 7 తరగతులను అక్కడికి మళ్లించడంలో ప్రభుత్వం ఏ మాత్రం వ్యాయం చేకూర్చిందో నాకు అర్థంకాలేదు.

హైయ్యర్ సెకండరీ స్కూల్స్ వరకు వారి ఫ్రీ ఎడ్యుకేషన్ యిస్తూ 6వ తరగతి నుంచి 12వ తరగతి వరకు హైయ్యర్ సెకండరీ స్కూల్స్ నడుపుతూ వచ్చాము ఇప్పుడు 10వ తరగతితో హైస్కూల్సును విరమింప చేస్తే వారు 10వ తరగతి నుంచి ఫీజు కట్టవలసిన అవసరం ఉన్నది. 6, 7, తరగతులను ప్రాథమిక పాఠశాలకు పంపడంలో ఆక్కడ ప్రాథమిక పాఠశాలలో స్థలాభావం కూడ ఉన్నది. పైగా పట్టణాలలో ఉన్నత పాఠశాలనుంచి వచ్చినటువంటి పిల్లలే 6వ తరగతి వరకు ఉంటారు 6, 7 తరగతులను, యిక్కడ హైస్కూల్ అట్మాస్ఫియర్‌లో ఉన్న పిల్లలను మళ్ళీ ప్రాథమిక పాఠశాలకు మళ్ళించడంతో, యిది తీవ్రమైన ఆందోళన విద్యార్థులలో కలుగజేస్తుందని మీద్వారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేయవలసిన బాధ్యత నాకు ఉన్నది ఈ విద్యావిధానాన్ని ఆలానే ఆట్టిపెట్టి ఉన్నటువంటి హైస్కూల్స్‌లోనే సిఫ్ట్ సిస్టం ద్వారానో లేక ప్రత్యేకమైన భవనంలోనో జూనియర్ కాలేజెస్ పెడితే బాగా ఉంటాయి. కాని అలా కాకుండా 6, 7 తరగతులను తీసివేసి, 8, 9, 10 తరువాత జూనియర్ కాలేజి అని ఈ సంవత్సరం ప్రత్యేకంగా ప్రారంభించడంతో యిది తీరని ఆందోళన కలుగజేస్తున్నదనే మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. యిప్పుడు ఉన్న కాలేజిలు స్ట్రెన్త్ చూస్తే 20, 30 కి మించి క్లాసులు లేవు. కాని యీ సంవత్సరం 10వ తరగతి పాస్ అయినపిల్లవాళ్లు చాల మంది ఉన్నారు, ఇటువంటి పరిస్థితులలో విద్యార్థులకు తీరని హాని చేసిన వాళ్ళం అవుతాము. కాబట్టి పిల్లను మార్చకుండా ఉన్నటువంటి హైస్కూల్స్‌లోనే ఈ క్లాసులు నడుపుతూ జూనియర్ కాలేజెస్ ప్రారంభం చేయవలసిందని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—ప్రభుత్వ ఆలోచన దురాలోచనగా యున్నది. ఆసలు సెకండరీ విద్యావిధానాన్ని సమితులకు జిల్లా పరిషత్‌లకు అప్పజెప్పడం అనేది పొలసీగా పూర్తిగా వ్యతిరేకించవలసిన పరిస్థితి యున్నది. జిల్లా పరిషత్‌లు సమితులలో జరిగేటటువంటి విద్యావిధానం మనం చూస్తూనే ఉన్నాము. అట్లాంటి స్థితిలో ఈ సెకండరీ విద్యావిధానాన్ని కూడ సమితులకు జిల్లాపరిషత్‌లకు అప్పజెప్పడం రాజకీయ దురాలోచన ప్రభుత్వానికి ఉన్నట్లుగా ఉన్నది దీనిని నివారించకపోతే చాల నష్టపడతాము. 68 లో జరిగినటువంటి విద్యావేత్తల కాన్‌ఫరెన్స్‌లో సెకండరీ విద్యావిధానం అంతా స్పెషల్‌గా కొన్ని బోర్డ్సు పెట్టి ప్రత్యేకమైన విషయాలలో ఆలోచన చేయాలని చెపితే దానిని సమితులకు జిల్లా పరిషత్‌లకు పంపించడంలో ప్రభుత్వ ఆలోచన దురాలోచన గాక ఏమి అర్థం చేసుకోవాలో వివరీకరించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ టి. సి. రాజన్ :—అధ్యక్షా, 6, 7 తరగతులు ఎలిమెంటరీ స్కూల్స్‌కు మార్చేదానిలో యిదివరకు హైస్కూల్‌లో పని చేస్తున్న టీచర్స్‌కు కూడ చాల అన్యాయం జరిగే అవకాశం ఉన్నది. వీరు జిల్లా పరిషత్‌లలో చాల ఏండ్లు ఉపాధ్యాయులుగా పని చేశారు. ఎలిమెంటరీకి, జిల్లా పరిషత్‌కు కొన్ని తేడాలు ఉన్నాయి. ఈ ప్రివిలేజెస్ అంతా ఈ టీచర్స్ పోగొట్టుకొంటున్నారు. జూని

యర్ కాలేజెస్ పెట్టిన చోట ఉన్న టీచర్లను మాత్రం తిరిగి Elementary Schools పంపడం, జూనియర్ కాలేజీలు లేనిచోట్ల ఆ టీచర్ల యథాప్రకారం జిల్లాపరిషత్‌లో ఉండే అన్ని సౌకర్యాలు అనుభవించడం, ఈ డిస్‌పారిటి వచ్చేఅవకాశాలు ఉన్నాయి. 6, 7 తరగతులు ఎలిమెంటరీకి పంపించిన తరువాత వాటికి హిందీ గాని, ఇంగ్లీషుగాని సరిగా బోధన జరగదు. స్టాండర్డ్స్ పడిపోయే అవకాశం కూడ ఉన్నది. అందువల్ల 6 వ తరగతి నుంచి హైస్కూల్సులోలోనే కంటిన్యూ చేస్తూ, ఈ టీచర్స్‌ను వెనుకకు పంపకుండా, వారి యొక్క ప్రివిలేజెస్‌కు ఏమి ఆఘాతం లేకుండా చూడవలసిన అవసరం ఉన్నది.

(Mr. Speaker in the Chair)

Sri P V. Narasimha Rao :—Sir, so far as the points raised by Sri Subbiah are concerned, they do not arise from the subject matter of the Call Attention. I shall have occasion to reply to them later on, Sir The Director of Public Instruction has issued instructions that the lower classes, 6th and 7th and the schools converted into Junior Colleges may be started and added to the local Panchayat Samithi Schools whereever it is feasible in the interest of the better administration of Junior Colleges. The staff handling the lower classes may be transferred by the Zilla Parishad to the local Panchayat Samithis as the Zilla Parishad itself is competent under the rules in force to effect transfers of teachers in this regard. Added to that wh.reever it is found not feasible .అంటే, ఇప్పుడు పంపించడానికి వీలులేని చోట, లేకపోతే పంపించడం మూలంగా అక్కడ ఎమైనా ఇబ్బందులు వస్తాయను కున్నచోట పంపించడం జరగదు. అందుకని, ఎక్కడెక్కడ అవకాశం వుందో, ఎక్కడెక్కడయితే సాధ్యం అవుతుందో అక్కడ మాత్రం పంపించమని చెప్పారు. ఆరవ క్లాసునుంచి ఇంటర్‌మీడియేట్ వరకూ ఒకే యూనిట్‌చేసి నడవడం పాధ్యం కాదు కాబట్టి, ఎనిమిదవ క్లాసు నుంచి ఇంటర్‌మీడియేట్ వరకూ ఒక యూనిట్ చేశారు. అదే సరియైన విధానమని విద్యావేత్తలు చెప్పారు కాబటి, ఆ విధంగా చేయడం జరుగుతున్నది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మొత్తం యూనిఫారమ్‌గా వుండాలిగదా. రాష్ట్రమంతటా ఒకే యూనిఫార్మిటీ వుండాలిగదా యీ విషయంలో. నేను ఆర్థం చేసుకున్నంత వరకూ సభ్యులు అంటున్నదేమంటే, ఇప్పుడు మీరు జూనియర్ కాలేజీలు స్థాపిస్తున్నారు; వాటిని ప్రత్యేకంగా పెట్టుకోండి, సెవన్త్ క్లాస్ వరకూ అట్లానేవుంచే వాటిని అట్లానే వుంచమని వారు చెబుతున్నారు. ఇప్పుడు మీరు ఏమి చేస్తున్నారంటే సిక్స్‌త్ క్లాస్ నుంచి, సెవెన్త్ ఎయిత్ క్లాసెస్ వరకూ యివన్నీ ఎలిమెంటరీ స్కూల్సుకు ట్రాన్స్‌ఫర్‌చేసి, నైన్త్, టెన్త్ క్లాసెస్ బహుశా జూనియర్ కాలేజెస్‌లో కలిసి.... .

Sri P.V. Nara imha Rao :—In the new pattern it will be from the Eighth Class to the Senior Intermediate. It will be a unit, Sir. ఎందుకంటె ఇప్పుడు ఇంటర్‌మీడియేట్ కూడా ఒక విధంగా హయ్యర్ సెకండరీ

అనే అనవచ్చుమనం. కనుక దానిని ఒక యూనిట్‌గా చేశాము. ఒకవైపున హైస్కూల్సులో, వాటిని అప్‌గ్రేడ్ చేసి, హయ్యర్ సెకండరీస్కూల్సును అప్‌గ్రేడ్ చేసి పెడుతున్నాం ఇంకొకవైపున ఇంటర్‌మీడియట్ క్లాసెస్ కాలేజెస్‌లో కూడా చేస్తున్నాం; ఇంటర్‌మీడియేట్‌ను ఎఫిలియేట్ చేస్తున్నాం యూనివర్శిటీకి Sir Vi Class I know, there is some anomaly in the sense that at the College level and also at the High School level, it is precisely the pattern which we have to adopt according to the advice of the Education Commission until such time as we are able to bring the schools also upto that level.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—దీనిని గురించి డీప్‌గా ఆలోచించండి.

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు —6, 7 క్లాసెస్ గురించి యింతే. వాటికి కాలేజెస్‌తో సంబంధం వుండదు. కాకపోతే, యిప్పుడింకొక హైస్కూల్ గనుక లోకల్‌గా వుంటే దానితో కలపడమా, లేక అప్పర్ ప్రైమరీతో కలపడమా? అనేది సమస్య. ఉపాధ్యాయులకు యిబ్బంది వుంటుంది అంటున్నారు. ఉపాధ్యాయుల గురించి— యిబ్బంది ఏమీ వుండదు. వారి టర్మ్స్ మొదలైనవన్నీ చూస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ) డి. వెంకటేశం :—అధ్యక్షా, వారు చెబుతూ

మిస్టర్ స్పీకర్ :—వారి రిప్లయ్‌లో అన్నివిషయాలూ చెబుతా మంటున్నారు.

Sri P. V Narasimha Rao :—If We don't shift them to the Upper primary, we will have to make a separate arrangement. In no case can they become part and parcel of the College, Sir. అది వీలుకాదు. దానికి యూనిట్ ఎనిమిదవ క్లాస్ నుంచి అని మనవిచేశాను. అప్పర్ ప్రైమరీ పంచాయితీసమితికి యివ్వడమా, జిల్లా పరిషత్తుకు యివ్వడమా, లేక గవర్నమెంటు నడపడమా? అనే విషయం వేరే ఆలోచించవచ్చును గాని, పన్నెండవక్లాస్‌తో సహా అక్కడపెట్టడం సాధ్యం కాదు.

re: AGE EXEMPTION CERTIFICATE TO STUDENTS SEEKING ADMISSION IN THE JUNIOR COLLEGES.

(శ్రీ) టి సి రాజన్ :—అధ్యక్షా, ఈ జూనియర్ కాలేజెస్‌లో ప్రవేశం కోరే విద్యార్థులు—అందులో కొంతమందికి సంబంధించి ఏజ్ రెస్ట్రిక్షన్ రిలాక్స్ చేయడంకోరకు అర్జిపెట్టుకునే విషయంలో—ఆ అర్జి స్పెషల్ ఆఫీసర్, బోర్డ్ ఆఫ్ ఇంటర్‌మీడియేట్ ఎడ్యుకేషన్‌కు పెట్టుకోవాలా; లేక యూనివర్శిటీ రిజిస్ట్రార్‌గారికి పెట్టుకోవాలా? ఇతనిని అడిగితే 'నాకు పవర్స్‌లేవు' రిజిస్ట్రార్‌ను అడగండి అంటున్నారు. రిజిస్ట్రార్‌ను అడిగినే 'నాకు తెలియదు; సెకెండరీ బోర్డ్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ వారిని అడగాలి అంటున్నారు. ఈమధ్య స్థితిలో వారికి ఎగ్జంప్షన్ రాక, కాలేజెస్‌లో ప్రవేశం దొరకక చాలా అవస్థలు పడుతున్నారు. అంతేగాక, యస్ యస్.యల్.సి ఫెయిల్ అయినవారిని జూనియర్

కాలేజీలలో చేర్చుకుంటామని ఒకసారి చెప్పారు. ఇప్పుడు వారిని సెవన్త్ క్లాస్‌లో చేర్చుకోవాలి అంటున్నారు. ఈ రెండింటినీ మంత్రిగారు క్లారిఫై చేయాలి.

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు.—అధ్యక్షా, ఇప్పటికి ఆరుగురు విద్యార్థులు ఏజ్ ఎగ్జంప్షన్ కొరకు దరఖాస్తు పెట్టుకున్నారు. రూల్సుప్రకారం—ఎఫిలియేషన్ యిచ్చేవారు విశ్వవిద్యాలయంవారు కాబట్టి, వారిదగ్గరకు మీరు వెళ్లండి, అక్కడే మీకు ఏజ్ ఎగ్జంప్షన్ దొరుకుతుంది' అని ఇంటర్‌మీడియేట్ ఎడ్యుకేషన్ బోర్డు యొక్క సెక్రటరీగారు వారికి చెప్పడం జరిగింది. The Director of Public Instruction has also addressed the Andhra and Sri Venkateswara Universities to consider all sueh cases of age exemption for the present as the Universities are to grant affiliation to the Two Years Intermediate Course whether it is run in a Degree College or in a Junior College The Syndicate of the Andhra University has approved granting age exemption to under aged X Class students seeking admission to the Intermediate Course subject to the ratification by the Academic Council. The Ventateswara University has informed the Heads of Junior Colleges and the Principals of the Affiliated Colleges permitting relaxation of the age limit, The problem has been solved, Sir.

PAPERS LAID ON THE TABLE

Amendment to the Andhra Pradesh Public Service Commission Regulations. 1968

G. O Ms. No. 196, General Administration (Ser. A) d/3-4 69

Sri J. V. Narsing Rao :—Sir. On behalf of the Chief Minister I beg to lay on the Table a copy of Notification issued with G O Ms. No. 196, General Administration (Ser. A) dated 3-4-69 making an amendment to the Andhra Pradesh Publice Service Commission Regulations, 1963, in accordance with clause (5) of Article 320 of the Consititution.

Amendments to the Andhra Pradesh Motor Vehicles Rules 1964.

Dr. M. N. Lakshminarsaiah .—Sir, I beg to lay on the Table under sub-section (2) of section 9 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963 (Andhra Pradesh Act 5 of 1963) a copy of the Notification issued in G. O Ms No. 922, Home (Transport-II) Department dated 10-7-69 and published in the Andhra Pradesh Gazette dated 24-7-69.

Dr. M. N. Lakshminarsaiah —Sir, I also beg to relay on the Table copie of the Notification issuued under G,O Ms No.1670, Home (Transport-I) Department, dated 17-10-1968 containing an amendment to the Andhra Pradesh Motor Vehicles Rules, 1964.

Mr. Speaker :—Papers laid.

PRESENTATION OF THE REPORT ON GOVERNMENT ASSURANCE

Sri Mohammad Kamaluddin Ahmed, Chairman, Committee on Government Assurancea :Sir, I beg to present the Fourth Roport of the Committee on Government Assurances."

Mr. Speaker :—Report presented.

PRIVILEGE MOTION

re BANDOUST ARRANGEMENTS IN THE HOUSE.

श्री बदरी विशाल पित्ती —अध्यक्ष महोदय । मैं यह बहुत ही महत्वपूर्ण प्रश्न उठा रहा हू । क्योंकि इस मे पूरे प्रजातात्रिक प्रणाली और परपरा का प्रश्न आता है । पहले मैं आप की दॅष्टि कुछ बातो की ओर लाना चाहता हू । १ डिसबर को जेल से छूटने के बाद जब मैं पहली बार एसेबली को आ रहा था तो एक पोलिस वाले ने मुझे रोका मेरी सूरत देखी और फिर आगे बढने की इजाजत दी । सदन मे अन्दर आने के बाद जहा कही भी मैं जाता सी आई डी के लोग परछाईं की तरह मेरा पीछा करते थे कोई दो सदस्य आपस मे बात करते है तो वह पीछे खडे रहकर कानाफूसी करते है उनके पीछे खडे रहकर लगातार देखने का अभ्यास जारी रहता है । सारा वातावरण सी आई डी के लोगो से भरा हुआ है । मैंने फाटक पर जाकर वहा एक सरकल इस्पेक्टर से दरयाफ्त किया तो वह कहते है कि ए. सी पी. का आर्डर मिला है कि जो भी मोटर अन्दर जाए उसको रोक, टोक, दरयाफ्त करे । इसी तरह सी आर पी,. सी. के लोग भी वहा थ और जैसे कि मानिकराव साहब ने कहा सी आई. डी के लोग सादा कपडों में भी वहा मोजूद थे और वह भी बरा बर अपना काम किये जा रहे थे । इस तरह मैं समझता हू कि मुख्य मत्री, गृह मत्री, पोलिस कमीशनर और ए सी पी. ने हमारे अधिकारों का हनन किया है और इस सदन का अपमान किया है । इस सबन्ध मे फ्री प्रेस जनरल की १३ सितबर १९६३ की एक कटिंग आप को पढ कर सुनाता । यह मामला पजाब एसंबली का है ।

Minister's Stand Resented: ChandiGarh Sep. 12 :

Taking strong exception to the Punjab Home Minister's remarks that the Government would be reluctant to divest itself of the responsibility of posting C.I D. staff in the precincts of the Sabha, the Speaker, Shri Prabodh Chandra, 10-day banned their entry without his written permission.

The Speaker also ordered his office to " cancel all the passes that have been issued to the C.I.D. (personnel) to enter the premises of this House.

A tense House heard the Spekker describe the Minister's statement as " very disappointing" and the most unfortunate statement that I have heard during the last 15 years from a member of the Government.

The C.I D 's entry became a live issue and the Speaker admitted a privilege motion moved by Shri Gurdial Singh Dhillon, former Speaker, that presence of the C.I D. Staff in the Sabha precincts, the lobbies and elsewhere constituted a breach of privilege of the House.

Shri Gurdial Singh Dhillon also said the C I·D staff were p esent in the visitors' galleries, legislators' hostels and flats. He also alleged that they blocked movements of members and harassed their guests in the galleries.

The Speaker discloeed to the Houre that four C I.D, men were also posted out side his chamber. This was greeted with cries of "shame shame" from Opposition benches.

The Speaker also said "I have their names with me. I wrote to the Chief Minister about it and received a reply of four lines that he has asked the Inspector-General of police to see me. But the I. G. has not come so far"

He admitted the privilege motion and referred it to the Privileges Committee of the House for examination and report-

"I hope that the members of the Privileges Committee will rise above narrow party politics and party loyalties and discuss the matter in a most calm, cool and dispassionate manner."

यह पंजाब विधान सभा के अध्यक्ष ने जो कारवाई की थी वह मैं आप के सामने लाया। अब मैं मेज पारलियमेंटरी प्रेकटिस की तरफ आपका ध्यान खीचना चाहता हू इस के प्रस्ट २३७ पर है।

ACCESS TO THE HOUSES OF PARLIAMENT-OBSTRUCTIONS IN THE STREETS, ETC., SESSIONAL ORDERS To facilitate the attendance of Members without interruption, both Houses, at the commencement of each session, by order, give directions that the Commissioner of the Police of the metropolis shall keep, during the session of Parliament, the streets leading to the Houses of Parliament free and open and that no obstruction shall be permitted to hinder the passaae thereto of the Lords or Members. The Police accordingly give every facility to Members and officers of the two Houses to cross the streets and approach the Houses of Parliament without interruption.

इस के बाद विजिटर्स गेलरी मे जो अप दर्षको को अनुमति नही दे रहे है उस के बारे में मेज पारलियामेंटरी प्राकटिस के पृष्ठ २३७ पर यह भी है कि

Peeresses, Members of the Diplomatic Corps, and distinguished strangers are regularly admitted below the bar and in the galleries, while press and Government officials have their own galleries, but the standing orders may be at any time enforced.
यह १९४५ की बात है अब तो हम बीसवी सदी के आखिर मे है।

Until 1845, the Commons, by a sessional order, maintained the exclusion of strangers from every part of the House, but since that time that order has not been made, and the presence of strangers has been recognized in those parts of the House not appropriated to the use of Members.

The admission of strangers has formed the subject of inquiry of several select committees. Members are expected to take care not to introduce visitors who they have any reason to suppose will be have in a disorderly way.

इस सबन्ध में अध्यक्ष महोदय मैं आप से यह अर्ज करना चाहता हू कि हमारे नियमो और दूसरी बातों के अनुसार जो सदस्य किसी विजिटर को विजिटर्स गेलरी मे आने के लिए आप के पास सिफारिश करता है उस के लिए वह सदस्य जिम्मेदार होता है। कौल की किताब के पृष्ठ ७७३ पर है कि

Till 1929-30 the Government of India were the sole judge of the adequacy of the security measures in the precincts of the Central Legislative Assembly. In that year Speaker Patel disagreed with this view and held that the precincts of the Assembly were within the supreme control of the Speaker and no measure which did not have his previous approval could be enforced within those precincts. The galleries of the Assembly began, therefore, to be guarded by the Assembly staff and only one policeman in plain clothes was allowed inside the Public gallery on the analogy of the practice in the House of Commons, United Kingdom

इस के साथ ही पबलिक गेलरी के बारे मे इस में यह है कि .

The public gallery is generally for the use of the public A member can apply for issue of visitors' cards only for persons who are personally know to him or in select cases for those who have been introduced to him by persons who are personally known to the Member.

प्रेकटिस एड प्रोसीजर आफ पारलियामेट नामक कौल और शकधर साहब की किताब का हवाला मै ने दिया। एक और किताब "दी ला आफ पारलियामेंटरी प्रिविलेजस इन इडिया' वी. जी रामचन्दरन साहब की है इस के पृष्ठ ९१ पर है कि

The Commons and the Lords resolved "that assaulting or menacing any member of this House, in his coming to or going from the House, or upon the account of behaviour in Parliament, is a high infringement of the privileges of this House, a most outrageous and dangerous violation of the rights of Parliament and a high crime and misdemeanour."

इस के साथ ही पृष्ठ ३० पर है

Molestation of members when they are performing their duties is a breach of privilege. Two resolutions of the Commons of 12th April, 1733.

यह करीब डढ दो सौ बरस पहले की बात है and of the Lords of 17th May, 1765 bespeak thus: "That the asssaulting, insulting or menacing of any member of this House in his coming to or going from the House or upon the account of his behaviour in Parliament is a high infringement of the privilege of this House, a most outrageous and dangerous violation of the rights of Parliament and an high crime and misdemeanour.

In 1780 this was elaborated by another resolution of the Commons to this effect: "That it is a gross breach of the privilege of this House for any person to obstruct and insult the members of this House in coming to, or going from, the Honse, and to endeavour to compel members by force to declare themselves in favour of, or against, any proposition then pending or expected to be brought before the House.

यह उद्धारण मै ने आपके सामन रख है जिससे साफ जाहेर होता है कि हम लोगों को रोज अपमानजनक स्थिति से गुजरना पडता है। जब हम गट में दाखिल होते है तो पोलिस वाले जाच पडताल करते है सूरत देखकर छोडते है। सदन मे आते है लाबी मे बैठते है तो ताक

झाक चलती रहती है। दो आदमी बात करते है तो सुनन की कोशिश की जाती है। कल ही लच्चन्ना साहब के कमरे मे हम लोग बात कर रहे थ तो सी. आई डी के आदमी वहा आगया हम क्या बात करसकते थ। जब मैने उन से कहा कि हम बात कर रहे है आप चले जाओ तो वह चले गये। यह अपमानजनक स्थिति है इस के लिए सरकार जिम्मेदार है। प्रजातात्रिक परंपरा को ध्यान रखते हुअ सदन से इन लोगो को तुरत हटादेन का हुकुम देना चाहिए और विजिटर्स गेलरी में दर्षको को आने के लिए तुरत इजाजत देना चाहिए। जिस तरह समाचार पत्र वालो को इस बात का अधिकार है कि वह यहा क्या होता है देखे उसी तरह हमारे क्षत्र की जनता को भी इस बात का अधिकार है कि वह सदन मे आए और देखे कि उनके प्रतिनिधि यहा क्या कर रहे हैं। इस सबन्ध मे मै आप का ध्यान रूल २५५ की ओर आकर्षित करना चाहता हू :

Rule 255 of the Assembly Rules· The admission to the Assembly Chamber of strangers and officials during the sittings of the Assembly snall be regulated in accordance with regulations made by the Speaker.

इस मे यह है कि उन के आने जाने के बारे में रेगुलेशस बनाअेगे लेकिन उनको एक दम रोकदेगे यह परपरा नी है। उनको बिलकुल रोकदेने की परपरा न सिर्फ हमारे देश की किसत्त विधान सभा में नही है बल्कि दुनया के किसी मुल्क मे जहा लोकतंत्र परपरा चल रही है अैसी मिसाल नही मिलती। १४ अगस्ट को हमारी एसंवली शुरू हुअी आज ६ तारीख है अब तक यह दर्षको की गेलरी खाली है। यह सदस्यो की जिमेदारी है कि वह किस को आने दे और किस को न आने दे। इस लिए मै निवेदन करूगा कि जो पाबन्दी लगा रखे है उस को तुरत उठाले और जो सी आई डी और पोलिस को यहा भर दिया गया है उस को खत्म कर दे। इस के बाद सेक्युरिटी सुरक्षिता का सवाल आता है। अग्रेजी में एक कहावत है कि (A cat has nine lives) बिल्ली के ९ जीवन होते है। तो फिर राजनीतिक व्यक्ति के जीवन तो ९०० से भी अधिक होते होंगे। लाठी गोली से घबराना या डरना राजनीतिक व्यक्ति के लिए कोअी मानी ही नही रखता मौत से घबराने का तो सवाल ही नही जिन्दगी तो खैर जीने की चीज है। अगर कोअी राजनीतिक पुरूष मौत से डर कर अपने क्रियाकलाप को उस के आधार पर चलाता है तो उस जीवन के लायक नही है। इस लिए मै प्रस्ताव करता हूं कि आप फौरन इस को प्रिविलेजेस कमेटी को भेजें।

Mr. Speaker:—Please pass on those authorieties to the office. I will again send them back to you,

Anybody to say on behalf of the Government?

(శ్రీ ఎ. మాధవరావు :—తెలుగులో చెప్తే బాగుంటుంది.

Mr. Speaker :—I will consider about it. One thing I must tell you, Mr. Badri Vishal Pitti. నేను ఇదివరకే అనేకసార్లు చెప్పాను. ఇక్కడ ఉన్న పోలీసు అధికారులుకాని మిగతా వారుకాని నేను వేసిన ఉత్తరువుపై ఇక్కడ ఉన్నారు తప్ప ముఖ్యమంత్రిగారికికాని చీఫ్ సెక్రటరీకికాని హోం మంత్రిగారికి

వారి పోలీసు కమీషనరు కూడా నా ఆదేశాల మేరకు వారు ఇక్కడ ఉన్నారు. నా ఆదేశాల మేరకు వారు ఇక్కడ ఉన్నారు కనుక వారి ఉనికి వల్ల ఏమీ సంబంధంలేదని చెబుతున్నాను.
So, they are here under my orders. Since they are here under my orders and if you consider that the presence of the police in the premises, in the lobbies amounts to breach of privilege, then the person who can be held responsible for their presence is myself. I will read the order that I have passed. Others have nothing to do so far as their presence is concerned. I must make it clear. I have passed the order some where on 12th or 11th, if I remember correct. This is the order which I have passed. The note was put up on 8th by the office and this is the order:

"Secretary will please make necessary arrangements in consultation with the I. G. of Police for preventing any untoward incidents which are likely to take place in the premises of the Assembly and inside the House." This order I passed on 11-8-69. So, so far as the Government is concerned neither the Chief Minister, nor the Home Minister nor the Chief Secretary nor the Commissioner of Police—— none of them are in any way responsible for their presence

Sri C. V. K Rao :—Sir, the Privilege motion as it is may be read because we are unable to make apart from what the hon. Member has said, we are unable to know what is the privilege motion as is being given notice of.

Mr. Speaker :—No, no. I am going to do one thing. Mr. Badrivishal Pittie has made out his case, According to him it amounts to breach of privilege. He has quoted several authorities There are no rulings of Madhya Pradesh of Dubey which go to the effect that the presence of Police does not amount to breach of privilege. There are two rulings. అదికూడా చదువుతాను-ఈ విధంగా ముఖ్యమంత్రి, గృహ శాఖా మంత్రి,పోలీసుకమీషనరు మరియు సంబంధిత ఎ.సి.పి. పరిస్థితులను కలుపితంచేయ డమేకాక మరియు ఇట్టి చర్య ప్రజాస్వామ్య జీవితంలో కనివిని ఎరుగనటువంటిది. అందుకై సభాహక్కులను భంగపరిచారు---అవి ఉంది.
He has given the names. He made specific mention.

श्री बदरी विशाल पित्ती —पोलिस के लोगो से मै ने दरयाफत किया। उसी के आधार पर मै ने यह दिया है। मै यह समझता था मि गृह मत्री और मुख्य मत्री को अपनी जान और माल की ज्यादा चिन्ता है वे डरे हुअे है इसी लिए उन्होने यह व्यवस्था की है लेकिन मुझे यह जान कर बहुत क्षफसोस हुआ कि यह सब आप के आदेश से हुआ है। मै विनम्रता के साथ यह कहना चाहता हू कि यह जनतात्रिक परपरा के अनुकूल न होगा और हम को स्वस्थ प्रणाली स्थापित नही करेगे। इस संबन्धमे मै ने कई उद्धारण रखे है। आप इस पर विचार करे। लोगो की तरफ से हिसा का सवाल नही है।

Mr. Speaker:—I will take the responsibility for all my actions and if it amounts to breach of privilege—it may amount to breach of privilege, I do not know—since I am concerned, you take it from me that I am not going to pass any order my elf nor am I going to sit in the Chair when that matter is being discussed. So, what I will do

is I will ask you to seek the leave of the House for considering this issue

श्री बदरी विशाल पित्ती —रूल्स के अनुसार अगर आप हाउस की राय . . .

Mr. Speaker —Yes, that is the only thing, If the House gives leave for you, immediately I will vacate the Chair and go.

Sri C. V K. Rao —Because it is not permissible you can as well give your ruling presiding over the Chair

(శ్రీ జె. వెంగళరావు.— ఈ ప్రివిలేజి మోషన్‌ను ముఖ్యమంత్రిగారిపైన మా అందరిపైన ఇచ్చారు. ఈ అరేంజిమెంట్సుతో మాకు సంబంధం లేదని తమరే చేయించామని చెప్పారు. అందుచేత ప్రివిలేజి అనే ప్రశ్న లేదు. తమపై ఏదైనా ఇవ్వాలంటే వేరే ఇవ్వాలి. ఈ మోషన్ క్రింద రాదు.

(శ్రీ ఎ. మాధవరావు.— తమపై ఇందులో ఏమీలేదు కాబట్టి తమరే రూలింగ్ ఇవ్వవచ్చును. బదరీవిశాల్ పిట్టిగారు చెప్పింది ఏమిటంటే— గేటు అవతల చేయడానికి తమకు ఏమీ సంబంధం లేదు. గేటు అవతలనే కార్లను ఆపి దించివేయడం జరుగుతోంది Any obstruction that is caused just at the entrance, would it be within the purview of the privilage or not is the only point to be considered Now, in as much as real obstruction is being caused that every Member is asked to show his pass and all the members who are following them are being asked to get down from the car and the cars are also being stopped is found to be privilege. That is what is mentioned and therefore, it may be considered.

(Some Members rose to speak)

Mr Speaker:— Mr. Konda Lakshaman Bapuji is on his legs

Sri K. Lakshman Bapuji (Bhongir):— I do not mind, Sir, but those who wanted to speak after I got up are getting the chance నేను చెప్పదలచుకున్నది మాధవరావుగారు చెప్పారు. ఎవరైనా మెంబర్లుకాని వారు రావాలంటే బిల్డింగు బైటనే పాసులను ఇచ్చే వ్యవస్థ ఉంది. ఢిల్లీలో కూడా పార్లమెంటులో ఇటువంటి వ్యవస్థ ఉంది. ఎవరినైనా ఎమ్. పి ని కలుసుకోవాలంటే బైట రిసెప్షన్ ఆఫీసుకు వెళ్ళి ఇంటిమేట్ చేస్తే టెలిఫోను ద్వారా తెలుసుకుని బైటకు వచ్చి పాసు ఇప్పించుకుంటారు. ఇక్కడ చుట్టూ పోలీసులు. శాసనసభ్యుడైనా పోలీసు చెకింగ్ ఐన తరువాత రావాలి కాని మరొక పద్ధతి లేదు. మేము ఎవరికైనా పాస్ కొరకు ప్రయత్నం చేయాలన్న మనిషిని పదిలి పెట్టి లోపలకు రావలసి ఉంటుంది. అదికూడా ఇబ్బందిగానే ఉంటున్నది. నిన్న అచ్యుతరెడ్డిగారు చెప్పారు. ఈ విధంగా లోపలకు రావడానికి ఆన్‌సల్టింగ్‌గాను అభ్యంతకరంగాను ఉన్న వ్యవస్థ వల్ల కూడా ప్రివిలేజి క్రిందకు వస్తుంది. దానివరకు ముఖ్యమంత్రిగారు గాని హోంమంత్రిగారు గాని ఐ జి. పి. గాని వారు రిస్పాన్సిబుల్, దానికి మీరు రెస్పాన్సిబుల్ కాదు. ఈ హౌసులో యింతవరకు తమరు ఆర్డరు యిచ్చారు కావున ప్రివిలేజ మోషను ఉన్నదానికి సరిపోయేది కాదని హోంమంత్రి వాదించారు. అధ్యక్షులవారు అరేంజిమెంట్సు చేయవలసి ఉంటుంది కాంపౌండు బయట. బిల్డింగు లోపల రావడానికి, లాబీలోకి రావడానికి ఆభ్యంతరం ఉండి. పార్లమెంటులో ఏమి జరుగుతున్నదంటే

ప్రతి గేటువద్దర పార్లమెంటు ఎంప్లాయీస్ ఉంటారు. ప్రతి గేటుకాడ పాసు స్వాసుకొని వరిలిపెడతారు. ఆ మోస్తరుగా మీరు స్టాఫ్ పెట్టాలి ఇప్పుడు కాంపౌండులోకి రావడానికి వీలులేని అభ్యంతరం పెట్టినారు. అది తమ పర్వ్యూలోకి గారు. పోలీసునారు రెస్పాన్సిబుల్. పాసు లేనిదే యితరులు రావడానికి సౌలభ్యం లేదు, విజిటర్సుకి మాతో కలసి మాట్లాడవలసిన అవసరం ఉంటుంది. మేము యిక్కడ ఉండిపోవడమే కాదు ప్రజలతో ఉండే అవసరం ఉంటుంది కదా. అటువంటి అవకాశం లేనప్పుడు తప్పక మా ప్రివిలేజెస్ దెబ్బతింటాయి, రెండవది, ఈ హౌసులో ఏమీ సంఘటనలు జరగకుండా వ్యవస్థ కావాలని తమరు అన్నారు. ఎప్పుడయితే పొలిటికల్ సిట్యుయేషన్ క్రియేట్ అవుతుందో లేనటువంటిది వుందో పొలిటికల్ సిట్యుయేషన్ క్రియేట్ అవుతుందో లేనటువంటిది ఉందో పొలిటికల్ యిష్యూస్ కూడా వస్తూంటాయే అటువంటి సమయంలో పోలీసు వారు కేవలం మీ ఉద్దేశ్యం పూర్తి చేయడానికి అక్కడ ఉన్నారనేటటువంటిది ఎక్కడా గ్యారంటీ లేదు. ఎక్కడా దీని విషయంలో జాగ్రత్త పడడం జరగడం లేదు తమరు చెప్పే పర్సన్‌తోబాటు వారికి గవర్నమెంటు పర్సన్ సర్వ్ చేయడానికి వారికి సీక్రెట్ యినస్ట్రక్షన్స్ ఉంటాయి. మేము కూర్చొని మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఒకాయన వింటూంటే అతనిని ప్రత్యేకంగా డివార్టుమెంటల్ పాసుందన్నారూ వేరే డిపార్టుమెంటు పాసు అన్నారు డిపార్టుమెంటు వేషం వేసుకుని తిరుగుతున్నారు. ఎప్పుడైతే మేము ఫ్రీగా మాట్లాడుకోడానికి వీలు లేదని పిలవుతున్నామో అప్పుడు మా ప్రివిలేజికి భంగం కలుగుతున్నది. ఆ విధముగా హోంమినిస్టరు గారి వాదన సరికాదని రుజువవుతున్నది. మూడవ పాయింటు తమరు అరేంజిమెంట్సు కోసం అర్డరు యిచ్చారన్నారు. తమరు ఎంతయినా స్టాఫ్ పెట్టుకోండి. లాస్ట్‌టైమ్ మైక్స్ అరేంజిమెంట్సు విషయంలో జనసంబంధ శాఖ అండర్‌లో కాకుండా తమరు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ చార్జి తీసుకున్నారు. అదే విధముగా సెక్యూరిటీ కొరకు స్పీకరుగారి అండరులో స్టాఫును తీసుకోండి, గవర్నమెంటుకి సంబంధం లేకుండా స్పీకరుగారి కంట్రోలులో ఉంచండి, దానికి అభ్యంతరం లేదు. తదువాత స్పీకరుగారి స్టాఫ్ ఉన్నా పోలీసు స్టాఫ్‌ను తెచ్చుకొని హౌస్‌లో పడయితే స్పీకరుగారికి సందేహం ఉందని భావించుకుని అన్నారో దానిఅర్థంఏమిటి? సభ్యులను విశ్వాసం చేయతగినటువంటిది కాదనిఅర్థం. సభ్యులను విశ్వాసం చేయతగిన పరిస్థితి లేదని అర్థం ఉన్నప్పుడు సభ్యుల ప్రివిలేజెస్ Whe ther due to the order of the Speaker or due to the order of the Government. సభ్యుల రైట్స్ ఎఫెక్ట్ అవుతున్నాయి. దీనినిబట్టి ప్రివిలేజ్ క్రిందికి వస్తుంది. అంత మాత్రంచేత స్పీకర్ యీజ్ రెస్పాన్సిబుల్ అని యాక్షన్ తీసుకోనే సమస్యతో పెట్టినది కాదు. కేవలం హక్కులను రక్షించడానికి స్పీకరుగారు ఏవిధముగా చారి తీయాలనే ఉద్దేశ్యంతో భద్రీవిశాల్‌గారు గాని మరొకరుగాని we never intended to attribute motives in making these arrangements Our anxiety is only to see that the privileges of the Members are protected అందుకని తమరు పర్సనల్‌గా తీసుకోకుండా ఉండాలి. నేను చెయిరులో ఉండను వెళ్ళిపోతాను అనకూడదు తమరు

ఉండాలి. వినాలి విషయాలను అర్థం చేసుకుని ఏమయినా ప్రివిలేజి దెబ్బ తింటే రక్షించాలి ఇంటెన్షనల్‌గా చేసినారనడం లేదు. మోటివ్స్ అట్రిబ్యూట్ చేయడంలేదు. Where is the harm if the Privileges Committee go into the details, whether there is any infringement of privileges or not. అండుకని ప్రివిలేజెస్ కమిటీ ఎాక్వయిరీ చేయనియండి ఏ పర్సన్స్ రెస్పాన్సిబుల్ అని కమిటీ భావిస్తుందో వారికి నోటీసు యిచ్చి తెలుసుకుంటారు. వారు స్వయంగానే బయట అరేంజిమెంట్సు గురించి చెబుతున్న వాటిని గమనిస్తారు. కాబట్టి ప్రివిలేజెస్ కమిటీకి పంపించాలి. Let the Committee examine and submit its repprt Then we can discuss about it చాలా చక్కని కన్సిడర్డ్ ఒపినియన్ వస్తుంది. ప్రయిమా ఫేసీ కేసుంది కాబట్టి కమిటీకి పంపించాలి. Let us first send it to the Privileges Committee.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీరు చెప్పిన విషయాలు అర్థం అవుతున్నాయి. నేను క్లియర్‌గా చెప్పాను. బందోబస్తు అరేంజిమెంట్సు చేయడంలో మీటింగు ఉన్నప్పుడు నేను చెప్పాను కాబట్టివారుచేశారు అట్లా నాసిమిత్తం పనిచేశారనిచేప్పాను.

The privilege must be against somebody It is a kind of offence it must be against some body and who is that somebody? Who will be held responsible for that breach of privilege? That is what I am saying.

Sri Konda Lakshman Bapuji t—Whoever he may be. We are interested to know as to who is responsible for this breach of privilege.

Mr Speaker,—Here there are two things. Question of safeguarding the privileges is one thing and the second thing is if there is any breach of privilege and if so somebody must be held responsible The question is that who is responsible for that unsatisfactory state of arrangements. As Mr. Madhava Rao said if somebody who is working under my control or direction, misbehaves then that person certainly be held responsible for breach of privilege There is no doubt about it. Suppose if sombody commits breach of privilege by manhandling or misbehaving or something like that, or if the police arrests somebody within the premises, without my permission, then it is a breach of privilege and I must take action.

श्री बदरी विशाल पित्ती —अध्यक्ष महोदय। यह जो इलजाम या आरोप लगाया गया है मुझे आश्चर्य है कि गृह मत्री खडे होकर बडी गैर जिम्मेदारी के साथ यह जवाब देते है कि सरकार इसके लिए जिम्मेदार नही है। आप के हुदूद तो फाटक के अदर से शुरू होते है लेकिन उनके हुदूद तो फाटक के बाहेर है वहा जो पोलिस है मुझे आश्चर्य हुआ कि सरकार इस के लिए जिम्मेदार नही है। मै पिछले तीन चार दिन से यह देख रहा हू कि सरकार की यह चाल है उनका यह खेल है कि वह अपने आप को बचाकर यह सारी बाते आप के माथे मड देती है। मेरी राय मे तो जिम्मेदारी दोनो पर है। मै नही समझता कि आप यह चाहते है कि सदन के सदस्यो का अपमान हो लेकिन जो व्योहार हो रहा है वह आपत्तिजनक और अमानवीय है। इस लिए मै यह चाहता हू कि यह प्रिविलेजेज कमेटी मे भेजा जाये

यह बहुत ही महत्वपूर्ण बात है। प्रिविलेजेस कमेटी सारी बातो पर विचार करेगी। यह भी देखेगी कि दूसरे सदनो मे किस तरह काम चल रहा है और आप ने जो आदेश दिया है उस पर जिस प्रकार से अमल हो रहा है उस के क्या परिणाम हो रहे है।

(శ్రీ సి హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు బద్రి విశాల్ పిట్టిగారు లేవదీసిన సమస్యలపై, ప్రివిలేజి ఇస్యూ అనే మోషనుతో వారు వివరించిన అంశాలు, పరిస్థితులపై మా అభిప్రాయాలు చెప్పాలని అనుకొంటున్నాము. వారు చెప్పిన విషయాలు, దానికి సంబంధించిన రూలింగ్స్ చూసినట్లయితే చాలవరకు శాసన సభ ఏ వాతావరణములో, ఏ పరిస్థితులలో జరపుకొనడము అనేది అంతర్జాతీయముగా నెలకొన్నవో, వాటికి పరిమితము కాకపోయినా, అవాంతరాలు ఏర్పడినవనే దానిలో నిస్సందేహమైన విషయము సామాన్య పౌరుడు గాని, శాసన సభ్యులతో తన మిత్రులు గాని, తమ పార్టీ వారు గాని శాసన సభ ఆవరణలోకి వచ్చే స్వేచ్ఛా; స్వాతంత్ర్యాలకు ఒక విధమైన అవాంతరాన్ని మనము చూస్తున్నాము. గేటు వద్ద ఈ రకముగా చెక్ చేయడము, అడగడము, ఏ అవాంతరము ఏర్పడినప్పటికీ అది శాసనసభ నిర్వహణ, సంప్రదాయాల మేరకు ప్రతిబంధకము, అభ్యంతరకరము అని చెప్పడములో మాకు సందేహము లేదు. శాసనసభ ఆవరణలోకి పోలీసు అధికారులు తమ అనుమతితో పచ్చారనే విధంగా అర్థము చేసుకొని మనవి చేస్తాను. సభ్యులు తమ సాధారణ కార్యకలాపాలను నిర్వహించుకొనడములో ఒక విధమైన ఆటంకము అది కూడ సహించరానిది పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యములో వూరుకోడానికి వీలులేని పరిస్థితి కల్పించబడినది అని అనుకొంటున్నాను. అయితే తమరు తలవిచ్చినట్లు ఈ నాడున్న ప్రత్యేక వాతావరణములో సభ్యుల రక్షణకొరకు పోలీసు బందోబస్తు ఏర్పాటు చేయడము జరిగింది. అలాంటప్పుడు ఈ విషయాన్ని ఇంకొక దృష్టితో చూడవలసిన అవసరము వున్నదని నేను భావిస్తున్నాను ఇలాంటి నిర్ణయము సభ్యుల స్వేచ్ఛా పూర్వక కార్యకలాపాలకు అభ్యంతరకరము అనుకొంటూనే వాంఛనీయము కాదని అర్థము చేసుకొంటూనే తాము ఈ వాతావరణములో వుంచినందుకు పునర్విచారణ చేసి, అవసరమైతే సభా కార్యక్రమము, సభ్యుల రక్షణకొరకు తమకు గల సర్వాధికారాలను వినియోగించి ఏర్పాటు చేయడము ఉచితము కాని ప్రభుత్వ పోలీసులను, సి ఐ. డి లను తాము సహాయముగా తీసుకొని సభ్యులకు రక్షణ ఏర్పాటు చేయడమనేది న్యాయముగా, శాసన సభ స్వేచ్ఛా పూర్వకమైన సంప్రదాయాలకు అనుగుణముగా వుంటుందనుకోవడము లేదు ఈ మేరకు ఆ నిర్ణయాన్ని పునరాలోచన చేసి ఈ జరిగిన కాస్త అభ్యంతరాన్ని తొలగించి సభకు సంపూర్ణ గౌరవాన్ని చేకూరుస్తారని ప్రార్థిస్తున్నాను ఇక ప్రివిలేజి సమస్య వచ్చినది. మిత్రులు చెప్పిన అవాంతర, ఆటంక పరిస్థితులు, బయటనుంచి వచ్చే జనసమూహాల్ స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలకు, సభ్యుల స్వేచ్ఛా పూర్వక కార్యకలాపాలకు వున్న ప్రతిబంధకమును తొలగించవలసినదే అని కోరుతూ ఇటువంటి పరిస్థితులలో తొలగించగలమా లేదా అనే విషయము వచ్చినప్పుడు, శాసన సభను స్వేచ్ఛా పూర్వక వాతావరణములో నడిపించు

కొనడము అసంభవమైన పరిస్థితులు ఏర్పడినప్పుడు శాసనసభా కార్యక్రమాలను ఆపుకొనడము ఉచితము కాని అనవసరమైన, అవాంఛనీయమైన పరిస్థితులు కలిగించుకొని శాసన సభను నిర్వహించుకొనడములో దానికి గౌరవాన్ని తీసుకొని వచ్చినవారము కాము. శాసనసభ ప్రతిష్టను ఇనుమడింపచేసిన వారము కాము. దానికి రాజకీయ కారణాలు వున్నవి. ప్రభుత్వము అనుసరిస్తున్న విధానాలు, ప్రతిపక్షాలు అనుసరిస్తున్న విధానాలు, అందోళన మంచి చెడ్డలలోకి పోవలసిన పని లేదు కాని వాటిని తొలగించడానికి అవసరమైన ఏర్పాట్లు, కట్టుదిట్టాలు జరుపుకోవలసిన అవసరము వున్నది కాని వీటికి వాటికి ముడిపెట్టుకొని ఈ ప్రత్యేక పరిస్థితులలో కొన్ని ప్రతిబంధకాలు ఏర్పాటు చేసుకొందామనేది ఉచితము కాదని మనవి చేస్తున్నాను. సభ్యులయొక్క కార్యక్రమాలకు ప్రతిబంధకాలు ఏర్పడిన పరిస్థితులలో కొంతవరకు వారి హక్కులకు భంగం జరిగింది. Privileges of the Members have been curtailed to some extent or to a good extent. కాని ఎవరు, ఏ మేరకు అభ్యంతరము, ఆటంకము కల్గించారో సూటిగా పేర్కొంటూ ఫలానావారు వారి ప్రివిలేజిస్‌కి భంగము కల్గించారు అని చెప్పవలసిన పరిస్థితి ప్రివిలేజి మోషనులో వుంటుంది కాబట్టి, తమవంటి బాధ్యత, చరిత్ర కల్గిన అధ్యక్షులు ఈ ప్రత్యేక పరిస్థితులలో పోలీసుల సహాయము తీసుకోవలసివచ్చినదని స్పష్టముగా తెలిపిన తర్వాత ఇది ఒక ప్రివిలేజిగావుంది ప్రివిలేజి మోషన్ తీసుకోండి అని చెప్పడానికి ధైర్యము చాలడములేదు. సాహసములేదు. మరల ఆలోచించి ఆ మేరకు రూలింగ్స్ చూసి అవసరమైన సవరణ చేయాలని కోరుతున్నాను. శాసన సభ చట్టూ జరుగుతూ వున్న ఆటంకాలను, ప్రతిబంధకాలనుతొలగించి శాసనసభ కార్యక్రమాలను చాల హుందాతనంగా, గంభీరముగా జరిగే పరిస్థితి సత్వరమే కల్గించాలని కోరుతున్నాను. సభ్యులు చెప్పిన రూలింగ్స్ స్పష్టముగానే వున్నవి. శాసనసభ్యులు తమకు పరిచయము గల వ్యక్తులను తీసుకొనిరావచ్చును తమకు పరిచయముగల వారి రికమెండేషన్ పైన తీసుకొనిరావచ్చు. ఆలాంటి పరిస్థితులలో ఏమీ అభ్యంతరము వుండదని, అనుమతి ఇస్తామని తమరు తెలిపిచ్చారు. కాని అటువంటి ప్రయత్నమును సభ్యులే చేయడములేదో, లేక ఇంకేమైనా ఆటంకము వున్నదో నాకు తెలియదు కాని ఇకముందు ఎవరైనా గ్యాలరీలో కూర్చోడానికి ఆటంకము అంటూ ప్రత్యేకముగా వుండని తమరు తెలిపిచ్చిన తరువాత అనుకొనడములేదు. మొత్తము మీద పరిస్థితి తగినట్లుగా లేదు. కాబట్టి తమకు శక్తి వున్న పరిస్థితులలో దానిని సవరించడానికి పూనుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక విధంగా ప్రివిలేజి మోషను సూటిగా తమపైన రిఫ్లెక్టు అవుతుంది కాబట్టి దానిని సమర్థించడానికి తయారుగా లేను కాని వారు చెప్పిన అంశాలతో ఏకీభవిస్తూ తెలపు తీసుకొంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ .— మోషను హౌసుముందు వున్నది ఏదోవిధంగా డిస్పోజ్ ఆఫ్ చేయాలి. The motion is before the House. Either you must press or withdraw. I must decide in one way or other. The best way for disposing of is, since I have said that I am responsible

for all these arrangements, I will ask the Members to seek the leave of the House first for raising this issue. The second thing will be if he wants it to be referred to the Previleges Committee, to move a motion for referring it to the Privileges Committee. It is not proper for me to decide this issue which is against me. Under the Rules, he has got powers to ask for leave of the House. After the leave is granted, then he can ask to move a motion either for referring it to the Previleges Committe or ask the House straight away to take it up. He has got that right.

(శ్రీ కె. గోవిందరావు :— అధ్యక్షా, యీ ప్రివిలేజ్ మోషను ఏ సందర్భంలో వచ్చిందో అందరకూ తెలుసు. కాని ఒక రకమయిన అసాధారణ పరిస్థితులలో తప్పదు ఏర్పాటు చేశారు. దాని పూర్వాపరాలు మనకు తెలుసు. అయితే గౌరవనీయులయిన (శ్రీ) పిట్టిగారు చెప్పినట్లు సభ్యులహక్కులకు ఒక పరిమితి ఉన్నమాట వాస్తవమే. ఈ పరిస్థితులలో గౌరవనీయులయిన (శ్రీ) పిట్టి గారికి విజ్ఞప్తి చేసేదేమంటే యీ మోషను ప్రెస్ చేయకుండా విడిచి పెట్టమని మరొక వయిపు తమరు సభ్యులు ఎన్కౌరేన్స్ ఇచ్చేటట్లయితే సభ్యులనుంచి హామీ తీసుకుని ప్రేక్షకులను గాలరీలలోకి పదలమని అది చాల సముచితంగా ఉంటుందని భావిస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఆరోజే నేను లక్ష్మణబాపూజీగారితో చెప్పాను. మీకూ చెప్పాను. సభ్యులందరకూ చెప్పాను. సభ్యులు బాధ్యత తీసుకుని పరవాలేదు పాస్ ఇవ్వండి అంటే అభ్యంతరం లేదని చెప్పాను.

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణబాపూజీ :— గోవిందరావుగారు చెప్పింది మోషనులో ఒక భాగము. సి. ఐ. డి.లు వెనుకబడే వ్యవహారం ఉంది. గేటుదగ్గర అటకాయించే వ్యవహారముంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— రాజేశ్వరరావుగారు చెప్పారు కదా. అవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకుని సభ్యుల హక్కులకు భంగం కలుగకుండా వారి గౌరవం కాపాడుతూ ఏదో విధంగా చూడవలసి ఉంటుంది.

Sri P. Narsing Rao .—You have rightly pointed out the issue, Sir. It is not the Government alone which is involved in this previlege issue. Incidentally because of your order, you are also involved, Sir. Let us not be apologetic about it because it is a very important issue, it is a question of the rights and privileges of this August House which is a sovereign body. Therefore, as you have rightly pointed out this issue should be referred to the Previleges Committee and it should be discussed thoroughly and at least for future guidance it would be a precedent. Therefore, I request you to refer it to the Committee of Privileges.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—अध्यक्ष महोदय । इस सदन मे संसदीय प्रणाली के आप रक्षक है हमारे मान सम्मान के आप रक्षक है। यहा जो व्यवस्था की गई है चाहे वह किसी कारण से प्रेरित होकर की गई हो लेकिन यही एक मात्र कारण काफी है कि सरकार अपनी गद्दी छोड देना चाहिए। जहा सरकार, जनता की चुनी हुई सभा मे अपना काम बिना

पुलिस और सी आई डी की सहायता के नहीं चला सकती तो यह बहुत ही चिन्ता की बात है। इस लिए मेरी समझ में नहीं आ रहा है कि मैं क्या करूं। आप कृपा करके थोड़ा सा समय दीजिए। मैं अपने साथियों से विचार करके यह फैसला करूंगा कि क्या करना चाहिए।

Mr. Speaker :—You take your own time. Mr. Badri Vishal Pitti, Monday or Tuesday ?

Sri Badri Vishal Pitti. —Day after tomorrow

(శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— అధ్యక్ష మహాశయా, యీ సమస్య యీ శాసనసభ ప్రారంభించినప్పటినుంచి ఉన్నదే. లేకపోతే ఇప్పుడు డిప్యూటీ స్పీకరుగారు గాని, పిట్టిగారు గాని, కొండా లక్ష్మణబాపూజీగారు గాని ప్రత్యేకంగా కొత్తగా వచ్చినట్లు జ్ఞాపకం చేస్తున్నట్లు భావించనక్కరలేదని అంటున్నాను. ఎందుకంటె గొరంతలు కొండంతలు చేయడం మంచిది కాదు. ఏదో శాసన సభ్యుల హక్కులు ఇతర హక్కులు భంగం అయిపోయాయంటే కామోసు కొండ విరిగి నెత్తిమీద పడిపోయింది, దానిమీద .. ..

(శ్రీ కొండా లక్ష్మణబాపూజీ —నేను పడను వారి నెత్తిమీద.

Sri C. V. K. Rao :—Thanks to Bapuji – He is Bapuji also ఈ శాసనసభలో నాయకులున్నారు, పెద్దలున్నారు కాని యీ శాసన సభను రద్దుచేయమన్నారు. అప్పుడు శాసనసభా గౌరవానికి ప్రతిబంధకం కాలేదా. విజంగా అటువంటి సభ్యులపైన నేను ప్రివిలేజి మోషను తెస్తే తమరు అడ్మిట్ చేయాలి కాని నేను తీసుకురాదలచలేదు. తమరు ఒకసారి అపీలు చేశారు. ఇపుడు ఇదేమీ పెద్దది చేయవద్దన్నారు. అది నేను మనస్సులో పెట్టుకుని తీసుకురాను. ఇంక వారు గవర్నరు పరిపాలనే తీసేయమన్నారు. ఇది నాలుగుకోట్ల ప్రజలకు సంబంధించి తమరు అధ్యక్షత వహించి ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతాలపై నడిపే టప్పుడు గవర్నరు పాలనే తీసెయ్యమన్నారు. అపుడు శాసనసభ హక్కులకు గాని ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలకుగాని భంగం రాలేదు. తమరుస్వయంగా బాధ్యత తీసుకుంటూ యీ సభ గౌరవప్రదంగా మర్యాదగా స్వేచ్ఛగా ఇక్కడ చర్చించుకోండి, ఒకరిపై ఒకరు నిందలు వేసుకోకండి, ఇక్కడ చర్చించి బయటవారిని రెచ్చగొట్టకండి అని అపీలు చేశారు. అలాంటప్పుడు ప్రివిలేజ్ ఎలాగువచ్చిందో అర్థం కాదు. కనుక ఆ ప్రివిలేజ్ మోషనును విత్‌డ్రా చేసుకోమంటున్నాను.

Mr. Speaker :—That is left to him.

(Pause)

Mr Speaker :—Mr. T. G Thimmiah has given a notice of a privilege motion against one Sri Ramachandra Reddi, Agricultural Assistant Engineer . He is not in the House. I will take it up on Tuesday.

(Pause)

Mr. Speaker :—There are two notices of adjournment motions given by members regarding the incident that took place on 29-8-1969 in Pattaragatti, Hyderabad. One is by Sri C. Janga Reddi, and the

other by Sri Badri Vishal Pitti, Sri K Buchirayudu, Sri M. M, Hashim and Sri T Anjaiah. They relate to the same matter. Does Sri Badri Vishal Pitti like to have it today

Sri Badri Vishal Pitti,—Tuesday.

BUSINESS OF THE HOUSE

శ్రీ జె. వెంగళరావు:—నేను నిన్న ఒక కాల్ ఎటెన్షన్ మోషనుమీద స్టేట్‌మెంటు చేశాను. దానిపై వారు సేటిస్‌ఫై అయి ఉండవచ్చు.

Sri Badri Vishal Pitti:—No, Sir,

శ్రీ పి. నరసింగరావు (హుజూరాబాద్)—అధ్యక్షా, నిన్నటి రోజు విద్యాశాఖామంత్రిగారు తమ చర్చకు సమాధానంచెబుతూ కొన్ని విషయాలు తెలంగాణా ఉద్యమం గురించి చెప్పరానివిషయాలు చెప్పారు. తమకుతెలుసు, అంతా చర్చించారు పార్లమెంటులోకూడ చర్చించారు. హోం మినిస్టరుగారు ప్రధానమంత్రిగారుకూడ చెప్పారు తెలంగాణా ఉద్యమం ప్రజా ఉద్యమం ఇది కేవలం పిల్లకాయల ఉద్యమంకాదు ఇది ఒక స్పాంటేనియస్ మూమెంట్ అని. యావత్ దేశం అంగీకరించిన విషయమది అటువంటి ఉద్యమాన్ని నిన్న గౌరవనీయ మంత్రిగారు, అందులో విద్యాశాఖ మంత్రిగారు ఈ విధంగా ఇదేదో Urchins movement అని, దీనిని ఏదో politicians exploit చేస్తున్నారని అనడం, ఇది సరియైన విషయం కాదు, అధ్యక్షా. వారు ఆ పదాలను విరమించుకోవాలని తమ ద్వారా నేను కోరుతున్నాను.

విద్యాశాఖ మంత్రి (శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు):—అధ్యక్షా, నేను నిన్న ప్రత్యుత్తరం మనవి చేసిన సందర్భంలో గౌరవ సభ్యులు నేను ఏ పంథాలో, ఏ order లో, ఏ క్రమంలో మాట్లాడదలచానో, ఆవిధంగా మాట్లాడ నివ్వకుండా, సూటిగా ఒక ప్రశ్నకు అన్నిటి కంటె ముందు జవాబు చెప్పాలి అని వారు insist చేయడం, అంతే కాకుండా కేవలం నేను మాట్లాడకుండా ఉండేటటువంటి పరిస్థితులు కల్పించడానికి ప్రయత్నం చేయడం, దాని మూలాన criptic గా ఒకే answer నాకు చెప్పవలసి వచ్చింది. దానిని ఉపసంహరించుకొనేటటువంటి ఆవశ్యకత నాకేమి కన్పించడం లేదు. అందుకని నేను ఏమి చెప్పబోతున్నానో, దానిని పూర్తిగా వినిన తరువాత ఆ context లో దానిని అర్థం చేసుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తే బాగుంటుంది. Out of context ఏదైనా ఒక మాట మీరు తీసుకొని దానిని withdraw చేసుకొమ్మని చెప్పడం న్యాయం కాదు. అందుకని నేను తమ అనుమతితో నిన్న ఈ debate కు ప్రత్యుత్తరం చెప్పడానికి లేచాను. తాము అనుమతి ఇచ్చినారు అందుకని ఈ విషయాలన్నిటిని కూడా నేను ఏ క్రమంలో చెప్పడానికి తయారుగా ఉన్నానో, ఏ క్రమంలో నేను చెప్పడం సమంజసమని నేను అనుకొంటున్నానో, ఏ క్రమంలో చెప్పితే నా అభిమతం గౌరవ సభ్యులకు ఈ సభవారికి బాగా బోధపడుతుందని నేను అనుకొంటున్నానో ఆ క్రమంలో నన్ను చెప్పనిస్తే బాగుంటుంది. కనుక ఈనాడైనాగాని ఆ క్రమంలో చెప్పేదానికి అవకాశము నాకు దొరికితే నేను తప్పకుండా అన్నివిషయాంపైన తుణ్ణంగా

నాకు తెలిసినంతవరకు నా అభిమతాన్ని, నా అభిప్రాయాన్ని చెప్పుతాను. గౌరవ సభ్యులు చర్చల సందర్భంలో లేవదీసినటువంటి అన్ని ప్రశ్నలకు వీలైనంతవరకు ఇచ్చినటువంటి సమయంలో నేను ప్రత్యుత్తరం చెప్పడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను.

Mr. Speaker :—The Minister has promised that he will refer to everything and then give his reply.

Sri Konda Lakshman Bapuji :—There must be something. ఏమీ సందర్భం లేకుండా వారు చెప్పారు. Urchins ను, students ను కొందరు politicians తమ vested interests కొరకు వాడుకొనిన ఫలితంగానే జరిగినటువంటి ఈ చావులకు వారు బాధ్యులు అనే భావము వారు స్పష్టంగా చెప్పారు. మీరు proceedings చూడండి. ఏ context లో తెలిపినా, గుండ్రంగ త్రిప్పి మరల చెప్పాలని అనుకొనినా, ఆ భావముమాత్రం, ఆ allegation మాత్రం clear గా ఉన్నది. కనుక దానికి మేము చెప్పేది, అది అతను withdraw చేసుకోవాలి లేకపోతే judicial enquiry కొరకు ఒప్పుకోవాలి ; గవర్నమెంటు పక్షము నుంచి. ఎందుకంటే మేము దానిమీద allegation పెట్టినా, investigation మమ్ములను చేయమని అనడానికి గవర్నమెంటువాళ్ళకు లేక వేరేవాళ్ళకు అవకాశం లేదుకదా. Investigation చేసే బాధ్యత అంతా గవర్నమెంటుపైన ఉంటుంది. Government పైన మేము పెట్టిన charge అది correct కాదు అనడం ఒకటే కాదు, తిరిగి వేరేవాళ్ళమీద charge పెట్టడం అది ఒకటి. వేరే వాళ్ళమీద charge Government పక్షము పెట్టినప్పుడు, అది authentic investigation కావాలి. So that everybody should know what the Government says and there should be no dispute. దానివలన మాకు సంతృప్తి కలుగుతుంది. అందుకుగాను judicial enquiry పెడితే, who are responsible for these students to take part in the political issue, whether we have utilized because there can be no other opinion. We are in the field, we are the elderly persons that misused them and they forced the public and the elderly persons to come into the field to save the interests of the public. ఇది ఒక issue గా ఉంటుంది. కనుక ఏమీ ఘర్షణ ఉండదు. Murders జరిగినా, ఏది జరిగినా, ఎవరు దానికి responsible అనేది అంటే misuse చేసినఫలితంగా జరిగిందా లేక Government మిస్సీఫా లేక గవర్నమెంటు తన use కొరకు వాళ్ళను రెచ్చగొట్టడం జరిగిందా, ఇది enquiry కావాలి. అందుకని దానిని మీరు ఒప్పుకోంటే మేము అభ్యంతరం పెట్టము. లేకపోతే you must withdraw.

Sri P. V. Narasimha Rao :—I have clearly stated under what circumstances I had to make that statement and I stand by that statement. There is no need for withdrawing it and there is no occasion for going into the whole thing by ordering a judicial enquiry. That does not arise.

Sri K. Lakshman Bapuji :—We would not allow this allegation unless it is proved, when it is levelled on the floor of the House, we do not allow him to proceed further whatever the consequences may be. The Government must know the facts. We are not going beyond the scope of any law. Hundreds of firings took place and hundreds died and not a single enquiry was ordered. On what basis

this Minister or any Minister can say that everything was very quiet and according to the justice required? Let them order an enquiry and we are prepared

श्री बदरी विशाल पित्ती —अध्यक्ष महोदय। मैं आप के द्वारा विद्या शाखा मत्री से एक अपील करता हूं। सडक पर एक कुत्ता मर जाता है तो जाने वाले आदमी के मुंह से सहानुभूति निकल जाती है। यहां ३०० आदमी मर गय और मत्री जी के मुख से सहानुभूति का एक शब्द भी नही निकला।

श्री पी बी नरसिंहाराव —मेरे पास सहानुभूति के इतने शब्द है लेकिन आप के पास ही उन को सुनने के लिए सब्र नही।

श्री बदरी विशाल पित्ती .—अगर सहानुभूति के शब्द है तो फिर आप उन को व्यक्त क्यों नहीं करते।

श्री पी. वी. नरसिंहाराव —मुझे उन को व्यक्त करन का मौका ही नही दिया जा रहा है मै अपनी राय बिला किसी मुबालेगे के, बिना किसी बात को छुपाए कहना चाहता हूँ लेकिन आनरेबल मेबर्स मुझ कहने नही दे रहे हैं इस लिए मुझे मजबूरी है।

श्री बदरी विशाल पित्ती :—सहानुभूति व्यक्त करना किस समय आता है इसका सवाल नही है। कल जो चीज हुई मत्री महोदय को उसका एहसास होगा। वह कम से कम सहानुभूति तो व्यक्त कर सकते थे। आप यह कहते है कि जब मौक करूकरूगा, तो फिर ठीक है, हम भी अपना कार्य करन पर मजबूर हैं, इनक्वाइरी भी नहीं करवाएगें क्योकि इसमें आप के पाप खुल कर सामन आजाएग लेकिन कम से कम आप इतना तो कर सकते थे।

Mr. Speaker :—I will do one thing. I will request all of you to hear the Minister's reply till the end. If still you are not satisfiied you can ask him to clarify certain things. As far as I am concerned, I will consider if there is anything which he should be asked to withdraw, finally So. first let us hear him till the end. Let us see what he has got to say. It is true that a number of students have lost their lives during the last 8 or 9 motihs. I think he will refer to that, and what explanation he is going to give on behalf of the Government let us hear him. Please hear him till the end.

Sri K. Atchuta Reddy (Kodangal) :—He has already given the explanation He has levelled the charge against the people, against the vested interests, against the politicians, who are exploiting the urchins, he has already levelled the charge. What is the explanation now? Unless this charge is withdrawn, no other explanation need be given. He has started with the charge.

Sri P V. Narasimha Rao :—I was made to start with that explanation. That is all. I had my own way of dealing with the points raised by the hon Members. I was not allowed to go my own way. I was not allowed to follow my own order. It was insisted that I should answer the question. I answered it. That is all.

(శ్రీ సి పొచ్. రాజేశ్వర్‌రావు .—అధ్యక్షా, మళ్ళీ charges, counter charges వాతావరణంలోకి పోకుండానే మంత్రిగారు, నా అభిప్రాయంలో, చని పోయినటువంటి బిడ్డలగురించిగాని, లేకుంటే జరిగినటువంటి అన్యాయాలు, అక్ర మాలు లేక మరణాలు జరిగినా, వాటినిగురించి సానుభూతి తెలుపకూడదనేటు వంటి అభిప్రాయంలో మంత్రిగారు ఉంటారని నేను అనుకోవడంలేదు. కాని ఏ పరిస్థితులు వచ్చినా, ఏ ఒత్తిడి వచ్చినా అంత sweeping statementవారినుంచి మొట్టమొదటే రావడం దురదృష్టమని నేను అనుకొంటున్నాను. అయినప్పటికీ వారు సమస్యను సంపూర్ణంగా మొదటినుంచి ఆఖరువరకు పరిశీలనచేస్తూ ఆ సందర్భశుద్ధిగా వారు చెప్పవలసిన అభిప్రాయముచెప్పవలసియుండెనుగాని సభలో లేక దేశంలో యీ వాతావరణము ఉన్నప్పుడు వారు అది చాలా సంక్షిప్తంగా ఒక అభిప్రాయాన్ని ఏ వాతావరణంలో చెప్పినా అది సరిగా ఉండదు. కాబట్టి తమరు సెలవిచ్చినట్లు వారిని సంపూర్ణంగా వినిన తరువాత వారి ఉపన్యాసము తరువాత, ప్రశ్నలు వేయడం బాగుంటుందని నేను అనుకొంటున్నాను.

(శ్రీ పి. నరసింగరావు .—ఇపుడు మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ "నాకు అవకాశం దొరకలేదు ; నన్ను మాట్లాడనివ్వకుండానే ఇంటరప్షన్స్ చేశారు" అన్నారు. అధ్యక్షా, తమరు వారికి 84 పేజీల నోట్ యీ టేబుల్‌మీద పెట్ట టానికి అవకాశం ఇచ్చారు. ఈ 84 పేజీలలో ఒక్క సానుభూతివాక్యం చెప్ప లేదు. వారికి అవకాశం లేదని చెప్పటం సరైనదికాదు. తెలంగాణాలో ఈ 8 మాసాలనుండి జరిగిన విషయాలను వారు మరచిపోయారు.

Sri Konda Lakshman Bapuj. .—Either remove from the proceedings his remark—టేప్ రికార్డర్ నుండి కరెక్టు వర్షన్ తీసుకొని—

Mr Speaker :—I will consider about it

Sri Konda Laksiman Bapuji —He has said there is no question of giving an explanation.

Mr. Speaker :—I will take from the Tape recorder and consider.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

(శ్రీ ఎం. మాణిక్‌రావు (తాండూర్) :—అధ్యక్షా, నిన్న ఏమి జరిగిం దంటే—మిత్రులు నరసింగరావుగారు మంత్రిగారిని సానుభూతి చెప్పాలని చెప్పారు. కాని మంత్రిగారు ఏమి అన్నారంటే—నేను స్టేజ్ బై స్టేజ్ మాట్లాడి చెబుతాను—అన్నారు. వారుపెట్టిన ఎలిగేషన్స్ ముఖ్యముగా మాకు కాకుండా—ఇది మొత్తం స్టూడెంట్స్ కమ్యూనిటికి, తెలంగాణా ప్రజలకు ఒక దెబ్బ అని నేను చెబుతున్నాను. ముఖ్యంగా నేను మంత్రిగారికి మనవి చేసేదేమిటంటే—మీరు తెలంగాణా మంత్రిగా ఉండి, తెలంగాణాలో విద్యార్థులకు అట్లా చార్జెస్ పెట్టటం మంచిదికాదు, మీరు దయచేసి విత్‌డ్రా చేయమని మనవి చేస్తున్నాను. ఇది బాగుండదు అని వారికి చెబుతున్నాను. మీరు ముందు విత్‌డ్రా చేసుకోండి. నేను విత్‌డ్రా చేయను—అంటే బాగుండదు. వారు విత్‌డ్రా చేసిన తర్వాతనే మాట్లాడాలని మనవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్—కొండాలక్ష్మన్‌గారు ఎక్స్‌పంజ్ చేయమని కోరారు. స్పీకర్‌గారు చేవ్‌రికార్డర్ తెప్పించి ఎగ్జామిన్ చేస్తారు. దాంట్లో అట్లా గనుక ఉంటే నేను విచారణ చేస్తాను అన్నారు.

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మన్ బాపూజీ:—అది ఎక్స్‌పంజ్ అయిన తర్వాతనే మనం ప్రొసీడ్ అవుదాము.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—తమరు అట్లా కోరలేదుకదా.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—अध्यक्ष महोदय । यह जो एक्सपज करने की बात है, कोई चीज असंसदीय हो या अनपारलियमेंटरी हो तो आप उस को वहां से एक्सपज कर सकते हैं ।

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—ఎక్స్‌పంజ్ చేయటానికి స్పీకర్‌గారికి రూల్సులో అధికారాలు ఉన్నవి. ఏ సమయంలో, ఏ పదాలు ఎక్స్‌పంజ్ చేయాలో, చేయకూడదో, వారికి పూర్తి సంపూర్ణమైన అధికారం ఉంది. కేవలం అన్‌పార్లమెంటరీ వర్డ్ యే ఎక్స్‌పంజ్ చేయాలని లేదు. తమరు కావాలంటే మళ్లీ పరిశీలించండి.

श्री बदरी विशाल पित्ती —अध्यक्ष महोदय । आप जरा इस को देख लें । मुझ बहुत अफसोस है कि शिक्षा मंत्री एसा रवैय्या एखतियार किये हुए है । उस को दृष्टि में बहुतअफ सोस है कि शिक्षा मत्री एसा रवैय्या एखितयार किय हुए हैं । उस को दृष्टि में रखते हुए मेरे सामनें दो ही तरीख रह जाते है । एक तो यह कि मैं उन को बोलने न दू । या जब वे बोलते है तो मै उस को न सुनू । कल तो हमने उन को बोलनें न दिया । और आज मै उनकी बात न सुनूगा । इस लिए मै सदन से बाहेर जाऊगा. . . . . .

Mr. Deputy Speaker :—Let him speak.

श्री बदरी विशाल पित्ती —वे वही बोलेग जो अब तक बोलते आये है । वे शिक्षा मत्री है और उन्हे इतनी भी सहानुभूति नही । उन के इस रवैये पर मै अपना विरोध करते हुए सदन से बाहर चला जाता हू ।।

(Sri Badri Vishal Pitti left the Assembly Chambers)

Mr. Deputy Speaker :—The Minister to take the consensus of the House that they felt—వారికి ఏదో అనిపించింది కాబట్టి—దానినిగురించి తమరు యీ సర్‌కమస్టెన్సెస్‌లో...

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ:—అధ్యక్షా, సానుభూతి వత్తిడిచేసిచెప్పిస్తే ఏమి లాభం? వారు ఏమి చార్జి అయితే చేశారో, అది వారు విత్‌డ్రా చేసుకోవాలి. లేకపోతే జ్యుడిషియల్ ఎంక్వయిరీకొరకు ఎగ్రీకావాలి. లేకపోతే ఎక్స్‌పంజ్ అయినా చేయండి. అది ఎక్స్‌పం చేసే విషయంలో రూల్సులో ఉన్నదా? లేదా? అది ఎక్స్‌పంజ్ చేస్తానంటారా?

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—ఎక్స్‌పంజ్‌కొరకు—ఇపుడు స్పీకర్‌గారు తమకు సెలవిచ్చి వెళ్లారు.

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ:—ఎగ్జామిన్ చేస్తామన్నారు.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—ఎగ్జామిన్ చేసి, అందులో అట్లా ఉంటే, అది మేము తీసివేస్తాము అన్నారు

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—ఎగ్జామినేషన్ అయ్యేంతవరకు యీ సమస్య పోస్ట్‌పోన్ చేయండి. వేరే విషయం తీసుకోవచ్చును.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—వేరే సమస్య అంటే—రెవిన్యూ డిమాండ్ ఉంది.

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—ఎడ్యుకేషన్ డిమాండ్‌పై రేపు సమాధానం ఇస్తారు. ఏమి తొందర వచ్చింది ? ఇపుడు రెవిన్యూ డిమాండ్ తీసుకోండి. ఒకవేళ అది ఎక్స్‌పంజ్ కాకపోతే—we have to act.

(Mr. Speaker in the Chair)

Mr Speaker .—I willget it verfieid from the tape recorder and the proceedings. As to what portions should be expunged, I will consider about it. Now, leave it to me.

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—ఒకవేళ తమరు ఎక్స్‌పంజ్‌చేయటానికి రూల్సులో రాను అంటే...

Mr. Speaker :—After all, I might get the portions which are objectionable expunged.

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—రూల్సుప్రకారం ఒర్మిట్ చేయవచ్చును అని తమరి అభిప్రాయ ఉండవచ్చునుగాక. రూల్సు ప్రకారం పర్మిట్ చేసినా గాని—ఆ అబ్‌జక్షన్—మేము ప్రొటెస్టు చేయటానికి మాకు హక్కు ఉన్నదికదా.

Mr. Speaker .—You have already protested and voiced your objection

Sri Konda Lakshman Bapuji :—That is not enough, By allowing him to speak. without knowing whether they will be expunged or whether a judicial enquiry will be made or whether he will withdraw or not.. ..

Mr. Speaker :—As to what portion of that proceedings should be expunged I will consider.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు : —అధ్యక్షా, 241 రూలుక్రింద నేను ఒక పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ రెయిజ్ చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు గౌరసభ్యులు చెప్పేదానిలో భిన్నాభిప్రాయం ఇంకోటి అని నేను చెప్పటం లేదు. మంత్రిగారికి సంబంధించిన డిమాండ్ మీద సమాధానం ఇచ్చేటప్పుడు మధ్యన మాకు " ఫలానిది విత్‌డ్రా చేయమని, ఎక్స్‌పంజ్ చేయమని " అడగటానికి హక్కు ఉన్నదా ? మీరు దాని మీద ఉన్నదని చెబితే — వాకు కూడ కొన్ని విషయాలు అడగవలసినని ఉంటుంది. A point of order may be raised in relation to the business before the Assembly at the moment. బిజినెస్ ఏమిటంటే యీ రోజున ఎడ్యుకేషన్ డిమాండ్ మీద సమాధానం ఇవ్వాలి. ఆ సమాధానాన్ని మేము పిన్ పాయింట్ చేయాలి.

Sri P. Narasimga Rao :—Sir, I have a point of order on his point of order.

Mr. Speaker :—Both of you do not have any point of order because a point of order relates only to interpretation of the rules There is no question about it. After all, Mr. Bapuji, yourself, and all of you are taking objection to a portion of the remark made by Mr. Narasimha Rao on the ground that it was not justified.

Sri C. V K. Rao :—They want him to withdraw that They want you to expunge that.

Sri V. B. Raju (Siddipet) :-Sir, may I suggest a way-out which I hope will be acceptable ? Two issues seem to be involved in it. One is an expression of sympathy and passing condolences to those who have lost their lives. Sir, the House has already passed a resolution and I do not think the Minister in the heat of the moment has said anything contrary to that. I do not think he will have any objection in condoling the loss of lives since the House has passed a resolution extending its sympathy and all those things. The second point is, throwing an aspersion. It is not for the person who throws the aspersion to decide whether it is an aspersion or not, it is for the person who has actually felt about it Some friends feel that it is an aspersion. Supposing the hon. Minister makes an aspersion, he should not stand on prestige Let me submit, it is not actually the words, but the spirit behind the words or the context which mostly counts, as the hon Minister put it or the atmosphere in the House in which actually the words have been received. All put together. some hon. members feel thpt outside the House and inside the House there is a feeling that the words are actually leading to an asperson and therefore the words are not happy. When they say so, I think in all fairness, in order to create a good atmosphero the hon. Minister would give consideration for this. What exactly the hon. members want is when this has been a preface for today's actual debate, when this has been raised, the matter should be cleared. If it is cleared, I think, the debate can go on and voting can go on. After all, there shall be no prestige on the part of anybody. It is the question of actually creating a good atmosphere here and making everybody who participates here to feel happy about it. It is the responsibility of the Government first to create such conditions because it is in their own interests that they should get their money, they should get the demand passed and they should get the co-operation of every member.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—మీతో లక్ష్మణ్ బాపూజీగారు అంగీకరిస్తారేమో అడగండి.

(శ్రీ) సి. జంగారెడ్డి :— విద్యామంత్రిగారు చెప్పినదానిలో కొంతవరకు యథార్థం ఉన్నది. ఎందుకంటె వారి ప్రక్కన కూర్చున్న బెంచిలో వాళ్లే ఎక్స్ ప్లాయిట్ చేసి మంత్రులు అయినారు. కాబట్టి వారు అన్నదానిలో — వారికి వారికి ఉండవచ్చు, ఫ్రెటివారికి కూడ వర్తిస్తుంది కాబట్టి వారు విత్‌డ్రా చేసుకోవలసిన అవసరం లేదు.

(శ్రీ) కె. ఎస్. నారాయణ (సికింద్రాబాద్) :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు మంత్రిగారు చేసినది చాల సీరియస్ డెలిగేషన్ అనే బాధ మా అందరి మనస్సులో

యున్నది. ఎవరు ఈ కిల్లింగ్‌కు బాధ్యులు అని అంటే కొంతమంది వెస్టెడ్ ఇంట రెస్ట్స్ కలిగినటువంటి పొలిటీషియన్స్ అని అన్నారు. కాని ఫాక్ట్స్ వేరే విధంగా చెపుతున్నాయి. ప్రభుత్వం యిచ్చిన ఫైరింగ్స్‌లలో ఎంక్వయిరీ వేయలేదు గాని రెండు విషయాలలో గవర్నమెంటు ఎంక్వయిరీ ఆర్డరు చేసినది. ఒకటి సికింద్రా బాద్‌లో ఏప్రిల్ 4వ తేదీనాడు జరిగిన పోలీస్ ఫైరింగ్. 2. ఖంషాబాద్‌లో జరిగినది, ఆ డేట్ నాకు జ్ఞాపకం లేదు. ఈ రెండు పోలీస్ ఫైరింగ్స్ మీద ఎంక్వయిరీ గవర్నమెంటు వేసినది. జిల్లా కలెక్టరు, ఫస్ట్ క్లాస్ మెజిస్ట్రేట్‌ను ఎంక్వయిరీ చేయమని అన్నారు. రెండు ఫైరింగ్‌లలో పోలీసు అన్యాయంగా వారి హద్దుకు మించి ఫైర్ ఓపెన్ చేసినారు గవర్నమెంటు బాధ్యత పోలీసు బాధ్యత అని రిపోర్టు యిచ్చినారు. ఇంతమటుకు ఆ స్టేట్‌మెంటు కూడ ప్రభుత్వం రిలీజ్ చేయలేదు. రిపోర్టు మార్చమంటే మార్చనందుకు ఆ అధికారిని ప్రభుత్వం వారు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేశారు. ఆఫీసరు ఎంక్వయిరీ చేసిన రిపో ర్టులోనే ప్రభుత్వం బాధ్యత వహించాలి, పోలీసువారు బాధ్యులు పోలీసు ఫైరింగ్స్‌కు కిల్లింగ్స్‌కు అని అన్నప్పుడు మంత్రిగారు ఎవరో పొలిటీషియన్స్ దీనికి బాధ్యులు అని చెప్పడం సరైనది కాదు.

(శ్రీ డి. వెంకటేశం :— పెద్దలు ఎక్స్ మినిష్టరుగారు కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీగారు మాట్లాడుతూ "I won't allow the Minister to proceed further. I am prepared to face whatever the consequences may be." అని సభా మర్యాదలను కూడ కాపాడకుండా తమ పర్మిషన్ లేకుండా మాను ఒక డిక్టేటెడ్ టరమ్స్‌తో యివ్వడం సభా మర్యాదకే సరిపోని విషయం. దీనిని గురించి స్పీకరుగారు ఆ పదాలను ఎక్స్‌పంజ్ చేయడంలేదు వారి యొక్క అభి ప్రాయం తెలియజేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

Mr. Speaker :—You leave it to me.

Sri Konda Laxman Bapuji :—It is a misinterpretation.

Mr. Speaker :—He did not speak without my permission. He had my permission when he spoke all that.

(శ్రీ కె. రాజమల్లు (చెన్నూర్) :—ఒకవైపు వాతావరణం సరిగా లేదు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో నేను ఏదో మాట్లాడవలసింది మాట్లాడినా దానిని వాపస్ తీసుకొనేది లేదని చెప్పడం జరిగింది. అటువంటి పదాలు ఏమైనా ఉంటే వాటిని ఎక్స్‌పంజ్ చేయవలసి ఉంటుందేమో చూస్తానని మీరు చెబుతున్నారు,

మిస్టర్ స్పీకర్ :—కరెక్ట్‌గా నేను విన్న విషయాలు చెప్పవలసి వస్తే— నరసింగరావుగారు ఏమి చెప్పారో నాకు జ్ఞాపకం లేదుగాని, ఈశ్వరీబాయిగారు చెప్పినది నాకు బాగా జ్ఞాపకం ఉన్నది. 800 మందిని మీ పొట్టలో పెట్టుకొన్నా రని అట్లా అని అన్నారు. అప్పుడు బహుశః ఆయన ప్రొవోక్ అయి ఆయన కూడ ఒక విధంగా చెప్పి ఉంటారు.

Sri P. V. Narsimha Rao :—I only said that I refute the allegation

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఆ పరిస్థితులలో వారు చెప్పవలసి వచ్చినది గాని ఏ పోరస్స్ ఎక్స్‌పంజ్ చేయవలసివస్తే, ఆ కాంటెక్ట్స్‌లో ఉన్నటువంటివన్నీ ఎక్స్ పంజ్ చేయవలసి వస్తుదేమోనని నేను అనుకుంటున్నాను. Personally, Mr Narsimh Rao will not be responsible; the Government may be responsible. That is a different matter

Sri V. B. Raju ;—It is not the words that matter. When there is a feeling, it is better to clear that feeling.

Mr. Speaker .—Let him have his say. That is why, you please allow the Minister to give his reply. To whatever he has stated, he must be in a position to explain. Let us hear him. I am not trying to justify what he has stated, but what I am saying is, in what context—ఏ సందర్భంలో ఏ విధంగా చెప్పారనే విషయం కూడ మన దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి, జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి,

(శ్రీ) కె. రాజమల్లు :—ఏ కాంటెక్ట్స్‌లో చెప్పనివ్వండి, ఆ చెప్పవలసిన మాటలు అన్నీ చెప్పినతరువాత ఆ చివర చూసేది ఉంటే బాగా ఉండేది మొదలే....

మిస్టర్ స్పీకర్ :—రాజమల్లుగారు, వారు ఏమి చెపుతారో వారి సమాధానం విందాము. ఆ విషయాన్ని గురించి మీరింతమంది ఆందోళన పడుతున్నారు కాబట్టి రాజుగారు కూడ ఏదో సలహా చెప్పారు కాబట్టి వారు ఏమి చెపుతారో విందాము. Let us hear his reply.

(శ్రీ) కె. రాజమల్లు :—ఇదివరకు వారు ఏవైతే మాటలు చెప్పినారో, మీరు చెప్పినారు గదా. ఎక్స్‌పంజ్ చేయడానికి వీలు ఉండేది ఉంటే చేస్తామని. 15 నిముషాలు, అరగంట అక్కర్న్ చేయండి, ఆ రికార్డు చూడండి. ఆ తరువాత మళ్లీ....

మిస్టర్ స్పీకర్ :—వారు చెప్పినతరువాత ఆ విషయం ఆలోచిస్తాను.

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—వారి స్పీచ్ పూర్వం ఎక్స్‌పంజ్‌చేసే దానికి ఎగ్జామిన్ చేయమంటే తమరు అది ఒప్పుకోవడం లేదు. ఎంక్వయిరీకి కూడ సిద్ధంగా లేరు. అందుచేత దీనికి వ్యతిరేకంగా వారి స్పీచ్ మేము బ్రొటెస్ట్ చేసి వాకౌట్ చేస్తున్నాము.

(Sri Konda Laxman Bapuji accompained by some other members left the Assembly Chambers)

(Sri M. Manik Rao while leaving the Assembly Chambers '—Jai Telangana', 'Jai Telangana'. * * * * * * * *)

Mr. Speaker.—That will not be on record. It won't form part of the record.

Sri M. Manik Rao :—(While going out) Let us prove it, let us face it.

---

* * * Expunged as ordered by the chair.

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT
(BUDGET) FOR 1969-1970

VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS
DEMAND NO No XVII EDUCATION Rs. 52,93,92,900/—

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—అధ్యక్షా, ఈ చర్చ సందర్భంలో 24 మంది గౌరవ సభ్యులు పాల్గొన్నారు. నేను వీన్న మనవి చేసినట్లు చాల చక్కని సూచనలు చేసినారు. వారికి నేను యిదివరకే నా ధన్యవాదాలు సమర్పించు కొన్నాను. అనేక విషయాలతోపాటు విద్యా రంగానికి సంబంధించిన ..

(శ్రీ) పి. నరసింగరావు :—నేను కోరినా గాని, తమరు కోరినాగాని ..

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :— నేను ఏమి చెపుతున్నానో వినను కూడ వినకుండా యిట్లా చేస్తే ఏమిటి? నా రెండవ సెంటన్స్ అయినా వినరుగదా.

(శ్రీ) పి. నరసింగరావు :—నేను వాకౌట్ చేస్తున్నాను

(Sri. P. V. Narasinga Rao and another member then left the Assembly Chambers)

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—వారు సూచించిన అన్ని విషయాలతోపాటు చర్చలోకి వచ్చిన అనేక సమస్యలతో పాటు, ప్రస్తుతం కొన్ని మాసాల నుంచి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఒక పెద్ద భాగం అయిన తెలంగాణ ప్రాంతంలో విద్యాలయాలు మూసివేత, పరీక్షలు జరగకుండా ఉండడం దానివల్ల విద్యార్థులకు కలిగినటువంటి నష్టం, ఆ నష్టం మూలాన తల్లితండ్రులకు కలుగుతూ ఉన్నటువంటి ఆందోళన, అనేక పరిస్థితులలో కొందరు విద్యార్థులు అసువులు కోల్పోవడం యిన్ని విధాల నష్టంలు జరగడాన్ని గురించి కూడ గౌరవ సభ్యులు చెప్పినారు. గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన అన్ని విషయాలలో కల్లా మొట్టమొదట నిన్నకూడ గౌరవసభ్యులకు ముందు రిఫర్ చేసి ఈ విషయాన్ని మొట్టమొదట చెప్పాలని అనుకొన్నాను. నిన్నటి పరిస్థితులలో అది సాధ్యం కాలేదు నేను నిన్న అనుకొన్న ప్రకారం మొట్టమొదట ఈ విషయాన్ని గురించి మనవి చేస్తాను

అధ్యక్షా, ఇదివరకే పూజ్యులు రాజుగారు చెప్పినట్లుగా, యీ ఉద్యమం సందర్భంలో జరిగినటువంటి ప్రాణనష్టాన్ని గురించి, యితర నష్టాలను గురించి యీ సభ ఒక తీర్మానాన్ని ఆమోదించి వుంది. ఈ సందర్భంలో, ముఖ్యంగా యీ ప్రాణాలను కోల్పోయిన విద్యార్థులెవరైతే వున్నారో అనేక తరగతుల విద్యార్థులు—వారిపట్ల సానుభూతి తెలపడం—సానుభూతేకాక : నాకు వున్నటువంటి ప్రగాఢ సంతాపాన్ని, దుఃఖాన్ని తెలుపడం, విద్యా మంత్రి హోదాలో నాకర్తవ్యంగా భావిస్తాను. అందుకని నా ప్రగాఢమైన దుఃఖాన్ని తెలుపు తున్నాను (సభలో హర్షం)

విద్యారంగంలో, పాపం, ఏ దోషంలేక ఏ విధమైన బాధ్యత కొందరికి తెలిసి, కొందరికి తెలియక, ఏదో ఒక సందర్భంలో మనకు అన్యాయం జరిగిందని యీ ప్రాంతీయవాసులకు అన్యాయం జరుగుతూవచ్చిందని, ఆ అన్యాయాన్ని

ఎదుర్కొనడానికి యింక ఎవరూలేరు, మన ముమాత్రమే వున్నామనే ఉత్సాహముతో-ఆ పరిస్థితులలో కొందరు విద్యార్థులు, వారిలో వుండేటటువంటి స్వాభావిక అదర్శవాదతత్వాన్ని పురస్కరించుకుని - 'ఇన్సెట్ ఐడియలిజం' ను పురస్కరించుకుని, రావడం జరిగింది. అయితే యిది విద్యార్థులనరకే మనం చానిని-వారికి సంతృప్తి కలిగించడానికి ప్రయత్నిస్తే యీ పరిస్థితులు యిట్లా రాజకీయాలలోకి పోవునేమో, ఆ విధంగా కొంతమంది 'ఇస్వాట్ ఐడియలిజం' లో ప్రారంభమైనది. అది అట్లా అట్లా పెరిగి విద్యార్థులు కానివారు అందులో రాజకీయాలలో వున్నవారు కొందరు--నేను వారిని పేరు పెట్టి చెప్పడంలేదు-యిది అధ్యక్షతకు సంబంధించిన విషయం-కొత్తగా నేను చెప్పే విషయం కూడా ఏమీ లేదు కాబట్టి, నడుస్తున్న బండిలో కొందరు ఎక్కడం జరిగింది. కాని దురదృష్టవశాత్తు, నడుస్తున్న బండిలో ఎక్కడమేగాని, ఆ బండికి బ్రేకులు లేకుండా చేశారు. స్టీరింగ్ ఒకడికి చేతిలో లేకుండా పోయింది ఈ పరిస్థితులలో యీ నాడు విద్యారంగంలో జరిగినటువంటి అవకతవక, జరిగినటువంటి ఆల్లకల్లోలం దానికంతటికీ మనం మన సంతాపాన్ని తెలుపుకోకతప్పదు. నేను నా సంతాపాన్ని తెలుపుతూ ఒక విషయం మనవిచేస్తాను. పరీక్షలు జరగనిదే విద్యార్థులను ప్రమోట్ చేసి పై క్లాసులకు పంపించలేదు కాబట్టి, పందలు వేలమంది విద్యార్థులు మూకెరిగార్స్ చెడిపోతున్నవి, ఏ కొద్ది మందో విద్యార్థులు, విద్యార్థులలో లేనటువంటి యితరులుకూడా మమ్ములను ప్రతిఘటించడంమూలంగా, మమ్ములను అపడం మూలంగా మేము బళ్లలోకి వెళ్లే పరిస్థితి లేకుండా చేశారు. ఇప్పటికైనా మొట్టమొదట పరీక్ష 11 వ మార్చిన ప్రారంభం కావలసినది పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్. ఎప్పుడైతే విద్యార్థులు 11 వ మార్చికి పందు. మూడు రోజులకు ముందు 8, 9 మార్చిన రెడ్డివోస్టల్‌లో సమావేశమై మనమంతా బళ్లకు వెళ్లకూడదు అని అనుకున్నప్పుడు, సరే కొద్ది రోజులలో వారిని మనం వారిని బళ్లకు పంపించవచ్చును నచ్చజెప్పి అనే ఉద్దేశంతో..... అనాడే ఖచ్చితంగా అదే మూడు రోజులలో గనుక పరీక్షలు మొదలుపెట్టినట్లయితే అది కొంతవరకు ప్రొవొకేటివ్ అవుతుందనే ఉద్దేశంతో వెంటనే తేదీలు మార్చి ఒక నెలరోజులు సమయం యిచ్చి, పదిహేను ఏప్రిల్‌లో జరుపుతామని ప్రకటించడం జరిగింది. అధ్యక్షా, ఆ సరుగత పరిస్థితులు కొంతవరకు తీవ్రరూపం దాల్చినవి. కాబట్టి, 15 ఏప్రిల్ నాడయినా పరీక్షలు జరుగుతాయా? లేదా అనే సందేహం వచ్చినప్పుడు పన్నెండవ ఏప్రిల్ వరకు కూడా వేచి వుండి, ఈ పరిస్థితులు ఎట్లా వున్నాయో క్షుణ్ణంగా అవగాహన చేసుకొని, అన్నివిధాలా ఆలోచన చేసి, చానివల్ల కష్టనష్టాలు ఎంతమందికి వస్తాయి? అనేది బాగా పరిశీలించి, ఏమైనాసరే మళ్లీ ఒక పోస్ట్‌పోన్ మెంట్ తప్పదనే పరిస్థితిలో అది చేయడమే సమంజసమనుకొని 15 వ ఏప్రిల్ నుంచి 3 వ జూన్ వరకు -- అంటే నెల పదిహేను రోజులపైన మూడు రోజులు -- క్షైము తీసుకుని జూన్ 3 అని పెట్టడం జరిగింది. అధ్యక్షా, యిన్నిసార్లు వాయిదాలు వేస్తూకూడా పరీక్షలు పెట్టాలనే నిశ్చయం ఎందుకు చేయవలసివచ్చిందీ అంటే -- పరీక్షలలో వీరు కూర్చోకపోతే, యిందులో అనేకులు ఓవర్ ఏజ్ అయిపోతారు.

ఐ. ఐ. టి. మొదలైన ఉన్నత విద్యలకు, యితర చోట్లకు వెళ్ళవలసినవారు ఆ అవకాశాన్ని సంపూర్ణంగా, శాశ్వతంగా కోల్పోతారు. కాబట్టి, యీ పరిస్థితులన్నీ ఆలోచించి, పరీక్షలు పెట్టుకోక తప్పదు, పరీక్షలు పెట్టాలి. పరీక్షలు ఎవరికోసరం? అంటే—పరీక్షలు వ్రాసి, పాసై బాగుపడదామనుకునేవారికి—పెడతామేగాని, వారిలోనిద్యార్థులుకానివారు, మిమ్మల్నివెళ్లనివ్వము అనేవారు, లేదా విద్యార్థులలోకూడా కొందరు మరీ యీ ఉద్యమంతో యిన్‌వాల్వ్ అయిమనం పోగూడదని అనుకుంటే, వారికోసరకు కాదుపరీక్షలు. కాబట్టి, పరీక్షలకు ఎవరైతే పోవాలనుకుంటున్నారో—అశేష విద్యార్థిలోకం వున్నది, చాలా పెద్ద, ఓవర్ వెల్మింగ్ సంఖ్యలోనే వున్నారు వెళ్లాలనుకునేవారు: అందుకని పరీక్షలు పెట్టాలనుకోవడం జరిగింది. అయితే, మూడవనాడు పెట్టిన పరీక్ష మళ్లీ వాయిదా వేయగూడదా? అని మళ్లీ ఆలోచించవలసివచ్చినప్పుడు అది వాయిదావేస్తే ఒక సంవత్సరం నష్టమైపోతుంది, విద్యార్థులు ఆనాటి పరీక్షలలోగనుక కూర్చోకపోతే మళ్ళీ రిట్రీవ్ చేయలేము పరిస్థితిని, అప్పుడు పెట్టీ ఒకటే, తరువాత పెట్టినా పెట్టకపోయినా ఒకటే అనే అభిప్రాయానికి వచ్చాము కాబట్టి, యీ నిర్ణయానికి వచ్చిన తరువాతనే చాలా బాధ్యతతో ముఖ్యమంత్రిగారు, కాబినెట్, మినిస్టర్సు అంతాకూడా ఆలోచించి యింక వాయిదా వేయడం తప్పదు, విద్యార్థులకు ఒక సంవత్సరం నష్టం కాకుండా వుండాలని మనం అనుకున్నట్లయితే మూడవ జూన్‌న పరీక్షలు పెట్టక తప్పదు అనుకున్నాం ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 15 వ ఏప్రిల్ నాటి పరీక్ష అట్లాగే కొనసాగిపోయింది, అక్కడ రిజల్ట్సు వచ్చాయి. అక్కడ జూనియర్ కాలేజెస్‌కు విద్యార్థులు వెళ్ళారు అడ్మిషన్స్ దొరికినాయి. అక్కడ సాఫీగా జరిగిపోతూవుంటే యిక్కడ, తెలంగాణా ప్రాంతం విద్యార్థులకు తీరని నష్టం జరగడం యిష్టం లేకనే దానిని ఏవిధంగానైనా సరే ఎవాయిడ్ చేయాలనే ఉద్దేశంతో యీ విధంగా చేయడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను. కాని, దురదృష్టవశాత్తూ హైదరాబాద్‌లో జూన్ 3, 4 తేదీలలో జరిగినటువంటి సంఘటనలకు యిందులో విద్యార్థుల బాధ్యత వున్నదని నేను ఎప్పుడూ అనడంలేదు. కొన్నికొన్ని సెంటర్సులో పరీక్షలకు కూర్చోవలసిన విద్యార్థులలో 70 పర్సెంట్, 80 పర్సెంట్ ట్విన్ సిటీలో కొన్ని సెంటర్సులో నూటికి నూరుశాతం విద్యార్థులు వెళ్లి పరీక్షలు యివ్వడానికి ప్రయత్నం చేశారు. రెండు రోజులు పరీక్ష యిచ్చారు. కాని, మరి, మనకు లా అండ్ ఆర్డర్ ప్రాబ్లెం అంటూ ఒకటి క్రియేట్ చేయబడినప్పుడు యీ ముక్కుపచ్చలారని విద్యార్థులను యీ కల్లోలంలో యిన్‌వాల్వ్ చేసినట్లయితే—పరీక్ష మిషమీద, పరీక్షల కార్యక్రమంలో నిమగ్నులైన విద్యార్థులకు గనుక నష్టం జరిగితే—యిది మంచిది కాదు, ప్రాణహానికూడ జరిగే ప్రమాదం ఆనాడు కనిపించింది కాబట్టి మరి పరిస్థితి? లే-పోతే ప్రాణహానా? అని యీ రెండింటిలో మళ్ళీ చాయిస్ చేసుకోవలసివచ్చింది కాబట్టి పరీక్షలు మళ్లీ పోస్టుపోన్ చేయడం తప్పనిసరి అయింది. ఈనాడు ఎంతో ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. విద్యార్థులు వందలువందలు సంఖ్యలో; వేలవేల సంఖ్యలో అప్పుడప్పుడూ వచ్చి చెబుతున్నారు—మాకు పరీక్షలు కావాలి, స్కూల్సు తెరవండి, కాలేజెస్ తెరవండి, మేము వెళ్లడానికి సిద్ధంగా వున్నాం

అని కొందరు వెడతాము అంటూవుంటే, మరికొందరు డిటర్‌మిండ్ మైనారిటీ కొంత మంది వారు వెళ్లడానికి విల్లేదు అంటున్నారు, ఈ పరిస్థితులలో నెమ్మదిగా విద్యాలయాలు తెరవడానికి ప్రయత్నం చేస్తూవున్నాం; చేసినాము. ఒక నెల రోజులుగా మా యీ ప్రయత్నం సాగుతూ వున్నది; అంచెలవారీగా మొదట ఒక స్టాయికి, రెండు యింకొకస్థాయికి, తరువాత మూడవస్థాయికి, యీ స్థాయిలలో యీ విద్యాలయాలు తెరవడం జరుగుతూ వున్నది. ఇప్పటికి విద్యార్థి లోకానికి నేను ఒక మనవి చేయదలచుకున్నాను. తెలంగాణా రీజినల్ కమిటీవారు యిదివరకే ఒక అప్పీల్ చేసి వున్నారు. అంటే-తెలంగాణా శాసన సభ్యులు అంతా కలిసి సామూహికంగా తాము మొన్న పాస్ చేసిన ఒక తీర్మానం ద్వారా విద్యార్థి లోకానికి అప్పీల్ చేయడం జరిగిందియిదివరకే. విజ్ఞప్తి చేసినాడు. 'మీరు వెళ్లండి, మీరు విద్యాలయాలకు వెళ్లి, మీ ఎడ్యుకేషనల్ కెరియర్‌ను పాడుచేసుకోకండి, మీరు మీ విద్యాభ్యాసాన్ని కొనసాగించండి, తక్కిన విషయాలగురించి మేం వున్నాం, వాటి పరిష్కారం కొరకు' అని వారంతా చెప్పారు. ఆ తీర్మానంతో నేను సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తూ, ప్రభుత్వం తరపునకూడా నేను ఒక మనవి చేయదలచుకున్నాను ఇప్పటికైనా, యీనాటికైనా మూడు మాసాలు పోయిన తరువాతకూడా యీనాటినుంచి విద్యాలయాలు సరిగా ప్రారంభమై, అక్కడ చదువు సంధ్యలు నడిస్తే, ఒక సంవత్సరం నష్టం కాకుండా సేవ్ చేయడానికి నేను యిప్పటికి సిద్ధంగా వున్నానని మనవి చేస్తున్నాను ఏవిధంగానయినాసరే, హాలిడేస్ పోగొట్టుకుని, వెకేషన్ పోగొట్టుకుని, స్పెషల్ క్లాసెస్ పెట్టించి, ఉపాధ్యాయులతో ప్రత్యేకమైన కృషి చేయించి, విద్యార్థులతో చేయించి, ఏ విధమైన మార్పులు అయినప్పటికి అడ్మినిస్ట్రేషన్‌లో తేవలసిన అవసరం వుంటే కొత్త యిన్వెస్టిగేషన్స్ చేయవలసిన అవసరం వుంటే, ఎజ్జామినేషన్ సిస్టమ్‌లో ఏమైనా సవరింపులు చేయవలసివుంటే, ఏమైనాసరే, చేయవలసిన కార్యక్రమమంతా చేసి, విశ్వప్రయత్నం చేసి, యిప్పటినుంచి కనుక విద్యాలయాలు సరిగా నడిస్తే వారికి ఒక సంవత్సరం నష్టం కాకుండా చూడడానికి నేను బాధ్యత తీసుకుంటూవున్నానని మనవిచేస్తున్నాను. ఇకమీదటమాత్రం, యింకా రెండు నెలలు పోయిన తరువాత, మూడు నెలలు పోయిన తరువాత అది సాధ్యపడదు. This is the very last occasion and the very last appeal I can make to the students on the floor of the House. అందుకని నేను మనవిచేసేదేమంటే—జరిగినటువంటిది అందరికీ తెలుసు, ఎవరి బాధ్యత, ఎవరి బాధ్యత లేదు అనే విషయంకూడా అందరికీ తెలుసు; నేను చెప్పింది—ఎక్స్, వై, జడ్ అనే పేర చెప్పలేదు. మరి, అది ఎందుకని ఒకరికి ఫిటిన్ కావాలో, ఒకరికి ఫిటిన్ కాకపోవాలో నాకు అర్థం కావడంలేదు. కనుక నేను చెప్పిన విషయంలో అవాస్తవికమైనదేమీలేదని మనవిచేస్తున్నాను. మనమందరం విద్యార్థులకు తలిదండ్రులుగా వున్నాం. అధ్యక్షా, బడికిపోయే పిల్లల తలిదండ్రులుగా వున్నాం. వ్యక్తిగతంగాగాని, సామూహికంగా గాని ఏ విధంగామాచినప్పటికి, యీనాడు యింతకాలంవిద్యాలయాలు మూతపడిఉండడం ఎవరికి హర్షదాయకంకాదు; ఎవరికీ ఆనందదాయకం కాదు కాబట్టి వారు యీ

పరిస్థితులలో యీ విధంగా బాధపడుతూవుంటె మనం మన సమస్యలు పరిష్కరించుకోలేక, వారిని మళ్ళీ బడిలోకి పంపించే ధైర్యం లేక, తెగువ లేక, త్యాగం లేక, వారిని ఎంత సేపటికి యింకా కొంత రెచ్చగొట్టడానికి ప్రయత్నం చేయడం మంచిది కాదు. నేను ఎవరినీ రెచ్చగొట్టేందుకు మాట్లాడదలచుకోలేదు. విద్యార్థులను నేను ఏ మాత్రం రెచ్చగొట్టవలచుకోలేదు. విద్యార్థులలో నేను ఒకడినని నేను అనుకుంటున్నాను ఇంతకుముందు విద్యార్థులు నా దగ్గరకు వచ్చినపుడు — రాత్రులు పగలు వచ్చినప్పుడు నేను వారి విషయాలను అర్థం చేసుకోడానికి ప్రయత్నం చేశాను They went away from me satisfied in all cases. But when it happens that people become part of masses their behaviour differs అందుకనే ఏ విధంగా అయినప్పటికీ వారికి నష్టం కాకుండా చూడటం నా విధి అనుకున్నాను, చూడడానికి యిప్పటికీ అవకాశం వుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. తక్కిన విషయాల గురించి నేను క్లుప్తంగా మనవి చేస్తాను, ఇక్కడ గౌరవ సభ్యులు చాలా విషయాలు చెప్పారు. ఏ గౌరవసభ్యులు ఏమి చెప్పారో వేరు వేరుగా నేను పేర్లతోకూడా చెప్పడం కష్టం కాని వారు లెయిజ్ చేసిన ముఖ్యమైన పాయింట్లను నేను సమాధానం మనవి చేస్తాను. ఇదివరకు మార్చిలో వోట్ ఆన్ అకౌంట్‌పై చర్చ జరిగినప్పుడు, అంతకు ముందుకూడా ఎన్ని సంవత్సరాలనుంచి శాసనసభలు పనిచేస్తున్నా యో అప్పటినుంచీ ప్రతిసారీకూడా విద్యా సంబంధమైన పద్దు వచ్చినప్పుడు యీ విద్యా విధానం బాగా లేదు, ప్రతి మంత్రిగారూ ఒక కొత్త విద్యావిధానం తనకు తోచింది తెస్తున్నారు అని ఒక ఆరోపణచేయడం దాదాపు పరిపాటిఅయిపోయింది. నేను ఆనాడు మనవి చేశాను, ఈనాడు మనవి చేస్తున్నాను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు సంబంధించినంతవరకు నేనేకాదు, నాకు పూర్వం విద్యామంత్రిగా వున్న వారిని గురించికూడా నేను మనవి చేస్తున్నాను; విత వుట్ ఎనీ ఫియర్ ఆఫ్ కాంట్రడిక్షన్. ఏ మంత్రి తన పెట్ స్కీము తీసుకొని రాలేదు. దానిని ఇక్కడ రుద్దడానికి ప్రయత్నం చేయలేదు. యావద్భారత దేశంలో యీ నాడు విద్యనుగురించి ఒక బ్రహ్మాండమైన ఆలోచన జరుగుతున్నది విద్యా వేత్తలు ఎప్పటికప్పుడు ఆలోచనలు మారుస్తున్నారు. ఎందుకు మారుస్తున్నారంటే పరిస్థితులు మారుతున్నాయి కాబట్టి ఇవి మారక తప్పదని చెబుతున్నారు. కనుక, వారు ఏ మార్పు సూచించినా, ఆ మార్పులలో వున్నదే కాకుండా పరిస్థితినిబట్టి బాగా వుండాలనే ఉద్దేశంతో ఆమార్పులను మనం తేవడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామేగాని ఇక్కడ వచ్చే విద్యామంత్రి ఏదో తన ఇంటినుంచి ఒక స్కీము తయారు చేసుకొని ఇక్కడకువచ్చి శాసనసభమీదనో, ప్రజలమీదనో, విద్యార్థుల మీదనో, విద్యాలయాలమీదనో వేసేస్తున్నాడు, రుద్దుతున్నాడు అనుకోవడం పొరపాటని మనవి చేస్తున్నాను. అదృష్టవశాత్తు 20 సంవత్సరాల మథన తరువాత ఒక నేషనల్ పాలసీ అఫ్ ఎడ్యుకేషన్ 68వ సంవత్సరంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించిన విషయం సభవారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. ఈ నేషనల్ పాలసీ అనేది తరచి తరచి మథన జరిగిన తరువాతనే వచ్చినది ఎడ్యుకేషన్ కమిషన్ వారు-కొఠారి కమిషనువారు ఒక బృహద్గ్రంథముగా వేయిపేజీల తమ నివేదికను

సమర్పించారు. వారు అతి సూక్ష్మమైన విషయాలను కూడా వదిలిపెట్ట కుండా అన్నిటినీ పరిశీలించి ఒక నివేదిక సమర్పించారు. ఆ నివేదికలో వున్న ముఖ్యమైన అంశాలను తీసుకొని యీ నేషనల్ పాలసీ ఆన్ ఎడ్యుకేషన్ రూపొందించబడింది. ఈ నేషనల్ పాలసీని గత సంవత్సరమే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించడం, అది మనకు పంపించడం, మనం కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వంతో ఏకీభవించి దానికి సంబంధించిన మార్పులు ఏమైనా అవసరం వుంటే అవి చేసుకోవడం జరుగుతున్నది. ఈ నేషనల్ పాలసీలో వున్న ఒక విషయం ఏమంటే — మూడు నాలుగు ముఖ్యమైన విషయాల స్ట్రక్చరుగురించి చెప్పారు. పాటర్న్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ 4-3, 3-2, అనేపాటరన్ — ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్ 7 సం.లు, తరువాత సెకండరీ ఎడ్యుకేషన్ 3 సం.లు తరువాత ఇంటర్‌మీడియేట్ 2 సం.లు, తరువాత గ్రాడ్యుయేషన్ అనే పాట్రన్ యీనాడు మనం తీసుకున్నటు వంటిది వారు చెప్పడం మూలంగానే తీసుకున్నాము. ఎడ్యుకేషన్ కమిషను వారు చెబుతారనే విషయం తెలుసుకొని, మనం అంతకంటె ముందునుంచే 1960 నుంచీ మనం ఒక యూనిఫారం సిస్టం తేవడానికి ప్రయత్నం చేశాము అని నేను గౌరవ సభ్యులకు జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను. 1956లో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడినప్పుడు తెలంగాణా ప్రాంతములో విద్యా విధానం వేరు, ఆంధ్ర ప్రాంతములో విద్యా విధానం వేరుగా వుండేది. ఆక్కడ ఎలక్టివ్ సిస్టం వున్నది, అక్కడ నాన్ ఎలక్టివ్ సిస్టం వున్నది. దీనికీ, దానికీ ఎక్కడా పొంతన కుదరకపోతే ఒక నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది. కనీసం మన రాష్ట్రంలో అయినా ఒక విద్యావిధానం మనం ఏర్పాటు చేసుకోవడం మంచిదని — క్లాస్ 1 నుంచి విద్యావిధానాన్ని యూనిఫై చేయాలని ప్రయత్నంలో 1960 సంవత్సరంలో....

Sri D Venkatesam —Have all the States accepted this policy I was told that the Madras Government has bluntly refused this policy,

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు —చెప్పాను కదా. యాక్సెప్ట్ చేసిన స్టేట్స్ చాలా వున్నాయి. కొద్ది స్టేట్స్ మాత్రం చేయడంలేదు. దానికి వారు కారణాలు చెబుతున్నారు. Most of the States have accepted. Some of the States are in the process of accepting. Some others, a few others, are still resisting. All States are expected to fall in line early or late.

Sri C. V K. Rao —Do you understand the mind of the States which say they cannot accept this system?

Sri P V. Narasimha Rao —One State for instance says that it requires 6 crores of rupees, additionally, in order to change from one system to another They go to the centre and say: "will yoube able to give us 6 crores? The centre says 'No', and this goes on. ఈ విధంగా నడుస్తోంది కాని చాలా వరకు దీనిని యాక్సెప్ట్ చేయాలనే ఉద్దేశమే కనిపిస్తోందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇది యీనాటిది కాదు. 60 లో మనం ప్రారంభించింది, 64 లో తెచ్చుకున్న యీ సిస్టం నడుస్తున్నది గాని యీ నాడు యీ విద్యా మంత్రిగాని, ఇంతకంటె ముందువున్న విద్యా మంత్రిగాని కొత్తగా

తెచ్చి పెట్టింది ఏమీ లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ నేషనల్ పాలసీ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అందరూ ఒప్పుకోడానికి జరిగే ప్రయత్నం దృష్ట్యా కొంత కాలం వరకు అయినా ఒక ఫైనాలిటీ వచ్చిందని నేను అనుకోంటున్నాను.

(శ్రీ) సి. వి. కె రావు :—ఇందులో వారికి ఒరిజినాలిటీ ఏమీ లేదన్న మాట

Sri P. V. Narasimha Rao :— This is the pooled wisdom· మనకుంతా చెబితేనే ఇది వచ్చింది. ఇదంతా ఒరిజినాలిటీ యే. ఇది ఆకాశం నుంచి ఊడిపడింది కాదు. కొఠారి కమీషను విద్యా వేత్తలందరితో సంప్రదించి, ఒక్కొక్క రాష్ట్రానికీ వారు వెళ్ళి, కాష్ట్రాల నుంచి వారి దగ్గరకు పిలిపించుకొని మనం చెప్పిన విషయాలు చూచి. బాగా వారు తరచి తరచి చూచి ఇందులో పొందుపరచారు, మన భాగం ఏమీ లేకుండానే, మన కంట్రిబ్యూషను లేకుండానే ఇదంతా రాలేదు. ఇన్ యూజ్ ది వూల్డ్ విజ్డమ్. ఇండియా అంతా వున్న విద్యా వేత్తలను కలిసి, అందరినీ సంప్రదించి, కొందరి అభిప్రాయాలు తీసుకొని, కొన్నిటితో ఏకీభవించి, కొన్ని టిలో ఏకీభవించలేక కూడా—చివరకు ఒక కాన్సెన్సస్ తీసుకువచ్చి పెట్టారు. కాబట్టి ఇప్పటికైనా ఒక ఫైనాలిటీ వచ్చిందని నేను ఆశిస్తున్నాను. ఇది మనమంతా హర్షించదగిన విషయం 20 సంవత్సరాల వరకూ—వాక్ వర్డ్ కంట్రీ ఇప్పుడిప్పుడే వర్ధమానపథంలున్న యీ దేశంలో విద్యా విధానం ఎట్లా వుండాలనే దానిని గురించి రెండు సంవత్సరాల వరకు తరచితరచి ఒకసారికంటె ఎక్కువ సార్లు ఎక్స్‌పెరిమెంటేషను చేసి చివరకు ఒక నిర్ణయానికి రావడం జరిగింది. ఈ నిర్ణయానికి వచ్చిన తరువాతనే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పటికైనా గౌరవ సభ్యులు ఇవి మంత్రులు తీసుకు వస్తున్న కొత్తకొత్త పద్ధతులు అని అనుకోకూడదని మనవి చేస్తున్నాను.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—ఇది ఆఖరి ఎక్స్‌పెరిమెంటు అని భావించవచ్చా ?

(శ్రీ) పి వి. నరసింహారావు :—అఖరంటే దేనికి అఖరు ? According to the theory of relativity, there is nothing first, nothing last I only said there is some finality about it· రెండు మూడేండ్లకు, మూడు నాల్గు ఏండ్లకు మారుస్తూవుండే పరిస్థితి—ఇంతవరకూ వున్నది. కాకుండా—కొంత కాలం వరకూ అయినా యీ నేషనల్ పాలసీని మనం అమలు చేద్దామనే ఉద్దేశంతోనే దీనిని ఆమోదించడం జరిగింది This is the first national policy of education ever accepted, eder adopted by the Central Government. This is one thing to be noted. అందుకని దీనికి ఒక ఫైనాలిటీ ఉందని ఆశించవచ్చునని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ పాలసీలో నాలుగవ తరగతి వరకు లాంగ్వేజి లోడ్ పెట్టవద్దు అన్నారు. ఇందులో చిన్న మార్పులు చేయవలసి వస్తున్నది, మూడవ తరగతిలో ఇంగ్లీషు

ఐదవ తరగతిలో హిందీ మొదలు పెట్టాము. అంటే ప్రైమరీ స్కూలు దాకే లోపలనే పిల్లవానికి తెలుగు ప్రారంభించి తెలుగు సరిగా రాకపూర్వమే ఇంగ్లీషు వానిపై రుద్ది, ఇంగ్లీషు ఎ బి సి.డిలు హిందీ వానిపై రుద్ది మూడు భాషలలో త్రిభాషా పండితుణ్ణి చేయడానికి ఏ ప్రయత్నమైతే చేస్తున్నామో అది సరియైనది కాదని ఇప్పుడు విద్యావేత్తలు చెప్పారు. ఒకప్పుడు అనుకున్నాము-ఇంగ్లీషు మనకందరకు అవసరం కాబట్టి ఇంగ్లీషు ఎంత తొందరగా ప్రవేశపెడితే అంత ఎక్కువగా నస్తుంచని అనుకున్నాము. విద్యావేత్తలు చెప్పింది ఏమిటంటే-ఇంగ్లీషు మాతృ భాష కాని ఏ సంఘంలోనైనా ఐదు సంవత్సరాల ఇంగ్లీషు చాలును, పది సంవత్సరాల ఇంగ్లీషు అవసరం లేదు. ఇంగ్లీషులో అవసరమైన పరిజ్ఞానం రావాలంటే ఐదు సంవత్సరాలు చాలును. పది సంవత్సరాలు అవసరం లేదని రష్యన్ ఎక్స్‌పర్ట్స్. ఇతరులు చెబుతున్నారు. మూడు సంవత్సరాలలో డిప్లమా కోర్సు పూర్తి చేస్తున్నారు ఫ్రెంచి ఎక్స్‌పర్ట్స్ అదే చెబుతున్నారు. మూడు సంవత్సరాలలో మెట్రిక్యులేషన్‌కు సమానమైన పరిజ్ఞానం రష్యన్ భాషలో వస్తుంటే ఇంగ్లీషులో ఎందుకుగాదు? పాశ్చాత్య భాషలు తెలిసిన విద్యావేత్తలు చెబుతున్న మాటలివి. అందువలన ఫారిన్ లాంగ్వేజిని మూడవ క్లాసు నుంచి ప్రారంభించడం అవసరమని పునరాలోచన చేయవలసి వచ్చింది. మూడవ క్లాసులో మనం ఇంగ్లీషును ఇంట్రడ్యూస్ చేశాము. మన పరిస్థితి ఎమిటో మనకు తెలుసును మన వద్ద వస్తితి ఏమిటి? ఐదవ క్లాసు వరకు ఉన్న ప్రైమరీ స్కూల్సులో సగానికి సగం సింగిల్ టీచర్ స్కూల్సు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సింగిల్ టీచరు స్కూల్సు 20 వేలున్నాయి. ఒకే ఉపాధ్యాయుడు ఐదు తరగతులవరకు మూడు భాషలు, ఏడెనిమిది సబ్జక్టులు చెబుతున్నాడనుకోడం ఏ మాత్రం వాస్తవికంగా లేదు. అనుభవంకూడా ఆ విధంగానే ఉంది. దీనిని కొంతవరకు మార్చుకోవలసి ఉన్నది. తెలుగుకు అన్ని భాషల కంటె ప్రాధాన్యత ఇవ్వవలసి ఉంది. అది అవసరం, అనివార్యం. అది రాజ్య భాష, మాతృ భాష. అన్నింటికీ పనికి వచ్చేది కనుక నాలుగవ తరగతిలోపల మరొక భాష ప్రవేశపెట్టక పోవడం మంచిదని పెద్దలు చెబుతున్నారు. దీనితో గౌరవ సభ్యులు చాలా మంది ఏకీభవిస్తారనుకుంటాను. ఏకీభవించేటప్పుడు, యథార్థం అనుకుంటున్నప్పుడు, ఇదివరకు మనం ఏ ఉద్దేశంతో ఐతే చేశామో దానిని మార్చుకొని ప్రూవ్ చేయవలసిన అవసరం ఉందని మనవిచేస్తున్నాను ఒక హిందీ గురించి-ఐదవ క్లాసునుండి హిందీ ప్రవేశపెట్టాలంటే మన వద్ద ఉన్న ప్రైమరీ స్కూల్సు అన్నింటికి 40 వేలమంది గ్రేడు 2 హిందీ పండిట్స్ కావాలి. అంతమంది హిందీ పండిట్స్ మనవద్ద లేరు ఒకవేళ మనం తీసుకువచ్చినా, అంతమందికి డబ్బు ఇవ్వడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం వారు తయారుగా లేరు. హిందీని అప్పర్ ప్రైమరీలో ఇంట్రడ్యూస్ చేస్తే the number will be reduced to one-third or one fourth. మనకు పదివేల మంది చాలును. హిందీ నేర్చుకోవడంలో ఐదవ క్లాసు బదులు ఆరవ క్లాసులో ప్రారంభిస్తే నష్టం లేదు. ఇండియను లాంగ్వేజి కనుక దీనిని నేర్చుకోవడం మరింత సులభం కాబట్టి ఐదవ క్లాసులో ప్రారంభించి పదవ క్లాసు వరకు ఆవసరం లేదని విద్యావేత్తలు చెబు

తున్నారు. అడ్మినిస్ట్రేటివ్‌గా చూచినా మనసౌకర్యాలు దృష్ట్యా అదే మంచిదని అనుకుంటున్నారు. ఈ రెండు మార్చుకోకతప్పదు. ఇక ఐదవ క్లాసును ఎందుకు మారుస్తున్నారు అన్నారు. సింగిల్ టీచర్స్ స్కూల్సుమాట గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. ఈ బాధ ఎంతకాలం ఉంటుందని అడిగారు. సింగిల్ టీచర్ స్కూల్సు బాధ ఇప్పట్లో తప్పేది కాదు పూర్తిగా అని చెబుతున్నాను. మనకు 20 వేల స్కూల్స అటువంటివి ఉన్నాయి. అన్నింటిని కన్‌వర్ట్ చేయడానికి 10,15 సంవత్సరాలయినా పడుతుంది. నాలుగవ ప్రణాళికలో ఐదు వేలు స్కూల్సు కనువర్ట్ చేయాలని నిర్ణయం తీసుకున్నాము ఒక్కొక్క సింగిల్ టీచర్ స్కూలుకు ఒక్కొక్క ఉపాధ్యాయుని అదనంగా ఇవ్వాలని అనుకున్నాము దీనికే డబ్బు తలకు మించిన భారంగా కనబడుతోంది. సింగిల్ స్కూల్సునుడబ్బు కొరత, కొరత అని చూడకుండా తప్పక చేయాలనే ఉద్దేశంతో ఉన్నాము ఐదు తరగతులకు ఒకే ఉపాధ్యాయుడు చదువు చెప్పాలంటే కాదు ఐదునుంచి నాలుగైతే to the extent the work load of the teacher is reduced. అప్పర్ ప్రైమరీలో రెండు సంవత్సరాలలో అ పరిజ్ఞానం ఇవ్వలేము. రెండు సంవత్సరాలు తరువాత హైస్కూల్సుకు వెళ్ళేటప్పటికి తల ఎరువు ఐపోతోంది. సిలబస్ చాలా భారం ఐపోతోంది. కొఠారి కమిషన్ వారు పెద్దలు చెప్పారు. అప్పర్ ప్రైమరీకి వెళ్ళే ముందు, నాలుగవ క్లాసువరకు మాతృభాషలో కావలసిన గ్రౌండింగ్ ఇచ్చి బేసిక్ లిటరసీని క్రియేట్ చేసి... so that he does not relapse into illiteracy. Later on if he will have to leave the study, he does not relapse into illiteracy. ఆ పరిస్థితులలో కనీసం మాతృభాషలో నాలుగు సంవత్సరాలు గట్టి ఫౌండేషన్ ఇచ్చి వదలివేస్తే ఐదవ సంవత్సరంనుంచి ఇతర భాషలు ప్రారంభించి 5, 6, 7 క్లాసులు అప్పర్ ప్రైమరీ అంటే భాషలను ఇంట్రడ్యూస్ చేసేసౌకర్యం ఎక్కువగా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను ఐదవసంవత్సరంలో ఇంగ్లీషు, ఆరవ సంవత్సరంలో హిందీ ఇంట్రడ్యూస్ చేయవచ్చును. ఇప్పుడున్నంత దుష్కరం కాకుండా ఇవి అన్నీ చేయడానికి అవకాశముంటుంది. త్రీ లాంగ్వేజి ఫార్ములాను అందరూ అంగీకరించి ఉన్నాము. ఎక్కడ ఇంట్రడ్యూస్ చేయడం అనేదే సమస్య. ఐదారు క్లాసులు బాగుంటాయని పెద్దలు చెబుతున్నారు. ఇది కరోలరీగా వచ్చిందే కాని విద్యావిధానం ప్రత్యేకంగా కాదు. ఏ సిద్ధాంతాలు అనుకున్నామో ఆ ప్రకారం చేస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ వాసిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—భాష విషయం చెప్పింది బాగానే ఉంది. దానికి తగిన రిక్వయిర్ మెంట్స్ ఉన్న టీచర్లు క్లాసులో లేకుండా అన్నీ ఎరుగుతున్నాయి అని స్వయం వంచన చేసుకుంటున్నాము. అది లేకుండా చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—స్వయం వంచన చేసుకుంటూ 40వేలమంది హిందీ పండిట్స్ ఉన్నారనుకోడంకంటె ఐదువేలే ఉన్నారనుకుంటే ఏ స్వయం వంచన ఉండదు. ఉన్నా మూడుపాళ్లు తగ్గుతుంది మన స్థోమతు కెపాసిటీ ఏమిటి అనేది ఆలోచించి ఇవన్నీ చేయడం జరుగుతోంది.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—తమరు ఒక స్టేటుమెంటు చేశారు — 'literates relapsing into illiteracy'.

శ్రీ పి వి నరసింహారావు :—ఐదవ క్లాసు తరువాత ఆరవ క్లాసుకు వెళ్ళడానికి ఆర్థిక స్థోమతు లేకపోతే గ్రామాలలో జరిగేది ఏమిటి అని మనవి చేస్తున్నాను. మూడు భాషలు రావాలని ప్రయత్నించేసి తక్కిన రెండుభాషల మీద ఉండే మోజుతో మొదటి భాషే రాకుండా పోయి — they are relapsing into illiteracy, Sir. This is happenning వాడికి గదువుసంధ్యలలో సంబంధించిన విద్య లేకపోతే ఐదారుసంవత్సరాల తరువాత నిరక్షరాస్యుడుగా తయారుకావడం మనం ప్రత్యక్షంగా చూస్తున్నాము నాలుగు సంవత్సరాలవరకు మాతృభాషద్వారా అక్షరాలు కలిగించి వదిలిపెడితే తనకు తాను ఇంప్రూవ్ కావడానికి వీలుంటుంది నిరక్షరాస్యుడు అవడానికి అవకాశం తగ్గుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతిచోట ఇంట్రడ్యూస్ చేయడం సాధ్యపడదు. అనేకమంది, ఐదవ క్లాసు ఉన్న గ్రామాలు అనేకం ఉన్నాయి, దానిని నాలుగవ క్లాసు చేస్తే ఒక క్లాసు తగ్గించడంకాదా అని అడిగారు. ఐదవ క్లాసుకే మూడు మైళ్ళు నడిచి వెళ్ళాలంటే ఆ మేరకు ఇబ్బంది కాదా అన్నారు. అయిదవ క్లాసుకి నాలుగవ క్లాసుకి సిలబస్ దృష్ట్యా ఏమీ భేదం ఎక్కువ ఉండదని చెబుతున్నాను ఎందుకంటే అయిదవ క్లాసు అంటే పాత సిలబసు ప్రకారంగా క్రొత్త సిలబసు ప్రకారంగా నాలుగవ క్లాసులో పరిజ్ఞానం దిసమ్ టోటల్ ఆఫ్ నాలెడ్జు ఎది యిస్తున్నామో మునపటి దానికంటె ఏమీ తక్కువ లేదు ఏమి యినా ఉన్నప్పటికి ఎక్కువ వ్యత్యాసాలు లేవు ఈ రెండింటిలో. అందుకని అంచెలవారీగా పెట్టదలచుకున్నాము. హైదరాబాదులో 600 స్కూల్సు ఉన్నాయనుకుంటాను. ఈ 600 స్కూల్సులో ఏ వ క్లాసు ఉన్న స్కూల్సు కనీసం ప్రక్క స్కూలుకు అటాచ్ చేస్తున్నాం. రి. 7 తరగతులు ఉన్న స్కూల్సులో ఏ వ క్లాసు యిస్తున్నాం. వాటికి యిబ్బంది లేదు గుంటూరులో యిబ్బంది లేదు. విశాఖపట్టణంలో యిబ్బంది లేదు. విజయవాడలో యిబ్బంది లేదు. డిస్ట్రిక్టు హెడ్ క్వార్టర్సులో లేదు. అందుకని అంచెలవారీగా పెట్టాలని .....

శ్రీ పి సుబ్బయ్య :—గ్రామాలలో యిబ్బంది ఉంది కదా.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు :—మంత్రిగారు చెప్పిన తరువాత గౌరవ సభ్యులు ప్రశ్నలు వేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అందుకని ఈ యిబ్బందిని గుర్తించి ఒకేసారి 40 వేల ఊళ్లలో ఈపని చేస్తామని చెప్పలేదు. We are doing it in a phased Programme and in a very carefully phased programme. గ్రామాలలో యిబ్బంది ఉంటుంది అనుకున్నామో, అక్కడ ఏ వ క్లాసు ఉంది అనగానే కాని ఏ వ క్లాసు ఫంక్షను చేయడంలేదు. అది గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు ననుకుంటాను. ఫంక్షను చేస్తున్న చోట ఒక ఉపాధ్యాయుడు కాక యిద్దరు ముగ్గురు ఉపాధ్యాయులు ఉంచి ఏ వ క్లాసు సరిగా ఫంక్షను చేస్తున్న

చోట యిబ్బంది అవుతుంటే దానిని తగ్గించడానికి ప్రక్క ఊరిలోనే కాకుండా ఆ ఊరిలోనే దానిని అప్‌గ్రేడు చేయవచ్చును కదా ఏ క్లాసును అప్‌గ్రేడు చేయటం కూడా జరిగింది అప్పర్ ప్రయిమరీ స్కూల్స్ పెట్టడం జరిగింది. అందువల్ల ఎడ్యుకేషనల్ పిరమిడ్‌లో ఆలిండియా సర్వేప్రకారం చూసినా అనుభవం ప్రకారం చూసినా గాని హైస్కూల్సు సంఖ్య బాగానే ఉంది కళాశాలల సంఖ్య బాగానే ఉంది ప్రయిమరీ విద్యాలయాల సంఖ్య బాగానే ఉంది. ఈ రెండింటికి మధ్య నడుం చాలా సన్నం అయిపోయింది. నడుం అంటే అప్పర్ ప్రయిమరీ స్కూల్స్ అన్న మాట. నడుం సన్నం కావడం ప్రబంధ సౌందర్యంలో బాగానే ఉంటుంది కాని విద్యా సౌష్టవంలో బాగా ఉండదు కనుక అప్పర్ ప్రయిమరీ స్టేజిలో చాలా తక్కువ అయిపోయింది విద్యావేత్తలు చేస్పేది ఏమిటంటే.. .

శ్రీ సి. వి. కె రావు :— అది క్లారిఫై చేయండి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఫరవాలేదు. తరువాత చూసుకుందాము. విద్యావేత్తలు చెప్పేది ఏమిటంటే ప్రతి మూడు లేక నాలుగు ప్రాథమిక పాఠశాలలకు ఒక అప్పర్ ప్రయిమరీ ఉండాలని ఖచ్చితంగా చెబుతున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 10 లేక 11 ప్రాథమిక స్కూల్సుకి కూడా ఒక అప్పర్ ప్రయిమరీ లేదు. అందుకని నడుం చాలా సన్నం అయిపోయింది. దానిని కాస్త లావుచేయవలసి ఉంది. అందుచేత కనీసం, ముడు, నాలుగు, అయిదుపేల అప్పర్ ప్రయిమరీ స్కూల్సు ప్రారంభించవలసిన అవసరం ఉంది, కనుక అప్పర్ ప్రయిమరీ స్కూల్సు సంఖ్య కూడా పెరుగుతుంది. ఈ యిబ్బంది ఉండదు. ప్రమేణా యిబ్బంది తగ్గిపోతుంది. సాధారణమైన షేటర్న్ వస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంక సెకండరీ విద్య గురించి గౌరవసభ్యులు ఏమీ చెప్పలేదు. బిల్డింగ్స్ లేవని అన్నారు లేని మాట వాస్తవమే. అటువంటి బిల్డింగ్సు ఒక పాఠశాలలకే కాదు. దేనికీ బిల్డింగ్స లేనటువంటి ఆర్థిక పరిస్థితి మనకు వచ్చింది. అన్ని బిల్డింగ్సుతో పాటు పాఠశాలల బిల్డింగ్సు కూడా కొంతవరకు నిర్మాణం కుంటు పడిసమాట వాస్తవం. ఈ సంవత్సరం బడ్జెటులో ఆంధ్రప్రాంతానికి సంబంధించి చాలా తక్కువగా డబ్బు కేటాయించడం జరిగింది. తెలంగాణా స్పెషల్ డెవలప్మెంటులో 120 అమలు కావచ్చు, కేటాయించడం జరిగింది. మరి వెనుక బడిన ప్రాంతాలలో బిల్డింగ్సు కొన్ని నిర్మించడానికి కొంత అనువు అవుతుంది. స్పెషల్ డెవలప్మెంటు క్రింద అని మనవి చేస్తున్నాను అన్నింటికంటె ముఖ్యమైనది, అందరి దృష్టికి ఆకర్షించినది అనేక గౌరవ సభ్యులు చాలా గట్టిగా తమ అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చినది జూనియర్ కాలేజెస్‌కి సంబంధించినటువంటిది. ఈ జూనియర్ కాలేజెస్ ఒక వ్యాపార సరళిలో చేశారని డబ్బు తీసుకొనడానికి మాయచేసినట్లుగా ఉన్నారు, 12 క్లాసులు ఉన్నచోట రెండు తగ్గించి రెండు పెంచి మొదటి 12 చేసి 50 వేలు అడుగుతున్నారు అని అటువంటి అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చడం జరిగింది. నేను మనవిచేసేది ఏమిటంటే నాకు వ్యాపారము చేసి డబ్బు సంపాదించుకోవాలనే ఉద్దేశము ఏకోశానా లేదు.

శ్రీ జి శివయ్య :—మీ డిపార్టుమెంటుకి

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—లక్ష లక్ష రూపాయలు రెండు రోజుల్లో చిటికలో తెచ్చి యిచ్చినవారు ఈ మాటలు అంటున్నారు. కాని శివయ్యగారు వారి ఊరిలో నేను 50 వేల రూపాయలు మాత్రమే ఎక్స్‌పెక్టు చేశాను, లక్ష రూపాయలు వచ్చింది. అటువంటి ఊరివారు యిది చెబితే ఏమి చెప్పాలి, అధ్యక్షా! అసలు ఇది యూనివర్సిటీ కమిటీవారు వెళ్లారు మేము యూనివర్సిటీ అఫిలియేటు చేసుకోవలసిన కోర్సు కాబట్టి యిది ఏదో మాచేతిలో ఉన్నటువంటిది. యింటర్మీడియేట్ బోర్డువారు మాత్రమే చేయవలసినది కాదు, ఇంటర్మీడియేట్ విశ్వవిద్యాలయాలకు అఫిలియేట్ చేసుకోవాలని వారు మొదటినుంచి యిన్ వాల్వ్ కావాలనే కార్యక్రమంలో ఊరూరా వెళ్ళి ఒక్కొక్క ఊరిలో ఉ హయ్యర్ సెకండరీగాని హైస్కూల్సునుగాని సందర్శించి పరిశీలించి ఉన్నటువంటి సౌకర్యములు ఏమిటి? కావలసిన సౌకర్యములు ఏమిటి వీలన్నిటి గురించి క్షుణ్ణంగా రిపోర్టు యిచ్చినారు. అయితే గౌరవ సభ్యులు అనుకుంటున్నారేమో 50 వేలు యిస్తే, 25 వేలు యిస్తే హైస్కూలు కాలేజి ఐపోతుంది, దానికి కావలసిన హంగామా వచ్చేస్తుందని అనుకుంటున్నారేమో. అది మాత్రము పొరపాటని మనవిచేస్తున్నాను. ఇప్పటి వ్యవస్థలో ఒకరిని లక్ష అడిగినాము, ఒకరిని 25 వేలు అడిగినాము, ఇంకొకరిని అడిగినాము అంటే అవకాశాలు అన్నీ సమానంగా ఉన్నాయి ప్రతిచోట రెండు లక్షల యాభై వేలు ఖర్చుపెడితేనే పర్ఫెక్టుసుందరమైన సమగ్ర జూనియర్ కాలేజీగా రూపొందుతుంది. కాని ఆర్థిక సౌలభ్యము అంతటా ఒక తీరుగా లేదు కాబట్టి ఒకచోట 25 వేలు, 30 వేలు, 40 వేలు ఉన్నా జూనియర్ కాలేజ్ యిస్తే తక్కిన లక్షన్నర గవర్నమెంటు పెట్టవలసివస్తుంది. I do not want backward colleges to come in backward areas We may have backward areas— any number of them but I do not want a single backward college to come into existence any where in the State Either we will have to pay or they will have to pay. There is no other go. అందుకని బుచ్చిరెడ్డిపాలెం లాంటి వారు, ఆముదాలవలస లాంటివారు, కొత్తపేట లాంటివారు, ఆత్రేయపురం లాంటివారు రెండున్నర లక్షలు యివ్వమని అడిగితే తప్పు ఏముంది? రెండు లక్షల యాభై వేలు ఎట్లాగూ పడతాయి తప్పదు. ప్రతి కాలేజీకి అవసరము. ఒకొకచోట ఏ అనంతపురం జిల్లాలోనే తక్కువగా అడగడానికి మడకశిరలాంటి ప్లేస్‌లో తక్కినది యివ్వక తప్పదు.

శ్రీ ఎం. బి. రాజారావు (మడకశిర) :—ఈమ ప్రాంతాలకు కన్సెషను యివ్వండి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—రెండు లక్షల యాభై వేలు కావలసినచోట 1 వేలు అడుగుతున్నాం 1:5 అన్నమాట. ఎన్నో ఫార్ములాలు ఒక ఫార్ములా యిటంటే 5 సంవత్సరాలు రికరింగ్ ఎక్స్‌పెండిచర్ అడగకుండా నడుపుకుంటూ ని ప్రయివేటువారు చెబితే యిస్తాము. సంతోషంగా నడుపుకుంటామన్నారు. కాలేజెస్ ఆ ఫార్ములా క్రింద వచ్చాయి.

(శ్రీ ఎం. బి రాజారావు — మేము ఆ 50 వేలు యిచ్చే స్థితిలో లేము.

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు .—నేను ఎచ్చి వసూలు చేస్తాను కదా.

(శ్రీ ఎ. మాధవరావు .—నెల్లూరు జిల్లా కావలిలో ఎక్విప్మెంటు ఉంది. మంచి సెంటరు కూడా. అయితే 50 వేలు ఆఫర్ చేసేవారు లేరు. మంత్రిగారు వచ్చినప్పుడు మెమోరాండం యిచ్చారు. అటువంటి సెంటర్స్‌కు డబ్బు యివ్వక పోయినంత మాత్రాన కాలేజి పెట్టకపోతే ఎంతో యిబ్బంది అవుతుంది.

(శ్రీ పి వి. నరసింహారావు:— డబ్బు యివ్వనిచోట కాలేజి పెట్టలేదని కాదు. గౌరవసభ్యులు మాట్లాడినప్పుడు అభియోగం తేవాలనే ఉద్దేశ్యంతో చెప్పారేమో తెలియదు కాని నేను అక్కడకు వెళ్లాను వారి బంధువులే ఒకరు వచ్చి రిప్రజెంట్ చేశారు. ఏమిటంటే అసలు ఆర్థిక స్తోమతు ఉన్నదీ లేనిదీ మనకు తెలుసును గదా, అధ్యక్షా. ఎం.ఎల్ ఏ.లను అడగాలా? ఎంత ఆర్థిక స్థోమతు ఉంది అని అడిగితే సుబ్బరాజుగారితో ప్రారంభించి మాధవరావుగారివరకు ఏమీ లేదని చెబుతారు. అది పేరే సంగతి. కాని వ్యయ్ నా, కొన్నిచోట్ల అసలు అనంతపురం జిల్లాను అన్నింటికంటె కొనియాడవలసి ఉంది, అధ్యక్షా. అందరికంటె ముందు, ఏ జిల్లావారు కూడా అడగక ముందు ప్రాంతం అనిపించినా వెనుకబడిన ప్రాంతం అనిపించినా రాయదుర్గం, కళ్యాణదుర్గం, పెనుగొండ, కదిరి. ఈ ప్లేసెస్ అందరికంటె ముందు కండిషన్స్ ఫుల్ ఫిల్ చేశారు. ఫ్రామ్‌మాట ఎట్లా ఉన్నా విద్యగురించి ఆసక్తి చాలా గొప్పగా ఉంది. వారి హృదయం విశాలమైనదని అనుకుంటాను.

(శ్రీ సిహెచ్. సుబ్బారాయుడు .—అధ్యక్షా.

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు .—తాడిపత్రి విషయంలో వారికి మాకు సంభాషణ జరిగింది.

(శ్రీ సిహెచ్. సుబ్బారాయుడు:—మంత్రిగారు అనంతపురం జిల్లా వారిని అభినందించారు, సంతోషం. అనంతపురంలో గవర్నమెంటు మల్టీ పర్పస్, హైస్కూల్సు ఉన్నచోట యిప్పుడు అక్కడ అన్ని ఫెసిలిటీస్, అకామడేషన్ ఉంది, ఎక్విప్మెంటు ఉంది, స్టాఫ్ ఉంది అటువంటి గవర్నమెంటు స్కూల్సును ఎందుకు జూనియర్ కాలేజెస్‌గా అప్‌గ్రేడ్ చేయలేదు? 10వ క్లాసుగా ఎందుకు డిగ్రేడ్ చేస్తున్నారు?

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు .—అది యింకొక ఫార్ములా. అక్కడ స్థానికంగా రెండు హయ్యర్ సెకెండరీ స్కూల్సు ఉన్నప్పుడు ఒకటి ప్రయివేటు యాజమాన్యాన ఒకటి ప్రభుత్వ యాజమాన్యాన ఉన్నప్పుడు ప్రయివేటు యాజమాన్యంలో ఉన్నవారు మమ్ములను రాగికాని అడగకుండా 5 సంవత్సరాలు నడుపుకొంటామంటే అన్ని పద్ధములా స్టాండర్డ్సు మెయింటెయిన్ చేస్తాం అన్నప్పుడు వారు నడుపుకొనడానికి మొదటి ప్రయారిటీ. సాయిబాబా హయ్యర్ సెకండరీ స్కూలు ఉంది. నడుపుతున్నారు. నేను స్వయంగా చూశాను.

ఉన్నటువంటి సౌకర్యములు చాలా బాగా ఉన్నాయి. డబ్బు సేకరించి చేస్తామని చెప్పినారు We have given the first priority to them Probably next year we will upgrade our own school. అందుకని అనేక మైన 4-5 రకాలయిన ఫార్ములాలు వేసి మొత్తానికి ఎక్కువ సంఖ్య జూనియర్ కాలేజీలు యివ్వాలని ప్రయత్నం జరిగింది గౌరవ సభ్యులకు తెలుసును. శివయ్యగారికి తెలుసును. అయినప్పటికి యిక్కడ చెబుతారు, ఏమిచేస్తాం. అందరికి తెలుసును. నగరి, పుత్తూరు, సత్యవేడు, ప్రక్కన యింకా పదిమైళ్ళు పోతే జూనియర్ కాలేజి అడ్డ రావలసినదే. ఈ పరిస్థితికి తీసుకువచ్చినాము. ఈ సందర్భంలో వెంగయ్యగారు మాత్రం చాలా అన్ చారిటబుల్ గా అన్యాయమైన ఆరోపణ చేసినారు. కర్నూలు జిల్లాకు రాజకీయ దృష్టితో ఇవ్వడము జరిగిందని చెప్పారు. అది సబబు, న్యాయము కాదని మనవిచేస్తున్నాను. కర్నూలు జిల్లా రాజకీయాలతో నాకు ఏమి సంబంధము? ఎక్కడ అవసరమో అక్కడ ఇవ్వడము జరుగుతున్నది. రాజకీయాలు వారివి. వారి ఊరికి రాలేదనే దృష్టితో అమాట చెప్పివుంటారు కాని నాకుమాత్రము రాజకీయాలు ఏమీ లేవు ఈ జూనియర్ కాలేజీలు యిచ్చే విషయములో ఒక కర్నూలు జిల్లాలోనే కాదు, ఏ జిల్లాలోనూ రాజకీయాలు లేవని మనవిచేస్తున్నాను. వచ్చే సంవత్సరము వరకు ఆగవచ్చుననే చోట్లకూడ వారి ఉత్సాహము చూసి ఇప్పుడే ఇవ్వడము జరిగింది. వారికి జవాబు ఇవ్వలేదని అన్నారు. ఇది మరీ అన్యాయము. ఈ సంవత్సరము గిద్దలూరులో ఇవ్వడం జరుగుతోందని, వచ్చే సంవత్సరము కన్సిడర్ చేస్తామని వారికి ఉత్తరము వ్రాయడము జరిగింది. 20 ఆగస్టు వరకు నేను చెక్ అప్ చేశాను. ఉత్తరమునకు జవాబు లేదని అన్నారు. బహుశ ఈలోపల వారు ఇక్కడకు వచ్చారేమో. వారి అడ్రసుకు జవాబు పోయినదేమో. రెండూ క్రాస్ అయినవేమో తెలియదు. కాని ప్రత్యుత్తరము ఇవ్వడము జరిగిందని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ) డి. గోవిందదాసు :—అధ్యక్ష, మా ఆలూరు తాలూకాలో 10 వేలు కలెక్షనుకూడ లేదు. జూనియర్ కాలేజి పెడతారని పిల్లలు ఎంతోమంది కాచుకొని వున్నారు. దాని పరిస్థితి ఏమి తెలియకుండా వున్నది.

(శ్రీ) పి వి. నరసింహారావు :—ఆలూరును చేర్చడము జరిగింది. ఇంత వరకు కండిషన్సును వారు ఫుల్‌ఫిల్ చేసినట్లు లేదు వేరే అడిగితే చెప్పగలిగే వాణ్ణి. సభాముఖముగా ఏమి చెప్పగలను. కండిషన్సును ఫుల్‌ఫిల్ చేస్తే నే ఇస్తామని ఇక్కడ చెప్పగలను. కావలసివస్తే లక్ష్మీకాంతరెడ్డిగారిని పిలిపించి ఎందుకు ఒరగడములేదో కనుక్కొంటాను. ఆలూరును గురించి ఆలోచిస్తాను Alur is one of the very few places which remain to be opened, Sir — అక్కడ కలెక్టరునుంచి ఏమీరాలేదు. ఇవాళ కనుక్కుంటాను. దానివిషయము ఆలోచిస్తాము. ఇబ్బందులు వున్న ప్లేసెస్ వున్నవి తుఫానుకు గురిఅయిన కైకలూరులో ఈనాడు డబ్బును ప్రోగుచేసి ఇవ్వగలిగారు అంటే చాలా సంతోషిస్తున్నాను

వారిని అభినందిస్తున్నాను. మనడబ్బేవారికి వెదుతూవుంటే వారు డబ్బును కలెక్టుచేసి వారికి కాలేజికావాలని అడిగారు మామూలు టపాలోనే పంపిస్తే అలస్యమవుతుందని టెలిగ్రామ్స్‌మీద ఆర్డర్సు పంపించాము ఎంతో ఉత్సహముతో పనిచేస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను జూనియర్ కాలేజిలు పెట్టినంతసూత్రాన అంత బాపోయిందని విద్యాప్రమాణాలు పెరిగినవిఅని అనుకోనడములేదు. పసి బిడ్డలను పెంచినట్లు వీటిని పెంచవలసి ఉంటుంది. ఇది ఇంటర్ మీడియట్ స్టేజి. కేవలము లెక్చరింగ్‌తో పనిజరుగవు. చిన్నపిల్లకు విద్యగడిపినట్లు విద్యగడపడానికి వీలుండదు కౌమారదశలో వున్న పిల్లను ఎట్లా తయారుచేస్తామో దానిమీద ఉన్నత విద్యలో వారి కెరీర్ ఆధారపడి వుంటుంది. బోధించే గురువులు ప్రత్యేకపద్ధతులు అవలంభించవలసి వుంటుంది ఆడ్మినిస్ట్రేటరు వారికి సరియైన గైడెన్స్ ఇవ్వవలసిఉంటుంది. డబ్బు విషయములో ఏ విధమైన లోపము లేకుండా సమకూర్చవలసిఉంటుంది విద్యాప్రమాణాకను ఉన్నత స్థాయిలో వెయిస్‌టెన్ చేయాలని కృతనిశ్చయులమై వున్నాము. అందరి సహకారము వున్నట్లయితే తప్పకుండా జరుగుతుంది

(శ్రీ బి. శివయ్య :— అధ్యక్షా. యస్. యస్. యల్. సి. ఫెయిల్ అయిన విద్యార్థులను ఫస్టుఎలుర్ ఇంటర్ మీడియట్‌లో చేర్చుకొనే అవకాశముగురించి ఆలోచిస్తారా ?

(శ్రీ పి. వి నరసింహారావు :—నిన్ననే కౌన్సిల్‌లో మనవిచేశాను. యస్. యస్. యల్. సి. ఫెయిల్ అయినవారిని జూనియర్ ఇంటర్ మీడియట్‌లో ఎడ్మిట్ చేసుకొంటానికి వీలుఅవుతునదేమో అనుకొన్నాము. విద్యావేత్తలను, ప్రిన్సిపల్స్‌ను అడిగిన తరువాత ఈ రెండింటి సిలబస్‌కి హాస్తి మనికానంతరము తేడా వుందని, దీనిలోకి తీసుకొని వెడితే బయటకు వచ్చే పరిస్థితి లేదని, ఇంటర్ మీడియట్ కోర్సుచాల కష్టముకనుక యస్ యస్. యల్. సి. పాస్ అవడానికే 4 ఛాన్సులు కాకపోతే. 6 ఛాన్సులు యిచ్చివేయడము మంచిదని, వారిని జూనియర్ ఇంటర్ మీడియట్‌లో పెట్టి బాధ పెట్టవద్దని చెప్పారు. ఇది ఏమీ మెకానికల్ ఈక్వేషన్ కాదు. యస్. యస్ యల్. సి. ఫెయిల్ అయినవారు 11 వ క్లాసు ఫెయిల్ అయినట్లేకదా. అందుచేత జూనియర్ ఇంటర్ మీడియట్‌లో చేర్చుకోవాలని అడగడము—that is not a mechanical question; it is not as simple as that. When we compare the syllabi we find that there is no relation between the two. I have seen the syllabi myself నేనుచదివిన ఇంటర్ మీడియట్ కోర్సుకంటే ఈనాడు ఎంతో పెరిగింది. నేము బి. యస్. సి. లో చదువుకొన్న కొంత పోర్షన్ ఈ నాడు ఇంటర్ మీడియట్‌లో వున్నది. ఏదో 4 మార్కులతో ఫెయిల్ అయిన వారిని ఇంకొక 5 సంవత్సరాలవరకు ఫెయిల్ అయ్యే పరిస్థితికి తీసుకొని రావడము మంచిది కాదు. పాస్ అయిన వారి పరిస్థితి ఎట్లా వుండెనో కాని ఫెయిల్ అయిన వారిని తీసుకొని రావడము మంచిది కాదని మనవి చేస్తున్నాను. 1971 వరకు వారికి ఛాన్సులు ఇవ్వడము జరుగుతున్నది. ఇంకా అవసరము వుంటే ఇవ్వడానికి అభ్యంతరము వుండదు.

(శ్రీ ఎ. భాస్కరరావు (కంకిపాడు) :— అధ్యక్షా, మంత్రిగారి ఉపన్యాసము పూర్తి అయిన తరువాత వారిని అడగాలని అనుకొన్నాను. కాని మధ్యలో తమరు అవకాశము యిచ్చారు. కృష్ణజ్ఞాన్ని లోయరు ప్రైమరీ. అప్పర్ ప్రైమరీ స్టేజెస్‌లో ప్రభుత్వమువారు ఏ విధానాన్ని ఉపయోగపెట్టారు? ఆవాళ రాష్ట్రములో ఇంగ్లీషు మీడియమ్ స్కూల్సుకు ఇస్తున్న పెర్మిషన్‌కు ఇది ఏదైనా ప్రతిబంధము అవుతుందా? ప్రీ ప్రైమరీకి లోయరు ప్రైమరీకి, అప్పర్ ప్రైమరీకి ప్రభుత్వం దగ్గర ఒక విధానము ఉన్నదా?

(శ్రీ పి. వి నరసింహారావు :— వారు చెప్పినది సత్యమే. ఒక వైపున మాతృభాషను మీడియమ్‌గా పెడుతూ ఇంకొక వైపున ఏవిధమైన అరమరలేకుండా ఇంగ్లీషు మీడియమ్ స్కూల్సుకు అనుమతి యివ్వడమునకు ఆ విధానానికి సరిపోదు. దానిని గురించి తీవ్రముగా ఆలోచించి ఒక పాలసీని నిర్ణయము చేయాలని అనుకొన్నాము. ఇటీవల వచ్చిన కొత్త ప్రపోజల్సును ఒప్పుకొనలేదు. కొద్ది రోజులలోనే ఒక నిర్ణయానికి వస్తామని చెబుతున్నాను. ప్రీ ప్రైమరీ విషయము అందరికీ తెలిసినదే. మన దగ్గర డబ్బు లేదు. ప్రీ ప్రైమరీని ఏ మేరకు తెచ్చుకోవాలో ఆ మేరకు ఆ సిస్టమ్‌ని తెచ్చుకొనలేక పోతున్నాము. ప్రైవేటు రంగములో అక్కడక్కడ ప్రీ ప్రైమరీ స్కూల్సు నడుస్తున్నవి. ఇప్పటిలో ప్రభుత్వమువారు చేయడానికి సాధ్యపడుతుందని అన్పించడము లేదు. ఇక పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్సు సెంటర్సు గురించి... ...

Sri D. Venkatesam —The Minister was pleased to inform that a S. S. L. C failed cannot cope up with the Intermediate courses. But as per the instructions, an S. S, L C passed candidate is eligible to get admitted into Senior Intermediate. Does the Government think that he can cope with the Intermediate course?

(శ్రీ పి వి. నరసింహారావు :— ఫెయిల్ అయినవారిని ఇబ్బంది పెట్టే దానికన్న పాస్ అయినవారికి ఇవ్వడము అనేది అంత అసబబుగా వుండదని అనుకొంటున్నాను. దాన్ని గురించి గౌరవసభ్యులతో చర్చచేస్తాను. ఫెయిల్ అయిన వారిని ఇంకొక సిస్టమ్‌లోకి అడ్మిట్ చేయకూడదని అనుకొన్నాము. చాల దీర్ఘముగా ఆలోచించిన తరువాతనే అనుకొన్నాను. పాస్ అయిన వారు అంటే థర్డు క్లాసులో పాస్ అయిన వారు వుండవచ్చు. ఫస్ట్ క్లాసులో పాస్ అయిన వారు వుండవచ్చు. అసలు ఇప్పుడు సీనియర్ ఇంటర్ మీడియట్ ఎక్కడున్నది? వచ్చే సంవత్సరము సీనియర్ ఇంటర్ మీడియట్ వచ్చినప్పుడు దానిని గురించి ఆలోచించవచ్చును. It is too early to say.

Sri D Venkatesam :—You are quite sure that no Senior Intermediate is there this year As per instructions, a passed S S.L C candidate is eligible to get himself admitted in second year Intermediate. So what is the harm for the Government to admit the failed boy in the first year Intermediate.

Sri P V Narasimha Rao :—It is a question of practical convenience from the point of view of the boy— ఫెయిల్ అయినా సరే,

ఫరవాలేదు. జూనియర్ ఇంటర్ మీడియట్‌లో ఎండుకు చేర్చుకోరు అంటే చెప్పలేను కాని వేరే సిస్టమ్‌లో వుండడము వల్ల వారికి మరొక రెండు ఛాన్సులు యిచ్చి యస్. యస్. యల్. సి. పాస్ అయ్యే అవకాశము యివ్వడము మంచిదా లేక ముక్కు మొగము ఎరుగని సిస్టమ్‌లో పడవేసి ఇందులో కొట్టుకొంటూ వుండు అని చెప్పడము ఏమి బాగుంటుంది. There is no hard and fast rule It is a question of convenience, it is a question of how you are going to help the boy to complete his studies.

Sri D. Venkatesham —Suppose a boy passes S. S. L. C in next March. In which class does he join ?

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు. — దానికి కూడా చెబుతున్నాను. వారనేది వచ్చే సంవత్సరం యస్. యస్. యల్. సి. పాసయితే పి. యు. సి. ఉండదుకదా అని పి. యు. సి. ని కంటిన్యు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తాము

(శ్రీ డి. వెంకటేశం :— వారు పాసయినాక జూనియరు కాలేజెస్‌లో చేర్చుకొనడానికి యోచిస్తారా అంటే We will consider అంటే లాభమేమిటి?

Sri P. V. Narasimha Rao — If the hon. Member is not satisfied I am prepared to satisfy him I am prepared to discuss with him. ఇప్పుడు టి. యన్. మూర్తి గారు పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్ కోర్సు సెంటర్సుకు ఇవ్వవలసిన డబ్బు ఇవ్వలేదన్నారు. ఇప్పటికి పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు సెంటరుకు ఇవ్వవలసిన డబ్బు ఏ వేజింగ్ ప్రకారం ఇవ్వాలో ఆ వేజింగు ప్రకారం ఇవ్వడం జరిగింది. So far the State Government have released the following amounts to the three centres shown against each University అందులో వరంగల్ సెంటరుకు ఇప్పటికి 10,59,000 ఇవ్వడం జరిగింది. As the Universities have not furnished the information regarding the grants released by the University Grants Commission అనలు ఇబ్బందే మంటే వారడిగేది రాష్ట్రప్రభుత్వానికి రావలసింది కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి, అక్కడనుంచి రావడంలో ఇబ్బందులున్నాయంటున్నారు. యు జి. సి వారు మీరు ముందు ఖర్చుపెట్టి మా దగ్గరకు వస్తే తరువాత ఇస్తామంటారట. అది ఇటీవలనే తెలిసింది. దానిని సార్ట్ ఔటు చేస్తాం. రాష్ట్రప్రభుత్వానికి సంబంధించినంతవరకు మేము ఏ మేరకు ఇస్తామన్నామో ఆ మేరకు రిలీజెస్ జరిగినవి. During the current year, sums of Rs. 7.50 lakhs for each centre is provided in the Plan budget. The balance of Rs 8.50 lakhs for each centre may have to be provided additionaliy in the annual plan budget for 69-70 if the U G C has released its share of expenditure. వారు రిలీజ్ చేసిన కొద్ది మేము రిలీజు చేయడమనేది ఫార్ములా కాబట్టి వారు రిలీజుచేసింది మాకు తెలియలేదు. మేము ఎంతవరకు రిలీజు చేయాలనుకున్నామో అంతవరకు చేశాము ఒకవేళ యీ సంవత్సరం యు. జి సి తమ భాగాన్ని రిలీజుచేస్తే అదనంగా రిలీజు చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నామని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక ఉస్మానియా యూనివర్సిటీకి గ్రాంటును తగ్గించారు. కాన్‌స్టిట్యుయంటు కాలేజెస్ ఎక్కువగా ఉన్నందువలన ఎక్కువగా కనిపిస్తోంది గాని అసలు చాల తక్కువగా ఉందన్నారు అది కూడా

సరికాదు. It may be stated in this connection that for enhancing block grants for the Universities ఒక టు మెన్ కమిటీని పెట్టడంజరిగింది. ఆ కమిటి సిఫారసు ననుసరించి యీ బ్లాకు గ్రాంట్సుఫిక్స్ చేయడం జరిగింది. అప్పుడు యూనివర్శిటీవారు ఒప్పుకున్నారు. ఇంకా అదనంగా అవసరమయితే మనం రిజినల్ కమిటీ వారిని ప్రార్థించవచ్చు కాబట్టి యీ డిమాండును పాస్ చేయమని సభవారిని కోరుతున్నాను.

(శ్రీ గంగ సుబ్బరామరెడ్డి (కాళహస్తి) :— తిరుపతి యూనివర్శిటీలో పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కోర్సు పెట్టారు. బి. యస్. సి. పాసయినాక వారికి అడ్మిషనులు ఇవ్వడంలేదు మిగిలిన మెడికల్ కాలెజెస్‌లో దోనేషనులు ఇస్తే ఇస్తున్నారు. సీట్సు ఉన్నాగాని తీసుకోవడంలేదు,

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :— ఎన్ని మార్కులు వస్తే తీసుకోవడంలేదో తెలిపెతే ..

(శ్రీ సుబ్బరామరెడ్డి :— మినిమమ్ మార్కులు పెట్టారు.

(శ్రీ పి వి. నరసింహారావు :— మినిమము మార్కులకంటె తక్కువ వస్తే తీసుకోరు.

(శ్రీ సుబ్బరామరెడ్డి :— వారికి ఉద్యోగాలు అవసరంలేదా? సీట్సుఉన్నా తీసుకోవడంలేదు.

Sri P V. Narasimha Rao :—I do not think it is possible for us to make two categories

(శ్రీ గంగ సుబ్బరామరెడ్డి :— రెండవది తిరుపతిలో సెంట్రల్ స్కూలుంది. అదిరెడవాడ షిప్టు చేస్తారని తెలిసింది.

(శ్రీ పి వి, నరసింహారావు :— ఆ సంగతి కనుక్కుంటాను.

(శ్రీ చల్లా సుబ్బరాయుడు :— కొన్ని మునిసిపాలిటీస్‌లో ఎలిమెంటరి స్కూలు టీచర్సుకే కాకుండా సెకండరి స్కూలు టీచర్సుకు కూడ మూడు మాసాల నుండి జీతాలు లేకుండా ఉన్నారు. వారిని అడిగితే ఎడ్యుకేషన్ గ్రాంట్సు నుంచి పాతబకాయిలు ఇవ్వండంలేదు గవర్నమెంటు అందుచేత అంటున్నారు. తాడిపత్రి మునిసిపాలిటీలో వారికి ఆరు నెలలనుంచి జీతాలు లేవు. టీచర్సుకు క్రమంగా జీతాలు అందేటట్లు చూడాలి.

Sri D. Venkatesham :— These junior colleges are just like higher secondary schools, converted into junior colleges. Our Government is giving free education upto high school stage to boys Now where is the necessity for collection of school fees. Does the Government consider giving free higher education also. That is one thing. Secondly, ఈ ఉస్మానియా యూనివర్శిటీ నుండి ఇతర యూనివర్శిటీసకు వెళ్ళి ఎగ్జామినేషన్ వ్రాసేవారికి-అక్కడ ఎంత్రెన్సు లెవెల్ ఎగ్జామినేషను అని పెట్టి అక్కడ పాస్ అయిన తరువాత నెక్స్ట్ హయరు క్లాసులో చేర్చుకోవడం

జరుగుతోంది. On condition that, that boy has to pass, whenever this University conducts examination that boy has to come here and pass the qualifying examination here. What is the necessity for the Government to insist on the boy to undergo the entrance examination in the other University When the boy has written the entrance examination, will the Government consider and see that the boy may not write the examination here?

(శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :— అధ్యక్షా! తమ ప్రత్యుత్తరంలో కొఠారి కమీషను శిఫార్సుల ప్రకారం ఉపాధ్యాయుల పే స్కేల్స్ రివైజు చేస్తారను కున్నాం. వారేమీ ఆ ప్రస్తావనతేలేదు. ఒక వైపు విద్యావిధానం వారి శిఫార్సుల ప్రకారం అమలు చేసుకుంటూ పే స్కేల్స్ విషయం ఏమీ చెప్పలేదు, రెండవది అప్పర్ ప్రయిమరి విధానం ఖాయపడింది. కాని హిందీ పండితుల జీతం 50 రూపాయలు, 50 రూ. లతో క్వాలిఫైడ్ హిందీ పండిట్‌తో గరప మంటున్నారు. దాని విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తారా?

(శ్రీ ఒ. వెంకటసుబ్బయ్య :—ఎలిమెంటరీ స్కూల్సు ఆప్‌గ్రేడు చేస్తామని చెప్పారు, అది విత్ అవుట్ ఎయిడ్ చేస్తున్నారు. ఎయిడులో చేయడానికి ఆలోచిస్తారా ? నేను వి ఆర్. హైస్కూలు వి ఆర్ కాలేజి సంగతి మనవి చేశాను. అక్కడ ఎలక్షను లేదు ఎడ్మినిస్ట్రేషను సరిగా లేదని. దాని గురించి చెప్పలేదు. ఆ విషయం ఏమయినా చెబుతారా?

(శ్రీ కె. రామనాధం (ముదినపల్లి) — మంత్రిగారు లోగడ జరిగిన డిస్కషన్సు దృష్టిలో పెట్టుకుని టీచర్సు ట్రాన్సుఫర్సు అన్నీ ప్రభుత్వం తీసుకునే నిర్ణయం జరిగిందో లేదో చెప్పలేదు. ప్రి ప్రయిమరి ఎడ్యుకేషను గురించి ఎక్కడయినా పట్టణాలలో గాని కేంద్రాలలో గాని మంటిపొరి స్కూలులాంటివి ఏర్పాటుచేసే ప్రయత్నం చేస్తారా? కొఠారి కమీషను శిఫార్సుల ప్రకారం టీచర్సు జీతాలు ఇచ్చే విషయం ఆలోచిస్తారా?

(శ్రీ కె. మునుస్వామి :— అధ్యక్షా, కొఠారి కమీషను స్కేల్సు టీచర్సుకు ఎప్పుడు ఇస్తారు, జూనియరు కాలేజెస్‌లో ప్రిన్సిపాల్సుగా అపాయింటుచేసిన వారికి ప్రస్తుతం ఫస్టు క్లాసులో పాసవాలంటున్నారు, సెకండు క్లాసులో పాసయినవారికి కూడ సర్వీసు ననుసరించి ప్రిఫరెన్సు ఇస్తారా?

Sri S Jaipal Reddy (Kalvakurthi) :— Sir, now that the Colleges have been re-opened in this part of State, does the Government take adequate precautionary measures and provide protection to all the boys who are keen on attending the classes.

(శ్రీ జి చంద్రశేఖరరెడ్డి :— నాలుగు సంవత్సరముల నుంచి అప్పర్ ప్రయిమరి స్కూల్సు ప్రారంభించినా నూటికి తొంభయి అప్పర్ ప్రయిమరి స్కూల్స్‌లో తెలుగు పండితులులేరు, యల్. టి: అసిస్టెంట్సులేరు తక్షణం చర్య తీసుకుని అక్కడ విద్యాభ్యాసం అభివృద్ధి చేస్తారా?

Sri P Narsa Reddy (Nirmal) :— Sir, the Junior Hindi Pandits all over the state are getting their salaries from the Central Government grant Wherever the grants have not been issued, they are not paid salaries with the result that for 4 months no salaries are disbursed to the teachers. Will the Government, instead of waiting for them pay salaries?

(శ్రీ కె శాంతయ్య (పాలేరు) — అధ్యక్షా కాలేజీలోగాని ఇతర డిపార్టుమెంటులలోగాని హరిజనులకు గిరిజనులకు కొన్ని ప్రత్యేక స్థానాలున్నవి. కాని యూనివర్శిటిలలో యం. ఎ. వరకు చదివినా హరిజనులకు ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్ లేదు. కాబట్టి ఆ అవకాశం కలుగచేస్తారని మనవి చేస్తున్నాను

(శ్రీ ఎ. మాధవరావు ;— హిందిలో ఎన్ని మార్కులు రావాలో పరిమితి ఉండదు అన్నిటితో పాసయినా ఒక మార్కు అందులో తగ్గిచే పెయిలు చేస్తున్నారు. దానిని గురించి ఒక పథకం తయారుచేసే ఆలోచన ఉన్నదా?

Sri G Sivayya :— Now we introduced another course with Telugu as medium of instruction In border areas there is Tamil medium also. All the students in High schools have read in Tamil. There are students with Tamil medium in the Chittoor Border area. What is their position?

(శ్రీ ఎం చిన్న నాగయ్య :—ఇప్పుడు ఈ ప్రాథమిక స్కూల్సును ఇంకా వృద్ధిలోకి తీసుకువచ్చేదాన్ని గురించి మంత్రిగారు చెప్పారు అయితే ఇప్పుడు ఉన్న పరిస్థితి బట్టి, సిలబస్ బట్టి చూస్తే, ఇంగ్లీషు, హింది ఇవి చాలా పూర్ గా ఉన్నాయి. తరువాత స్కూలులో 7, 8 వందల మంది పిల్లలు ఉంటే, ఒక వాచ్ మెన్ గాని పూన్ గాని ఉండడానికి ప్రొవిజన్ లేదు. అలాంటి స్కూల్సు గుర్తించి, అక్కడ ఒక పూన్ ఒక వాచ్ మెన్ ను ప్రొవైడ్ చేస్తారా?

Sri P. V. Narasimharao —I think the most important point which I should have explained is the Kothari Commission Pay Scales I see that a large number of hon Members have raised it repeatedly. I would like to submit in this connection that the matter is under very active consideration and most probably the proposals that have come from the D. P. I and have been considered by a Committee of Officers are going to be placed befor the Cabinet very shortly and decisions will be taken, రెండవది, Medium of instruction at Intermediate stage గురించి చెప్పాను, For others who have passed in media other than English or Telugu my own suggestion would be that they continue the medium in which they have passed the 10 th class About Urdu we have already taken a decision that wherever the boys have passed through Urdu medium we shall see as far as possible that they are provided with Urdu medium at the Intermediate stage. I propose the same thing in the case of other media We will see that there is no difficulty as far as possible in that respect. తరువాత, హింది పండితులు గురించి, లోపము ఏదో జరిగిందని, ఇంకా హిందీలో ఎన్ని మార్కులు వస్తే పాస్ అయినట్లు అని అడిగారు. I shall see that it is fixed. I have already taken steps to see that it is fixed. There will be no change hereafter. Regarding pro-

tection to boys attending schools and colleges in Hyderabad, I assure the Hon Members that the Government will leave no stone unturned in that respect and see that protection is given as far as it is humanly possible to do so.

These are the most important things. About other things as I submitted yesterday, I shall make it a point to see that answers are sent to individual members regarding the points raised by them.

Mr. Speaker — The question is :

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

To criticise the Government for its miserable failure in not starting all the declared Junior Colleges and not providing the necessary staff to the Junior Colleges so far started.

The cut motion was negatived

Mr. Speaker .—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

To criticise the Government for not providing reservation of seats in the educational institutions to the students of other Backward Classes in proportion to their population and in republishing the lists of "other Backward Classes".

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker .—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

విద్యా విధానములో స్థిరమైన పాలసీ లేనందుకు నిరసనగా మాతృభాష అధికార భాషగాను విశ్వవిద్యాలయ బోధనా భాషగానూ అమలుజరుపనందుకు.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

కొఠారి కమీషన్ సూచనల ప్రకారం ఉపాధ్యాయుల వేతనాలను పెంచనందుకు.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

For the failure of the Government to provide free compulsory education to all the school going children in the State, as a result of which most of the children are without education at least to the elementary school level due to poverty and ignorance.

To reduce the allotment of Rs 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

జూనియర్ కళాశాలలు ప్రారంభించుటలోను, పాఠ్యగ్రంథాలను, బాల బాలికలకు అందచేయుటలో, విద్యార్థులకు ప్రవేశము యిప్పించుటలోను విఫలమగుచున్న ప్రభుత్వపు జాప్య విధానం చర్చించుటకు.

The cut motions were negatived.

Mr Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

For not implementing Kotari Commission Recommendation regarding the pay scales of the teachers.

The cut motion was declared negatived.

Sri P. Subbaiah pressed for division and the House then divided.

Ayes : 34, Noes : 109, Neutrals : Nil

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs 100

Government failed to implement the Recommendations of the Kotari Commission in regard to scales to pay of Elementary Schools and to enhance the age limit.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

Government failed to open Junior Colleges at all Taluk Head quarters without any contribution in backward areas.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

Goveinment failed to regulate the transfers of Elementary and Secondary Grade Teachers in the Panchayat Samithis and Zilla Parishads and also for the control of teachers for political and village politics by the Samithi and Zilla Parishad Chiefs.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs 100

For not paying all the arrear claims of T. A., D. A. and salaries of the Elementary and Secondary Teachers in Panchayat Samithis and Zilla Parishads.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

కొఠారి కమీషన్ సిఫార్సులను అమలుపర్చుటలో జాప్యం చేస్తున్నందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకు గాను.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,.92,900 for Education by Rs 100

గుంటూరు-విజయవాడల మధ్య నంబూరు సమీపంలో యూనివర్సిటీ స్థాపనకునూ, పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్ కోర్సులు ఏర్పాటుచేయుటకు భూమి సేకరణ

జరిగినప్పటికి, యింతవరకు వాటిని స్థాపించక, జాప్యం చేస్తున్నందుకు ప్రభుత్వ మును విమర్శించుటకు గాను.—

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

జూనియర్ కళాశాలలో విద్యాబోధనకై 6, 7 తరగతులను హైస్కూళ్ల నుండి వేరుచేసి, పంచాయతీ సమితి పాఠశాలలకు బదలీ చేయడం పట్ల నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs. 52 93,92,900 for Education by Rs. 100

For not starting Junior Colleges at Cumbam and Markapur in Kurnool District and for not constructing buildings for all High Schools.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

విద్యార్థుల సంఖ్యను బట్టి ఉపాధ్యాయులు చాలనందున, చదువుకొనే పిల్లలకు వసతులు సక్రమంగా కల్పించనందున.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

To criticise the Government for not implementing the pay scales to the teachers in all cadres according to the recommendations of the Kotari Commission.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

For not implementing the recommendations of Kothari Commission with respect to salaries of teachers.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs 100

ఖమ్మం పట్టణంలో నయాబజారు హైస్కూలు బిల్డింగు నిర్మాణం చేయలేని ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs 100

ప్రత్యేక తెలంగాణా ఉద్యమ సందర్భంగా గత 8 మాసాలనుండి మూత పడిన పాఠశాలలలో ప్రభుత్వముచే సవరియం పొందుచున్న సెకండరీ పాఠశాలల విషయంలో ఎట్టి నిర్ణయం తీసుకొనకపోవుట ప్రభుత్వ అసమర్థ విధానాన్ని ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించుటకుగాను—

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

For not providing selection grades to secondary teachers.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

For collecting funds to open Junior Colleges from public without giving free education.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

For not yet implementing Kothari Commission Pay Scales for teachers

To reduce the allotment of Rs 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

For not posting Harijans as Gazetted Inspectors in each district.

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

సంవత్సర పరీక్షలు జరుపుతామని—రెండు రోజులునడిపి ఊరుకున్నందులకు గాను నిరసనగా-దీనివలన ఆంధ్ర ప్రాంతమును పరీక్షలకు వెళ్ళిన విద్యార్థులకు చాల నష్టము జరిగినది.

To reduce the allotment of Rs. 52 93,92,900 for Education by Rs, 100

వరంగల్లు జిల్లా పరకాల డిగ్రీ కాలేజీని స్థాపించనందులకుగాను.

The cut motions were negatived.

Mr Speaker —The question is :

To reduce the allotment of Rs 52,93.92,900 for Education by Rs. 100

వరంగల్లులో కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయము స్థాపించుటలో జాప్యము జరుగుచున్నందులకుగాను.

The Cut motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is

To reduce the allotment of Rs. 52,93,92,900 for Education by Rs 100

విద్యాలయములు గత 8 మాసముల నుండి తెరవలేదు కావున నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs 52,93,92,900 for Education by Rs 100

As the Government did not start a Government Law College at Tirupati or any where in Rayalaseema districts, as there is not even one Law College within the Sree Venkateswara University area.

To reduce the allotment of Rs 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

As the Government did not start Government Junior Colleges at least one in each taluk in the State and also relax the rules in famine affected areas like Rayalaseema districts for local contribution to the Junior Colleges.

To reduce the allotment of Rs- 52,93 92,900 for Education by Rs. 100

As the Government did not provide grants to the Panchayat Samithis and Zilla Parishads in the State for the purpose of construction of Elementary and High School bildings

To reduce the allotment of Rs. 52,98,92,900 for Education by Rs. 100

As the Government did not allot and provide funds to the Zilla Parishads in the State for the construction of High School Buildings in various places inspite of the contribution of building funds by the local people to their respective Zilla Parishads for the said purpose.

To reduce the allotment of Rs 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

As the Government did not allot funds for the construction of Zilla Parishad High School Buildings at Nagari, Ekambrakuppam in Puttur taluk and at Nagalapuram, Vengalattur, Panrur, Nindra in Satyavedu taluk, Chitoor District

To reduce the allotment of Rs 52,93,92,900 for Education by Rs. 100

As the Government did not sanction to Zilla Parishad High School Buildings at Puttur, Vedamalapet, Taduku, Sorakayalapalem, Kuppambadar, Vedurukuppam, Kottapalli, Kattirapalli, Narayanavanam, Vepagunta, Srirangarajapuram, Puttur (Zilla Parishad Girls High School), Kattakinda Venkatapuram in Puttur taluk, Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 52 93,92,900 for Education by Rs 100

As the grants for the construction of the Zilla Parishad Higher Secondary School at Puttur, Chittoor district are not fully released for the construction purpose.

The Cut motions were negatived·

Mr. Speaker : The question is :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 52,93,92,900 under Demand No XVII-Education".

The motion was adopted.

DEMAND NO. I- LAND REVENUE - Rs. 3,36,21,000

Mr. Speaker --I shall now request the Minister for Revenue to move the Motion under Demand No. 1.

Sri P. Thimma Reddy :—Sir, I beg to move ;

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 3,36,21,000 under Demand No I-Land Revenue".

Mr. Speaker.—Motion moved.

(Pause)

Mr. Speaker:—Hon. Members may move their cut motions now.

Sri T. C. Rajan —Sir I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

To criticise the Government for its miserable failure in distributing waste lands to Girijans, Harijans and other backward classes and also to landless poor.

Mr. Speaker:—Cut motion moved.

Sri B. Narasimha Reddy:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

రాష్ట్రములో కౌలుదారి వాక్కులను సమస్యను అమలు జరపనందుకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

రాష్ట్రంలో వేదరైతులకు బంజర్లు పంపకము చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 3,36 21,000 for Land Revenue by Rs. 100

బంజరు భూములు పంపకం చేస్తామని చెప్పుతూ అడవి బంజరు సేద్యం చార్లపై మైదానములలో బంజర్ల సేద్యం చార్లపై సేద్యమునుండి నెట్టి వేయుటకై వేలాది వేదరైతు కూలీలపై గిరిజనుల గోయ లంబాడీ ప్రజలపై విచ్చల విడిగా సాగించుచున్న ప్రభుత్వ దమన కాండకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21 000 for Land Revenue by Rs. 100

భూ సంస్కరణలు చేస్తామని పేరుకు సీలింగుపెట్టి మిగులు భూమిని ఒక యకరము భూడా వేదలకు పంచకుండా భూసంస్కరణ బూటకపు సంస్కరణలుగా మార్చిన భూస్వామి అనుకూల విధానానికి నిరసనగా.

Mr. Speaker;—Cut motions moved.

Sri K Ramanatham.— Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

For failure of the Government to distribute the banjar lands to the landless poor inspite of repeated assurances.

"To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

For failure of the Government to supply the loans in flood affected areas in the State

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri Poola Subbaiah :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

రాష్ట్రములో లక్షల ఏకరాల సాగుకు లాయక్తైన బంజరు వుండగా, దానిని భూములులేని పేదలకు ఆర్టీలు పెట్టుకున్నా ఇవ్వక ఆలశ్యము చేస్తూ వున్నందున

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

ఏజన్సీ ఏరియాలోని ముఠాదారీ పద్ధతి రద్దుచేసి, అక్కడి భూములను హరిజనులకు పట్టాలివ్వక, యిబ్బందులను కలిగించుచున్నందుకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

గత పది సంవత్సరముల నుండి హరిజనులు రాష్ట్రమొత్తముగా యిండ్ల స్థలాలను కేటాయించవలెనని అర్జీలు పెట్టుకున్నా, పట్టాలివ్వక జాప్యము చేస్తూ వున్నందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

రాష్ట్రములో నీటి వెుర్ధడికి గురియైన గ్రామాలలో ప్రత్యేక కేటాయింపులు తక్కిగ్రులను సభాలములో పంపక ప్రజలను ఇబ్బందుల పాలు చేసినందుకు మరియు శాశ్వత పరిష్కారములను తీసికోనందున నిరసనగా.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri G. Sivaiah :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

రాష్ట్రములోవున్న బంజరు భూములు పేదలకు ఉచితంగా పట్టాలకు యిచ్చుట లోను, బినామి "దొంగ" పట్టాలు రద్దు పరచుటలో, భూస్వాముల క్రింద వున్న భూములు తీసికొని పేదలకు పంచుటలోను, జాప్యము చేయుచున్న ప్రభుత్వపు విధానములు చర్చించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

రాష్ట్రములో, సాగుకు లాయకైన, బంజరు భూములకు, పోరంబోకులను, ఫారెస్టు బంజరులను, చెరువులోతట్టు బంజర్లను, బంచరాయిగై రాను, లంక భూములను వేదలకు ఉచితంగా పట్టాలకు ఇవ్వడంలో ప్రభుత్వం, నిర్లక్ష్యవైఖరి చర్చించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

సక్రమైన భూసంస్కరణలు తెచ్చుటలోను కౌలుదార్ల రక్షణచట్టములు తెచ్చుటలోను, జమీందారి రద్దు చట్టములోని, పెక్షను 8 (2) (డి) ని, సవరించి, జమీందారి, యినాముదారి, రైతులకు రక్షణలు కల్పించుటలో వేదరైతులకు జరుగు, అక్రమ, అన్యాయములు అరికట్టుటలో ప్రభుత్వము చేయు జాప్యమును నిరసించుటకు.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

To urge on Government to take up the ameliorative measures to improve the economic condition of the village officers in the State by giving the L D C. scales of pay.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To urge on Government to waive the collection of Land Revenue from the ryots who do not possess more than 5 acres of wet or, 10 acres of dry land.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri K. Govindarao:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

For not reducing the rates of Assessment fixed for inam lands under Inam Assessment Act which is by far in excess of the ryotwari rates prevailing in Visakhapatnam district for the same classification of lands, in spite of the fact that an order had been issued by the Government a few years back to reduce these excessive rates to the level of ryotwari rates.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

For not adjusting the land revenue assessment collected under A. P Sugarcane levy Act in the state and Visakhapatnam district, in particular during the period from 1963 till to-date, towards the land revenue payable in ensuing years since the Act had been repealed.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

ఖమ్మం జిల్లా 1963లో బంచరాయి సాగుదార్లు శాశ్వత పట్టాలకై ఇచ్చిన విజ్ఞప్తి లను ఇంతవరకు పట్టాలు ఇవ్వని ప్రభుత్వ విధానాలకు నిరసనగ.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

ఖమ్మం జిల్లాలో భద్రాచలం ఏజెన్సీ ప్రాంతంలో మెడ్యూల్డు ట్రైబ్ వారు సాగుచేయుచున్న టు. ఎ. భూములను పట్టాలివ్వడంలో జాప్యం జరుపుతున్న ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

తుఫాను పీడిత ప్రాంతములో సహాయక చర్యలలో రెవెన్యూ అధికార్లు జరిపిన అవకతవకలను అరికట్టలేని ప్రభుత్వ వైఫల్యమును గూర్చి అందుకు నిరసనగా.

Mr Speaker :– Cut motions moved.

Sri K Muniswamy :—Sir, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

భూమిశిస్తు రద్దు చేయనందుకు ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించుటకు గాను.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

తుఫాను బాధితులకు ప్రభుత్వ సహాయంచేయుటలో రెవెన్యూ అధికార్లు విలంబన చేస్తున్నందుకు ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించుటకు గాను.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

బంజరు భూములు పంపిణిలో విలంబన చేస్తున్నందుకు ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించుటకుగాను.

Mr Speaker .—Cut Motions moved.

Sri Pocla Subbaiah.—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

అనిశ్చిత వనరుల క్రింద శిస్తులు తగ్గించుతామని 1967 భూమిశిస్తు హెచ్చింపు చట్టముచేసిన సందర్భంలో ఇచ్చిన హామిని ఈనాటి వరకు తెలంగాణాలో అమలు జరుపనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

భూస్వాముల స్వాధీనంలోవున్న వేలాది ఎకరాలు లావని భూములను వారి నుండి స్వాధీనము చేసుకోక పోగా స్వాధీనం చేసుకొనుచున్న వేదలపై కేసులు పెట్టు ప్రభుత్వ విధానాలకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

బంజరు భూములు భూమిలేని పేదలకు పంచుతామనిచెప్పి మూడు సంవత్సరాలు గడుస్తున్నప్పటికి ఈ నాటికి పంచబడక పోగా సాగుచేసుకొనుచున్న పేదలను భేధంతో చేస్తున్న ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs, 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

రూల్సుకు విరుద్ధంగా భూస్వాములకు పట్టాలిచ్చినట్లు నల్లగొండ జిల్లా గుర్జాల, గట్టుప్పాల, చినకాపర్తి గ్రామల్లో ఇబ్రాహీంపట్టణం తాలూకా ఆరుట్ల గ్రామాంలో జరిగిన అక్రమాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చినా ఈనాటివరకు పట్టాలను రద్దుపరచి వాస్తవ సాగుదార్లకు ఇవ్వనందుకు.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

ఈ సంవత్సరం తీవ్రమైన కరువుచే బాధపడుచున్న నల్లగొండ జిల్లాలోని అనేక ప్రాంతాలకు మరియు రాష్ట్రంలోని కరువుకు గురియైన ఇతరప్రాంతాలకు సహాయం చేయకుండా వున్న ప్రభుత్వ విధానాలకు.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

సైక్లోన్‌చే బాధింపబడిన ఈ ప్రాంతాలలోని ప్రజానీకానికి సహాయం చేస్తామని వాస్తవ బాధితులకు కాకుండా తమ అశ్రితులకు మరియు మామూళ్లు ఇచ్చుకోగలిగినవారికి మాత్రమే సహాయం చేస్తున్న ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

Mr. Speaker:—Cut motions moved.

Sri T. C Rajan.—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not taking up re-settlement of lands,

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not sanctioning of Panjani Tank, Pungaur Taluq, Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not abolishing the land revenue in the state-

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not removing the Check-post at Nagari Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for land revenue by Rs 100

To criticise the Government for not removing the Belt area.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not issuing "Property Books"

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not scraping Land Revenue.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not assigning the Banjar lands to landless.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not preparing the list of landless poor in the State.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not taking steps to change the present setup of remission granting system

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

To criticise the Government for not fixing up the standards and capacities of all irrigation tanks.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not bringing Cattle Insurance in the State.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not bringing the Legislation for Crop Insurance.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri B. V. Ramanayya :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs, 100

To criticise the Government for not bringing a progressive land reforms legislation.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not exempting land revenue for the Ryots having below 10 acres

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise, for failure of the Government for not distributing all the Government waste lands to the landless poor.

Mr. Speaker :—Cut motions moved·

Sri K. Butchaiah :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

తుఫానుకు గురిఅయిన రైతులు భూములు మరమ్మత్తు చేసుకోనుటకు ప్రభుత్వంచేసే రుణ సహాయంలో జరుగుచున్న అవకతవకలను నివారించలేక పోయినందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకు గాను—

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

తుఫానువల్ల నష్టపడిన పొగాకు బ్యారన్‌లను పునర్నిర్మాణం చేసుకోనుటకు గాను తగిన ఋణసహాయం ప్రభుత్వం అందజేయనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకుగాను—

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

గుంటూరు జిల్లా చిలకలూరిపేటలో సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసు ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా ఎన్ని పర్యాయములు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చినా పక్షపాతంతో వ్యవహరిస్తూ యింతవరకు నిర్మాణం చేయనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకు గాను.

Mr. Speaker:—Cut motions moved·

Sri Vavilala Gopalakrishnayya .—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21 000 for Land Revenue by Rs. 100

తెలుగు అధికార భాషగా రాష్ట్ర, జిల్లా, తాలూకా స్థాయిలలో సమగ్రంగా అమలు జరుపనందుకు ప్రభుత్వ చర్య విషయంలో

Mr. Speaker .—Cut motions moved.

Sri M. Chinanagaiah ·—Sir, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs· 3,36,21.000 for Land Revenue by Rs. 100

బంజరు భూములు నిరుపేదలైన హరిజనులకు పట్టాలు మంజూరు చేయుటలో జాప్యం చేస్తున్నందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకుగాను—

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

తుఫానువల్ల నష్టపడిన రైతులకు తక్కావి అప్పులు సక్రమంగా అందజేయనందులకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకుగా ను—

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

తుఫాను వల్ల నష్టపడిన రైతులకు భూములు మరమ్మత్తులు చేసికొనుటకు ఎటువంటి సహాయం చేయనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకుగాను.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

తుఫానువల్ల నష్టపడిన పొగాకు బ్యారెన్సును పునర్నిర్మాణం చేసికొనుటకు ఎటువంటి ఆర్థిక సహాయం యింతవరకు చేయనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకు గాను.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri K. Muniswamy.—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

For not allowing Harijans to enter into the lands assigned to them by granting stays at Vuggnudi, Polireddipalem of Sullurpet Taluk Nellore District.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

For not appointing Harijans as collectors in sufficient number.

To reduce the allotment of Rs. 3,35,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not giving loans for Harijans for improvement of the Banjar lands assigned to them at Sathyavedu Chittoor Dt., and Sullurpet Nellore District.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for not declaring the Sathyavedu Taluk of Chittoor District and Sullurpet Taluk of Nellore district as famine areas and stop collections.

Mr Speaker :—Cut motions moved.

Sri V. Rama Rao :—Sir, I beg to move ;

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

వరంగల్లు జిల్లా వరుసాల తాలూకాలో గ్రామాధికారులు లంచములు తీసికొని బంజరు భూముల పంపకములో చాలా అవకతవకలు చేస్తున్నారు.

దీనిపై రెవిన్యూ అధికారులు కూడా వారినే సమర్థించుచున్నారు కొన్ని గ్రామములలో స్వయం గ్రామాధికారులు బంజరు భూములు పట్టాను చేసు కొని అమ్ముకున్న ఉదంతములు చాల కలవు కావున దానికి సిరసనగా కోత కోరడమైనది.

Mr. Speaker :—Cut motion moved :

Sri C. V. K. Rao :—Sir, I beg to move·

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Governmet for its inefficient revenue administration

To reduce the allotment of Rs. 3,3621,,000 for Land Revenue by Rs 100

For criticising the Government for not compensating Kakinada fishermen of Dummulupeta whose beglongings like nets and other impliments were lost in fire accident.

Te reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for its failure and half hearted measure in assigning land, to the landless poor.

To reduce the allotment of Rs, 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 10)

To criticise the Goveinment for its failure in implementing land reforms and per injustices to the poor tenants by colluding with the rich landlards.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for exploiting the poor and middle seasantry.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,00) for Land Revenue by Rs. 10ᴜ

To criticise the Government for it taxation system making the rich richer and poor poorer

To reduce the allotment of Rs. 3,36 21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for putting the sea shore lands of Kakinada Taluk in the hands of exploiting rich people.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

To criticise the Govern nent for its revenue authorities trading on the ignorance of the poor peasontry

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

To criticise the Government for squandering public money by payment of compensation to rich Zamindars.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for continuing the Revenue Board which outlived its purpose and has become a burdensome bureaucratmg machinery

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for its amending in revenue system in Telangana Districts under the cover of affected situation.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,300 for Land Revenue by Rs. 100

For the failure of the Government in keeping the village officers as serfs of the Government.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revnue by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in giving adequate help to the recent cyclone affected poeple of Andhra Pradesh.

To reduee the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

To criticise the District authorities of East Godavari for their dereliction of duty in not providing cheap and good rice to the poor people of Kakinada.

To reduce the allotment of Rs. 3,3621,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for encouraging rivalries in the N. G Os. in the State.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue uy Rs. 100

To criticise the Government for not assigning forest banjar lands to Girijans and leaving them in the clutches of exploitees.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

To criticise the Government for its negligence and indifference to the demands of the poor for house sites.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in evolving social security measures and unemployment relief to the village poor.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government in not providing social security to retired army and Navy men in Kakinada area.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for its neglect of the backward areas in East Godavari District

So reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

To criticise the Government for its failure in not collecting taxes properly due.

Mr Speaker:—Cut motions moved:

Sri G Sivaiah :—Sir, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

As the Government did not carry the land reforms effectively in the State.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

As the Government did not postpone the collections of land Revenue and loans in Chittoor District due to famine and drought conditions.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

As the Government did not take effective steps to distribute Banjar lands to the landless poor in Chittoor District in general and Puttur taluq in special.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs 100

As the Government did not appoint necessary staff for the servey of lands and to split up joint pattas in the State.

To reduce the allotment of Rs 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

As the Government did not provide sufficient staff in Taluq. Office Puttor (Chittoor District)

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

As the Government did not provide sufficient funds to complete the extention building constructions at Taluq Office, Puttur (Chittoor District) and also for not electrifying the Taluq Buildings.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

As the Government did not extend time limit to prepare petitions before the settlement offices, to get pattas for the lands that were included in poramboke lands in the State.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

As the Government, is not considering to make Karvetinagaram in Puttur Taluq Chittoor District as sub-taluk.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri C. V R. Rao :—Sir, I beg to move :

To reduce he allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in not developing the backward areas of East Godavari District with irrigation, communications electricity and better living conditions.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for its neglect of famine stricken Rayalaseema, Visakhapatham areas and other places in the State.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for encouraging black-marketing in food grains due to its partialityt◌wards rich landlords.

To reduce the allotment of Rs. 3,36,21,000 for Land Revenue by Rs. 100

To criticise the Government for its failure to improve the conditions of low paid staff of Revenue Department

Mr. Speaker :— Cut motions moved.

శ్రీ జి ఱుచ్చి అప్పారావు (జామి).—అధ్యక్షా, ఈ రెవిన్యూ డిమాండ్ బడ్జెట్‌లో ఒక అంతర్భాగం. సంవత్సరానికి ఒకసారి యీ కాకుల లెక్కలతోటి, అంకెల గారడీతోటి యీ బడ్జెట్ మనకు ప్రత్యక్షం అవుతుంది. మనం పరిపాలన క్రమంలో చాలా రిఫారమ్స్ కావాలి అంటున్నాము. ఈ బడ్జెట్ ప్రపరేషన్‌లో ఒక నూతన పంథాను ప్రభుత్వం అవలంబించటం చాలా సముచితమైన పని. అంకెలు సంఖ్యలు చూస్తే కార్ట్‌లోడ్ ఉంటుంది. కాగితాలు పుస్తకాలు చూస్తే లారీ లోడ్ ఉంటుంది. ఆస్తులు అప్పులు చూస్తే ఒక వేగెన్ లోడ్ ఉంటుంది. ప్రజలకు దక్కే ఫలితం హెడ్‌లోడ్ ఉన్నది. అదికూడ అప్పు మాత్రమే మిగులుతున్నది. ఆ విధంగా మన బడ్జెట్ తయారవుతున్నది. అందులో ఒక అంతర్భాగము యీ రెవిన్యూ వ్యవహారము. సీజనల్ కండిషన్స్ అని మొట్టమొదట మనకు చెప్పారు. ఈ సీజనల్ కండిషన్స్ గురించి చాలా చక్కని ప్రకటనమాత్రం ఉన్నది. ఇది చదువుకోటానికి, చూడటానికి చాలా ఇంపుగా అందంగా కనపడుతున్నది. A total amount of Rs. 17.05 crores was released during the financial year 1968–69 for undertaking the drought relief programme, Subsequent to April 1969 a further sum of Rs, 3 10 crores has been released bringing the total releases from April 1968 to to-date to Rs. 20.15 crores. ఇది చాలా పెద్ద అట్టహాసంగా కనపడుతున్నది. మా జిల్లాతో గతసంవత్సరం పండిన పంటలు ఏ రకంగా ఉన్నవో యీ ప్రకటన కూడ ఆ విధంగా ఉన్నది. గత సంవత్సరం మాకు చేను చూస్తే జానెడు, వెన్ను చూస్తే మూరెడు, దూస్తే దోసెడు, ఊదితే ఏమీలేదు. ఈ రెవిన్యూ డిమాండ్‌లో యీ చెప్పిన 20 కోట్ల రూ. ఆ రకంగా ఉన్నదేమో నని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ 20 కోట్ల రూపాయలు—యీ డిస్ట్రిబ్యూట్ తక్కావి లోన్స్ గురించే—ఱామపీడిత రైతులకు ఆహార సరఫరాకోసము, పశుగ్రాసము కోసము. మంచినీటి సౌకర్యాలకోసము, ఇవి ఏర్పాటుచేశామని ప్రభుత్వం చేసిన ప్రకటనమాత్రం బాగా ఉన్నది, కాని వాస్తవంగా జరిగినది ఏమిటంటే—

డ్రిస్ట్రెస్డ్ తక్కావి లోన్స్, లోకల్‌గా తహశీల్‌దార్స్ రెవిన్యూ బకాయిల క్రింద జమ కట్టుకొన్నారు. ఇది ప్రభుత్వదృష్టికి లోగడ తీసుకువచ్చాము. ప్రభుత్వం గతసారి దానికి సంబంధించిన జిల్లా కలెక్టర్‌కు పంపించింది. దానిని ఎంక్వయిరీ చేశారు. మా విశాఖ జిల్లాలో జరిగిన వ్యవహారము—జిల్లా కలెక్టర్ రావటము ఇది ఎంక్వయిరీలో రుజువు అయిన తర్వాత తహశీల్‌దార్‌కు మేక్‌హాండ్ ఇచ్చి వెళ్ళటం జరిగింది. ఇది బూటకమని చెబితే సంకోచం లేదు, సందేహం లేదు. రెవిన్యూ లోన్స్ చాలా ఎక్కువ సంఖ్యలో ఇస్తున్నాము అని చెబుతున్నారు. ఈ రెవిన్యూ లోన్స్, ట్రాక్టర్స్ కోసం, బుల్‌డోజర్స్ కోసం, ఫర్టిలైజర్స్‌కోసం ఆయిల్ ఇంజన్స్‌కోసం ఎలక్ట్రిక్ పంప్‌సెట్స్ కోసం ఇస్తున్నారు. ఈ వ్యవహారం ఎట్లా ఉన్నదంటే కాశీలో గోదానం చేసినట్లు కనబడుతున్నది. కాశీవెళ్ళి గోదానం చేస్తారు. 15 రు.లు పెట్టి అవు కొంటారు. అది గోదానము. ఈ దానముచేసిన ఫలితము ఒకరికి దక్కుతుంది. ఆ చచ్చిన కళేబరాన్ని ఈడ్చుకు పోయేభాధ ఇంకొకరికి దక్కుతుంది. ఈ రెవిన్యూలోన్స్‌కు— ట్రాక్టర్స్, బుల్‌డోజర్స్, ఫర్టిలైజర్స్, ఆయిల్ ఇంజన్స్, పంపుసెట్స్— పీటన్నింటిమీద వచ్చినటువంటి కమీషన్‌లు, లాభాలు, ఎలక్షన్ చందాలు ఒకరికి దక్కుతున్నవి. లోన్స్ తిరిగి ఇవ్వలేక, వడ్డీమీద వడ్డీలు జమ కట్టకోలేక ఆస్తులు జప్తులు, వారంట్లు, అరెస్టులు—ఇవన్నీ రైతులకు దక్కుతున్నవి. ఈ రకమైన ఉపకారం రైతులకు జరిగింది. జిల్లా ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ గురించి ఒక విషయం మనవిచేస్తాను, ఎవరైనా ఒక గుమాస్తా తప్పుచేస్తే — గవర్నమెంట్ ఆతని కంటిలో నలుసును పరి — తక్షణమే తీసివేస్తుంది. ఐ. ఎ. ఎస్. తోక తగిలించుకొని, డిగ్రీ ఎరువు తెచ్చుకొన్నంతమాత్రమున — వారు గుమ్మడికాయంత తప్పు చేసినప్పటికీ, తుమిస్తారు ; రక్షిస్తారు ; అపరిస్తారు. ఇది చాలా అన్యాయమని మనవిచేస్తున్నాను. విశాఖ జిల్లాలో గజపతినగరం తాలుకా ఒకటి ఏర్పాటు చేశామని చెప్పారు. ఈ సందర్భంలో మంత్రిగారిని అభినందించాలి, గజపతినగరం తాలుకాను త్రిశంకుస్వర్గం చేయవద్దని మనవిచేస్తున్నాను. ఇదివరకు ఒక విషయంలో అట్లా జరిగింది. గోదావరి జిల్లానుండి భద్రాచలం, నూగూరు తాలుకాలను విడదీసి ఖమ్మం జిల్లాలో కలిపారు. ఈ రెండు తాలూకాలు ఇంతవరకు త్రిశంకుస్వర్గంలో ఉన్నవి, వారికి ఉద్యోగం కావాలంటే — ముల్కీ సర్టిఫికేట్ కావాలంటారు, సర్టిఫికేట్ ఇమ్మని అడిగితే మీది గోదావరి జిల్లా సాంప్రదాయంకనుక, అది వర్తించదు అంటున్నారు. ఈ విధమైన త్రిశంకు స్వర్గం మాత్రం చేయవద్దని మనవిచేస్తున్నాను.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—సోమవారం ఉదయం 8-30 గంటల వరకు సభనువాయిదా వేయడమైనది.

The House then adjourned till Half Past—Eight of the clock on Monday, the 8th September, 1969.

అనుబంధం

1969-70 సంవత్సరానికి రెవిన్యూ డిమాండ్లపై వివరణ

రెవిన్యూ మంత్రి (శ్రీ వి. తిమ్మారెడ్డి)

ఋతు పరిస్థితులు :

1968-69 వ్యవసాయ సంవత్సరంలో రాష్ట్రంలోని 20 జిల్లాలలోను మున్నెన్నడూ లేనంత తీవ్ర అనావృష్టి పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఋతు పరిస్థితులు క్లిష్టంగా మారుతున్న కారణంచేత రాష్ట్రమందలి అన్ని జిల్లాలలోను అనావృష్టి మూలంగా ఏర్పడిన యిక్కట్లను తొలగించే నిమిత్తం సమగ్రమైన ఒక సహాయ కార్యక్రమాన్ని ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది. ఇక్కట్లకు గురైన ప్రాంతాలలో నిరుద్యోగులకు పని కల్పించడంకోసం సహాయక పనులు ప్రారంభించడం ; మంచి నీటి సదుపాయాలు కల్పించడం ; ఆహారం, పశుగ్రాసం, విత్తనాలు, సరఫరా చేసేటందుకు చర్యలు తీసుకోవడం ; పనానాధారంకోసమూ విత్తనాలు, పశు గ్రాసం కొనుగోలుకోసమూ ఆపద తక్కావి ఋణాలు మంజూరు చేయడం, సేద్యపు శాపులను లోతుచేయడం—అన్నవి స్థూలంగా ఈ కార్యక్రమంలో చేరివుంటాయి. ఈ అనావృష్టి పరిస్థితులలో సహాయ కార్యక్రమాన్ని అమలుపరచడంకోసం 1968-69 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ. 17.05 కోట్ల మొత్తం విడుదల చేయబడింది. 1969 ఏప్రిల్ తరువాత మరో రూ. 8.10 కోట్ల మొత్తం విడుదల చేయబడింది. దీనితో 1968 ఏప్రిల్ నుండి నేటివరకు విడుదలచేసిన మొత్తం రూ. 20.15 కోట్లు అయింది. 15-7-1969 వరకు రూ. 17.71 కోట్లు ఖర్చయినట్లు తెలియజేయ బడింది. మిగిలిన మొత్తంలో కొంత భాగం మంచి నీటి సరఫరా పథకాలను లేక స్థానిక ఉపాధికల్పన పనులను అమలు జరిపే నిమిత్తం పంచాయితీ సంస్థలకు బదిలీ చేయబడింది.

ఈ సంవత్సరం వర్షాలు ఆలస్యంగా ప్రారంభమైనప్పటికీ పరిస్థితి క్రిందటి సంవత్సరంకంటె మెరుగేనని చెప్పవచ్చు. అయినప్పటికీ అనావృష్టి పరిస్థితులు యింకా తొలగిపోని ప్రాంతాలలో సహాయక చర్యలను 1969 సెప్టెంబరు 30 వ తేదీవరకు కొనసాగించడానికి ప్రభుత్వం అధికారమిచ్చింది.

గత సంవత్సరపు తీవ్ర అనావృష్టిదృష్ట్యా ప్రభుత్వం భూమిశిస్తు మాఫీలను ఉదారంగా మంజూరు చేసింది. మాగాణి, మెట్ట—రెండు రకాల భూమి విషయంలోను పంట దిగుబడి నాలుగణాలవంతు అంతకు తక్కువగా వున్నప్పుడు పూర్తి మాఫీ మంజూరు చేయబడింది. పంట దిగుబడి నాలుగణాలవంతుకు మించి ఆరణావంతుకు మించకుండా వున్నపుడు సగం మాఫీ మంజూరు చేయబడింది. పూర్తిగాగాని పాక్షికంగా మాఫీకి అర్హమైన భూములపై భూమిశిస్తు, పన్నులు వగైరాల బకాయిల వసూలును వాయిదా వేయాలని ఉత్తరువు చేయబడింది. మరొక సదుపాయంగా అనావృష్టికి గురైన గ్రామాల్లో మాఫీకి అర్హంకాని భూముల విషయంలో బకాయిల వసూలు 50 శాతం వరకే పరిమితం చేయ బడింది. మిగతా 50 శాతం తరువాత ఫసలీలో వసూలు చేయబడుతుంది.

1968 అక్టోబరులో శ్రీకాకుళం జిల్లాలలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో తుఫాను వచ్చి ఆస్తులకు ముఖ్యంగా కొబ్బరి తోటలకు తీరనినష్టం కలిగించింది. ఆ ప్రాంతాలలో ప్రజల పునరావాసం నిమిత్తం రూ. 2.20 కోట్ల ఖర్చుతో ప్రభుత్వం సహాయక చర్యలు మంజూరు చేసింది.

1969 మేలో తీవ్రమైన తుఫాను, మున్నెన్నడూ సంభవించని వరదలు రావడంతో గుంటూరు, కృష్ణ, పశ్చిమ గోదావరి, ఖమ్మం జిల్లాలలోని పెక్కు ప్రాంతాలు తీవ్రంగానికి గురయ్యాయి. ఇందుమూలంగా ఎందరో అసువులు కోల్పోయారు. పశు నష్టం సంభవించింది. ఆస్తికికూడా అపారమైన నష్టం వాటిల్లింది. ప్రభుత్వం సమగ్రమైన ఒక సహాయక కార్యక్రమాన్ని మంజూరుచేసింది ఇళ్ళు కోల్పోయిన లేక దెబ్బతిన్న వారికి, పశువులను పోగొట్టుకొన్నవారికి, మగ్గాలు కోల్పోయిన నేత పనివారికి, కెప్పలు తదితర పరికరాలు కోల్పోయిన బెస్తలకు సహాయంకూడా మంజూరు చేయబడింది. పల్లపు ప్రాంతాలలో నివసించే వారికోసం గృహాలు నిర్మించేందుకు భూములను సేకరించే నిమిత్తం రూ 10 లక్షల మొత్తం కూడా మంజూరు చేయబడింది. ప్రస్తుతం ఈ ప్రాంతాలలో నివసించే వారిని పీటిలోకి తరలించడానికి వీలవుతుంది. రైతులకు ఋణాలు కూడా ఉదారంగా మంజూరు చేయబడ్డాయి, వరదలవల్ల దెబ్బతిన్న సేద్యపు నీటి నిర్మాణాలకు, రోడ్లకు, ప్రభుత్వ భవనాలకు మరమ్మత్తులు చేయడం కోసం నిధులు లభ్యం చేయబడ్డాయి. యీ సహాయక చర్యల మొత్తం వ్యయం రూ. 15 60 కోట్లు ఉంటుందని అంచనా వేయబడింది. ఇందులో రూ. 18 25 కోట్లు ఇదివరకే విడుదల చేయడం జరిగింది.

రాష్ట్రి మందలి డెల్టా జిల్లాలలో వరదల మూలంగా రెండో పంటకు నివారితమైన నష్టం కలిగింది. అందుచేత వరదలకు గురైన గ్రామాలలోని భూములన్నింటిపైన చెల్లించవలసిన రెండో పంట భూమి శిస్తుకు ప్రభుత్వం పూర్తి మాఫీ యిచ్చింది. భూమి శిస్తు బకాయిలు, ఋణాలు మొదలగు వాటి వసూళ్ళను కూడా వాయిదా వేయాల్సిందిగా ఉత్తరువు చేయడం జరిగింది.

జిల్లా పరిపాలన :

నాకు పూర్వం ఉన్న రెవిన్యూ మంత్రిగారు క్రిందటి సంవత్సరం రెవిన్యూ డిమాండును ప్రతిపాదిస్తూ, విశాఖపట్నం జిల్లా, గణపతినగరం అని వ్యవహరింప బడే క్రొత్త తాలూకాను ఏర్పాటు చేయనున్న ప్రభుత్వ నిర్ణయాన్ని గురించి ప్రస్తావించారు, ఇందుకు అవసరమైన లాంఛనాలు పూర్తయినాయి. ప్రస్తుతం విశాఖపట్నం జిల్లాలోని విజయనగరం తాలూకాలోను, శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని సాలూరు, బొబ్బలి తాలూకాలోలను పున్న కొన్ని భాగాలను కలిపి ఈ క్రొత్త తాలూకా ఏర్పాటు చేయబడుతోంది. ఇది 1969 అక్టోబరు నాటికల్లా ఏర్పడగలదని ఆశించబడుతుంది.

ఒంగోలు కేంద్రంగా ఒక జిల్లాను ఏర్పాటుచేయాలన్న ప్రతిపాదననుకూడా ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తున్నది. ప్రస్తుతం వున్న గుంటూరు, నెల్లూరు, కర్నూలు జిల్లాలలో గల భాగాలను కలిపి యీ జిల్లా ఏర్పాటు చేయబడుతుంది. ఈ ప్రతిపాదన విషయంలో ఆక్షేపణలను, సూచనలను పంపుకొనవలసిందిగా కోరుతూ త్వరలోనే ప్రాథమిక ప్రకటనను జారీ చేయాలని సంకల్పించబడింది. ఈ పునర్వ్యవస్థీకరణ మూలంగా ఇప్పుడున్న జిల్లాలకు కొంత భారం తొలగిపోగలదని, నాగార్జునసాగరు ఆయకట్టు అభివృద్ధికి సంబంధించిన విషయాలపట్ల మరింత శ్రద్ధ వహించడానికి వీలవుతుందని ఆశించబడుతున్నది.

గ్రామోద్యోగులు :

లోగడ, రాష్ట్రమందలి ఆంధ్రప్రాంతంలో గ్రామోద్యోగుల నియామకాలు మద్రాసు వంశాగత గ్రామోద్యోగాల చట్టంలోను, సంబంధించిన యితర శాసనాలలోను పొందుపరచిన వంశాగత ఉత్తరాధికార సూత్రాల ననుసరించి క్రమబద్ధం చేయబడేవి. ఈ సూత్రాలు రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనవని సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయించినందువల్ల, ఈ పదవులకు జరిగే నియామకాలను ఇకముందు ఏ విధంగా క్రమబద్ధం చేయాలనే విషయాన్నిగురించి ప్రభుత్వం శ్రద్ధగా పరిశీలించింది. గ్రామోద్యోగుల సంఘాల ప్రతినిధులతో సుదీర్ఘమైన చర్చలు జరిపిన అనంతరం, ప్రభుత్వం, రాజ్యాంగ చట్టంలోని 309 వ పరిచ్ఛేదమునకు గల మినహాయింపు నిబంధనక్రింద గ్రామోద్యోగుల సేవా నిబంధనలను క్రమబద్ధం చేసే నియమావళిని రూపొందించింది. ఈ నియమావళిని జారీ చేయడానికి వీలు కల్పించే ఉద్దేశంతోను, శాసనమండలి ఉభయసభలు సమావేశంలో లేనందువలనను, వంశాగత గ్రామోద్యోగుల చట్టాన్ని రద్దుపరుస్తూ 1969 లోని 1 వ ఆర్డినెన్సు 1969 మే 22 వ తేదీన చేయబడింది. దీని తరువాత, 1969 ఆంధ్రపరిదేశ (ఆంధ్రప్రాంతం) గ్రామోద్యోగుల సేవా నియమావళిని జారీ చేయడం జరిగింది.

మధ్యస్థ స్వామ్యాల రద్దు.

(ఎ) ఆంధ్రప్రాంతంలోని ఎస్టేట్లు :—ఎస్టేట్లను రద్దుపరచటానికి సంబంధించి యిదివరకే అమలునందున్న శాసనాన్ని పురస్కరించుకొని, రాష్ట్రమందలి ఆంధ్రప్రాంతంలో వున్న 11,168 ఎస్టేట్లలోను 1969 ఆగస్టు ఆఖరునాటికి 11,075 ఎస్టేట్లు స్వాధీనము చేసుకోబడ్డాయి. ఇంకా 93 ఎస్టేట్లను స్వాధీనం చేసుకోవలసి వున్నది. న్యాయస్థానాలు స్టే ఉత్తరువులు యిచ్చినందువల్లనో, సముచితమైన అధికారవర్గాలు ఎస్టేట్ల స్వామ్యం గురించి నిర్ణయించవలసివున్నందువల్లనో మిగతా 93 ఎస్టేట్ల విషయంలో ప్రకటనలు జారీ చేసేవని నిలిచిపోయింది. 1969 మార్చి

31 వ తేదీవరకు చెల్లించిన నష్టపరిహారం, తాత్కాలిక చెల్లింపుల మొత్తం ఈ క్రింద తెలుపబడింది :

అగ్రిమ (అడ్వాన్సు) నష్టపరిహారం	రూ. 4,15,99,881
అంతిమ నష్టపరిహారం	రూ. 5,67,13,107
మొత్తం	రూ. 9,83,10,049
వెరశి తాత్కాలిక చెల్లింపులు	రూ 2,92,57,255

(బి) తెలంగాణా ప్రాంతంలో జాగీర్లు, ఇనాములు :—1358 ఫసలీ, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ (తెలంగాణా ప్రాంతపు) (జాగీర్ల రద్దు) రెగ్యులేషను క్రింద రాష్ట్రంలోని తెలంగాణా ప్రాంతంలో 975 జాగీర్లు స్వాధీనం చేసుకోబడ్డాయి. 884 జాగీర్ల విషయంలో, అధి నిర్ణయాలు (అవార్డులు) ఇవ్వబడ్డాయి. కాగా 64 జాగీర్ల విషయంలో సంబంధించిన జాగీర్దార్లు అవసరమైన సమాచారాన్ని, 8 కార్డులను దాఖలు చేయనందువల్ల ఆ కేసులు ముగింపు చేయబడ్డాయి. మిగతా 28 జాగీర్ల విషయంతో తాత్కాలిక ఆది నిర్ణయాలు జరిగాయి. తుది అధి నిర్ణయాలు చేయడానికి చర్య తీసుకోబడుతున్నది.

వితంతువులు, మైనర్లు, అశక్తులు, 1960 ఏప్రిల్ 1 వ తేదీనాటికి అరవై యేళ్ళకు పైబడిన వయస్సు గలవారికి సంబంధించి, ఇప్పటివరకు 258 కేసులలో 1359 ఫసలీ, ఆంధ్రప్రదేశ్ (తెలంగాణా ప్రాంతపు) జాగీర్ల (మదింపు) రెగ్యులేషను 10-ఏ విభాగంక్రింద మదింపు గ్రాంట్లు మంజూరు చేయబడ్డాయి.

మాజీ జాగీర్దార్లకు చెల్లించదగిన మొత్తం మదింపు పైకము విలువ రూ. 1,248 63 లక్షలు. అందులో యిప్పటివరకు రూ. 1,085.22 లక్షల మొత్తం చెల్లించబడింది.

1967, ఆంధ్రప్రదేశ్ (తెలంగాణా ప్రాంతపు) ఇనాముల రద్దు చట్టం క్రింద రాష్ట్రమందలి తెలంగాణా ప్రాంతంలోని ఇనాములను రద్దుపరచడానికి సంబంధించిన విషయాలను చూడటంకోసం ప్రభుత్వము ప్రత్యేక సిబ్బందిని మంజూరు చేసింది.

తెలంగాణాలో మధ్యస్థ స్వామ్యాలను రద్దుపరచినందువల్ల, ప్రభుత్వం 1-11-1968 నుంచి నాజిం అతియాత్ కోర్టును రద్దు చేసింది. ఈ కోర్టులో మిగిలి పోయివున్న పనిని జిల్లా కలెక్టర్లు, రెవిన్యూబోర్డువారు చూస్తారు.

(సి) ముత్తాదాలీ, మాలీగుజారీ స్వామ్యాలు :—రాష్ట్రమంగలి మెద్యూలు ప్రాంతాలలో యింకా రెండు మధ్యస్థ స్వామ్యాలు వున్నాయి ముత్తాదారీ

విధానం విశాఖపట్నం, తూర్పుగోదావరి జిల్లాలలోని కొన్ని భాగాలలో అమలు నందున్నది. మ ల్‌గుజారీ స్వామ్యం ఖమ్మం జిల్లా భద్రాచలం డివిజనులో అమలునందున్నది. ఆదివాసీ సలహామండలిని సంప్రదించినతరువాత, ఈ స్వామ్యా లను రద్దుపరచడానికి రెగ్యులేషన్లు రూపొందించబడ్డాయి. రాష్ట్రపతి ఆమోదం పొందడంకోసం వాటిని భారత ప్రభుత్వానికి పంపించడం జరిగింది. ఈ సంవత్సరం ఆఖరులో ప్రభుత్వం యీ స్వామ్యాలను రద్దుపరచేందుకు చర్యలు తీసుకునే స్థితిలో వుండగలదని ఆశింపబడుతున్నది. ఈ చర్యలను అమలుపరచడంతో, ఈ ప్రాంతంలోని పెక్కుమంది రైతులు, కౌలుదార్లు ప్రభుత్వంతో ప్రత్యక్ష సంబంధం ఏర్పరచుకోగలుగుతారు.

భూసంస్కరణలు :

ఆంధ్రప్రదేశ ప్రాంతీయ సంఘం సిఫార్సులననుసరించి, 1950, ఆంధ్రప్రదేశ (తెలంగాణా ప్రాంతం) కౌలుదారీ, వ్యవసాయభూముల చట్టం 47 వ, విభాగాన్ని రద్దుచేసేందుకుగాను శాసన నిర్మాణం చేపట్టబడింది. రాష్ట్రంలోని తెలంగాణా ప్రాంతమందలి వ్యవసాయ భూములను శాశ్వతంగా అన్యాక్రాంతం చేయడానికి ముందుగాని ఇతర విధంగా బదిలీ చెయ్యడానికి ముందుగాని తహసీల్దారువద్ద మంజూరు పొందవలసి ఉంటుందని ఆ విభాగం నిబంధిస్తున్నది. కమతాల గరిష్ఠ పరిమితి చట్టంలో నిర్ణయించబడిన పరిమితులకు లోబడి, తెలంగాణా ప్రాంతంలోని భూములను స్వేచ్ఛగా బదిలీ చేసుకోవడంలో ఉన్న అవరోధాలు ఈ క్రొత్త శాసనంద్వారా తొలగించబడినాయి. ఈ శాసనం ప్రవేశపెట్టినపుడే లోగడ చేసిన బదిలీల చెల్లుబడికోసం దరఖాస్తులు సమర్పించే కాలపరిమితిని 31-3-1970 తేదీవరకు పొడిగించడం జరిగింది.

తెలంగాణాప్రాంతంలోని రక్షిత కౌల్దార్లు తమఆధీనంలోవున్న భూములలో తమకు గల హక్కులను సహకార సంఘాలు, ఆర్థిక సహాయం చేసే తదితర సంస్థలకు తనఖా పెట్టడానికిగాను వారికి అనుమతి నిచ్చే నిమిత్తంకూడా 1950, ఆంధ్రప్రదేశ, (తెలంగాణా ప్రాంతం) కౌలుదారీ, వ్యవసాయ భూములచట్టాన్ని ఈ సంసత్సరంలో సవరించడం జరిగింది. వారు అటువంటి సంస్థనుండి పరపతి సౌకర్యాలు పొందడానికి దోహదం చేసే ఉద్దేశంతో పై విధంగా సవరించడం జరిగింది.

రక్షిత కౌల్దార్ల అధీనంలో వున్న భూముల యాజమాన్యపు హక్కు కొన్ని షరతులకు లోబడి వారికి దానంతట అదే సంక్రమించాలనే నిబంధన 1950, ఆంధ్ర ప్రదేశ (తెలంగాణా ప్రాంతం) కౌల్దారీ, వ్యవసాయ భూముల చట్టం 38 (ఇ)

విభాగంలో ఉన్నది, ఈ విభాగం 1968 ఆగస్టు 15 వ తేదినుండి అమలులోనికి వచ్చునట్లుగా (ఈ విభాగపు నిబంధనలు ఇదివరకే అమలునందున్న ఖమ్మంజిల్లా, వరంగల్లుజిల్లాలోని ములుగు తాలూకా మినహా) తెలంగాణా ప్రాంతమంతటికి విస్తరింపజేయబడింది. అయితే ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు ఈ విభాగాన్ని కొట్టి వేసింది, హైకోర్టు తీర్పుదృష్ట్యా తీసుకోవలసిన తదనంతర చర్యను గురించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తున్నది.

కొన్ని పరతులకు లోబడి పిక్మిదారులకు పట్టాదారీ హక్కులు సంక్రమింప జేయాలనే నిబంధన ఆంధ్రప్రదేశ్ (తెలంగాణా ప్రాంతం) భూమి శిస్తు చట్టంలో ఉన్నది. పెక్కు సందర్భాలలో పిక్మిదారులు తమ హక్కులను ఇతరులకు బదిలీ చేసినందున ఆ విధంగా బదిలీచేసిన పిక్మిదారులకు పట్టాదారీ హక్కులు సంక్ర మింపజేయడానికి వీలుగా చట్టం ఈ సంవత్సరంలో సవరించబడింది. పట్టాదారీ హక్కుల సంక్రమణాకై దరఖాస్తులు పెట్టుకునే కాల పరిమితికూడా పొడిగించ బడింది.

1950, ఆంధ్రప్రదేశ్ (తెలంగాణా ప్రాంతం) కౌలుదారీ, వ్యవసాయ భూముల చట్టంస్థానే రాష్ట్రమంతటికీ వర్తించేవిధంగా ఒకేవిధమైన కౌలుదారీ శాసనం చేయాలనే ప్రతిపాదనను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతీయసంఘం చేసిన సిఫార్సు లను పురస్కరించుకొని ఉపసంహరించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇటీవలనిర్ణయించింది. ఆంధ్ర ప్రాంతానికి వర్తించే 1956, ఆంధ్ర కౌలుదారీ చట్టాన్ని తగురీతిగా సవరించే విషయాన్ని ప్రభుత్వం ఇప్పుడు శ్రద్ధగా పరిశీలిస్తున్నది.

భూమి కేటాయింపు :

ప్రభుత్వ బంజరు భూములను కేటాయించే ప్రత్యేక కార్యక్రమం 1967 ఆగస్టులో ప్రారంభించబడింది. ఇందునిమిత్తం నియమించబడిన ప్రత్యేక సిబ్బంది 1968 ఏప్రిలు ఆఖరుపరకు కొనసాగించబడింది, అటుపిమ్మట ఈ పనిని మామూలు రెవిన్యూ సిబ్బంది చూస్తున్నది. 15-8-1967 నుండి 31-5-1969 వరకు గల కాలంలో 3,43,059 దరఖాస్తులు పరిష్కరించబడ్డాయి. 4 లక్షల ఎకరాలకు పైగా భూమి కేటాయించబడింది. 1969 మే ఆఖరుకు 89,795 దరఖాస్తులు పెండింగులో ఉన్నాయి. వాటిని వీలైనంత త్వరలో పరిష్కరించేందుకు చర్య తీసుకోబడుతున్నది.

లోగడ అమలునందున్న విధానాన్ని పురస్కరించుకొని, కృష్ణా బ్యారేజి వంటి కొన్ని ప్రాజెక్టుల క్రిందగల భూములను బహిరంగ వేలంద్వారా పరిష్క రించవలసి ఉండేది. ప్రభుత్వం యీ విధానాన్ని పునఃపరిశీలించింది. ప్రాజెక్టు

క్రిందకు వచ్చే భూముల నన్నిటిని, ఎకరానికి రూ. 300 నుండి రూ. 500 వరకు మార్కెట్ విలువను చెల్లించిన మీదట భూములు లేని పేదవారికి, తదితర అర్హులైన వర్గాలవారికి కేటాయించాలని ప్రభుత్వం ఉత్తరువులు జారీచేసింది. ఈ మార్కెట్ విలువను 15 వార్షిక వాయిదాలలో చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

భూములు లేని పేదవారు ఒక్కొక్కరికి గరిష్ఠంగా 5 ఎకరాల మెట్టగాని 2½ ఎకరాల మాగాణి భూమిగాని కేటాయించవచ్చును. ఈ పరిమితిని రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో నివసించే షెడ్యూల్డు తెగలవారికి కేటాయించే సందర్భంలో 10 ఎకరాల మెట్ట 5 ఎకరాల మాగాణి భూమిగా నిర్ణయించాలని కూడా ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

సర్వే :

(ఎ) తెలంగాణా ప్రాంతం.—1923, సర్వే, సరిహద్దుల చట్టంక్రింద తెలంగాణా ప్రాంతంలో సర్వే పని చురుకుగా సాగుతున్నది మొత్తం (తెలంగాణాప్రాంతంలో అటవీప్రాంతాన్ని మినహాయించి) దాదాపు 91,346.71 చదరపు కిలోమీటర్ల ప్రాంతంలో సర్వే జరుపవలసి ఉండగా 1969, జూన్ ఆఖరునాటికి 31,377.44 చదరపు కిలోమీటర్ల ప్రాంతంలో సర్వే పనులు పూర్తి అయ్యాయి. 14,895.33 చదరపు కిలో మీటర్ల ప్రాంతానికి మ్యాపులుకూడ తయారుచేయబడ్డాయి.

(బి) జంటనగరాలు :—సవివరమైన పట్టణ సర్వే కార్యక్రమంక్రింద, హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు జంటనగరాల సర్వేపని చురుకుగా సాగుతున్నది. హైదరాబాదుకు ఒకటి, సికిందరాబాదుకు మరొకటి—రెండు సర్వే యూనిట్లు ఈ పనిని నిర్వహిస్తున్నాయి. (దాదాపు) 181.30 చదరపు కిలో మీటర్ల ప్రాంతం సర్వే జరుపవలసివుండగా 1969 జూన్ ఆఖరువరకు 164 చదరపు కిలో మీటర్ల ప్రాంతం సర్వే చేయబడింది. ఇంకా 17.89 చదరపు కిలో మీటర్ల ప్రాంతంలో మాత్రమే సర్వేపని జరుగవలసి ఉన్నది.

ఏజెన్సీ ప్రాంతం.

శ్రీకాకుళం జిల్లా, పార్వతీపురం ఏజెన్సీ ప్రాంతంలోను, ఖమ్మం జిల్లా, భద్రాచలం ప్రాంతంలోను కొంతకాలంగా పరిమితమైన స్థాయిలో సర్వే పనులు జరుగుతున్నాయి. 1969 జూలై ఆఖరు నాటికి 188.24 చదరపు కిలో మీటర్ల ప్రాంతంలో కొలతపని పూర్తి అయింది. ఆదివాసీ రైతుల అధీనంలో వున్న భూముల విషయంలో వారు త్వరలో పూర్తి అక్రమణ హక్కులను అనుభవించేటట్లు చేయడంకోసం రాష్ట్రంలో సర్వే జరుపని షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో

సర్వేపనిని పెద్దయెత్తున నిర్వహించాలని ప్రభుత్వం నిర్వహించింది. ఇందుకుగాను 4 సర్వే పార్టీల ఏర్పాటును మంజూరుచేస్తూ ఉత్తరువులు జారీ చేయబడ్డాయి. పని శీఘ్రగతిని జరిగేటట్లు చూడడానికి వీలుగా, క్రొత్తగా ఏర్పాటుచేసిన ఉద్యోగాలకు భర్తీ చేయడానికిగాను రాష్ట్రంలోని ఇతర ప్రాంతాలనుండి సిబ్బందిని పంపడం జరుగుతున్నది.

ఉమ్మడి పట్టాల విభజన :

ఉమ్మడి పట్టాల విభజన పథకం ఇప్పుడు మరింత వేగంగా సాగుతున్నది. మొత్తం ఉమ్మడి పట్టాలు 81 లక్షలు అని అంచనా వేయబడింది. వీటిలో 1969 జూన్ ఆఖరు నాటికి 4.82 లక్షల ఉమ్మడి పట్టాలు పరిపక్వంచబడ్డాయి. అంచనా వేయబడిన మొత్తం సబ్‌డివిజన్ల సంఖ్య 90 లక్షలు కాగా 1969, జూన్ ఆఖరు నాటికి 5.99 లక్షల సబ్ డివిజన్ల కొలతపని పూర్తయింది.

అభివృద్ధి విరాళం :

గోదావరి బ్యాచ్‌లో క్రింద, తగినంత మంది పట్టాదార్లు అభివృద్ధి విరాళాలు ముందుగా చెల్లించడానికి తమ ఆమోదాన్ని వ్యక్తం చేయడమే కాకుండా విరాళంలో మొదటి వాయిదా పైకం అవసరమైన శాతం మేరకు చెల్లించారని తెలియజేయడానికి నేను ఎంతో సంతోషిస్తున్నాను. ఆ విధంగా ప్రాజెక్టును ప్రారంభించడానికి సంబంధించిన షరతులు పాటించబడినట్లు విదితం కాగలదు. ముందుగా చెల్లించే అభివృద్ధి విరాళాన్ని విధించడానికి, వసూలు చేయడానికి సంబంధించి చట్టంలో నిర్ణయించిన కార్యవిధానం ఎంతో ఇబ్బందితోను కాలయాపనతోను కూడిఉన్నట్లు అనుభవంవల్ల తెలినందున, ఆ కార్యవిధానాన్ని సరళీకరించాలనే ఉద్దేశంతో, 1955, ఆంధ్ర ప్రదేశ అభివృద్ధి విరాళం అడ్వాన్సు అభివృద్ధి విరాళం విధింపుచట్టం సవరించబడింది.

జిల్లా గెజిటీర్లు :

కడపజిల్లా గెజిటీరు ఇదివరకే విడుదలైంది. అనంతపురం జిల్లా గెజిటీరు ముద్రణలో ఉన్నది. కర్నూలు, గుంటూరు, వరంగల్లు, కృష్ణా, కరీంనగరు జిల్లాల గెజిటీర్లకు కేంద్రప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది. ఈ గెజిటీర్లను ముద్రించి, విడుదల చేయడానికి చర్య తీసుకోబడుతున్నది. మహబూబ్‌నగరు, ఆదిలాబాదు, నిజామాబాదు, నల్గొండ, ఖమ్మం, మెదక్, విశాఖపట్నం జిల్లాల గెజిటీర్ల ముసాయిదాలు పరిశీలనా మోదాల నిమిత్తం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపబడ్డాయి.

APPENDIX

STATEMENT ON REVENUE DEMANDS FOR 1969-70 SEASONAL CONDITIONS

The Agricultural year 1968-69 was marked by a drought of unprecedented severity which affected all the 20 districts of the State. In view of the deteriorating seasonal conditions, the Government sanctioned a comprehensive drought relief programme with a view to mitigate the hardship caused by the drought in all the districts of the State. This consisted broadly of relief works to provide employment to unemployed persons in the areas of distress: provision of drinking water, measures to facilitate supply of food, fodder and seed and the grant of distress takkavi loans for subsistence as well as for purchase of seed and fodder and the deepening of irrigation wells. A total amount of Rs. 17 05 crores was released during the financial year 1968-69 for undertaking the drought relief programme. Subsequent to April, 1969 a further sum of Rs. 3 10 crores has been released bringing the total releases from April, 1968 up to date to Rs. 20.15 crores. The expenditure reported up to 15th July, 1969 was Rs. 17.71 crores, but a portion of the balance may be accounted for by transfer to Panchayati Raj Institutions fo execution of drinking water supply schemes or local employment works.

Inspite of the somewhat belated monsoon, this year seems to be generally very much better than last yesr. However, Government have authorised the continuance of drought relief measures up to 30th September, 1969 in those areas where drought conditions might still persist

In consequenee of the severe drought last year, Government sanctioned land revenue remissions on a liberal scale. In the case of both wet and dry lands, full remission was granted where the yield of crop was 4 annas and less and half remission where the yield of crop was above 4 annas but not above 6 annas. Thr collection of arrears of land revenue, cesses, etc., on lands eligible for remission whether wholly or in part was ordered to be postponed As a further concession collection of arrears in drought affected villages even on lands not eligible for remission was limited to 50 per cent leaving the balance of 50 per cent to be collected during tbe next fasli.

In October, 1968, parts of Srikakulam district were ravaged by a cyclone that caused much destruction to property, particularly to the coconut plantations in the area. Government sanctioned relief measures at a cost of Rs. 2.20 crores to help rehabilitate the persons in the affected areas.

In May, 1969, a severe cyclone and unprecedented floods devastated large areas in Guntur. Krishna, West Godavari and Khammam districts causing loss of life and livestock and trememdous destruction to property. The Government have sanctioned a comprehensive relief programme including gratuitious relief to those whose houses were destroyed or damaged, to the shepherds and cowherds who had lost their livestock. to weavers who had lost their looms and to the fishermen who had lost their catamarans and other equipment. A sum of Rs. 10 lakhs has also been sanctioned for acquiring lands for construction of colonies to which those now living in the low lying

areas could be shifted. Loans have also been sanctioned liberally to the farmers and funds provided for repairs to irrigation works, roads and public buildings damaged by the floods. The total cost of these relief measures in estimated at Rs. 15.60 crores of which Rs. 13.25 crores have already been released.

In view of the large scale damage sustained by the second crop in the delta districts of the State, as a result of the floods, Government sanctioned full remission of the second crop land revenue payable on all lands in the flood affected villages. Arrears of land revenue, loans etc, were also ordered to be postponed.

DISTRICT ADMINISTRATION

Last year when my predecessor moved the Revenue Demand he referred to the decision of Government to form a new taluk called Gajapathinagaram taluk in Visakhapatnam district. The Necessary formalities have since been completed and it is expected that this new taluk which will include portions carved out of the existing taluks of Vizianagaram in Visakhapatnam district and Salur and Bobbili in Srikakulam district will come into existence by October, 1969.

Government have also a proposal under considerat on for formation of a new district, with Ongole as headquarters, and consisting of portions carved out of the existing districts of Guntur, Nellore and Kurnool. A preliminary notification inviting objections and suggestions to the proposal is proposed to be issued shortly It is expected thar this reorganisation will give relief to the existing districts and also facilitate greater attention being paid to matters connected with the development of the Nagarjunasagar ayacut.

VILLAGE OFFICERS

In the past, appointments to Village Officers in the Andhra area of the State were regulated by the principles of hereditary succession laid down by the Madras Hereditary Village Officers Act and other related enactments Following the judgment of the Supreme Court that these principles were *ultra vires* the Constitution, Government had given considerable thought to the manner in which appointments to these posts should be regulated in future. After lengthy discussions with the representatives of the Village Officers' Associations the Government formulated rules regulating the service conditions of the Village Officers' under the proviso to Article 309 of of the Constitution. With a view to enabling the issue of these Rules and as both the Houses of Legislatures were not in Session Ordinance I of 1969 repealing the Hereditary Village Officers Act was promulgated on the 22nd May, 1969. This was followed by the issue of the Andhra Pradesh (Andhra Area) Village Officers Service Rules, 1969.

ABOLITION OF INTERMEDIARIES

(*a*) *Estates in Andhra Area* :—In pursuance of the legislation already in force for the abolition of the estates, out of the 11,168 in the Andhra area of the State 11,075 estates had been taken over by the end of August, 1969 leaving a balance of 93 estates yet to be taken over. The issue of notifications in respect of the remaining

93 has been held up on account of stay orders of the Courts or pending determination of their tenure by the appropriate authorities.

The tatal amount of compensation paid and interim payments made up to 31st March, 1969 are as follows :—

		Rs.
Advance compensation	.. .	4,15,96,941
Final compensation	.. .	5,67,13,107
	Total .	9,83,10,018
Gross interim paymen's	.. .	2,92,57,255

(*b*) *Jagirs and Inams in the Telangana area*:— Under the Andhra Pradesh (Telangana Area) (Abolition of Jagirs) Regulation, 1358 Fasli 975 jagirs were taken over in the Telangana area of the State. In respect of 884 jagirs final awards have been passed while 64 cases have been closed as the required information and records were not produced by the Jagirdars concerned. In respect of the remaining 27 jagirs provisional awards have been passed and action is being taken to pass the final awards.

In respect of widows, minors, disab'ed persons and persons whose age was more than 60 years on the 1st April, 1960 Commutation Grants have been issued in 253 cases, so far under under Section 10 (A) of the Andhra Pradesh (Telangana Area) Jagirs (Commutation) Regulation, 1359 Fasli.

The total incidence of Commutation payable to the ex-jagirdars is Rs. 1,248.63 lakhs, against which a sum of Rs. 1,035.22 lakhs has been paid so far.

The Government have sanctioned special staff for attending to the matters relating to the abolition of inams in the Telangana area of the State under the Andhra Pradesh Inams (Telangana Area) Abolition of Inams Act of 1967.

In view of the abolition of intermediary tenures in Telangana, the Government have with effact from 1st November, 1968 abolished the Court of the Nazim Atiyat The residuary work connected with that Court will be attended to by the District Collectors and the Board of Revenue.

(c) *Muttadari and Malguzari tanures* .—There are two intermediary tenures which are still in existence in the scheduled areas of the State , these are the Muttadri tenure which is prevalent in parts of Visakhapatnam and East Godavari districts and the Malguzari tenure in the Bhadrachalam division of Khammam distrtct. Regulations have now been framed for the abolition of these tenures, after consulting the Tribes Advisory Council, and these have been forwarded to the Government of Indina for obtaining the assets of the President thereto. Government expect to be in a position to take steps for the abolition of these tenures later this year. With the implementation of these measures, a large number of royts and tennants in these areas will come into direct relationship with the Governmeat.

LAND REFORMS

In accordance with the recommendations of Andhra Pradesh Regional Committee legislation was underraken for repealing section 47 of the Andhra Pradesh (Telangana area) Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950 which stipulated that the previous sanction of the Tahsildar should be obtained before giving effect to any permanent alination or other transfer of agrtcultural land in the Telangana area of the State As a result of this enactment impediments to the free transfer of lands in the Telangana area have been removed subject however to the limits prescribed by the Ceilings Act. Simultaneously with this measure the time for submission of applications for validations of past transfers has been extended up to 31st March, 1970.

The Andhra Pradesh (Telangana Area) Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950 was also amended duriag the year to permit the protected tenants in the Telangana area of the State to mortagage their interest in the lands held by them in favour of co-operative societies *etc.*, with a view to enabling them to enjoy the benefit of obtaining credit facilities from such bodies.

Section 38 (E) of the Andhra Bradesh (Telangana Area) Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950 provides for the automatic conferment of ownership rights on lands held by protected tenants subject to certain conditions. This section, the operation of which was extended to the entire Telangana area (other than Khammam district and Mulug taluk of Warangal district where it had already come into force) with effect from 15th August, 1968 has been struck down by the High Court of Andhra Pradesh. The further course of action to be taken in the light of the High Court judgement is now engaging the attention of the State Government

The Andhra Pradesh (Telangana Area) Land Revenue Act, provides for the conferment of pattedari rights to Shikmidars subject to certain conditions. Since in many cases Shikmidars had transferred their rights to others the Act was amended during the year so as to provide for conferment of pattedari rights on such transfers also The time limit for entertaining applications for conferment of pattedari rights was also extended.

In accordance with the recommendations of the Andhra Pradesh Regional Committee, the State Government have since decided to drod the proposal to replace the Andhra Pradesh (Telanga Area) Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950 by a United piece of Tenancy Legislation applicable to the entire State The question of suitably amending the Aadhra Tenancy Act, 1956 which applies to the Andhra Area of the State is now under the active consideration of the Government.

ASSIGNMENT OF LAND

A special drive for assignment of Government wasts lands was initiated in August, 1967. The special staff which was appointed for this purpose was continued till the end of April, 1968 and thereafter the work is being attended to by the normal Revenue Staff. During the period from 15th August, 1967 to 31st May, 1969, 3,43,059 assignment applications were disposed of and an extent of

over 4 lakhs acres was assigned. By the end of May, 1969, 83,795 applications were pending. Action is being to dispose of them as early as possible.

Under the policy previously in force lands under certain projects such as the Krishna barrage were to be disposed of in public auction. The matter was reconsidered by the Government and orders have been issued that have been issued that all project affected lands should assigned to landless poor and other eligible categories of persons, on payment of market value ranging between Rs. 300 and Rs. 500 per acre. The market value will be payable in 15 annual instalments.

The Government have also decided that the maximum limit in respect of assignment to landless poor persons which is 5 acres dry, or 2 1/2 acres of wet land to each should be increased to 10 acres of dry or 5 acres of wet land in the scheduled areas of the State assigned to members of the scheduled tribes residing in those areas.

SURVEY

(*a*) *Telangana Area*:

The Survey of the Telangana area under the Survey and Boundaries Act, 1923, is in progress. So far, as against an approximate area of 91,346.71 Sq. K M. coming up for survey in the entire Telangana Region (excluding forest area) survey operations had been completed in an area of 31,377.44 Sq. K M. up to the end of June, 1969. Maps were also prepared for an area of 14,895.33 Sq. K. M

(*b*) *Twin Cities*:

The survey of the twin cities of Hyderabad and Secunderabad under the detailed town survey system is making good progress. This work is being attended to by Survey Units, one for Hyderabad and another for Secunderabad. As against the total area of 181.30 Sq. K.M. (approximately) coming up under survey an area of 164 Sq. K. M. had been completed up to the end of June, 1969 leaving a balance of anly 17.30 Sq. K. M.

AGENCY AREA

For sometime survey operations have been going on a limited scale in the Parvathipuram agency area in Srikakulam district and in Bhadrachalam area in Khammam district. By the end of July, 1969

measurement work has been completed over an area of 183.24 Sq. K. M. With a view to facilitating th early enjoyment by the tribal ryots of full occupancy rights in sesp ct of the lands held by them, Government have since decided to go in in a large way for the survey of the un-surveyed scheduled areas in the State. Orders have accordingly been issued sanctioning the creation of 4 Survey Parties for the purpose. In order to ensure that the work is pushed through speedly staff are being deployed from other parts of the State to fill the newly created posts.

SPLITTING UP OF JOINT PATTAS

The scheme for splitting up of Joint pattas is now gaining momentum. Against the total estimated number of 30 lakhs of joint pattas 8.82 lakh cases had been disposed of by the end of June, 1969 and as against the total estimated number of 90 lakh sub-divisions 5.99 lakh sub-divisions had been measured up to the end of June, 1969.

BETTERMENT

I am glad to announce that not only have the required number of pattedars under the Godavari Barrage given their consent to pay the advance betterment contribution but the required percentage of collections of the first instalment of the contribution has also been realised The conditions, therefore, required for the commencement of the project, have been fulfilled.

In the meantime as experience has shown that the procedure prescribed in the Act for levy and collection of Advance Betterment Contribution was unduly cumbersome and time consuming, the Andhra Pradesh Levy of Betterment and Advance Betterment Contribution Act, 1955 was amended with a view to simplifying the procedure.

DISTRICT GAZETTEERS

The District Gazetteer of Cuddapah has already been released and the Anantapur District Gazetteer is under print. The Government of India have approved the District Gazetteers of Kurnool, Guntur, Warangal, Krishna and Karimnagar and action is being taken to print and release these Gazetteers. The drafts of the Gazetteers of Mahboobnagar, Adilabad, Nizamabad, Nalgonda, Khammam, Medak and Visakhapatnam districts have been sent to Government of India for their scrutiny and approval.

NOTE
ON
EDUCATIONAL DEVOLOPMENT IN ANDHRA PRADESH 1969

SUBMITTED TO THE A. P. LEGISLATURE OF THE OCCASION OF THE BUDGET SESSION, AUGUST 1969 (BY SRI P. V. NARSIMHA RAO (Minister for Education)

GENERAL PROGRESS

The tradition of learning in Andhra Pradesh is very old. The excavations in the Nagarjunasagar Valley have brought to light the remains of a University established by the scholar-saint, Nagarjuna, some 1,700 years ago. Besides this ancient seat of learning, there was a network of oriental institutions which trained Pandits in Telugu and Sanskrit and Maulvis in Persian and Arabic. Devotion to learning and propagation of spiritual ideals were the hallmarks of the old tradition

The State of Andhra Pradesh consists of two regions—the Andhra region and the Telangana region In the Andhra area, pioneer efforts in modern education were made by missionaries in the early years of the nineteenth century. State enterprise developed only after the creation of the Madras Education Department in 1855 and the establishment of the Madras University in 1857. Upto 1921, the emphasis in official policy was on the spread of secondary and higher education and primary education was comparatively neglected. With the transfer of education to Indian control in 1921, greater attention began to be paid to mass education Facilities for primary education were greatly expanded, and compulsory education was introduced in a number of urban and rural areas. In 1926, a separate university, the Andhra University, was established at Bezwada (subsequently shifted to Waltair), and by 1947, the Andhra region had become one of the educationally advanced parts of the country. Needless to say, it has made even more rapid progress since independence.

The story of education in the Telangana area is different, This area formed a part of the Nizam's dominions till 1948. It had a university of its own—the Osmania University established in 1917, but judged either by the number of educational institutions or by the number of scholars in attendence, Telangana was one of the most backward areas of the country. Educational development in this area had to wait till the introduction of democratic administration in Hyderabad in 1948. Substantial progress was made during the next eight years i e., from 1948 to 1956. But in spite of the appreciable achievements of this period, the region continued to be backward so much indeed that the equalisation of educational development in the two regions became one of the special problems facing the new State of Andhra Pradesh on its formation in 1956. The State Government also gave considerable attention to it with the result that the progress of education in Telangana area has been even more rapid than in the Andhra area although, because of the low point where it began in 1956, there is still a considerable gap between its level of educational development and that in the Andhra area.

The following table shows the unprecedented expansion of educational facilities that was achieved during the period under review in this State in the first 8 Five Year Plans (1950-51 to 1965-66).

TABLE I (1) · GENERAL EDUCATIONAL PROGRESS IN ANDHRA PRADESH (1950-65)

	1950–51	1955–56	1960–61	1965–66
1. Population (in crores) ..	3.16	3.35	3.60	3 96
2. Total number of Educational Institutions of all categories : ..	24,305	33,790	28,752	43,486
3. Enrolment in all institutions :				
Boys	15,41,189	21,11,259	24,48,293	31,25,906
Girls	6,90,713	9,53,665	12,80,802	18,01,879
Total	22,31,972	30,64,924	37,29,095	49.27,785
4. Teachers employed in Schools for General Education				
Men	65,938	81,080	91,469	1,15,4 4
Women	12 345	16,606	20 801	22,670
Total	78,283	97,686	1,12,270	1,45,094
5. Total expenditure on Education (Rs.) ..	10,83,84,122	14 39,87,648	25,69,57,385	41,89,65,011
6. Percentage of enrolment to population ..	7.1	9.1	10 4	12 4
7. All India Average	7.2	8.8	10 9	14.9*
8. Educational Expenditure head of population	3.43	4.30	7.14	10.58
9. All India Average	3.21	4.90	7.86	10 99*

*Figures relate to the year 1964–65.

In spite of this tremendous expansion, the level of educational development reached in Andhra Pradesh is still below the All India Average. This is largely due to the handicap of the lack of educational development in the Telangana area at the beginning of the period under review. The State is now set for making yet another and more intensive effort to expand and improve its educational system. A rapid survey may be made of the progress made in the different schools of Education.

Pre-Primary Education : On account of the paucity of resources and the higher priority accorded to the development of primary education, it has not been possible for the State Government to provide adequate direct support to the development of pre-primary education. Pre-primary schools have therefore grown mainly in the private sector and in response to popular demand, especially in the urban areas. Some of these receive recognition and assistance from the State. But there are large numbers of pre-primary schools which continue to be unrecognised and unassisted.

Primasy Education : General In Andhra Pradesh the duration of primary education is 7 years (Classes I-VII). This is divided into two sub-stages — lower primary schools which provide classes I-V and upper primary schools which provide classes VI-VII.

This pattern is not very happy and creates several administrative and academic problems. It would, therefore, desirable to adopt the pattern recommended by the Education Commission, namely tower primary schools providing classes I-IV and upper primary schools providing classes I-IV and upper primary schools providing classes V-VII. The principal advantages that will accure from this new arrangement are the following:—

(1) In single-teacher schools (a large number of these will continue to exist for years to come), the burden of multiple class teaching will be reduced with a consequent increase in efficiency.

(2) The upper primary unit of two classes (classes VI-VII) is neither economical nor efficient. A unit of three classes for the upper primary stage will make it possible to provide better teaching facilities at a comparatively lower cost and will be of special use for introducing the teaching of new languages.

The main practical difficulty that will arise in the adoption of this new pattern is that several villages which now have facilities for education in class V may lose it. However, this difficulty can be overcome by increasing the number of upper primary schools so that facilities for education in class V will be available within easy walking distance from every village. This is an urgent reform needed and it is proposed to examine this in all its aspects.

The curricula at the primary stage in Andhra and Telangana areas were different. A new and uniform curriculum for the primary stage was therefore introduced in class I in all areas of the State in 1958 and progressively extended to the higher classes, year by year. At present, therefore, there is a uniform curriculum for the entire primary stage in both the regions.

A uniform system of management for primary schools has also been introduced. In the Andhra area, following the pattern which prevailed in the old Madras State, only 7.2 per cent of the Primary schools were conducted by the State Government, 38 5 per cent were conducted by private managements. Following the Report of the Kuppuswamy Committee (1954), the State Government decided, in 1956, to take over all the aided primary schools in the Andhra area. The scheme met with great success and almost all the aided schools which had been run for decades by private individuals and agencies were voluntarily handed over to Government. The e were then transferred to the control of municipalities in urban areas In the rural areas, they were first transfered to the control of the District Boards and then, under the scheme of democratic decentralisation, to the Panchayat Samithis (1959). In the Telangana areas most of the primary schools were under the management of the State. These also were transferred to the Panchayat Samithis (1959). In almost the entire State, the management of the primary schools is now vested uniformly in the Panchayat Samithis.

All the primary schools in the State get a uniform scale of pay and a uniform system of allowances and retirement benefits. These are fixed by the State Government from time to time The principle of parity has been generally accepted by the state and the scales of pay and dearness allowance paid to the primary teachers are by and large the same, irrespective of the managements under which they might happen to be working.

There is, however, a difference in the legislution governing compulsory attendance. In the Andhra area, the Madras Elementary Education Act, 1920 is in force, while in the Telangana area, the Hyderabad Compulsory Primary Education Act 1952 is in operation. Stebs are being taken to introduce a uniform legislation for enforcement of compulsory attendance at the primary stage. Uniformity is also needed between the two regions in respect of the levy of education cess in rural areas and the administration of primary education in urban areas.

The following are important aspects:

(1) There has been an increase in lower primary schools from 22 247 to 37,320 The increase in the upper primary schools has been even more impressive. In 1950–51, there were only 228 upper primary schools. Since this was the weakest link in the chain, it was but proper that Government should have emphasised expansion at this stage. In 1965–66, number of upper primary schools, therefore, increased to 2,578 In spite of this tremeodous expansion, there is still a dearth of upper primary schools. Especially, there is need to increase the number of upper primary schools for girls which have increased from 55 in 1950–51 to only 92 in 1965–66.

(2) The increase in enrolment has been proportionate. At the lower primary stage, the total enrolment has increased from 17 87 lakhs (6 11 lakhs of girls) to 37.60 lakhs (15·23 lakhs of girls). The percentage of enrolment in Classes I–V to total population of childern in the age group 6–11 has aiso increased from 46.1 (60.3 for boys and 31·8 for

girls) to 76·5 (91.1 for boys and 61.9 for girls). At the upper primary stage, the enrolment has increased from 2.64 lakhs (55,764 girls) to 6 51 lakhs (1 75 lakhs girls) The percentage of enrolment in classes VI–VIII to the population in the age group 6–11 has increased from 12 36 (19 22 for boys and 5 31 for girls) to 25 01 (36.49 for boys and 13.48 for girls).

(3) The number of teachers in lower primary schools increased from 63,447 (10,201 women) to 79,923 (16,670 women). The percentage of trained teachers also improved from 79.2 to 92 8. the proportion of trained women teachers being even better. Similarly, in upper primary schools, the number of teachers increased from 3,129 (678 women) to 20,209 (4,710 women) The percentage of trained teachers improved from 58 53 to 85 90.

The first step in a programme of universal primary education is to provide adequate facilities The standard generally adopted in this regard is that a lower primary school (classes I–IV) should be available within one mile from every village and an upper primary school (classes V–VII) should be available within about three miles from every village. Judged from this point of view, the position in Andhra Pradesh appears to be fairly satisfactory in so far as lower primary schools are concerned, But considerable headway has still to be made in respect of upper primary schools.

Secondary Education

According to the report of the Second All India Educational Survey, the number of habitations served by Secondary sections either within them or within a walking distance of 5 miles, is 34,670 (64.36% of rural habitations) in the State as against a target of 41,745 prescribed by the first survey representing an underachievment of over 7,000 habitations. The number of habitations with Secondary sections in them at the end of the second survey was 1,595 as against a target of 1,289 habitations prescribed by the first survey thus representing an excess of achievement By and large, it may be said that a secondary schools is in reasonable proximity to almost all the habitations in the State, except perhaps Agency and similar very backward areas

The administration of Secondary Education in the State continues to be a partnership between the State and private agencies/local bodies. The fact remains however, that the private agencies or the local bodies (Zilla Parishads, Municipalities) have not been able to share the expenditure on Secondary Education to an appreciable extent. The State therefore continues to share an increasing proportion of the expenditure on the administration of Secondary Education Mention must be made, however, of a few High Schools upgraded as such in 1968-69 without any financial commitment for Government and the managements themselves bearing the entire expenditure.

Consequent on the recommendations of the Secondary Education Commission of 1952 (Mudaliar Commission) certain High Schools throughout the State were converted into Higher Secondary and Multipurpose Schools with diversified coures of study. The pattern

was 5 years of Primary Education, three years of Lower Secondary Education and 4 years of Higher Secondary Education with diversified courses of study. The syllabi for the higher secondary course were different for the Andhra and Telangana regions. 208 institutions were converted into Higher Secondary and Multipurpose Schools and 'streaming" of students in these schools began in the IX class With the introduction of the revised school pattern of 7+3+2 and the first 10 years of school education being made non-elective, the Higher Secondary and Multipurpose schools, started in pursuance of the recommendations of the Secondary Education Commission, now belong to a vanishing pattern'

Efforts are being made to organise, in a phased programme, educational and vocational guidance services in the secondary schools The State Bureau of Educational and Vocational Guidance established in 1957, now part of the S C E R. T, as Department of Guidance, has conducted training courses for the guidance personnel of certain secondary schools of the State besides providing supervisory and consultant services to the guidance units in a few secondary schools. We have however a long way to go in this regard It is hoped that in course of time most of the secondary schools will be in a position to offer guidance services to the pupils

Efforts are made for curriculum development and for the production of suitable textbooks in secondary education. Keeping in view the modern trends in the teaching of the different school subjects and the latest dynamic methods, and the need to teach Mathematics, Physics, Chemistry and Biology as separate disciplines even from the VI class, the State Council of Educational Research and Trainning prepared syllabi in the 4 subjects for the VI class and also brought out textbooks. On an experimental basis the text-books will be followed in 20 secondary schools of the State. Syllabi in the 4 of subjects for the VII class were also finalised and textbooks will be brought out. Similar action will be taken in respect of higher classes in order to make syllabi up-to-date, and textbooks more useful, both for the teacher and the pupil.

Improvement in supervision in secondary education is brought about by separating administration from supervision and by the creation of posts of Gazetted Inspectors of Schools who are charged primarily with the responsibility of academic supervision. The new role of the Gazetted Inspector of Schools is that of a professional leader and stimulator Since one Gazetted Inspector of Schools is appointed for approximately 40 secondary schools, it is now easier to conduct the annual inspection of every secondary school There is, however considerable scope for improvement in this regard and vigorous steps will be taken to maximise the effectiveness of the supervising agency at the secondary school level.

A number of secondary schools, especially those established in recent years do not have adequate buildings and equipment. Libraries and Laboratorie need substantial additions Due to financial stringency Government have not been able to render adequate financial assistance The position is not quite satisfactory and does not hold out much hope for improvement in the very near future. Government are therefore contemplating to mobilise local effort to equip

such schools with all their requirements so as to enable them to maintain the requisite standards in quality.

One of the most important aspect of school educati n is vocationalisation and it forms the main burden of educational reform. The future trend of school education should be mainly oriented towards a fruitful mainling of general and vocational education, general education containing some elements of pre-vocational and technical education and vocational education in its turn having an element of general education For chjdren with educational standards ranging from class V to VII, pre vocational training centres are run for the age group 11 to 14, with the assistance of International organ sation like UNICEF ILO and UNESCO. The experience gained in this regard has been interesting. Six such centres functioning from 1963 have provided a hopeful basis for impar'ing vocationa' training to children. Similar efforts may have to be made to provided technical High Schools development them as alternatives to Industrial Training Institutes on the one hand and to the general education schools on the other, Trades sueh a Turning, Machining, Fitting, Sheet metal weldink an6 smithy may probably be introduced in a thred year course corresponding to the 3 year course (classes VIII, IX and X) of the secondary school. Also the technical High School may be envisaged to provide final orientation to callings like Electrician Automobile Mechanic, Refrigeration mechanic, Air condition mechanic, Glass and Ceramic mechanic and such other occupations as have regional demands There are in the State at present 13 tchnical schools, 11 of the which are attached to Polytechnics. There teechnical High Schools may have to multiply in course of time.

By and large, the progress of the State in the fie d of secondary education has been impressive. Although there may be certain habitations which are not catered for by secondary schools loeated in immediate proximity, it may be said confidently that secondary education is accessible on the whole for the pupils of the relevant age groups. It is hoped that, with the co operation of the management the secondary schools of the State will be better equipped and located in better buildings in course of time and will be more attractive places of learning for the pupils of the State.

Higher Education

In the year of formation of Andhra Pradesh there were 3 Universities, 53 Colleges for General Education (constituent and affiliated), 48 for Men and 5 for Women and 14 Oriental colleges and 8 teacher-training the Agricultural University, 3 Post-Graduate centres at Warangal, Guntur and Anantapur managed by the Osmania, Andhra and Sri Venkateswara Universities respectively, 157 colleges for General Education (University, Constituent and affiliated) —132 for Men, 25 for Women, 37 Oriental colleges, 11 teacher-training colleges and 2 Physical Education Colleges.

Universities

The Usmania, Andhra and Sri Venkateswara Universities have expanded considerably since the formation of AndhraPradesh. Besides Post-Graduate course in a number of subjects they are provi- research facilities in several special branches. The followine figures llustrate the development.

Name of University	Number of Students		Number of Teachers		Number of Students		Number of Teachers	
	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1. Osmania University area					2121	668	230	13
2 Andhra University area	2077	137	234	5	1619	239	227	13
3. Sri Venkateswara University area					820	133	158	18

The Osmania University besides its University colleges in the campus has its constituent colleges also outside the University compus. The other two Universities have no such constituent colleges.

Post-Graduate Centres

As the 3 Universities in the State have reached a limit in the matter of intake for Post-Graduate courses, keeping in view the increasing enrolment at the Degree level and the manpower requirements in the various field of development, 3 Post-Graduate Centres were established during 1967-68 one in each University area at the following places.

Warangal in Osmania University area

Guntur in Andhra University area

Anantapur in Sri Venkateswara Centre is run by the University concerned. These centres are in the process of development with financial assistance from the U. G C. and the State Government. The State Government's commitment in respect of each Post-Graduate Centre is Rs. 25 lakhs.

At each of these Post-Graduate Centres provision has been made for Post-Graduate courses in Mathematics, Basic Sciences and in a few Humanities. The enrolment during 1968-69 in the Post-Graduate centres was as follows :—

	1968-69			
Post-Graduate Centre at	Enrolment		Teachers	
	Men	Women	Men	Women
Warangal	159	26	8	1
Guntur	269	90	25	—
Anantapur	108	8	25	1

Colleges for General Education

Excluding 5 University campus colleges (2 in Osmania, 2 in Andhra and 1 in Sri Venkateswara University) and 3 Post-Graduate Centres, there are 149 colleges for General Education which include the constituent colleges for the Osmania University also Of this number. 124 are for Men and 25 for Women. The following figures illustrate the expansion that has taken place since the year of formation of Andhra Pradesh.

	1956–57				1968-69			
	Enrolment		Teachers		Enrolment		Teachers	
	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women
Colleges for Men .. .	39983	2060	2338	220	90274	5715	4722	296
Colleges for Women ..	—	2015			—	12387	23	820

In Andhra Pradesh no district is left without a College but there are no Women's Colleges in 7 Districts at present i.e. Cuddapah in Andhra Region and Hyderabad District (excluding State capital), Nalgonda, Mahboobnagar, Medak, Karimnagar and Adilabad districts in Telangana Region Government have sanctioned the establishment of a Government Junior College for Women at Cuddapah during the current year Government Junior Colleges for Women are proposed to be established at Karimnagar, Mahboobnagar and Nalgonda during 1969-70.

Although there are a good number of colleges in Andhra Pradesh, the majority of them have yet to put in the optimum ceiling strength of 1,000 The number of colleges strength-wise is as follows

Number of colleges with total enrolment of over 1,000	44
Number of colleges with strength between 750 and 1,000	22
Number of colleges with strength between 500 and 750	23
Number of colleges with strength between 300 and 500	20
Number of colleges with strength below 300	48

Except for pressure for admission in populous urban centres, in terms of the facilities now available, it has to be admitted that the State has adequate facilities for collegiate education for meeting the demand. If all the existing colleges which have low r ceilings augment their physical facilities to go upto the prescribed ceiling there will really be no need to start new Degree colleges Taking each district as a unit, Junior colleges are now being established for equitable dispersal of facilities in the district.

Teacher Training Colleges

In the year of formation of Andhra Pradesh there were 8 teacher-training Colleges with a total intake of about 500. There are now 11 teacher-training colleges in the State-5 in Andhra University area (one college for Women) 2 in Sri Venkateswara University area and 4 in Osmania University area (1 college for Women). The men's colleges admit women also to the extent of 20% of seats. All these Training colleges provide for the B Ed. course Two of these colleges Osmania College of Education, Hyderabad and Government Training College, Rajahmundry, have M. Ed., course also.

In view of the demand for Mathematics and Science teachers, the apportionment of seats as between Mathematics and Sciences on one side and Humanities on the other has been fixed in the proportion of 2 . 1 in Andhra region and 3 : 2 in Telangana region.

Besides the usual one-year B Ed. course, there is provision for a shortened B. Ed· course of 5 months duration in 4 Government Training Colleges in the State i. e Government Training Colleges at Rajahmundry and Kurnool in Andhra region and Government Training Colleges at Hyderabad and Warangal in Telangana region· The course is run in two batches of a strength of 100 each every year at each centre. This course is intended for the benefit of the teachers already in service and have acquired Graduate qualification Most of such teachers are qualified in Humanities· This measure is helping in

a great way in clearing off the backlog of untrained teachers in Telangana region in particular.

The existing backlog of untrained teachers and the demand for additional trained graduate teachers in the State are as follows

Region	Backlog	Additional needs
Andhra Region	about 2,500	about 500
Telangana Region	about 5,500	about 2,000

The intake for B Ed. course in Andhra Pradesh is about 1,300 for one-year B Ed course and 400 for shortend B Ed course. With the reservation of some seats in each college for teacher candidates the existing facilities will be sufficient for meeting the present needs of the region. So far as Telangana region is concerned the existing intake of 700 for one-year B Ed. (of which 225 seats go to teacher candidates) and 400 for shortened B.Ed. course is insufficient for meeting the demands The Government have therefore sanctioned the establishmeat of two new Training Colleges in Telangana region with an intake of 200 for the one-year B Ed course in each college. There will be shortened B.Ed. course in these two Training colleges also with an intake of 150 for each batch *i. e.* 2 batches in each college every year At the existing Government Training Colleges at Hyderabad and Warangal also, the intake for a batch of shortened B.Ed. course is increased from 100 to 150 hereafter, This measure will ensure a total intake of 1,100 for one-year B Ed. (of which 425 seats will go to teacher candidates) and 1200 for shortened B.Ed. and this will help in clearing off the backlog in about 5 years time while meeting at the same time the demand for additional trained graduate teachers during that period.

To attract Post-Graduates and also Mathematics and Science Graduates to the teaching profession stipends at the rate of Rs. 75 p m are awarded to 450 candidates in the State annually. Provision is made in the current year's plan for a scheme of award of scholarships to selected women candidates studying Mathematics or Physics with an undertaking to serve as teachers. There will be 40 awards at the P. U. C level to go up to the B Ed course There will be 4 awards in respect of Post-Graduate studies annually.

ORIENTAL COLLEGES

The number of Oriental colleges in the State at present is 87 of which 3 are for women The courses provided in the 3 University areas are as follows :—

Andhra University.	Vidyapraveena (Sanskrit) Bhasha Praveena (Telugu) Siromani (Sanskrit)
S. V University :	Vidwan A (Telugu) Vidwan B (Telugu) Siromani (Sanskrit)
Osmania University :	D. O. L. (Telugu, Sanskrit, Urdu) B O. L. (Telugu, Sanskrit, Urdu) M.O L. (Telugu, Sanskrit, Urdu) Entrance examination for admission to D. O. L in Sanskrit and Urdu.

The following figures illustrate the expansion of facilities for Oriental Colleges :

Oriental Colleges	1966–67				1968–69			
	Enrolment		Teachers		Enrolment		Teachers	
	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women
Colleges for Men	363	40	98	7	3298	494	254	10
Colleges for Women	—	45			—	112	10	5

There is demand fo. Oriental title courses as there is need for language pandits in Secondary Schools. Special scholarships are being sanctioned to attract candidates in sufficient numbers for meeting the demand for language pandits.

Physical Education

There are 2 colleges of Physical Education in the State 1 at Hyderabad (Government College) and the other at Padavegi near Eluru (Private College). The college at Hyderabad has provision for Degree course in Physical Education for a intake of 60 and Undergraduate Diploma courses in Physical Education for an intake of 200. This is a co-educational institution. The private college at Pedavegi has provision for the Higher Grade certificate course (proposed to be designated as under-graduate diploma course) with an intake of 100 annually. The existing facilities for the training of Physical education teachers will suffice for the present needs of the State

Junior Colleges

Owing to the different patterns of school education prevailing in the Andhra and Telangana Regions of the State (i.e , Non-elective pattern of S S L C. and Higher Secondary in Andhra Region and Elective pattern of H.S.C and Higher Secondary pattern in Telangana region) it became necessary to adopt a uniform structure and pattern of education throughout the State. An integrated syllabus common for the entire State was introduced in the State in class I, 1959-60 and it was taken up class after class In 1964 (*i.e*, when the Education Commission appointed by the Government of India just commenced its work) the State Government convened a high level Conference of Vice-Chancellors, representatives of Government of India, eminent Educationists, representatives of the State Legislature and educational administrators presided over by the Chief Minister of the State to consider in all aspects and to recommend a suitable structure and pattern of education for the State. After deep deliberation this Conference recommended the 15 year structure of education for the State consisting of a 5 year primary stage, 2 year upper primary stage, 3 year high school stage, 2 year higher secondary stage and 3 year degree stage with public examinations at the end of X class XII class common for the entire State. This conference recommended that the two-year Higher Secondary course might be conducted in colleges as well as select secondary schools with the same syllabus and one examination for the entire State to be conducted by an independent Board. The State Government accepted these recommendations and adopted the new structure and pattern. Upto the X class stage the pattern of education is non-elective. The three Language formula terminates with the X class stage

The two-year Intermediate Course has been introduced in all the existing degree Colleges. Government sanctioned the establishment of Junior Colleges in Andhra region which are making admissions to this Course. In Telangana region Junior Colleges will come up after the X class Public Examination is held.

Telugu is the medium of instruction for the Intermediate class whether it is conducted in a degree College or Junior College. Provision is made for running a parallel English medium section/sections

in the existing degree Colleges preferably in prominent urban centres for the benefit of those who pass the qualifying examination in a medium other than Telugu, with the prior permission of the Government. In Junior Colleges parallel sections in other Indian languages medium/media will be permitted depending upon the demand. Instructions have been issued to the Principals (Along with copies of curricula, syllabi, languages, subjects and combinations for study etc.) regarding eligibility for admission, rates of tuition and other fees pertaining to the two-year Intermediate course

The Junior Colleges will be run by two agencies, *i.e*, by State Government and Private managements. The selected Zilla Parishad and Municipal Secondary Schools will be taken over by the State Government. Government are taking measures for the posting of Principals and Lecturers in the Junior Colleges established under the Government management.

FINANCING OF HIGHER EDUCATION

Universities The State Government sanctions Block grants to the Universities in the State. The Block grants are fixed usually once in five years keeping in view the receipts and expenditure of the Universities, their resources and also the commitments on plan period. The position in regard to Block grants sanctioned to the Universities in the State is as follows :

	(*Rupees in lakhs*)	
	1956-57	*1968-69*
Osmania University	54.22	99.63
Andhra University	13.80	35.26
Sri Venkateswara University	3.50	28.37

AFFILIATED COLLLGES

The following figures of expenditure illustrate the rise in cost of Higher Education in respect of affiliated Colleges :

EXPENDITURE

		(*Rupees in lakhs*) 1956-57 (Budget Estimate)	1968-69
1.	Government Colleges for General Education including Oriental Colleges	12.80	155 00
2.	Government Teacher-training Colleges including Physical Education	..	25.00
3.	Private Aided Colleges in General Education including Oriental Colleges	17.90	170.00
4.	Private Aided teacher-training Colleges including Physical Education Colleges		5.40

The Government bears the entire expenditure on the establishment and maintenance of Colleges managed by it. There is urgent necessity to provide buildings for new Government Colleges established since 1965-66. Some of the existing Colleges have to be provided with additional accommodation. The cost involved will be about Rs. 1 crore if cheaper designs are adopted. Most of the existing Colleges need hostel buildings. In the order of priority, preference should be given to College buildings

In regard to Colleges under Private managements the quantum of financial assistance as per the grant-in-aid procedure is as follows :—

Prior to 1963-64 the grant-in-aid procedure permitted only 2/3rds of the deficit to be paid as teaching grant. Under this procedure the private managements had to bear 50% of dearness allowance. As a consequence of the implementation of the one-year P. U. C. and the three-year Degree course followed up by the implementation of the U. G. C. scales of pay from 1-3-1961, the private managements felt unable to maintain their Colleges. In view of their frantic appeals for liberalisation of grant-in-aid procedure the State Government appointed a Committee under the Chairmanship of Dr D. S. Reddi to consider the problems and to suggest revision procedure. Under this procedure teaching grant equal to net deficit is now being paid. It is inclusive of full compensation for loss of fee income due to award of educational concessions as per A. P. Educational Rules and also contingent expenditure as per the limits laid down keeping in view Government Colleges of similar size. A special science grant is also paid at the rate of Rs. 5 per each science student per annum. Managements are permitted to levy tuition fees at higher rates and to utilise the excess income towards building up of corpus fund or for developmental purpose with the permission of the Department. The new procedure came into vogue with effect from 1963-64. With effect from 1965-66 the Government introduced the system of payment of advance teaching grant to Colleges. This step was taken to help the private managements in regard to payment of salaries to the staff without delay. The advance teaching grant constitues a major portion of the teaching grant due and the managements are expected to take this help and ensure regular and full payment of salaries to their staff. Any balance of grant yet to be paid to colleges is settled and paid after the year's accounts are audited.

ATTITUDE OF PRIVATE MANAGEMENTS AND NEED FOR REVISION OF GRANT-IN-AID PROCEDURE

Under the liberalised Grant-in-aid procedure there is tangible advantage to private managements in that they are relived of the recurring commit nent on maintenance of Colleges With this advantage they were expected to fulfil their obligations :

1 In regard to prompt payment of salaries to staff and ;

2. to make their own voluntary efforts to provide the optimum physical facilities and periodical improvements to the premises of the institutions to ensure proper functioning of the institutions

Experience has shown that the above mentioned two purposes are not always fulfilled. The advance grant constitutes only the major portion of the grant due and any further amounts due to Colleges are paid only after auditing the accounts in the subsequent year. Most of the Managements are not making any efforts of their own and are paying salaries only as and when they receive the Government grants This reflects an attitude of negligence. In regard to Physical facilities there is no tangible evidence of provision of facilities as per conditions of affiliation It is, therefore, felt necessary that the entire system of grant-in-aid may have to be reviewed to pin-point the responsibility that a private management has to bear in maintaining a College established by it.

In this connection it may be added that in the case of Zilla Parishads and Panchayat Samithis also, the initiative of those local bodies needs to be restored and strengthened by legislation wherever necessary A 'Block' grant paid by Government annually to these bodies and leaving them free to raise extra resources necessary for recurring expansion and also giving them more powers for taking routine decisions such as addition of classes, sections etc, etc, is currently under consideration of Government. These aspects are likely to be incorporated in the comprehensive legislation on Education which is receiving finishing touches in the Department and will be brought before the legislature as early as possible.

THE TELUGU AKADEMI

A notable development in higher education is that all the three General Universities of the State decided to introduce the regional language as the medium of instruction for the Arts, Science and Commerce courses and initiate the scheme in this regard with effect from the First Year Intermediate Class for 1969–70. Consequent on the recommendation of the Gwynn Committee, the Telugu Akademi, an autonomous body, has been set up, charged among other things, with the responsibility of bringing out textbooks for the Intermediate course in the regional language, covering all the courses prescribed for the Intermediate classes. 22 standard textbooks have been already produced under the auspices of the Telugu Akademi, involving the active participation of University Professors, Lectuers and other experts. The Akadami hopes to provide textbooks as well as reference books in the regional language, as the regional medium is progressively extended to the degree classes in the coming year The Government of India has agreed to give an assistance of one crose of

rupees for the development of Telugu and this assistance has been spread over the next 6 years. A sum of Rs. 10 lakhs was intially released by the Central Government and recently another instalment of 28 lakhs has been sanctioned. The Telugu Akademi will be an institution of great significance in future to the regionalisation of the medium of instruction in higher education. The State Government intends to strengthen this organisation both administratively and academically in the coming years.

Quality in Education

Improvements in the physical structure of the Educational system which have been discussed so far are important enough but, in the final analysis, there is no escape from the qualitative improvement of Education. It should be regarded as the *sine qua non* of all Educational endeavour It is even more so in the crucial area of school education because it involves substantial numbers of our growing youth. The record of work done in this direction by the State Institute of Education, the Science Education Unit, the Evaluation Unit and the Guidance Bureau so far, is quite impressive In order to strengthen and co-ordinate the useful work done by these institutions in the field of Educational Research and Training, the State Government recently brought these four units under a common umbrella called the State Council of Educational Research and Training (SCERT) The S. C E R. I is, at the State level, a body analogous in physical structure and academic aim to the National Council of Educational Research and Trainning (NCERT) at the Union level. The S. C. E. R. T. is intended to function as the academic arm of the Directorate of Education In order to give this body enough initiative in the formulation of its policies in regard to Educational Research and Training, it is proposed to invest it with a statutory status so that that a report of its work could be placed before the Legislature every year Accordingly, appropriate provisions have been made in the draft Education Bill which is to be submitted to the Legislature very shortly. In addition to the existing departments of Academic Research, it is proposed to locate in the S. C. E. R. T. other important fields of Educational Research like Text-books, Teaching of languages, Curriculum-making, Teacher Education and Physichological Foundations. It is also proposed to provide the S. C. E R. T, in each department and at every level with a personnel academically up-to-date and also first rate, chosen from among the officers of the Education Department It is also proposed to strengthen the present pattern of co-operation with the National Council of Educational Research and Training at New Delhi and to derive as much assistance as possible from the export personnel both national and International which the N. C. E R. T. has on its staff. The S. C. E R. T., it is hoped, will also undertake an active programme of building up instructional and evaluation meterial for the use of school teachers at all levels, particularly the integrated syllabus now prescribed for the Secondary Schools. Towards this end, the S. C. E. R. T. will be advised to organise workshops on the lines of the integrated workshops which the department successfully attempted during the year 1967. The S. C. E. R. T. will be strengthened with an Advisory Council of which the Education Minister will be the Chairman and on which emment educationists, teacher educators, university teachers and other experts will be represented.

ADMINISTRATION AND PLANNING

Andhra Pradesh has a tried and tested administrative machinery inherited from the cumulative experience of three erstwhile States *viz*., the Composite State of Madras, the State of Andhra with its capital at Kurnool and the State of Hyderabad. Even though it is a fairly old machinery and calls for continuons rationalisation of its internal structure, nevertheless it is puissant enough to respond to the dynamics of change in the educational field during the last 10 years. The structural reorganisation made in 1958 by which the regional set-up was abolished and the district was firmly established as the unit of educational administration and planning, has been welcomed by Educationists as a highly desirable reform. In this connection, it may be stated that the reorganisation which also meant the separation of administrative and academic functions at the district level has been the first reform of its kind attempted by any State anywhere in India Nevertheless, a continuous evaluation of the fitness of the administrative machinery to prove equal to the demands on it in future, both academically and administratively, has to be kept in mind and the necessary strengthening provided.

Among the urgent problems to be tackled in the field of administration are (a) the delegation of even more adequate powers from the Secretariat to the Directorate and (b) from the Directorate to the district level Though considerable progress has been achieved in this regard there is room for further reform and the Government intends to look into this matter. It has been realised that the district unit has to emerge as a very important factor in educational administration of the future and for all practical purposes the District Educational Officers should function as the key officers of the area in regard to administration and planning. They may require some administrative assistance to achive this end as their present assistants the Gazetted Inspectors, are meant almost exclusively for the professional supervision of schools. Even the present workload of 40 to 50 schools per Inspector at the district level has to be re-examined as the prescribed number is found to be not easily manageable. The Government also wishes to examine the desirability of making the present complexion of the team of Gazetted Inspectors at the district level subject-oriented. A similar rationalisation of workload is necessary in respect of Deputy Inspectors of Schools also, as, at present, most of the Deputy Inspectors have to inspect much more than the prescribed number of 50 schools.

Educational planning is another area which needs urgent attention So far, the process has been largely carried out from the top, though the necessary data has been supplied mainly from the middle and micro levels. But the plan cannot be a living and realistic plan unless all those who are to be involved in its implementation at all levels are also associated with its formulation in suitable ways. A beginning has, therefore, been made to formulate educational plans at the district level. The final goal, however, is to see that educational planning ultimately percolately to the institutional level. Statistical service which is the backbone of any intelligent and realistic planning has got to be considerably strengthened at all levels of educational administration. The Government, therefore, proposes to examine how best the statistical cells in the office of the D. P. I. and D. E. Os. can be strengthened so as to make planning at those levels accurate and meaningful. It is also felt necessary to change the present pattern of educational planning which has been in terms of enrolments and financial outlays rather than in real terms such as teachers, materials, etc. There is need to put educational planning on a firm and competent basis with regard to the cardinal factors of planning, namely. projection, formulation, implementation and evaluation.

Educational Finance

A reference has already been made to the fact that private agencies or the local bodies have not been able to share the expenditure on Secondary Education to an appreciable extent. The total expenditure on Education has risen from 10,83,84,122 during the First Five Year Plan to Rs. 41,19,65,011 by the end of 1965-66, an increase by 286.5%. This phenomenal growth in expenditure has no doubt imposed a severe strain on the finances of the State which are not by any means quite elastic. This growth has been accompanied by certain trends which call for regulation, The present policy of making good the net deficit without any adequate control over the degree or direction of growth has been productive of lopsidedness in development and slackness in financial control. While ensuring that Education develops evenly and in a regulated manner, it is also felt that in this process of development there should be active participation by the authorities concerned like the private agencies and the local bodies with a greater sense of responsibility. A suggestion has been made that with a view to generate this, grants now made to the local bodies should be in the form of a Block grant. Each Samithi or the Parishad should get from Government a Block grant based on either

the expenditure as on 31-3-1969 or the average expenditure for the last 3 years whichever is higher. This block grant will be fixed for a period of 5 years except that annually marginal increases will have to be met for such routine items like increments and the like, But for this, the block grant would be unchanged, and could be made reviewable once in five years. The added advantage in having this system is that the local bodies would be left with greater freedom of adjustment and it may not be necessary for them to approach the Government for each and every matter. At present there is considerable delay and waste of time and energy as the local bodies have to obtain the orders of the D P.I or the Government for even simple matters Having been committed to democratic decentralisation, it is felt that Government should reserve to itself only major policy matters covering broadly academic standards, prescription of textbooks conduct of examinations, the general direction for development, the pattern of Education and the like. Purely administrative matters of a routine nature should be left entirely to the local bodies. Strict and timely audit of accounts and a statutory stipulation that the funds of the block grant should not be made use of for any other purpose should obviate some of the difficulties that had to be faced a couple of years ago.

About 90% of the expenditure referred to above goes mainly to meet teachers, salaries and the remaining 10% the barest contingencies It is, therefore, obvious that little is left from the State's resources to spend on those aspects of education which will make it qualitative and meaningful Even though education is almost the total responsibility of the State, nevertheless it cannot be denied that at least by way of identification with the educational process the community has to contribute its share. A programme of school improvement has, therefore, to be launched and implemented in a much bigger way than has ever been done before in this State The Government, therefore, proposes to undertake this programme in a more vigorous manner and for this purpose it has deputed an officer to study the school improvement programme in the State of Tamilnadu. There are also other sources which could either be augmented or additional levies reasonably suggested. It is felt that there is some justification to raise the education cess in the Andhra area from its present level of 19 paise in the rupee, and the local cess of 25 paise in the Panchayat Samithi areas of Telangana. The Municipalities in Telangana have not been levying any education tax u like their counterparts in the Andhra area. The Government proposes to examine if additional resources for education could be raised by a consideration of the potential capacity of the local bodies to augment their revenues. A preliminary exercise in this direction has already been done in the draft Education Bill which the Government hopes to place before the Legislature in the very near future.

అనుబంధం

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విద్యాభివృద్ధి వివరణ–1969

(1969 ఆగస్టు బడ్జెటు సమావేశం సందర్భంలో
ఆంధ్రప్రదేశ విధాన మండలికి సమర్పించబడినది)

సాధారణ ప్రగతి

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విద్యాభ్యాస సంప్రదాయం మిక్కిలి ప్రాచీన మైనది. పండితుడూ, ఋషిపుంగవుడూ అయిన నాగార్జునాచార్యుడు దాదాపు 1,700 సంవత్సరాలక్రితం స్థాపించిన విశ్వవిద్యాలయం యొక్క అవశేషాలు నాగార్జున సాగరు లోయ ప్రత్నశాల మూలంగా వెలుగు లోనికి వచ్చాయి. ఈ ప్రాచీన విద్యాపీఠానికి తోడు సంస్కృతాంధ్ర భాషలలో పండితులకు, పర్షియన్ అరబిక్ భాషలలో మౌల్వీలకు శిక్షణ గరపే ప్రాచ్య విద్యాసంస్థలు కూడ ఎన్నోవుండేవి. విద్యాభ్యాసనిరతి, ఆధ్యాత్మిక భావప్రచారణ అన్నవి ప్రాచీన సంప్రదాయానికి ప్రతీకలుగా నిలిచాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజ్యం రెండు ప్రాంతాలతో కూడి ఉన్నది. అవి–ఆంధ్ర ప్రాంతం, తెలంగాణా ప్రాంతం. ఆంధ్రప్రాంతమందు పంధొమ్మిదో శతాబ్ది తొలినాళ్ళలో మతప్రచారకు ఆధునిక విద్య విషయంలో మార్గదర్శకమైన కృషి చేశారు. మదరాసులో విద్యాశాఖ 1855 లో ఏర్పాటయింది. మదరాసు విశ్వవిద్యాలయం 1857 లో స్థాపి చబడింది. ఇవి జరిగిన తరువాతనే ఈ రంగంలో ప్రభుత్వపరమైన కృషి పెంపొందసాగింది. 1921 వరకు, అధికారిక విధానంలో సెకండరీ విద్యావ్యాప్తికి, ఉన్నత విద్యావ్యాప్తికి ప్రాధాన్యత ఉండేది తులనాత్మకంగా చూచినప్పుడు, ప్రాథమిక విద్యపట్ల ఉపేక్ష చూపడం జరిగింది. విద్యారంగం 1921 లో భారతీయమైన నియంత్రణ క్రిందకు వచ్చింది. అప్పటి నుంచి సామూహిక విద్య గురించి ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించడం ప్రారంభించారు. ప్రాథమిక విద్యాసౌకర్యాలు ఎంతగానో విస్తరింపచేయబడ్డాయి. అనేక పట్టణ, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో నిర్బంధ విద్యా విధానం ప్రవేశ పెట్టబడింది. 1926 లో ప్రత్యేకంగా ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయం బెజవాడలో స్థాపించబడింది. తరువాత దీనిని వాల్తేరుకు మార్చారు. 1947 నాటికి ఆంధ్రప్రాంతం విద్యావిషయకంగా దేశంలో పురోభివృద్ధిచెందిన ప్రాంతాలలో ఒకటిగా రూపొందింది. స్వాతంత్ర్య సముపార్జనానంతరం ఈ ప్రాంతం మరింత శీఘ్రగతిలో ప్రగతి సాధించిందని వేరుగా చెప్పనవసరం లేదు.

తెలంగాణా ప్రాంతంలోని విద్యారంగ చరిత్ర ఇందుకు భిన్నంగా ఉన్నది. 1948 వరకు ఈ ప్రాంతం నైజాం అధినివేశ రాజ్యంలో భాగంగా ఉండేది. ఈ ప్రాంతానికి ఒక విశ్వవిద్యాలయం ఉన్నది. అదే ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం ఈ విశ్వవిద్యాలయం 1917 లో స్థాపించబడింది విద్యాసంస్థల సంఖ్యను బట్టి చూచినా విద్యార్థుల సంఖ్యను బట్టి చూచినా తెలంగాణా దేశంలో మిక్కిలి వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో ఒకటిగా ఉన్నది. 1948 లో హైదరాబాదులో

ప్రజాస్వామిక పరిపాలన ప్రవేశపెట్టేవరకును ఈ ప్రాంతంలో విద్యాభివృద్ధి అంతగా జరుగలేదు. తరువాత ఎనిమిది సంవత్సరాలలో అంటే 1948 నుంచి 1956 వరకు గల కాలంలో గణనీయమైన ప్రగతి సాధించబడింది. ఈ కాలంలో ప్రశంసనీయమైన ఫలితాలు ఒనగూరినప్పటికి, ఈ ప్రాంతం వెనుకబడినదిగానే వుంటూవచ్చింది. 1956 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడినప్పుడు రెండు ప్రాంతాలలోని విద్యాభివృద్ధిని సమాసీకరించడం అన్నది క్రొత్త రాజ్యాన్ని ఎదుర్కొంటున్న ప్రత్యేక సమస్యలలో ఒకటి అయింది రాజ్య ప్రభుత్వం కూడ ఈ సమస్యపట్ల ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించింది. తత్ఫలితంగా విద్యాభివృద్ధి తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఆంధ్ర ప్రాంతంలోకంటే శీఘ్రతరంగా సాగింది. అయితే 1956 లో అభివృద్ధి కార్యక్రమం తక్కువదశ నుంచి ప్రారంభం కావడంచేత తెలంగాణా ప్రాంతంలోని విద్యాభివృద్ధి స్థాయికి ఆంధ్ర ప్రాంతంలోని విద్యాభివృద్ధి స్థాయికి మధ్య ఇంకా చెప్పుకోదగిన వ్యత్యాసం ఉన్నది.

మొదటి మూడు పంచవర్ష ప్రణాళికలలో అంటే 1950—51 నుంచి 1965—66 వరకు గల కాలంలో రాజ్యమందు విద్యాసౌకర్యాలు ఎంత అధికంగా విస్తరింప చేయబడ్డాయో ఈ క్రింది పట్టికను బట్టి విదితంకాగలదు.—

(పట్టిక)

పట్టిక 1 [1]

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాధారణ విద్యాప్రగతి

	1950-51	1955-56	1960-61	1965-66
1. జనాభా (కోట్లలో)	3.16	3.25	3.60	3.96
2. అన్నిరకాలకు చెందినవిద్యా సంస్థల మొత్తం సంఖ్య	24,315	33,790	33752	43,486
3. అన్ని విద్యాసంస్థలలోని విద్యార్థులు :				
బాలురు	15,41,189	21,11,259	24,48,293	31,23,906
బాలికలు	6,90,783	9,53,665	12,80,802	18.01,879
మొత్తం	22,31.972	30,64,924	37,29,095	49,27,785
4. సాధారణవిద్యకై సారశాలలో నియమితులైన ఉపాధ్యాయులు :				
పురుషులు	65,988	81.080	91,469	1.15,424
స్త్రీలు	12,345	16 606	20.861	29,670
మొత్తం	78,283	97,686	1,12,570	1,45,094
5. విద్యకై మొత్తంవ్యయం (రూపాయలు)	10.82.84,122	14.39.87,648	25,69.57,385	41.89.95,011
6. జనాభాలో విద్యార్థులశాతం	7 1	9.1	10.4	12.4
7. అఖిలభారతస్థాయిలో సగటు	7 2	8.8	10.9	14.9*
8. జనాభాలో తలసరి విద్యావ్యయం	3.43	4.30	7.14	10 58
9. అఖిలభారతస్థాయిలో సగటు		4.90	7.86	10.99*

ఇట్టి అద్భుతమైన విస్తరణ జరిగినప్పటికీ, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సాధించిన విద్యాభివృద్ధిస్థాయి దేశంమొత్తంమీద సాధించిన సగటుస్థాయికంటె తక్కువగా ఉన్నది. సమీక్షాకాలం ఆరంభంలో తెలంగాణా ప్రాంతమందు విద్యాభివృద్ధి కొరవడి ఉండటమే ఇందుకు ముఖ్యకారణం. విభాపవిచారాన్ని విస్తృతంచేసి అభివృద్ధిపరచే నిమిత్తం తిరిగి సాంద్రతరీకృపి సాగించడానికి రాజ్యమిప్పుడు ఆయత్తమై ఉన్నది. విద్యారంగంలోని ఆయా విభాగాలందు సాధించిన ప్రగతిని గురించి సంగ్రహంగా పరిశీలిద్దాం.

ప్రాథమిక—పూర్వవిద్య —ఆర్థికవనరుల కొరతమూలంగాను, ప్రాథమిక విద్యాభివృద్ధికి అధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వడంమూలంగాను రాష్ట్రప్రభుత్వం ప్రాథమిక—పూర్వవిద్యాభివృద్ధికి ప్రత్యక్షంగా తగినంత సహాయం అందివ్వడానికి సాధ్యపడలేదు. అందుచేత ప్రాథమిక—పూర్వ పాఠశాలలు ముఖ్యంగా ప్రయివేటు రంగంలో—అందులోను ప్రత్యేకించి ప్రజాభిమానాన్ని పురస్కరించుకొని పట్టణ ప్రాంతాలలో—వృద్ధిచెందాయి, ఇందులో కొన్ని పాఠశాలలు ప్రభుత్వ పరిగణను, సహాయాన్ని పొందుతున్నాయి. అయితే అనేక ప్రాథమిక—పూర్వపాఠశాలలు ప్రభుత్వ పరిగణన, సహాయం పొందకుండానే కొనసాగుతున్నాయి.

ప్రాథమనవిద్య. సాధారణ : ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రాథమిక విద్యా కాల పరిమితి 7 సంవత్సరాలు (1 నుంచి 7వ తరగతివరకు) ఇది రెండుషిపదశలుపగా విభజించబడింది. దిగువ ప్రాథమిక పాఠశాలలలో 1 నుంచి 5 వరకు తరగతులుంటాయి. ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలలలో 6, 7 తరగతులుంటాయి.

ఈపద్ధతి ఎక్కువ అనుకూలంగాలేదు. దీనివలన పరిపాలనా సంబంధంగాను, విద్యా విషయికంగాను ఎన్నో సమస్యలు ఎదురవుతున్నాయి. ఆకారణంచేత. విద్యాసంఘంవారు విఫారసు చేసిన పద్ధతిని అనుసరించడం వాంచనీయంకాగలదు. దీనిప్రకారం దిగువ ప్రాథమిక
పాఠశాలలలో 1 నుంచి 4 వ తరగతులుంటాయి. ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలలలో 5 నుంచి 7 వరకు తరగతులుంటాయి. ఈ క్రొత్త ఏర్పాటు వల్ల దిగువ తెల్పిన ప్రధాన ప్రయోజనాలు చేకూరగలవు :—

(1) ఏకోపాధ్యాయ పాఠశాలలలో (ఇందులో ఎక్కువ భాగం రాబోయే కొన్ని సంవత్సరాలపాటు కొనసాగగలవు) ఉపాధ్యాయుడు పెక్కు తరగతులకు బోధించే భారం తగ్గుతుంది. తద్వారా సామర్థ్యం ఇనుమడిస్తుంది.

(2) 6, 7 తరగతులుండే ఎగువ ప్రాథమిక విభాగం మిత వ్యయంతో కూడినట్టిదిగాని, సమర్థవంతమైనట్టిదిగాని కాదు. ఎగువ ప్రాథమిక దిశలో మూడు తరగతులను చేర్చినట్లయితే తక్కువ వ్యయంతో ఉత్తమ బోధనా సదుపాయాలను సమకూర్చడానికి సాధ్యమవుతుంది. క్రొత్త ఖాళీల బోధనను ప్రవేశపెట్టడానికి కూడ ఇది ప్రత్యేకించి అనుకూలంగా వుంటుంది.

ఈ క్రొత్త పద్ధతిని అనుసరించడం వల్ల ఆచరణరీత్యా ఏర్పడగల చిక్కు ఏమంటే-ప్రస్తుతం 5 వ తరగతికి విద్యాసౌకర్యం కలిగి ఉన్న పెక్కు గ్రామాలు ఆ సౌకర్యాన్ని కోల్పోతాయి. అయితే, ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలల సంఖ్యను పెంచడం ద్వారా ఈ చిక్కును తొలగించడానికి వీలున్నది. అప్పుడు ప్రతి గ్రామం నుంచి విద్యార్థులు నడచి వెళ్ళగలంత దూరంలోనే 5 వరగతికి విద్యా సౌకర్యం ఒనగూరుతుంది. ఇది సత్వరం జరుగవలసివున్న సంస్కరణ దినికి సంబంధించిన అన్ని అంశాలను పరిశీలించడానికి సంకల్పిదగబడింది.

ప్రాథమిక విద్యాదశలో పార్యప్రణాళికలు ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రాంతాలందు వేర్వురుగా ఉండేవి. అందుచేత, 1958 లో రాజ్యమందలి అన్ని ప్రాంతాలతోను ప్రాథమిక దశలో మొదట 1 వ తరగతికి ఒకే విధమైన క్రొత్త పార్యప్రణాళిక ప్రవేశ పెట్టబడింది దీనిని క్రమంగా యేటేటా పై తరగతులకు కూడ విస్తరింపచేయడం జరిగింది. ఆ విధంగా, ఈ నాడు ఉభయ ప్రాంతాలందును ప్రాథమిక దశ అంతటికి ఒకే విధమైన పార్యప్రణాళిక ఉన్నది.

ప్రాథమిక పాఠశాలల నిర్వహణకు ఒకేవిధమైన పద్ధతి ప్రవేశ పెట్టబడింది. ఆంధ్రప్రాంతంలో, పూర్వపు మదరాసు రాజ్యంలో వున్న పద్ధతి ననుసరించి, ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో 72 శాతం మాత్రమే రాజ్య ప్రభుత్వంచే నిర్వహించబడుతుండేవి. 385 శాతం పాఠశాలలలుప్రయివేటు యాజమాన్యం క్రింద వుండేవి. 1954 లో కుప్పుస్వామి సంఘంవారి నివేదికను పురస్కరించుకోని ఆంధ్రప్రాంతంలోని ఎయిడెడ్ ప్రాథమిక పాఠశాల లన్నిటిని స్వాధీనం చేసుకోవాలని రాజ్యప్రభుత్వం 1956 లో నిశ్చయించింది. ఈ పథకం బాగా విజయవంతమైంది, ప్రయివేటు సంస్థలు, వ్యక్తులు, దశాబ్దాల తరబడి నడుపుతూ వచ్చిన ఎయిడెడ్ పాఠశాలలు దాదాపు అన్నిటిని స్వచ్ఛందంగా ప్రభుత్వానికి అప్పగించారు. అప్పుడు అవి పట్టణ ప్రాంతాల్లోని పురపాలక సంఘాల నియంత్రణ క్రిందకు బదిలీచేయ బడ్డాయి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అవి మొదట జిల్లా బోర్డులకు బదిలీచేయబడ్డాయి. ఆ సిమ్మట ప్రజాస్వామిక వికేంద్రీకరణ పథకం క్రింద 1959 లో పంచాయితి సమితులకు బదిలీచేయ బడ్డాయి. తెలంగాణా ప్రాంతంలో ప్రాథమిక పాఠశాలలు చాలా వరకు రాజ్య ప్రభుత్వ నిర్వహణ క్రింద ఉండేవి. వాటిని కూడా 1959 లో పంచాయితీ సమితులకు బదిలీ చేయడం జరిగింది. ఈ విధంగా దాదాపు రాజ్య మంతటా ప్రాథమిక పాఠశాలలు పంచాయితీ సమితుల నిర్వహణ క్రిందికి తీసుకు రావడం జరిగింది. రాజ్యంలో ప్రాథమిక పాఠశాల లన్నింటికి ఒకే విధమైన వేతనశ్రేణులు, పదవీ విరమణ తదుపాయాలు లభిస్తున్నాయి. రాజ్యప్రభుత్వం వాటిని అప్పుడప్పుడు నిర్ణయిస్తూ ఉంటుంది. వారివేతన శ్రేణుల విషయంలో సమానత వుండాలన్న సూత్రాన్ని ప్రభుత్వం సాధారణంగా ఆమోదించింది. ఎవరి యాజమాన్యం క్రింద పనిచేస్తున్నప్పటికీ ప్రాథమికోపాధ్యాయులకు చెల్లిస్తున్న వేతనశ్రేణులు ఇంచుమించు ఒకే విధంగా వున్నాయి.

అయితే నిర్బంధ హాజరీకి సంబంధించిన చట్టములలో కొంత వ్యత్యాసం వున్నది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 1920, మద్రాసు ఎలిమెంటరీ విద్యా చట్టము

అమల్లో వుండగా తెలంగాణా ప్రాంతంలో 1952, హైదరాబాదు నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యాచట్టము అమలునందున్నది. ప్రాథమిక దశలో నిర్బంధ హాజరీని అమలుపరచడంకోసం ఏక రూపమైన ఒక శాసనాన్ని ప్రవేశపెట్టేందుకు చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో విద్యవసన్ను విధింపు విషయంలోనూ పట్టణ ప్రాంతాల్లో ప్రాథమిక విద్యా పరిపాలన విషయంలోనూ ఉభయ ప్రాంతాల మధ్య ఏకరూపత అవసరమైవున్నది.

ప్రాథమిక విద్యకు సంబంధించిన ప్రధానాంశాలను దిగువపేర్కొనడం బరిగింది.

(1) దిగువ ప్రాథమిక పాఠశాలలు 22,247 నుండి 37,220 కు పెరిగాయి ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలల పెరుగుదల యింకా ఎక్కువగా ఉంది. 1950–51 లో ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలలు 229 మాత్రమే వుండేవి. ఈ పాఠశాలల సంఖ్య చాలా తక్కువగా వుండడం చేత వాటి విస్తరణ పట్ల ప్రభుత్వం ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించింది. ఇది ఎంతైనా సముచితం. అందువల్లనే ఈ పాఠశాలల సంఖ్య 1965–66 లో 2,578 కి పెరిగింది ఇంత అభివృద్ధి జరిగినప్పటికీ ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలల కొరత ఇంకా తీరలేదు. ముఖ్యంగా బాలికల ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలలను అధికం చేయవలసి ఉంది. 1950–51 లో ఈ పాఠశాలలు 55 వుండగా 1965–66 లో 82 కు మాత్రమే పెరిగాయి.

(2) విద్యార్థుల సంఖ్యకూడా అదే దామాషాలో పెరిగింది. దిగువ ప్రాథమిక దశలో మొత్తం పిల్లల సంఖ్య 17.87 లక్షలు (6.11 లక్షల మంది బాలికలు) నుండి 37.69 లక్షలకు (17.23 లక్షల మంది బాలికలు) పెరిగింది. 6–11 వయోవర్గంలోని మొత్తం పిల్లల 6–11 వయోవర్గంలోని మొత్తం పిల్లల సంఖ్యలో 6–8 తరగతుల్లో చేరినవారి శాతం 12 86 (19.22 బాలురు, 5.31 బాలికలు) నుండి 25 01 కి పెరిగింది (36.49 బాలురు, 13 48 బాలికలు).

(3) దిగువ ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య 63.4447 (ఇందులో 10,201 మంది స్త్రీలు) నుండి 79.923 (ఇందులో 16,670 మంది స్త్రీలు) కు పెరిగింది. శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయుల శాతం కూడా 79 2 నుండి 92 8 కి పెరిగింది. శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయుల శాతం ఇంకా బాగా పెరిగింది. అదేవిధంగా ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య 3,129 (673 మంది స్త్రీలు) నుండి 20,209 (4 710 మంది స్త్రీలు) కి పెరిగింది. శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయుల శాతం 58.33 నుండి 85.90 కు పెరిగింది.

సార్వత్రిక ప్రాథమిక విద్యాకార్యక్రమంలో తొలి చర్యగా తగిన సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేయవలసి వున్నది. ఇందుకుగాను ప్రతి గ్రామానికి ఒక

మైలు దూరంలోపల ఒక దిగువ ప్రాథమిక పాఠశాల (1-4 తరగతులు), ప్రతి గ్రామానికి 3 మైళ్ల దూరంలోపల ఒక ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాల (5-7 తరగతులు) వుండాలని సాధారణంగా అంగీకరించబడింది ఈ దృష్టితో చూసినట్లయితే దిగువ ప్రాథమిక పాఠశాలలను సంబంధించినంత మట్టుకు మన రాజ్యంలోని పరిస్థితి ఎంతో సంతృప్తికరంగా వున్నది. అయితే ఎగువ ప్రాథమిక పాఠశాలల విషయంలో ఇంకా ఎంతో అభివృద్ధిని సాధించవలసి వున్నది.

సెకండరీ విద్య

రెండవ అఖిల భారత విద్యా పరిశీలన నివేదిక ననుసరించి స్థానికంగానీ ఐదుమైళ్ళ దూరంలోపల గాని సెకండరీ విద్యా వసతులు గల ప్రదేశాల సంఖ్య రాజ్యంలో 34,670 (గ్రామీణ ప్రదేశాల్లో 64.36 శాతం). అయితే మొదటి పరిశీలన ద్వారా నిర్ణయించిన లక్ష్యం 41,745 అంటే 7,000 ప్రదేశాలలో ఈ వసతులు కల్పించలేకపోయామన్నమాట. 1339 ప్రదేశాలలో సెకండరీ విద్యా సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేయడం లక్ష్యంగా మొదటి పరిశీలన నిర్ణయించింది. రెండవ పరిశీలన అఖరుకు వున్న అట్టి ప్రదేశాల సంఖ్య 1595. ఈ విధంగా లక్ష్యాన్ని అధిగమించడం జరిగింది. కాగా ఏజన్సీ తదితర వెనుకబడిన ప్రాంతాలను మినహాయిస్తే మొత్తంమీద రాజ్యంలో దాదాపు అన్ని ప్రదేశాలకు తగినంత చేరువలో సెకండరీ పాఠశాలలు ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు.

రాజ్యంలో సెకండరీ విద్యా పాలన ప్రభుత్వం, ప్రయివేటు ఏజన్సీలు—స్థానిక సంస్థల మధ్య భాగస్వామ్యంగా కొనసాగుతున్నది. అయితే ప్రయివేటు ఏజన్సీలు లేక స్థానిక సంస్థలు (జిల్లా పరిషత్తులు, పురపాలక సంఘాలు) సెకండరీ విద్యావ్యయంలో తగినంత భాగాన్ని భరించలేక పోతున్నాయి అందుచేత రాజ్యప్రభుత్వమే ఈ వ్యయంలో అధిక భాగాన్ని భరిస్తున్నది. 1969-69 లో కొన్ని ఉన్నత పాఠశాలలు మాత్రం ప్రభుత్వానికి ఎట్టి ఖర్చు లేకుండానే పై స్థాయికి పెంచబడ్డాయి. యాజమాన్యం వారే వాటి యావత్తు వ్యయాన్ని భరించడం జరిగింది.

1952 లోని సెకండరీ (మొదలియార్) విద్యాసంఘం చేసిన సిఫారసులను పురస్కరించుకొని రాజ్యమంతటా కొన్ని ఉన్నత పాఠశాలలను ఉన్నత సెకండరీ, బహుప్రయోజక పాఠశాలలుగా మార్పు చేసి, వైవిధ్యంగల పాఠ్యాంశాలను ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. ఈ పద్ధతి ననుసరించి ఐదు సంవత్సరాలపాటు దిగువ సెకండరీ విద్య. నాలుగు సంవత్సరాలపాటు వైవిధ్యంగల పాఠ్యాంశాలతో ఉన్నత విద్య గరపబడుతుంది. ఉన్నత సెకండరీకోర్సు పాఠ్య ప్రణాళికలు ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రాంతాలకు వేరువేరుగా ఉన్నాయి. 233 సంస్థలను ఉన్నత సెకండరీ, బహుప్రయోజక పాఠశాలలుగా మార్చడం జరిగింది. విద్యార్థులను ఈ పాఠశాలల్లోకి ప్రవేశపెట్టడం వివిధ తరగతిలో ప్రారంభమైంది. 7+3+2 గా సవరించిన నూతన విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టడంతో మొదటి 10 సంవత్సరాల పాఠశాల విద్యలో ఎంపికకు అవకాశం లేదు. అందుచేతం రెండవ విద్యాసంఘంవారి సిఫారసులను పురస్కరించుకొని ప్రారంభించిన ఉన్నత సెకం

డరీ, బహుప్రయోజక పాఠశాలలు నిరుపయోగ మౌతున్నాయి. సెకండరీ పాఠశాలలలో విద్య, వృత్తి సలహా సేవలను దశలవారీ కార్యక్రమం ప్రకారం ఏర్పాటు చేసేందుకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. 1957లో స్థాపించిన రాజ్య విద్యావృత్తి సలహాసంస్థ ఇపుడు సలహా శాఖగా రాజ విద్యా పరిశోధన, శిక్షణ మండలిలో ఒక భాగంగా ఉన్నది. అది రాజ్యంలోని కొన్ని సెకండరీ పాఠశాలల సలహా సిబ్బందికి శిక్షణ కోర్సులను నిర్వహించింది. అంతే కాకుండ కొద్ది సెకండరీ పాఠశాలలోని సలహా యూనిట్లకు పర్యవేక్షక, సంప్రదింపుల సేవలను లభ్యం చేసింది. అయినప్పటికీ, ఈ విషయంలో మనం చేయవలసింది ఇంకా ఎంతో వున్నది. కాలక్రమేణా సెకండరీ పాఠశాల లనేకం విద్యార్థులకు సలహా సేవలను లభ్యంచేయగల స్థితిలో ఉండగలవని ఆశించబడుతున్నది.

సెకండరీ విద్యకు సంబంధించిన పాఠ్యప్రణాళికను అభివృద్ధి చేయడానికి అనువైన పాఠ్యగ్రంథాలను తయారుచేయడానికి కృషి జరుగుతున్నది. వివిధ పాఠ్యాంశాల శోధనలోని ఆధునిక ధోరణులను, ప్రగతిశీలకమైన నవీన విధానాలను, గణిత, భౌతిక, రసాయనిక, జీవ, వృక్ష శాస్త్రాలను రివ తరగతినుంచే ప్రత్యేక అంశాలుగా బోధించవలసిన ఆవశ్యకతను దృష్టిలో నుంచుకొని రాజ్య విద్యా పరిశోధన శిక్షణమండలివారు రివ తరగతికి ఈ నాలుగు విషయాలకు పాఠ్య ప్రణాళికలను రూపొందించి పాఠ్యగ్రంథాలను కూడ సిద్ధం చేశారు. ఈ గ్రంథాలను ప్రయోగాత్మక ప్రాతిపదికపై రాజ్యంలోని 20 సెకండరీ పాఠశాలలలో ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతుంది. 7వ తరగతికి కూడ ఈ నాలుగు విషయాలలో పాఠ్యప్రణాళిక రూపొందించడం పూర్తయింది. పాఠ్యగ్రంథాలు త్వరలో వెలువరించబడతాయి. పాఠ్యప్రణాళిక అత్యాధునికంగాను పాఠ్యగ్రంథాలు, అధ్యాపకులు, విద్యార్థులు, ఈ ఉభయులకు మరింత ఉపయుక్తంగాను ఉండేడట్లు చూడడంకోసం ఉన్నత తరగతుల విషయంలో కూడా అదేవిధమైన చర్య తీసుకోబడుతున్నది.

సెకండరీ విద్యారంగంలో పాలనను, పర్యవేక్షణను వేరుచేసి పర్యవేక్షణకై పాఠశాలల చీఫ్‌లెడ్ ఇనస్పెక్టర్ల పదవులను సృష్టించడంద్వారా ఆ రంగంలో అభివృద్ధిని సాధించడం జరిగింది. విద్యావిషయకంగా పర్యవేక్షణ జరపడమే ఈ ఇనస్పెక్టర్ల ప్రధాన కర్తవ్యంగా ఉంటుంది. వారు ఈ విషయంలో వృత్తిపరంగా నాయకులుగా ఉండి ఉత్తేజం కలిగించవలసి ఉంటుంది. సుమారు 40 సెకండరీ పాఠశాలలకు ఒక చీఫ్‌లెడు ఇనస్పెక్టరును నియమించడం జరుగుతుంది. కనుక ప్రతిపాఠశాలను ఏటా తనిఖీ చేయడం తేలికవుతుంది. అయితే ఈ విషయంలో అభివృద్ధికి ఇంకా ఎంతో అవకాశం ఉంది. సెకండరీ పాఠశాల స్థాయిలో పర్యవేక్షక వ్యవస్థ సామర్థ్యాన్ని గరిష్ఠతమంగా పెంపొందించేందుకు గట్టి చర్యలు తీసుకోబడతాయి.

పెక్కు సెకండరీ పాఠశాలలకు, ముఖ్యంగా ఇటీవల సంవత్సరాలలో స్థాపించిన వాటికి తగిన భవనాలుగాని, పరికరాలుగాని లేవు. గ్రంథాలయాలను, ప్రయోగశాలలను చాలా అభివృద్ధి చేయవలసి వున్నది. ఆర్థిక పరిస్థితి క్లిష్టంగా ఉన్నందున ప్రభుత్వం వాటికి తగినంత ఆర్థికసహాయాన్ని అందజేయలేక

పోయింది. పరిస్థితి అంత సంతృప్తికరంగా లేదు. ఇది అదృష్టవశాత్తు భావిలో మెరుగుపడే అవకాశం ఎక్కువగా లేదు. అందుచేత అటువంటి పాఠశాలలలు విద్యాస్థాయిలో ఆవసరమైన ప్రమాణాలను పెంపొందించుకోడానికి వీలుగా ఆ పాఠశాలలకు కావలసిన వాటి నన్నింటినీ సమకూర్చుకునేందుకు గాను స్థానిక సహకారాన్ని సమాయత్త పరచడానికి ప్రభుత్వం ఉద్దేశిస్తున్నది. పాఠశాల విద్యలో వృత్తివిద్యకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం అనేది అతి ముఖ్యమైన అంశాల్లో ఒకటి. విద్యా సంస్కరణలలో దీనికి అధిక ప్రాముఖ్యం ఉన్నది భావి పాఠశాల విద్య, ప్రధానంగా సాధారణ విద్య, వృత్తి విద్య ప్రయోజనాత్మకంగా సమ్మిళితమై వుండే విధానంమీదనే ఆధారపడి వుండాలి. సాధారణ విద్యలో వృత్తి పూర్వ విద్యకు, సాంకేతిక విద్యకు సంబంధించినవి కొన్ని అంశాలు, వృత్తి విద్యకు సాంకేతిక విద్యకు సంబంధించిన అంశాలు కొన్ని ఉండాలి. అదే విధంగా వృత్తి విద్యలో సాధారణ విద్యకు సంబంధించిన అంశాలు కూడా ఉండాలి. 6 తరగతి నుండి 7వ తరగతి వరకు విద్యాప్రమాణాలు కలిగి ఉండే పిల్లలకు, యునిసెఫ్. ఐ. ఎల్. ఓ., యు నెస్కో వంటి అంతర్జాతీయ సంస్థల సహాయంతో 11–14 మధ్య వయస్సు వారికి వృత్తి పూర్వ విద్యా శిక్షణ కేంద్రాలు నడప బడుతున్నాయి. దీని మూలంగా కలిగిన అనుభవం ఆసక్తి జనకంగా ఉంది. 1963 నుండి నడపబడుతూన్న అటువంటి 6 కేంద్రాలు పిల్లలకు వృత్తి విద్యా శిక్షణ అవసరం అనే విషయాన్ని విదితం చేశాయి. సాంకేతిక ఉన్నత పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేయడానికి ఇటువంటి చర్యలే తీసుకోవలసి ఉన్నది. వాటి మూలంగా పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలకు, సాధారణ విద్యా పాఠశాలలకు ప్రత్యామ్నాయంగా వాటిని అభివృద్ధి చేయడానికి అవకాశం ఏర్పడుతుంది. సెకండరీ పాఠశాలల (8, 9, 10 తరగతుల) మూడు సంవత్సరముల కోర్సుకు అనుగుణంగా తయారైన పని, యంత్రపు పని, అమరిక పని, లోహపు రేకులను అతుకు పని, లోహపు పనివంటి వృత్తులను మూడు సంవత్సరముల కోర్సులో ప్రవేశపెట్టవచ్చును. ఎలెక్ట్రీషియను, ఆటోమోబైలు మెకానికు, రిఫ్రిజిరేషను మెకానికు, ఏయిర్ కండిషను మెకానికు, గాజు, పింగాణీల మెకానికువంటి వృత్తులకు, ఆయా ప్రాంతాలలో గిరాకీ గల ఇతర వృత్తులను అంతిమంగా బోధించడానికి వీలుగా సాంకేతిక ఉన్నత పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేయవచ్చును. రాజ్యంలో ప్రస్తుతం 12 సాంకేతిక పాఠశాలలున్నాయి. అందులో 11 పాఠశాలలు పాలిటెక్నికులకు అనుబంధింపబడ్డాయి. ఈ సాంకేతిక ఉన్నత పాఠశాలలను కొన్నాళ్ళకు పెంచు చేయవలసివస్తుంది.

మొత్తం మీద సెకండరీ విద్యకు సంబంధించి మన రాజ్యం సాధించిన ప్రగతి గణనీయంగానే ఉన్నది. దగ్గరలో సెకండరీ పాఠశాలలు లేని కొన్ని ప్రాంతాలు ఉన్నప్పటికీ, మొత్తం మీద సెకండరీ విద్యనభ్యసించే వయస్సులోని విద్యార్థులందరికీ ఆ విద్య అంటుబాటులో ఉన్నదని గట్టిగా చెప్పవచ్చును. యాజమాన్య వర్గాల సహకారంతో రాజ్యంలోని సెకండరీ పాఠశాలలు సాధన సామగ్రి నంతటినీ ఇంకా ఎక్కువగా సమకూర్చుకొని కాల క్రమేణా మంచి భవనాలను ఏర్పరచు కొంటాయని ఆశింపబడుతున్నది. ఇవి రాజ్యంలోని విద్యార్థులకు అత్యంత ఆకర్షణీయమైన విజ్ఞాన పీఠాలుగా రూపొందగలవు.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్నత విద్య

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ అవతరణ సంవత్సరంలో 3 విశ్వవిద్యాలయాలు, 53 సాధారణ విద్యా కళాశాలలు (సంఘటక, అనుబంధ)—పురుషుల కళాశాలలు 48, స్త్రీల కళాశాలలు 5, ప్రాచ్య విద్యా కళాకాలలు 14, ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కళాశాలలు 8 ఉండేవి వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంతో సహా ప్రస్తుతం 4 విశ్వవిద్యాలయాలు : ఉస్మానియా, ఆంధ్ర, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయాలు వరుసగా వరంగల్లు, గుంటూరు, అనంతపురంలలో నిర్వహించే 3 పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు (పట్టభద్రానంతర) కేంద్రాలు, 157 సాధారణ విద్యా కళాశాలలు (విశ్వవిద్యాలయ, సంఘటక, అనుబంధ)—పురుషుల కళాశాలలు 132, స్త్రీల కళాశాలలు 25, ప్రాచ్యవిద్యా కళాశాలలు 37, ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కళాశాలలు 11, వ్యాయామవిద్యా కళాశాలలు 2 ఉన్నాయి.

విశ్వవిద్యాలయాలు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఏర్పడినప్పటినుండి ఉస్మానియా, ఆంధ్ర శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయాలు చెప్పుకోదగినంతగా విస్తరింపజేయబడినాయి. అవి పెక్కు పాఠ్యాంశాలలో పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కోర్సులను ఏర్పాటు చేయడమే కాకుండా అనేక ప్రత్యేక శాఖలలో పరిశోధన సదుపాయాలను కూడా సమకూర్చాయి. ఈ క్రింద తెలిపిన సంఖ్యలు వాటి అభివృద్ధిని సూచిస్తాయి.

[పట్టిక

విశ్వవిద్యాలయం పేరు	విద్యార్థులసంఖ్య అధ్యాపకుల సంఖ్య				విద్యార్థుల సంఖ్య		అధ్యాపకుల సంఖ్య	
	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
(1) ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం పాంతం					2121	668	280	13
(2) ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ పాంతం	2077	133	234	5	1619	239	227	13
(3) శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వ విద్యాలయ పాంతం					820	133	158	13

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో ఆవరణయందలి కళాశాలలకుతోడు ఆవరణ వెలుపలి సంఘటక కళాశాలలు కూడా ఉన్నాయి. మిగతా రెండు విశ్వవిద్యాలయాలలో అటువంటి సంఘటక కళాశాల లేవి లేవు.

పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కేంద్రాలు

పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కోర్సు విద్యార్థుల ప్రవేశాల విషయంలో రాష్ట్ర మందలి 3 విశ్వవిద్యాలయాలు నిర్ణయించుకున్న పరిమితిని చేరుకున్నందువల్ల, డిగ్రీస్థాయిలో చేర్చుకోబడుతున్న విద్యార్థుల సంఖ్యలో పెరుగుదలను, అభివృద్ధికరమైన వివిధ రంగాలలోని అంగబలం అవసరాలను దృష్టియందుంచుకొని 1967-68 లో ప్రతి విశ్వవిద్యాలయ ప్రాంతంలోని ఈ క్రింది స్థలాలలో ఒక్కొక్కటి చొప్పున మూడు పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ప్రాంతంలో వరంగల్లు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ప్రాంతంలో గుంటూరు.

శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయ ప్రాంతంలో అనంతపురం.

ప్రతి పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కేంద్రాన్ని అందుకు సంబంధించిన విశ్వవిద్యాలయం నడుపుతున్నది. విశ్వవిద్యాలయాల గ్రాంట్ల సంఘం నుండి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వంనుండి లభించే ఆర్థిక సహాయంతో ఈ కేంద్రాలు అభివృద్ధిచెందుతున్నాయి. ఒక్కొక్క పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కేంద్రానికి రాజ్యప్రభుత్వం రూ. 25 లక్షలు ఇవ్వాలని సంకల్పించింది.

ప్రతి పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కేంద్రంలోను, గణితశాస్త్రం, ప్రాతిపదిక విజ్ఞానశాస్త్రాలు, కొన్ని హ్యుమానిటీ పాఠ్యాంశాలలో పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కోర్సులు ఏర్పాటు చేయబడినాయి. పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కేంద్రాలయందు 1968-69 లో చేర్చుకోబడిన విద్యార్థుల సంఖ్యా వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

[పట్టిక

పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కేంద్రంవున్న స్థలం పేరు	1968-69			
	విద్యార్థులు		అధ్యాపకులు	
	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు
వరంగల్లు	159	26	8	1
గుంటూరు	269	90	25	—
అనంతపురం	108	8	25	1

సాధారణ విద్యా కళాశాలలు

5 విశ్వవిద్యాలయ ఆవరణ కళాశాలలు (ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలోని 2 కళాశాలలు, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలోని 2 కళాశాలలు, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయంలోని 1 కళాశాల), 3 పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కేంద్రాలు మినహా సాధారణ విద్య కోసం 149 కళాశాలలు ఉన్నాయి. ఇందులో ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన సంఘటక కళాశాలలు కూడా చేరతాయి. ఇందులో పురుషుల కళాశాలలు 124, స్త్రీల కళాశాలలు 25.

[పట్టిక

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడినప్పటినుండి జరిగిన విస్తరణ కార్యక్రమాన్ని ఈ క్రింది సంఖ్యా వివరాలు సూచిస్తాయి.

	1956-57				1968-69			
	విద్యార్థులు		అధ్యాపకులు		విద్యార్థులు		అధ్యాపకులు	
	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు
పురుషుల కళాశాలలు	39983	2060	2938	220	90274	5715	4722	296
స్త్రీల కళాశాలలు	—	2015			—	12387	28	820

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కళాశాలలేని జిల్లా ఏదీలేదు. అయితే ప్రస్తుతం జిల్లాలలో అంటే— అంధ్రప్రాంతంలోని కడప జిల్లా, తెలంగాణా ప్రాంతంలోని హైదరాబాదు జిల్లా (రాజ్య రాజధాని మినహా), నల్గొండ, మహబూబు నగరు, మెదకు, కరీంనగరు, ఆదినాబాదు జిల్లాలలో స్త్రీల కళాశాలలు లేవు. ఈ సంవత్సరంలో కడపలో స్త్రీలకోసం ప్రభుత్వ జూనియరు కళాశాల ఒకటి స్థాపించడానికి ప్రభుత్వం అనుమతి ఇచ్చింది. 1969-70 లో కరీంనగరు, మహబూబునగరు, నల్గొండలలో స్త్రీలకోసం ప్రభుత్వజూనియరు కళాశాలలను స్థాపించడానికి సంకల్పించబడింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అధిక సంఖ్యలో కళాశాలలు ఉన్నప్పటికి వాటిలో ఎక్కువ భాగం విద్యార్థుల గరిష్టసంఖ్య 1000 ని అందుకోవలసివున్నది. కళాశాలలసంఖ్య, వాటిలోవుండే విద్యార్థులసంఖ్యా వివరాలు ఈ క్రిందివిధంగా ఉన్నయి.

1,000 మందికిపైగా విద్యార్థులున్న కళాశాలలసంఖ్య	44
750 నుండి 1,000 వరకు విద్యార్థులున్న కళాశాలలసంఖ్య	22
500 నుండి 750 వరకు విద్యార్థులున్న కళాశాలలసంఖ్య	28
300 నుండి 500 వరకు విద్యార్థులున్న కళాశాలలసంఖ్య	20
300 లోపు విద్యార్థులున్న కళాశాలలసంఖ్య	.. 48

జనసమ్మర్ధముగల పట్టణ కేంద్రాలలో మాత్రమే విద్యార్థుల ఒత్తిడి ఎక్కువగా వున్నది. వీటిని మినహాయిస్తే ఇప్పుడు లభ్యమవుతున్న సౌకర్యాలదృష్ట్యా మన రాష్ట్రంలో కళాశాల విద్యావసరాలను తీర్చడానికి కావలసినన్ని సౌకర్యాలు ఉన్నాయనే సంగతిని గమనించవలసి ఉంటుంది. ఇప్పుడు గరిష్ట పరిమితికంటె తక్కువ సంఖ్యలో విద్యార్థులున్న కళాశాలలన్నీ అపరిమితులను చేరుకునేందుకు అవసరమైన సదుపాయాలను ఇతోధికం చేసినట్లయితే వాస్తవానికి క్రొత్త డిగ్రీ కళాశాలలు ప్రారంభించవలసిన అవశ్యకత ఎంతమాత్రం ఉండబోదు. ప్రతి జిల్లాను ఒకయూనిటుగా తీసుకొని జిల్లాలో సౌకర్యాలను సమానంగా లభింపజేసే నిమిత్తం జూనియరు కళాశాలలను స్థాపించడం జరుగుతున్నది.

ఉపాధ్యాయశిక్షణ కళాశాలలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన సంవత్సరంలో ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కళాశాలలు 8 ఉండేవి. వాటిలో చేర్చుకోబడుతున్నవారి మొత్తం సంఖ్య 500. ప్రస్తుతం మనరాజ్యంలో 11 ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కళాశాలలు—ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయం ప్రాంతంలో 5 (స్త్రీల కళాశాల ఒకటి), శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం ప్రాంతంలో 2, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం ప్రాంతంలో 4 (స్త్రీల కళాశాల ఒకటి) ఉన్నాయి. పురుషుల కళాశాలల యందుగల సీట్ల సంఖ్యలో 20 శాతం మేరకు స్త్రీలను కూడా చేర్చుకోవడం జరుగుతున్నది. ఈ శిక్షణ కళాశాలలన్నీ బి.ఇడి. కోర్సులో శిక్షణనిస్తాయి. వీటిలో రెండు కళాశాలలలో

అంచే హైదరాబాదులోని ఉస్మానియా బిఎస్సి కళాశాలలోను, రాజమండ్రిలోని ప్రభుత్వ శిక్షణ కళాశాలయందును ఎం ఇడి. కోర్సు కూడా ఉన్నది.

గణితం, విజ్ఞాన శాస్త్రాలపాధ్యాయుల అవసరం ఉన్నందున గణిత విజ్ఞాన శాస్త్రాలకు, హ్యుమానిటీ పాఠ్యాంశాలకు మధ్య సీట్ల దామాషా నిర్ణయించ బడింది. ఆ దామాషా ఆంధ్రప్రాంతంలో 2:1 తెలంగాణా ప్రాంతంలో 1:2 ప్రకారం ఉన్నది.

మామూలు ఒక సంవత్సరపు బి ఇడి, కోర్సుకుతోడు, 5 మాసాల స్వల్ప కాలవ్యవధితోకూడిన బి.ఇడి. కోర్సుకూడా రాష్ట్రంలో ఈ క్రింద తెలిపిన 4 ప్రభుత్వ శిక్షణ కళాశాలలలో ఏర్పాటు చేయబడింది.

ఆంధ్ర ప్రాంతము :—ప్రభుత్వ శిక్షణ కళాశాల, రాజమండ్రి. ప్రభుత్వ శిక్షణ కళాశాల, కర్నూలు.

తెలంగాణా ప్రాంతము :— ప్రభుత్వ శిక్షణ కళాశాల, హైదరాబాదు, ప్రభుత్వ శిక్షణ కళాశాల, వరంగల్లు.

ప్రతి కేంద్రంలో ఏటా ఒక్కొక్క బ్యాచులో 100 మంది చొప్పున రెండు బ్యాచులు ఈ కోర్సులో శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. పట్టభద్రులైయుండి ఇదివరకే ఉద్యోగములో వున్న ఉపాధ్యాయుల ప్రయోజనార్థం ఈ కోర్సు ఉద్దేశించబడినది. అటువంటి ఉపాధ్యాయులలో చెక్కుమంది హ్యుమానిటీ పాఠ్యాంశాలలో డిగ్రీ పొందియున్నారు. ముఖ్యంగా తెలంగాణా ప్రాంతంలో శిక్షణ పొందకుండా మిగిలివున్న అత్యధిక సంఖ్యాకులైన ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణ గరపడంలో ఈ చర్య మిక్కిలి దోహదం చేస్తున్నది.

రాష్ట్రంలోని శిక్షణ పొందకుండా మిగిలివున్న ఉపాధ్యాయుల ప్రస్తుత సంఖ్య, అదనంగా కావలసివున్న శిక్షణ పొందిన పట్టభద్రులైన ఉపాధ్యాయుల సంఖ్యా వివరాలు ఈ క్రింద ఇవ్వబడినాయి.

ప్రాంతం	సంఖ్య	అదనపు వివరాలు
ఆంధ్రప్రాంతం సుమారు	2,500	సుమారు 500
తెలంగాణాప్రాంతం "	5,500	" 2,000

ఒక ఏడాది బి. ఇడి. కోర్సులో సుమారు 1,800 స్థానాలు, స్వల్పకాలిక బి. ఇడి. కోర్సులో 400 స్థానాలు మన రాజ్యంలో ఉన్నాయి. ఉపాధ్యాయ అభ్యర్థుల కోసం ప్రతి కళాశాలలోను కొన్ని స్థానాలు ప్రత్యేకించడముతో ప్రస్తుతం ఉన్న సదుపాయాలు ఈ ప్రాంతపు అవసరాలను తీర్చడానికి సరిపోతాయి. తెలంగాణా ప్రాంతానికి సంబంధించినంతవరకు, ఒక ఏడాది బి.ఇడి. కోర్సులో ప్రస్తుతం ఉన్న 700 స్థానాలు (వీటిలో 225 స్థానాలు ఉపాధ్యాయ అభ్యర్థులకు కేటాయించబడ్డాయి.) స్వల్పకాలిక బి. ఇడి. కోర్సులో వున్న 400 స్థానాలు ఈ ప్రాంతపు అవసరాలను తీర్చడానికి చాలినంతగా లేవు. అందుచేత ప్రభుత్వం తెలంగాణా ప్రాంతంలో క్రొత్తగా రెండు శిక్షణ కళాశాలలను నెలకొల్పడానికి మంజూరు ఇచ్చింది. వీటిలో ఒక్కొక్క కళాశాలలో ఒక ఏడాది బి. ఇడి. కోర్సులో 200 స్థానాలు ఉంటాయి. ఈ రెండు శిక్షణ కళాశాలలోను స్వల్పకాలిక బి. ఇడి. కోర్సు కూడ ఉంటుంది. ఒక్కొక్క జట్టులో 150 మంది అభ్యర్థులు చేర్చుకోబడుతారు. అనగా ఏటా ఒక్కొక్క కళాశాలలో 2 జట్లకు శిక్షణ ఈయబడుతుంది. ప్రస్తుతం హైద్రాబాదు, వరంగల్లులో వున్న ప్రభుత్వ శిక్షణ కళాశాలలో కూడ స్వల్పకాలిక బి. ఇడి. కోర్సు జట్టులోని స్థానాల సంఖ్యను 100 నుండి 150 కి పెంచడము జరుగుతుంది. ఈ చర్య ఫలితంగా ఒక ఏడాది బి. ఇడి. కోర్సులో మొత్తము 1100 మంది అభ్యర్థులను (ఇందులో 425 స్థానాలు ఉపాధ్యాయ అభ్యర్థులకు కేటాయించబడ్డాయి), స్వల్పకాలిక బి. ఇడి. కోర్సులో 1200 మంది అభ్యర్థులను చేర్చుకోడానికి వీలుకలిగింది. దీనిమూలంగా సుమారు ఐదేండ్ల కాలంలో ఈ కొరతను తీర్చడమే కాకుండా అదే కాలపరిమితిలో అవసరమై వుండే శిక్షణ పొందిన అదనపు పట్టభద్రులైన ఉపాధ్యాయుల అవసరాన్ని కూడా తీర్చడానికి వీలౌతుంది.

బోధనావృత్తికి పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్లను, గణితశాస్త్రపట్టభద్రులను, విజ్ఞానశాస్త్ర పట్టభద్రులను ఆకర్షించడానికిగాను రాజ్యంలో ఏటా 450 మంది అభ్యర్థులకు నెలకు రూ. 75 ల చొప్పున ఉపకార వేతనాలు మంజూరు చేయబడుతున్నాయి. ఉపాధ్యాయులుగా పనిచేయడానికి అంగీకరించిన గణితం లేదా భౌతికశాస్త్రము చదివే ఎంపికచేయబడిన స్త్రీ అభ్యర్థులకు విద్యార్థి వేతనాలు మంజూరు చేసే పథకం కోసం ఈ సంవత్సరం ప్రణాళికలో కేటాయింపు చేయబడింది. బి. ఇడి. కోర్సు పూర్తిచేసేవరకు పి. యు. సి. స్థాయిలో 40 విద్యార్థి వేతనాలు మంజూరు చేయబడుతాయి. పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు అధ్యయనాలకు సంబంధించి ఏటా 4 విద్యార్థి వేతనాలు ఉంటాయి.

ప్రాచ్య విద్యాకళాశాలలు

రాజ్యంలో ప్రస్తుతం 87 ప్రాచ్య విద్యాకళాశాలలు పని చేస్తున్నాయి. ఇందులో 3 మహిళా కళాశాలలు. మూడు విశ్వవిద్యాలయాలలో బోధించే కోర్సులు ఈ క్రింద వివరించబడినాయి:—

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం :	విద్యాప్రవీణ (సంస్కృతం) భాషాప్రవీణ (తెలుగు) శిరోమణి (సంస్కృతం)
శ్రీవేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం:	విద్వాన్ ఎ (తెలుగు) విద్వాన్ బి (తెలుగు) శిరోమణి (సంస్కృతం)
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం :	బి. ఓ. యల్. (తెలుగు, సంస్కృతం, ఉర్దూ). బి.ఓ.యల్. లో (తెలుగు, సంస్కృతం ఉర్దూ) ఎం. ఓ. యల్. (తెలుగు, సంస్కృతం ఉర్దూ) డి. ఓ. యల్. లో చేర్చుకొనేందుకు ప్రవేశ పరీక్షలో సంస్కృతం, ఉర్దూ.

ప్రాచ్య విద్యాకళాశాలలకు సదుపాయాల విస్తరణను గురించి ఈ క్రింది వివరాలు తెలియజేస్తున్నాయి:—

పాఠశాలల రకాలు	1963–57				1968–69			
	విద్యార్థులు		ఉపాధ్యాయులు		విద్యార్థులు		ఉపాధ్యాయులు	
	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు	పురుషులు	స్త్రీలు
పురుషుల పాఠశాలలు	803	40	93	7	2298	494	254	10
స్త్రీల పాఠశాలలు	—	41			—	112	10	5

సెకండరీ పాఠశాలలలో భాషా పండితుల అవసరం ఉన్నది కనుక ప్రాచ్య విద్యా కోర్సులకు గిరాకీ ఉన్నది. భాషా పండితుల గిరాకీ తీర్చడంకోసం తగినంత మంది అభ్యర్థులను ఆకర్షించడానికి ప్రత్యేక విద్యార్థి వేతనాలు మంజూరు చేయబడుతున్నాయి.

వ్యాయామ విద్య

రాష్ట్రంలో రెండు వ్యాయామ విద్యా కళాశాలలు పనిచేస్తున్నాయి. వాటిలో ఒకటి హైదరాబాదు (ప్రభుత్వ కళాశాల) లోను, మరొకటి ఏలూరు సమీపంలోని పెదవేగి (ప్రైవేటు కళాశాల) లోను వున్నాయి. హైద్రాబాదులోని కళాశాలలో వ్యాయామ విద్యలో డిగ్రీకోర్సు, అండర్ గ్రాడ్యుయేట్ డిప్లొమా కోర్సులు ఉన్నాయి. డిగ్రీ కోర్సులో 60 స్థానాలు, డిప్లొమాకోర్సులో 200 స్థానాలు వున్నాయి. ఈ కళాశాలలో స్త్రీ, పురుషులకు ప్రవేశము వుంటుంది. పెదవేగిలోని ప్రైవేటు కళాశాలలో మాయ్యర్ గ్రేడు సర్టిఫికేటుకోర్సు (అండర్ గ్రాడ్యుయేట్ డిప్లొమా కోర్సుగా మీఱువబడాలని సంకల్పించబడింది) వున్నది. దీనిలో ఏటా పదిమంది చేర్చుకోబడతారు. వ్యాయామ విద్య ఉపాధ్యాయుల శిక్షణకై ప్రస్తుతమున్న సదుపాయాలు రాష్ట్రంలోని అవసరాలను తీర్చడానికి చాలినంతగా వున్నాయి.

జూనియర్ కళాశాలలు

రాష్ట్రంలోని ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రాంతాలలో ప్రస్తుత పాఠశాల విద్యా విధానములో (ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ఎస్. ఎస్: ఎల్, సి., హయ్యర్ సెకండరీ అనైచ్ఛిక విధానం, తెలంగాణా ప్రాంతంలో హెచ్.ఎస్ సి., హయ్యర్ సెకండరీ ఐచ్ఛిక విధానం) తేడా వుంది. కాబట్టి రాష్ట్రమంతటా ఒకే విధమైన విద్యా విధానాన్ని అవలంబించటం అవసరమైంది. రాష్ట్రంలో 1969-60 లగాయితు మొదటి పరిణామంలో రాష్ట్రమంతటికీ ఉమ్మడిగావుండే ఏకీకృత పాఠ్య ప్రణాళిక ప్రవేశపెట్టబడింది. అది ఒక తరగతి తర్వాత మరొక తరగతికి విస్తరింపజేయబడుతూ వచ్చింది. 1964 లో (అంటే భారత ప్రభుత్వం నియమించిన విద్యానిపుణ సంఘం తన పనిని ప్రారంభించినపుడు) రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అన్ని విషయాలనూ పరిశీలించి, రాష్ట్రానికి అనువైనదిగావుండే విద్యావిధానాన్ని సిఫారసు చేయడానికిగాను ఒక ఉన్నత స్థాయి సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. విశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యాయులు, భారత ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు, ప్రముఖ విద్యావేత్తలు, రాజ్యవిధాన మండలి ప్రతినిధులు, విద్యాసంస్థల పరిపాలకులు ఈ సమావేశానికి హాజరైనారు. దీనికి ముఖ్యమంత్రిగారు అధ్యక్షత వహించారు. ఈ సమావేశం సుదీర్ఘమైన చర్చల అనంతరం, రాష్ట్రానికి 10 సంవత్సరాల విద్యా కార్యక్రమ స్వరూపాన్ని, విధానాన్ని సిఫారసు చేసింది. ఇందులో 5 సంవత్సరాల ప్రాథమిక దశ, 3 సంవత్సరాల ఎగువ ప్రాథమిక దశ, 3 సంవత్సరాల ఉన్నత పాఠశాల దశ, 2 సంవత్సరాల ఉన్నత సెకండరీ దశ, 3 సంవత్సరాల డిగ్రీదశ చేరి వుంటాయి. రాష్ట్రమంతటికీ కలిపి 10, 12 తరగతులకు ఆఖరున ఉమ్మడిగా పబ్లిక్ పరీక్షలు జరుపబడతాయి. రెండేళ్ళ హయ్యరు సెకండరీ కోర్సును ఒకే పాఠ్య ప్రణాళికతో కళాశాలలలోను, ఎంపిక చేసిన సెకండరీ

పాఠశాలలలోను నిర్వహించవచ్చునని, ఒక స్వతంత్ర మండలిచే రాజ్యమంతటికి ఒకే పరీక్ష నిర్వహించవచ్చునని ఆ సమావేశం సిఫారసు చేసింది. రాజ్యప్రభుత్వం ఈ సిఫారసులను ఆమోదించి, నూతన విద్యా సంస్కరణ స్వరూపాన్ని, విధానాన్ని అవలంబించింది. 10 వ తరగతి దశవరకూ విద్యావిధానం అనైచ్ఛికంగా వుంటుంది. 10వ తరగతి దశనుండి త్రిభాషా సూత్రం రద్దవుతుంది. ఇప్పుడున్న డిగ్రీ కళాశాల లన్నిటిలోను రెండేండ్ల ఇంటర్మీడియేట్ కోర్సు ప్రవేశపెట్టబడింది. ఆంధ్రప్రాంతంలో జూనియర్ కళాశాలలను ప్రారంభించటానికి ప్రభుత్వం మంజూరు ఇచ్చింది. ఆ కోర్సులలో విద్యార్థులను చేర్చుకోవడం జరుగుతున్నది. తెలంగాణా ప్రాంతంలో పదవ తరగతి పబ్లిక్ పరీక్షలు జరిగిన తరువాత జూనియరు కళాశాలలు ఏర్పాటుపుతాయి

డిగ్రీ కళాశాల అయినప్పటికి, జూనియరు కళాశాల అయినప్పటికి ఇంటర్మీడియేటు కోర్సులో విద్యాబోధన తెలుగులోనే వుంటుంది. ప్రభుత్వ పూర్వానుమతితో, తెలుగు బోధనా భాషకాని భాషలో అర్హత పరీక్ష ఉత్తీర్ణులైనవారి సౌకర్యార్థం ముఖ్యంగా పెద్ద పెద్ద పట్టణాలలో ఇప్పుడున్న డిగ్రీ కళాశాలల్లో ఇంగ్లీషు మీడియం సెక్షను/సెక్షన్లుకూడా నిర్వహించటానికి ఏర్పాటు చేయబడింది. జూనియరు కళాశాలలలో అవసరాన్నిబట్టి బోధనాభాషగా ఇతర భారతీయ భాషలలో కొన్ని సెక్షన్లు నడపటానికి అనుమతించబడుతుంది. రెండేండ్ల ఇంటర్మీడియేటు కోర్సుకు సంబంధించి ప్రవేశార్హతలు, బోధన రుసుములు, తదితర రుసుముల రేట్లను గురించి (పాఠ్య ప్రణాళిక, భాషలు, పాఠ్యాంశాలు, అధ్యయన సముదాయాలు వగైరాలతోసహా) ప్రిన్సిపాలులకు ఆదేశాలు జారీ చేయబడ్డాయి.

జూనియరు కళాశాలలను రాజ్యప్రభుత్వంవారు, ప్రయివేటు యాజమాన్యం వారు నిర్వహిస్తారు. ఎంపిక చేసిన జిల్లా పరిషత్తుల, పురపాలక సంఘాల సెకండరీ పాఠశాలలను రాజ్యప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంటుంది. ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలో నెలకొల్పబడిన జూనియరు కళాశాలలలో ప్రిన్సిపాలులను, లెక్చరర్లను నియమించటానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకొంటున్నది.

ఉన్నత విద్యకు ఆర్థిక సహాయం

విశ్వవిద్యాలయాలు:— రాజ్యంలోని విశ్వవిద్యానిలయాలకు రాజ్యప్రభుత్వం బ్లాకు గ్రాంటులను మంజూరు చేస్తుంది. ప్రతి ప్రణాళికాంతమున విశ్వవిద్యాలయాల రాబడులను, ఖర్చులను, వాటి వనర్లను, అవి అమలు పరచిన ప్రణాళికా పథకాలకు సంబంధించి నిర్ణయించిన మొత్తాలను దృష్టిలో వుంచుకొని సాధారణంగా అయిదేళ్ళ కొకసారి పై గ్రాంట్లు నిర్ణయించబడతాయి. రాజ్యంలోని విశ్వవిద్యాలయాలకు మంజూరు చేసిన బ్లాకు గ్రాంట్ల వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి —

(రూపాయలు లక్షలలో)

	1956-57	1968-69
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం	54.22	99.68
ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం	13.80	35.26
(శ్రీ) వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం	3.50	28.37

అనుబంధ కళాశాలలు

అనుబంధ కళాశాలలకు సంబంధించి ఉన్నత విద్యా వ్యయంలో చెరుగుదల ఏ విధంగా వున్నదో క్రింది అంకెలు తెలుపుతాయి :—

	(రూపాయలు లక్షలలో)	
	1956-57	1968-69 బడ్జెటు అంచనా
1. ప్రాచ్య కళాశాలలతో సహా సాధారణ విద్య గరిపే ప్రభుత్వ కళాశాలలు	12 86	15.00
2. వ్యాయామ విద్యా కళాశాలలతో సహా ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కళాశాలలు		25 00
3. ప్రాచ్య కళాశాలలతో సహా సాధారణ విద్య గరిపే ప్రయివేటు ఎయిడెడు కళాశాలలు		170.00
4. వ్యాయామ విద్యా కళాశాలలతో సహా ప్రయివేటు ఎయిడెడు ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కళాశాలలు	17,90	5.40

రాష్ట్రప్రభుత్వ యాజమాన్యంలోని కళాశాలల నిబ్బందికి, నిర్వహణకు అయ్యే యావత్తు ఖర్చును రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే భరిస్తు-ది. 1965-66 లగాయతు క్రొత్తగ నెలకొల్పబడిన ప్రభుత్వ కళాశాలలకు భవనాలను వెంటనే సమకూర్చ వలసిన అగత్యం ఎంతైనా వుంది. ఇప్పుడున్న కళాశాలలలో కొన్నిటికి అదనపు వసతి కల్పించవలసివుంది. చౌకరకం డిజైన్లను అనుసరించినట్లయితే భవనాలకు అయ్యేఖర్చు సుమారు ఒక్కొక్కటి రూపాయలు వుంటుంది. ఇప్పుడున్న కళాశాలలలో చెక్కింటికి హాస్టలు భవనాలు కావలసి వున్నాయి. ఇందులో కళాశాలల భవనాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వవలసివుంది.

ప్రయివేటు యాజమాన్యంలోని కళాశాలలకు సంబంధించి సహాయక గ్రాంటు విధానాన్ని అనుసరించి ఈ క్రింద తెలిపిన పరిమాణంలో ఆర్థిక సహాయం చేయబడుతున్నది.

1968-64 కు పూర్వంవున్న సహాయకగ్రాంటు విధానాన్ని అనుసరించి, లోటులో మూడింట రెండింతలు మాత్రమే బోధనా గ్రాంటుగా చెల్లించవలసి వుంది పై విధానాన్ని అనుసరించి ప్రయివేటు యాజమాన్యాలు కరువు బత్తెంలో 50 శాతం భరించ వలసివుండేది. ఒక ఏడాది వి. యు. సి; రెండేండ్ల డిగ్రీ కోర్సును అమలు పరచడం. ఆ పిమ్మట 1-8-1961 నుంచి విశ్వవిద్యాలయ

విద్యాశాఖ సంఘం వారి సిఫార్సులను అమలుపరచడంలో ప్రయివేటు యాజమాన్యాలు తమ కళాశాలలను నిర్వహించవలసిందే స్థితికి వచ్చాయి. సహాయకగ్రాంటు విధానాన్ని సవరించవలసిందిగా ప్రయివేటు విద్యాసంస్థలు పలుమారులు విజ్ఞప్తి చేసినందున సమస్యలను పరిశీలించి, విధానాన్ని సవరించటానికి సూచనలు చేయడంకోసం డాక్టర్ డి. ఎన్. రెడ్డి అధ్యక్షతన ఒక సంఘాన్ని రాజ్యప్రభుత్వం నియమించింది. ఈ విధానాన్ని అనుసరించి నికరమైనలోటు మేరకు పరిస్తుతం బోధనాగ్రాంటు ఎంజూరు చేయబడుతున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యానియమావళి ననుసరించి విద్యానిమిత్తంగా నడుపుకొన్న సొంత భవనాలపల్లరుసుములరాబడిలో వచ్చిన నష్టంక్రింద ఇచ్చే పూర్తి నష్టపరిహారం ఇందులోచేరి వుంటుంది. అదే పరిణామంలోవున్న ప్రభుత్వ కళాశాలలదృష్టిలో పుంచుకొని నిర్ణయించిన పరిధులకు లోబడి ఇచ్చే ఆగంతుక వ్యయం కూడా ఇందులో చేరి వుంటుంది ఒక్కొక్క సైన్సు విద్యార్థికి ఏడాదికి ఐదు రూపాయల చొప్పున ప్రత్యేకంగా సైన్సుగ్రాంటు కూడా చెల్లించబడుతున్నది పాలక వర్గాలు బోధన రుసుమును శాఖానుమతితో ఎక్కువచేసి. దానిమీద వచ్చిన అదనపు రాబడిని మూల నిధిని పెంపొందిక చేయడానికి లేక అభివృద్ధి కార్యాలకు వినియోగించటానికి అనుమతి పొందాయి. ఈ కొత్త విధానం 1963-64 నుంచి అమలులోకి వచ్చింది. 1665-66 నుంచి కళాశాలలకు బోధనా గ్రాంటును ముందుగా చెల్లించే విధానాన్ని ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టింది సిబ్బందికి వేతనాలను చెల్లించడంలో ఆలస్యం జరగకుండా ప్రయివేటు పాలక వర్గాల సహకారం పొందడంకోసం ఈ చర్య తీసుకోబడింది. అలా ముందుగాఇచ్చే గ్రాంటు అసలు చెల్లించవలసిన బోధనా గ్రాంటులో అధికభాగంగా వుంటుంది, పాలకవర్గాలు ఈ సహాయాన్ని వినియోగించుకొని తమసిబ్బంది వేతనాలను ప్రముఖంగా, పూర్తిగాను చెల్లించవలసివున్నది. కళాశాలలకు ఇవ్వవలసిన మిగతా గ్రాంటును ఆ ఏడాది ఖాతాలను ఆడిటుచేసిన మీదట నిర్ణయించి చెల్లించడం జరుగుతుంది.

ప్రయివేటు పాలకవర్గాలపైభారి, సహాయకగ్రాంటు విధానాన్ని సవరించవలసిన అవసరం

సహాయకగ్రాంటు విధానాన్ని సడలించడంతో ప్రయివేటు పాలకవర్గాలకు చెప్పుకోదగ్గ సౌకర్యం ఒనగూరింది. దానితో కళాశాలల నిర్వహణకు అవృత్త వ్యయం భరించవలసిన ప్రయివేటుపాలకవర్గాల బాధ్యత తీరిపోయింది. ఈ సదుపాయంవల్ల వారు ఈ క్రింద తెలిపిన బాధ్యతలను పూర్తిగా నెరవేర్చగలరని ఆశించబడుతున్నది :—

(1) సిబ్బందికి వేతనాలను కాలంలో చెల్లించడం.

(2) సంస్థలు సక్రమంగా పనిచేసేటట్లు చూడడంకోసం, సాధ్యమైనన్ని ఎక్కువ భౌతిక సౌకర్యాలను కల్పించటానికి, నియమిత కాలికంగా సంస్థల ఆవరణలను అభివృద్ధి చేయడానికి తామే స్వచ్ఛందంగా కృషిజరపడం.

పైన తెలిపిన రెండు ఆశయాలు కొన్ని సందర్భాలలో పాటింపబడనట్లు అనుభవంవల్ల తెలుస్తున్నది. అడ్వాన్సుగా ఇచ్చేగ్రాంటు, ఇవ్వవలసిన మొత్తంలో అత్యధికభాగంగా వుంటుంది. కళాశాలలకు ఇవ్వవలసిన మిగిలిన మొత్తం మరుసటి సంవత్సరం అకౌంట్లను ఆడిటుచేసిన మీదట మాత్రమే చెల్లించబడుతుంది. పెక్కు-పాలక వర్గాలు స్వయంగా తామేమీ కృషిచేయకుండా, ప్రభుత్వగ్రాంట్లు అందినప్పుడు మాత్రమే వేతనాలను చెల్లించడం జరుగుతున్నది. ఇది నిర్లక్ష్యంతప్ప మరేమీకాదు. కళాశాలలను అనుబంధించడానికి నిబంధనల పరికారం భౌతిక సౌకర్యాలను ఏర్పాటు చేసినవనడానికి తగిన ఆధారాలేమీలేవు. అందుచేత ప్రయివేటు పాలకవర్గాలు తాము నెలకొల్పిన కళాశాలల నిర్వహణ బాధ్యతను తామే వహించాలని గుర్తింపు జేసేటట్టుగా మొత్తం సహాయక్రగాంటు విధానాన్ని తిరిగి పరిశీలించడం అవసరమని భావించబడింది.

జిల్లాపరిషత్తులు, పంచాయితీ సమితులు కూడా చొరవతీసుకొని తమ బాధ్యతను నిర్వహించేటట్లు చూడవలసివున్నది. ఇందుకు అవసరమైతే శాసనం కూడా చేయాలి. ప్రభుత్వం ఏటా ఈ సంస్థలకు బ్లాకు గ్రాంట్లు ఇస్తూ, కళాశాలల విస్తరణకు కావలసిన అదనపు నిధులను సేకరించడంలో వాటికి స్వేచ్ఛ ఇచ్చి, అదనపు తరగతులు, సెక్షన్లు ప్రారంభించడం వంటి మామూలు విషయాలలో వాటికి ఇతోధిక నిర్ణయాధికారాలు కల్పించాలనే ప్రతిపాదన ప్రస్తుతం ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నది. విద్యకు సంబంధించిన ఒక సమగ్ర శాసనానికి శాఖవారు తుదిరూపమిస్తున్నారు. అందులో ఈ అంశాలన్నిటిని చేర్చడం జరుగుతుంది. ఈ బిల్లు సాధ్యమైనంత త్వరలో ప్రవేశపెట్టబడుతుంది.

తెలుగు అకాడమీ

కళలు, విజ్ఞానశాస్త్రం, వాణిజ్యకోర్సులకు ప్రాంతీయ భాషను బోధనా భాషగా ప్రవేశపెట్టి 1969-70 మొదటి సంవత్సరం ఇంటర్మీడియేటు తరగతి నుండి ఇందుకు సంబంధించిన పథకాన్నొకదాన్ని ప్రారంభించడానికి రాజ్యంలోని మూడు సాధారణ విశ్వవిద్యాలయాలు నిర్ణయించడం, ఉన్నత విద్య విషయంలో గమనించదగ్గ పరిణామం అని చెప్పాలి. గ్విన్ సంఘంవారి సిఫార్సులను పురస్కరించుకొని స్వయం పరిపాలనాధికారంగల తెలుగు అకాడమీ నెలకొల్పబడింది. ఇంటర్మీడియేటు తరగతులకు నిర్ణయించిన కోర్సు లన్నింటికి వర్తించే విధంగా ప్రాంతీయ భాషలో ఇంటర్మీడియేట్ కోర్సుకు పాఠ్యపుస్తకాలను తయారు చేసే బాధ్యతను ఇతర విషయాలతోపాటు ఈ సంస్థకు అప్పగించడం జరిగింది. తెలుగు అకాడమీ ఆధ్వర్యాన ప్రామాణికమైన 22 పాఠ్యపుస్తకాలు ఇది వరకే ప్రచురించబడ్డాయి. విశ్వవిద్యాలయ ఆచార్యులు, అధ్యాపకులు, తదితర నిపుణులు ఇందుకు ఎంతో కృషిచేశారు. వచ్చేసంవత్సరాలలో డిగ్రీ తరగతులకు ప్రాంతీయ భాషనే బోధనా భాషగా క్రమంగా ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతుంది కనుక, ప్రాంతీయ భాషలో పాఠ్యపుస్తకాలను, నిర్దేశక గ్రంథాలను కూడ సమకూర్చాలని అకాడమీ ఆశిస్తున్నది. తెలుగు భాషాభివృద్ధికి కేంద్ర ప్రభుత్వం కోటి రూపాయల దత్తవ్యసహాయాన్ని అందజేయడానికి సమ్మతించింది. ఈ సహాయం వచ్చే 6 ఏండ్లకు వర్తించగలదు. మొట్టమొదట రు. 10 లక్షల

మొత్తాన్ని కేంద్రం విడుదల చేసింది. ఇటీవల మరో రు. 28 లక్షలు మంజూరు చేసింది. ఉన్నత విద్యలో పాలనా భాషను బోధనా భాషగా చేయడానికి మున్ముందు తెలుగు అకాడమీ అధిక ప్రాముఖ్యాన్ని సంతరించుకోగలదు. రానున్న సంవత్సరాలలో రాజ్య ప్రభుత్వం ఈ సంస్థను పరిపాలనా విషయకంగాను, విద్యావిషయకంగాను కూడ పటిష్టం చేయడానికి ఉద్దేశిస్తున్నది.

విద్యాస్థాయి

విద్యావ్యవస్థాస్వరూపంలో ఇంతవరకు చర్చించిన అభివృద్ధి విషయాలు ముఖ్యమైనవే అయినప్పటికి విద్యాప్రమాణాన్ని మెరుగుపరిచడమనేది తప్పనిసరి అవుతుంది. విద్యా విషయకమైన కృషి అంతటిలోను అతి ప్రధానమైనదిగా దీనిని పరిగణించాలి. అందులోను ముఖ్యమైన పాఠశాల విద్యాదశలో ఇది మరింత ప్రాధాన్యత వహిస్తుంది. ఎదుచేతనంలేని పాఠశాల విద్య నశ్యసించే పిన్న వయస్కులు అధిక సంఖ్యాకులుగా వుంటారు. రాష్ట్ర విద్యాసంస్థ, విజ్ఞాన శాస్త్ర విద్యా విభాగం, ప్రగతి నిర్ధారక విభాగం సలహా సంస్థ ఈ విషయంలో ఇంతవరకు జరిగిన కృషి ప్రశంసనీయంగా వుంది. విద్యాపరిశోధన, శిక్షణ రంగంలో ఈ సంస్థలు జరిపిన ఉపయోగకరమైన కృషిని పటిష్టంచేసి, సమన్వయ పరచే ఉద్దేశంతో రాజ్యప్రభుత్వం ఇటీవల రాజ్య విద్యావిషయక పరిశోధన, శిక్షణ మండలి అనే సంస్థక్రిందకు ఈ నాలుగు విభాగాలను తీసికొని వచ్చింది రాజ్య స్థాయిలోని ఈ సంస్థ, స్వరూపాన్నిబట్టి, విద్యా విషయక లక్ష్యాన్నిబట్టి కేంద్ర స్థాయిలోని జాతీయ విద్యావిషయక పరిశోధన, శిక్షణ మండలిని పోలివుంటుంది. ఈ సంస్థ విద్యాశాఖ సంచాలక కార్యాలయానికి విద్యా విషయక విభాగంగా పని చేయడానికి ఉద్దేశించబడింది. విద్యావిషయక పరిశోధన, శిక్షణ విషయంలో ఈ సంస్థకు తన విధానాలను రూపొందించుకోవడానికి తగినంత అవకాశాన్నిచ్చే నిమిత్తం చట్టబద్ధమైన ప్రతిపత్తిని కల్పించాలని ఉద్దేశించబడింది ఈ విధంగా చేయడంవల్ల, ఈ సంస్థ పనిని గురించి ప్రతి సంవత్సరం విధాన మండలికి తెలియ జేయడానికి వీలుంటుంది. ఆ ప్రకారం విధాన మండలి ఎదుట అతిత్వరలో ఉంచనున్న ముసాయిదా విద్యాబిల్లులో సముచితమైన నిబంధనలు చేర్చబడ్డాయి. ఈ సంస్థలో ప్రస్తుతమున్న విద్యావిషయక పరిశోధన శాఖకు అదనంగా పాఠ్య పుస్తకాలు, వివిధ భాషలబోధన, పాఠ్యప్రణాళిక తయారీ, ఉపాధ్యాయవిద్య, మనస్తత్వశాస్త్ర విషయాలు వంటి విద్యా విషయక పరిశోధనలోని ముఖ్యమైన ఇతర రంగాలను ఈ సంస్థలో ప్రవేశ పెట్టడానికి సంకల్పించబడింది. ప్రతి శాఖలోను, ప్రతిస్థాయిలోను ఇటువంటి సంస్థను ఏర్పాటు చేసి విద్యాశాఖలోని అధికారులలో విద్యా విషయకంగా, సమగ్ర విషయజ్ఞానం కలిగివుండి ప్రతిభావంతులైనవారిని సిబ్బందిగా వేయాలనికూడా సంకల్పించబడింది. ఢిల్లీలో వున్న జాతీయ విద్యా విషయక పరిశోధన, శిక్షణ మండలి ప్రస్తుత సహకార పద్ధతిని పటిష్టం చేయడానికి ఆ సంస్థ సిబ్బందిలోగల జాతీయ, అంతర్జాతీయ నిపుణులనుండి వీలైనంత సహాయాన్ని పొందడానికికూడ ఉద్దేశించబడింది. పాఠశాల ఉపాధ్యాయులకు అన్ని స్థాయిలలోను ప్రత్యేకించి ఇప్పుడు సెకండరీ

పాఠశాలలకు నిర్ణయించిన ఏకీకృత పాఠ్యప్రణాళిక కుపయోగపడడానికి బోధనాత్మకమైన పద్ధతులను, ప్రగతి నిర్ధారక పద్ధతులను రూపొందించడానికికూడ ఈ సంస్థ సరియైన కార్యక్రమాన్ని చేపట్టుతుందని ఆశింపబడుతున్నది. ఈ లక్ష్య సాధనకోసం ఏకీకృత సదస్సుల పద్ధతులపై సదస్సులను ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా ఈ సంస్థకు సలహా యివ్వబడుతుంది. ఇటువంటి ఏకీకృత సదస్సులను 1967 లో శాఖ జయప్రదంగా నిర్వహించింది. ఈ సంస్థకు ఒక సలహా మండలికూడ ఏర్పాటు చేయబడుతుంది. దానికి విద్యామంత్రి అధ్యక్షులుగా ఉంటారు. ప్రముఖ విద్యావేత్తలు, ఉపాధ్యాయులు, విశ్వవిద్యాలయ అధ్యాపకులు, ఇతర నిపుణులు అందులో ఉంటారు.

పరిపాలన, ప్రణాళిక

ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు కాకలుదేరిన గట్టి పరిపాలనా యంత్రాంగం ఉన్నది. ఉమ్మడి మద్రాసు, కర్నూలు రాజధానిగాగల ఆంధ్ర, హైదరాబాదు-వెనుకటి యీమూడు రాజ్యాల సంచితానుభవాన్ని ఈ యంత్రాంగం సంక్రమింప చేసుకొన్నది. ఈ యంత్రాంగం కొంతవరకు ప్రాతకాలపు నాటిది కావడంచేత దాని ఆంతరిక వ్యవస్థా స్వరూపంలో ఎప్పటికప్పుడు హేతుబద్ధమైన మార్పులు అనవసరమైనప్పటికీ, గత పది సంవత్సరాలలో విద్యారంగంలో వచ్చిన పరిణామాల గతివేగానికి అనుగుణంగా వర్తించడానికి ఇది శక్తి సంపన్నమై ఉన్నది. 1965 లో జరిగిన పునర్వ్యవస్థీకరణ మూలంగా ప్రాంతీయ వ్యవస్థ రద్దు పరచబడింది. విద్యాసంబధమైన పరిపాలన, ప్రణాళికల విషయంలో జిల్లా సుస్థిర ప్రాతిపదికపై గూనిటుగా ఏర్పాటు చేయబడింది. దీనిని విద్యావేత్తలు మిక్కిలి వాంఛనీయమైన సంస్కరణగా హర్షించారు. ఈ సందర్భంలో మరొక ఆంశకూడ చెప్పవలసి ఉన్నది. ఈ పునర్వ్యవస్థీకరణలో జిల్లా స్థాయిలో పరిపాలనా కర్తవ్యాలు, విద్యాకర్తవ్యాలు వేరు చేయబడ్డాయి. ఇట్టి సంస్కరణ దేశమందలి మరే రాజ్యంలోగాని జరుగలేదు. అయితే, విద్యా సంబంధంగాను, పరిపాలనా పరంగాను ఈ పరిపాలనా యంత్రాంగంపై భవిష్యత్తులో ఉండగల బాధ్యతలను వహించేందుకు సమర్థమై ఉండడానికి వీలుగా దాని యోగ్యతను ఎప్పటికప్పుడు బేరీజు వేసుకొంటూ అవసరమైన శక్తి స్తోమతలను దానికి సమకూర్చవలసి ఉంటుంది.

2. పరిపాలనా రంగంలో పరిష్కరించవలసిన అత్యవసర సమస్యలు ఏవంటే - (ఎ) సచివాలయం నుంచి సంచాలక కార్యాలయానికి, (బి) సంచాలక కార్యాలయంనుంచి జిల్లా స్థాయికి ఇంకా ఎక్కువ అధికారాలను ప్రదత్తం

చేయడం. ఈ విషయమై గణనీయమైన పురోగతి సాధించినప్పటికి ఇంకా సంస్కరణ చేయడానికి అవకాశమున్నది. ప్రభుత్వం దీనిని గురించి పరిశీలించ దలుస్తున్నది. భవిష్యత్తులో విద్యా పాలనకు సంబంధించి జిల్లా యూనిటు ప్రధానమైన భాగంగా రూపొందటం అవసరమని గుర్తించబడింది. పరిపాలనా ప్రణాళికలకు సంబంధించి ఆచరణరీత్యా జిల్లా విద్యాధికారి, ఆ ప్రాంతంలో కీలకమైన అధికారిగా వ్యవహరించవలసి వున్నది. ప్రస్తుతం జిల్లా విద్యాధికారుల సహాయకులు, గెజిటెడు ఇన్ స్పెక్టర్లు కేవలం పాఠశాలల వృత్తిగత పర్యవేక్షణకోసమే ఉద్దేశించబడ్డారు. అందుచేత జిల్లా విద్యాధికారులకు పరిపాలనా పరంగా కొంత సహాయం అవసరమై ఉండవచ్చు. ప్రస్తుతం జిల్లా స్థాయిలో ఒక్కొక్క ఇన్ స్పెక్టరు 40 మొదలు 60 వరకు పాఠశాలలను పర్యవేక్షించవలసి వస్తున్నది. ఇప్పుడు నిర్ణయించిన పాఠశాలల సంఖ్య కార్యనిర్వహణకు సులభమైనదికాదని కనుగొనబడినందున ఇప్పటి పనిభారం గురించి పునఃపరిశీలించడం అవసరం. జిల్లా స్థాయిలో గెజిటెడు ఇన్ స్పెక్టర్లు విషయ ప్రాధాన్యంగల దృక్పథం వహించేటట్లు చేయడంగురించి ప్రభుత్వం పరిశీలించవలుస్తున్నది. డెప్యూటీ ఇన్ స్పెక్టర్లు ఒక్కొక్కరు 60 పాఠశాలలను తనిఖీ చేయవలసివున్నది. కాని ప్రస్తుతం వారిలో చాలా మంది ఇంకా ఎక్కువ పాఠశాలలను తనిఖీ చేయ వలసివస్తున్నది. అందుచేత వారి పని భారాన్నికూడా ఇదేవిధంగా హేతుబద్ధం చేయడం అవసరం.

వెంటనే శ్రద్ధ చూపవలసిన మరొక అంశం విద్యా ప్రణాళికారచన. అవసరమైన వివరాలు ముఖ్యంగా మధ్యమ స్థాయినుంచి, క్రింది స్థాయిలనుంచి అందుతున్నప్పటికి ప్రణాళికా రచన ఎక్కువగా పైస్థాయిలోనే జరుగుతున్నది అయితే అన్ని స్థాయిలలోను ప్రణాళికా అమలుతో సంబంధంగల వారందరికి తగినరీతిగా ప్రణాళికారచనలో భాగంవున్నపే తప్ప ఈ ప్రణాళిక చైతన్యవంతమూ, వాస్తవికమూ అయినది కాజాలదు. అందుచేత విద్యా ప్రణాళికలను జిల్లా స్థాయిలో రూపొందించడానికి తొలి యత్నం జరిగింది. విద్యా ప్రణాళికా రచనను విద్యా సంస్థ స్థాయికి తీసుకవెళ్ళడమే అంతిమ లక్ష్యం. ప్రణాళికా రచనను బుద్ధి కుశలతతోనూ, వాస్తవిక దృక్పథంతోను నిర్వహించడానికి గణాంక వివరాలు అతిముఖ్యమైనవి. అందుచేత విద్యాపరిపాలనలోని అన్ని స్థాయిలందును గణాంక సేకరణ ఏర్పాటును బాగా పటిష్టం చేయవలసి ఉన్నది. కనుక విద్యాశాఖ సంచాలకుని కార్యాలయంలోను, జిల్లా విద్యాధికార్ల కార్యాలయాలలోనుగల గణాంక విభాగాలను పటిష్టం చేయడం గురించి ప్రభుత్వం పరిశీలించ దలుస్తున్నది. వీటిని పటిష్టం చేయడంవల్ల ఆయా స్థాయిలలో

ప్రణాళికా రచనను ఖచ్చితంగాను, అర్థవంతంగాను చేయడానికి వీలుంటుంది. ప్రస్తుతం ప్రణాళికా రచన ఉపాధ్యాయులు, వస్తుసామగ్రి మున్నగు వాస్తవిక అంశాలను బట్టికాక చేరిన విద్యార్థులను, ఆర్థిక వినియోగాలనుబట్టి జరుగుతున్నది. ఈ పద్ధతిని మార్చటం అవసరమని కూడా భావించబడింది. ప్రణాళికకు ప్రధానమైన పథక యోచన, కార్యక్రమ రచన, అమలు, ప్రగతి నిర్ధారణ అనే అంశాలను దృష్టిలో వుంచుకొని విద్యా ప్రణాళికను సుస్థిరమూ, సమర్థవంతమూ అయిన ప్రాతిపదికపై సాగించడం ఎంతైనా అవసరం.

విద్యావిషయక ఆర్థిక పరిస్థితి

ప్రైవేటు సంస్థలు, స్థానిక సంస్థలు సెకండరీ విద్యావ్యయాన్ని తగినంతగా భరించలేకపోతున్నాయని ఇంతకుముందే చెప్పుకోవడం జరిగింది. విద్యపై అవుతున్న మొత్తంవ్యయం మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో రూ. 10,88,84,122 కాగా 1965-66 ఆఖరుకు రూ. 41,89,65,011 లకు పెరిగింది ఈ పెరుగుదల శాతం 288.5. విపరీతమైన ఈ పెరుగుదల అంతంత మాత్రంగావున్న రాజ్య ఆర్థికవ్యవస్థకు ఒక పెద్దభారం అనడంలో సందేహంలేదు ఈ పెరుగుదల మూలంగా ఉత్పన్నమైన క్లిష్ట పరిస్థితులను ప్రమాదరచవలసి ఉన్నది. పెరుగుదల పరిమాణంపైగాని స్వభావంపైగాని తగు నియంత్రణ లేకుండానే నికరమైన లోటును భర్తీచేసే ప్రస్తుత విధానంవల్ల అభివృద్ధిలో పొచ్చుతగ్గులేర్పడి ఆర్థిక నియంత్రణ కొరవడింది. సమస్థాయిలో క్రమబద్ధంగా విద్య అభివృద్ధి చెందేటట్లు చూడాలి. అంతేకాదు, ఈ అభివృద్ధి ప్రక్రియలో ప్రైవేటు సంస్థలు, స్థానిక సంస్థలు ఇతోధిక బాధ్యతాయుత భావంతో చురుకుగా పాల్గొనేటట్లు చూడాలి. ఇందుకుగాను స్థానిక సంస్థలకు ఇప్పుడు ఇస్తున్న గ్రాంట్లు బ్లాక్ గ్రాంటు రూపంలో వుండాలని ఒక సూచనచేయబడింది ప్రతి సమితికి లేదా పరిషత్తుకు 31-3-1969 నాటికి అయిన వ్యయం లేక గత మూడు సంవత్సరాల సగటు వ్యయం—వీటిలో ఏది ఎక్కువైతే అంత మొత్తం బ్లాకు గ్రాంటుగా ప్రభుత్వం లభింపజేయాలి. ఈ బ్లాకు గ్రాంటు 5 సంవత్సరాల కాలానికి నిర్ణయించబడుతుంది. అయితే ఏటా ఇంక్రిమెంట్లు మొదలైన మామూలు పద్దులక్రింద అయ్యే స్వల్పవ్యయం అదనంగా సమకూర్చబడుతుంది. ఇది మినహా బ్లాకు గ్రాంటులో మార్పు ఉండదు. 5 సంవత్సరాల కొకపర్యాయం దానిని పరిశీలించవచ్చును. ఈ పద్ధతి వల్ల కలిగే మరొక ప్రయోజనం ఏమిటంటే సద్దుబాట్ల విషయంలో స్థానిక సంస్థలకు ఇతోధిక స్వాతంత్ర్యం ఉంటుంది. అవి ప్రతిచిన్న విషయానికి ప్రభుత్వం పద్దకు పోవలసిన పని ఉండదు. ప్రస్తుతం స్థానిక సంస్థలు స్వల్పవిషయాలకు కూడా విద్యాశాఖ సంచాలకుని నుండిగాని, ప్రభుత్వంనుండిగాని ఉత్తరువులను

పొందవలసి ఉన్నది. దీనివల్ల ఎంతో ప్రాధ్యం బరుగుతుండడమే కాకుండ సమయం, శక్తి వృథా అవుతున్నాయి. ప్రజాస్వామిక వికేంద్రీకరణ లక్ష్యంగా పెట్టుకోవడంవల్ల ప్రభుత్వం విధాన సంబంధమైన ముఖ్యవిషయాలను మాత్రమే నిర్ణయించాలని భావించబడింది. స్థూలంగా విద్యాప్రమాణాలు, పాఠ్యగ్రంథాల నిర్ణయం, పరీక్షల నిర్వహణ, అభివృద్ధి సాధారణ నిర్దేశం, విద్యా విధానంవంటి ముఖ్యవిషయాలను ప్రభుత్వం అట్టిపెట్టుకొని మామూలు స్వభావంగల కేవల పరిపాలక విషయాలను పూర్తిగా స్థానిక సంస్థలకు వదలివేయవలసి ఉంటుంది. లెక్కలను సకాలంలో కట్టుదిట్టంగా ఆడిటుచేయడం, ఖ్లాకు గ్రాంటు నిధులను మరేయితర కార్యానికి వినియోగించరాదని శాసనబద్ధంగా నిర్ణయించడం జరిగినట్లయితే గత రెండు సంవత్సరాలలో ఎదురైన ఇబ్బందులనేకం తొలగిపోగలవు.

పైన తెలిపిన వ్యయంలో దాదాపు 90 శాతం ఉపాధ్యాయుల వేతనాలక్రిందనే అవుతుంది. మిగతా 10 శాతం ఆగంతుక వ్యయాలక్రింద ఖర్చవుతుంది. కాబట్టి రాజ్య వనరులనుండి విద్యను ప్రమాణవంతమూ అర్థయుక్తమూ చేయడానికి సంబంధించిన అంశాలపై ఖర్చుపెట్టేందుకు మిగిలేది అత్యల్పం—అని స్పష్టమవుతూనే ఉన్నది. విద్య విషయంలో ప్రభుత్వమే పూర్తి బాధ్యత వహించవలసి వున్నప్పటికీ, సమాజం విద్యాకార్యక్రమంతో సన్నిహిత సంబంధం ఏర్పరచుకొని శక్తికొలది తోడ్పాటు ఇవ్వటం ఆవశ్యకమనడం నిర్వివాదం. అందుచేత పాఠశాల అభివృద్ధి విషయంలో మునుపటికంటె పెద్ద ఎత్తున కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించి అమలుపరచడం అవసరం. దీనిదృష్ట్యా ప్రభుత్వం ఈ కార్యక్రమాన్ని మరింత శక్తివంతంగా చేపట్టాలని సంకల్పిస్తున్నది. ఇందుకుగాను తమిళనాడులో పాఠశాల అభివృద్ధి కార్యక్రమాన్ని గురించి అధ్యయనం చేసేనిమిత్తం ఒక అధికారిని పంపడం జరిగింది. వనరులను పెంపుచేసుకోవచ్చును లేదా అదనపు పన్నులను వేయవచ్చుననే సముచిత సూచనకూడా ఉన్నది. ప్రస్తుతం ఆంధ్రప్రాంతంలో రూపాయికి 12 పైసల చొప్పున విద్యా పన్ను విధించబడుతున్నది. తెలంగాణాలోని పంచాయతిసమితి ప్రాంతంలో 20 పైసల చొప్పున స్థానిక పన్ను విధించబడుతున్నది. వీటిని పెంచడం సబబుగా ఉండగలదని భావించబడుతున్నది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలోని పురపాలక సంఘాలు విధిస్తున్న మాదిరిగా తెలంగాణాలోని పురపాలక సంఘాలు విద్యాపన్నును విధించడంలేదు. స్థానిక సంస్థలు తమ ఆదాయాలను పెంపు చేసుకోడానికి గల అవకాశాన్ని పరిశీలించడంద్వారా విద్యనిమిత్తం అదనపు వనరులను ఏర్పరచుకొనే విషయం గురించి పరిశీలించడానికి ప్రభుత్వం సంకల్పిస్తున్నది. త్వరలో ప్రభుత్వం విధానమండలికి సమర్పించదలచుచున్న ముసాయిదా విద్యాబిల్లులో ఈ విషయమై ప్రారంభకృషి జరిగింది.

Government are also giving serious consideration to the question of implementing further measures of Land Reform. Regulations have been made for the abolition of the Muttadari and Malguzari tenures which are prevalent in the Visakhapatnam and East Godavari districts and in the Bhadrachalam area of the Khammam district, and with these we have completed measures for the abolition of all intermediary tenures in the State. The taking over of surplus lands under the Andhra Pradesh Ceilings on Agricultural Holdings Act is also being included in the Annual Plan for 1970-71. Government have also decided to suitably amend the Tenancy Law in the Andhra area of the State so as to achieve considerable reduction in the level of rents payable by the tenants and to confer certain other benefits on them and to bring forward legislation in this regard in the current session.

When I last addressed you of the firm resolve of the Government to safeguard the legitimate interests of the people of Telengana region and to promote the development of that region and of the eight point programme announced by the Prime Minister in this regard. The various measures undertaken in pursuance of the eight point programme are under implementation and the Government, for their part, are anxious to fulfil the programme as expeditiously as possible. In particular, the decisions of the Government of India on the Telengana surpluses and the enlargement of the powers of the Regional Committee are eagerly awaited.

The Central and State Advisory Committees, to whom I had referred in my previous address, have considered representations from 886 Gazetted Officers and 2,718 Non-Gazetted Officers in regard to their grievances relating to equation of posts, preparation of common gradation lists, etc. On the basis of their recommendations the Government of India have communicated their decisions in respect of 630 Gazetted Officers and 2,493 Non-Gazetted Officers, and the State Government are pursuing action in accordace there with. The preparation of common gradation lists has been completed in respect of 2,182 Gazetted Officers and 15,947 Non-Gazetted Officers leaving the services of only 1,374 Gazetted Officers and 131 Non-Gazetted Officers to be integrated.

Further, a High Power Committee with a retired Chief Justice of a High Court as Chairman has been constituted to examine the grievances of the Telengana Service personnel arising out of non-compliance with any directives of the Government of India regarding the equation of posts and integration of services and also non-observance of any special provisions in the matter of recruitment, promotions, pay, etc.

The State Government have been giving serious consideration as to how best the development of the Scheduled Areas and the promotion of the welfare of the Scheduled Tribes could be accelerated. With a view to undertaking a comprehensive plan for tribal development in the Fourth Plan a special provision for tribal development.

With a view to protecting the tribals in the Scheduled Areas from exploitation by non-tribals, a Regulation has been made imposing further restrictions on the transfer of land in these areas in favour of non-tribals. Another Regulation providing for the scaling

down of debts incurred by the tribals as well as for a moratorium in respect of the debts so scaled down is now awaiting the assent of the President Government have also issued orders banning the assignment of Government lands in favour of non-tribals in all the Scheduled Areas of the State

In my last address I had briefly referred to the fundamental threat at to the peace and tranquility of the State posed by the Naxallites and Exteramists. Several top leaders of these groups and their active lieutenants have since been apprehended in the course of their encounters with our police forces, Several other important leaders and organizers of the movement have been taken into custody in various parts of the State. The Government have reason to believe that these measures have served to thwart the plans of these groups for a State-wide orgy of violence and terrorism. The movement on the whole seems to be on the wane and indeed the people in the affected areas are themselves coming forward in increasing numbers to assist the administration in countering it.

The provisions of the Preventive Detention Act have had indispensably to be invoked for protecting the community from these terrorist groups. When, therefore, the Preventive Detention Act lapsed it became necessary for Government to continue to arm themselves with similar powers. An Ordinance proving for Preventive Detention was accordingly promulgated so as to come into force from 1st January, 19 0. A Bill is being introduced in the current Session to replace the Ordinance.

The Government reviewed the procurement and rationing policies hitherto followed in the State in the context of the improved availability of food grains throughout the country and the consumption needs of the State. They arrived at the conclusion that the time was now opportune for liberalising the system of controls operating within the State. Accordingly with effect from this month the number of food zones within the State has been reduced from six to two. The producers' levy has been abolished. The levy on rice mills will however continue, but on a reduced scale. Rationing will be done away with, but food grains will be supplied though Fair Price Shops wherever neccessary, to meet the needs of low income groups.

With a view to securing better administration and development of the areas included in the heavy districts of Guntur, Kurnool and Nellore, Government decided to form a new district of Ongole comprising certain portions carved out of the three districts. On account of the launching of the programme of census operations in the State the new administrative unit had to be brought into being immediately. An Ordinance was accordingly promulgated, creating the new district with effect from 2nd February, 1970. A Bill to replace the Ordinance will be introduced in the current Session of the Legislature.

During this Session you will be concerned with the consideration of the Budget for 1970-71 as also with various legislative measures including :

1. Bill to replace the Andhra Pradesh Preventive Detention Ordinance, 1969 (Ordinance 6 of 1969)

2 The Andhra Pradesh Electricity Supply Undertakings (Acquisition) Extension and Amendment Bill, 1970.

3. The Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Bill, 1969 (Legislative Assembly Bill No. 9 of 1969).

4. The Andhra Pradesh (Andhra Area) Tenancy Act, 1956 (Amendment) Bill, 1970

5. The Gajapathinagaram Taluk and Ongole District (Formation) Bill, 1970.

I wish you all success in your deliberations.

INDEX TO THE

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

FIRST SESSION OF THE ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY.

Volume VI (Nos. 1 to 5)

1ST SEPTEMBER 1969 TO 6TH SEPTEMBER 1969.

TABLE OF CONTENTS.

Vol. VI—No. 1

	PAGES
Oral Answers to Questions	1
Short-Notice Questions and Answers	43
Written Answers to Questions	49
Calling attention to a matter or urgent public importance	
re : Eviction of cultivators from Banjar Lands ..	56
Papers laid on the Table :	
Amendments to the Andhra Pradesh Splitting up of Joint Pattas Rules, 1965 (G.O. Ms. No. 89, Revenue dated 3-2-1969)	72
Amendment Notification issued under section 3 of the Andhra Pradesh District Collectors' (Powers) Delegation Act, 1961 (G.O. Ms. No. 483, Revenue, dated 14-5-1969)	73
Annual Financial Statement (Budget) for 1969-70 General Discussion (Not concluded) .	73
Announcement :	
re: Subscription to State Plan	93

VOL. VI—No. 2

Oral Answers to Questions	97
Short-Notice Questions and Answers	138
Business of the House..	140
Calling Attention to a matters or urgent public importance	

	PAGES
re : Eviction of poor cultivators of banjar lands in Kammapalli, Narsampet taluk .	145
re : Retrenchment orders served on 15 Extension Officers (Industries)	149
Papers laid on the Table	
Amendment to the Indian Stamp Rules, 1925 .	151
Amendments to the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957	151
Government Motions :	
re : Elections to the Committee of Public Accounts for 1969-70 (Adopted) .. .	152
re : Election to the Committee of Privileges (Adopted)	152
re : Election to the Committee of Estimates. (Adopted)	152
Government Bill ·	
The Andhra Pradesh Marriages Validation (Repeal) Bill, 1969 (Introduced) . ..	153
The Annual Financial Statement (Budget) for 1969-70 (General Discussion) —Not concluded ..	154
Vol. VI—No 3	
Oral Answers to Questions	195
Short Notice Questions and Answers ..	222
Written Answers to Questions	225
Business of the House	228
Calling Attention to matters or urgent Public Importance :	
re : Law and Order situation in twin cities ..	255
re : Collection of annual minimum Electricity Charges from Agriculturists in Rayalaseema ..	256
Papers laid on the Table :	
Notifications issued under the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act, 1964	260
Notification issued under the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963 ..	260

Page

Annual Financial Statement for 1969-70 and Supplementary Financial Statement for 1968-69 of the Andhra Pradesh State Electricity Board. . 260

Annual Financial Statement (Budget) for 1967-70 : General Discussion (concluded). . .. 261

Voting of Demands for Grants :

Demand No CVII-Education—Rs. 52,93,92,900 .. 287

Government Bill :

Andhra Pradesh Co-operative Societies (second Amendment) Bill, 1969 (Referred to Saelect Committee). 298

Annual Financial Statement (Budget) for 1969-70 : Voting of Demands for Grants .. ..

Demand No. XVII—Education—Rs. 52,93,92,900 (Discussion not cloncluded) 319

Vol. VI—No.4.

Oral Answers to Questions. 351

Announcement :

re : Release of detenues. 357

Oral Answers to Questions. 375

Short Notice Question and Answers. 380

Written Answers to Questions. 383

Business of the House 389

Condolence Motion :

re . Demise of Dr. Ho Chi Minh, President of the Democratic Republic Vietnam. Adopted— .. 396

Calling Attention to matters of urgent public importance:

re : Drinking water facilities in Rayalaseema especially in the Chittor District. 405

re : Allegations against the Sarpanch, Gaganpahad, Hyderabad district. 409

re : Precarious water supply position in Warangal .. 411

re : Burning of Al-Aqsa Mosque in old Jerusalam City. 415

Business of the House. 424

	Pages
Vol. VI No. 5.	
Oral Answers to Questions.	431
Written Answers to Questions	466
Calling Attention to mattes of urgent public importance. :	
re : Rehabilitation of the people of Srihankota. ..	469
re · Need for sanctioning sufficient loans to the ryots who have raised Dalwa crop	471
re Need for giving relief to the people in cyclone affected areas.	473
re : Damage to tobacco barns in Guntur district due to cyclone in May, 1969 ..	476
re · Transferring of VI and VII Classes to Elementary Schools of Panchayat Samithis	477
re : Age exemption certificate to students seeking admission in the Junior Colleges . .	480
Papers laid on the Table :	
Amendment to the Andhra Pradesh Public Service Commission Regulations, 1963 .	481
Privilege Motion :	
re · Bandobust arrangements in the House	482
Business of the House ..	494
Annual Financial Statement (Budget) for 1969-70:	
Voting of Demands for Grants :	
Demand No. XVII-Education Rs. 52,93,29,900— Passed ..	503
Demand No. I—Land Revenue—Rs. 3,36,21,000 .	523
Appendix	541

GENERAL INDEX

PAGES

A

AHMED HUSSAIN, SRI.—

Calling attention re

Burning of Al Aqsa Mosque in the Old JerusaiamCity . . 416-417

Q re · Increments of Telengana employees 351-52

ANASAYAMMA, SMT. T. N.—

Calling attention re ·

Drinking water facilities to Rayalaseema especially in Chittoor District .. 407-409

ANJANAREDDY, SRI K.—

Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 General Discussion . . 93-95

Q. re : Allotment of funds to Z. P. Roads 15

Announcement re :

Release of Detenues . . 373

Subscription to State Loan . . . 55

Annual Financial Statement (Budget) for 1969-70 General Discussion .. . 73-95

Voting of Demands- Education . 319-,349, 503-607

Appala Naidu, Sli A.—

Q re : Completion of Investigation for diversion of Godavari water to Vizag . 4

Godavari water to Visakhapatnam 4

B.

BADRIVISHAL PITTI, SRI.—

Calling attention re

Burning of Al-Aqsa Mosque in Old Jerusalem City 423

Condolence Motion re :

Demise of Dr. Ho Chi Minh, President of the Democratic Republic of Vietnam 399

Privilege motion re : ..482-490, 492

Bandobast arrangement in the House . .. 493, 494

	PAGES
Q re : Exemption of RTC from Shops & Establishments Act .	356
Presentation of Telescope to the Hyd. Municipality	383
BHASKARA RAO, SRI A.—	
Vote of Demands (Education) ..	518
Bills (Government) :	
The A. P. Co-operative Societies (Second Amendment Bill, 1969 (referred to Sellect Committee) ..	298, 319, 330-34
The A. P. Marriages Validation (Repeal) Bill, 1969 ..	
The Annual Financial Statement, 1969-70 (Gen. discussion) . . .	
BRAHMANANDA REDDY, SRI K.—	
Announcement re : Release of detenues	373
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 (Gen. discussion)	279-87
Bills (Government) .	
The A. P. Co-operative Societies (Second Amendment Bill, 1969	298-300, 315-19
Calling attention re :	
Burning of the Al-Aqsa Mosque in Old Jerusalem City	420-24
Condolence Motion re :	
Demise of Dr Ho Chi Minh, President of the Republic of Vietnam.	376
Q. re :	
Retrenchment order served on 15 Extension officers .	149-51
Vote on Demand (Education). ..	333
BUTCHI APPARAO, SRI G.—	
Vote of Demand (Education)	539-40
BUTCHIRAIDU, SRI K.—	
Vote of Demand (Education) . ..	185,342-43

PAGES

Calling attention re .

Collection of annual minimum electricity charges from agriculturists in Rayalaseema 259

Eviction of cultivators from Banjar lands .. . 66-70

Primary Health Centre at Chagallu . .. 362

Business of the House · 140-146, 228, 255, 389-396, 424-29, 494, 507

Calling attention to matters of urgent public importance re ·

Allegation against the Sarpanch, Ganganpahad, Hyd. District. 409-10

Burning of Al-Aqsa Mosque in the Old Jerusalem city 415-24

Collection of annual minimum electricity charges from agriculturists in Rayalaseema . 256-60

Damage to tobacco borns in Guntur District due to cyclone in May, 1969 476-77

Driking water facilities in Rayalaseema .. 405-09

Eviction of cultibators from banjar lands . 56-72

Eviction of poor cultivators of banjal lands in Kompalli village, Narasampet Taluk 145-49

Law & Order situation in twin cities . .. 255

Need for giving relief to people in cyclone affected areas 473-76

Precarious water supply in Warangal 411-151

Rehabilitation of people of Sriharikota .. . 469-70

Sanctioning sufffficient loans to who raised dalwacrop 471-73

Transferring of VI& VII Classes to Elementary Schools of Panchayat Samithis 477-80

CHAIRMAN, MR.—

Annual Financial Statement (Budget) 1971-72, Gen-Discussion 261-68

PAGES

CHALAPATHI RAO, DR. T. V. S.—

Bills (Government)

The A. P. Co-operative Societies (Second Amendment) Bill, . 309-10

The annual Financial Statement (Budget) 1969-70, Gen. Discussion 185,277

Q. re :

Cost production Committee, for every big Project .. 129-31

Pig iron industry at Jaggayyapet . . 1, 2, 4

Retrenchment in Power Samas Section, Vijayawada .. 466

Supersession of Vijayawada Municipality. 23

CHANDRASEKHARA REDDY, SRI G.—

Voting of Demands (Education) .. 521

CHANCHURAM NAIDU, SRI N.—

Calling attention re .

Precarious water supply position in Warangal . 412-15

CHINNAIAH, SRI Y.—

Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 89-90

CHINNA NAGAIAH, SRI M.—

Vote of Demand (Education) 180, 522

CHOWDARY SATYANARAYANA, SRI.—

Q. re :

Kodakalla Rokwha 115

Condolence motion re :

Demise of Dr. Ho Chi Minh, President of the Democratic Republic of Vietnam .. 306-404

D

Deputy Speaker, Mr.—

Calling attention re .

Burning of Al-Aqsa mosque in the Old Jerusalam City 420-2

PAGES

E.

ESWARA REDDY, SRI A.—

Q. re :

Central technology 124

Citrus Development Centre 451

Code of conduct for labour relations .. . 135

Development of bananas & plantains 369

Extension Training Centre 447

Inter-State buses between between Andhra and Mysore 372

Kalyana Sona Variety of wheat 225

Loan by agricultural Refinance Corporation . 457

Master Plan for Tirapathi 127

Remission of land revenue in Kurnool district .. 9

ESWARI BAI, SMT. J.—

Annual Financial Statement (Budget) 1971-72, Gen. Discussion 261-57 269-73

Condolence motion re ·

Demise of Dr Ho Chi Minh, President of the Democratic Republic of Vietnam 401-03

Q. re :

Building for Hyderabad Municipal Office .. 49

Counterfiet Currency Notes 195-99

Nethaji Azad Hind Govt. Celeberations Committee .. 357

Rural water supply scheme to Yellareddy 448

Scholarship to Medical students . .. 51

Schools for disabled persons 212

Supply of fertilizers 213-14

G.

GODFREY, MRS. M.—

Vote of Demands (Education) 332-33

GOPALAKRISHNAIAH, SRI VAVILALA—	PAGES
Bills (Government)—	
Andhra Pradesh Co-operative Societies (Second Amendment) Bill 1969	304-08, 318-19
Calling attention re :	
Burning of Al-Aqsa Mosque in Old Jaruselam City ..	422-23
Eviction of cultivators from banjer lands ..	59,71-72
Need for giving relief to people in cyclone affected areas	473-75
Condolence motion re	
Demise of Dr. Ho Chi Minh	399-400
Q re :	
Cycle Tax	217
Drainage facilities in Krishna and Godavari deltas .	46
Electrification of villages in Sattenapalli Taluk .	224-25
Godavari water to Visakhapatnam	4
House burglary at Sattenapalli	203-04
House sites to Harijans of Chagantivaripalem ..	467
House sites to Harijans of Pasumarru	219-20
Incentives to Telugu Typists	453
Law Officers	99
Location of fifth steel plant	380-81
Objection by Refinance Corporation	434-35
Retrenchment order served on 15 Extension officers .	150
Scale of Telugu Pandit	448-49
School buildings	118
Staffing pattern of Municipalities	452
Suit under Section 92 (1) G.P.C.	49
Telugu Typewriters to Panchayat Raj Institutions ..	365-67
Voting of Demands (Education) .	..286,345-47 511

	PAGES
GOVERDHAN REDDY, SRI P.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (General Discussion)	170-74, 262-68
Calling attention re .	
Precarious water supply position in Warangal	414-15
GOVINDADOSS, SRI D.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 . .	82-85,516
GOVINDA RAO, SRI K.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 . .	85-89,276 509
Privilege motion re :	
Bandobust arrangement in the House . .	492
Q. re .	
Assignment of banjar land in Vizag . .	106
House sites to Harijans of Thummapala . .	135
Notice under Andhra Pradesh Land Revenue Act . .	13-14
Sale of land to Hindustan Polymers, Ltd., .	384-85
Vizianagram water supply scheme .	226
GUNNAYYA, SRI P —	
Bills (Government)—	
Andhra Pradesh Co-operative Societies Second Amendment) Bill, 1969	308-09
Q. re .	
Bore wells	378
Reservoir to Bahuda River	385
JAIPAL REDDY, SRI S.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (Gen-Dis.)	168
Vote of Demand (Education)	334 521
JAMMANA JOJI, SRI	
Q. re :	
Munsiff Magistrate Courts	100

	PAGES
JANGAREDDY, SRI C.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 (Gen Dis.)	277,278,284
Vote of Demands (Education) . .	339-41
Bills (Government)	
The A. P. Co-op. Societies (Second Amendment) Bill, 1969	310-11
Calling attention re	
Burning of the Al-Aqsa Mosque in the Old Jerusalem City . . .	421
Eviction of cultivators from banjar lands	68
Precarious water supply position in Warangal .	414-15
Q. re	
Bus passes to Warangal NGOs... . .	201-03
Construction of Matu at Nagaram ..	116
Protected water supply scheme to Parkal ..	364
'K'	
KHAJA NIZAMUDDIN, SRI.—	
Calling attention re :	
Burning of Al-Aqsa mosque in the Old Jerusalam city	415-16
KONDA LAXMAN BAPUJI, SRI—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 (Gen. Dis.) , ...	261
Calling attention re :	
Burning of Al-Aqsa mosque in Old Jerusalem City	422
Condolence motion re :	
Demise of Dr. Ho Chi Minh	401-403
Privilege motion re .	
Bandobust arrangement in the House	487-89492

KRISHNA MURTHY, SRI K.— PAGES

Q. re :

Junior Colleges 121

Lease of land to salt factory 356

Stars Night 352

Vote of demands for grants .

Education 293-97

KRISHNAMURTHY NAIDU, SRI V.—

Calling attention re

Collection of annual minimum electricity charges from agriculturists in Rayalaseema .. . 256-59

KOTIAH, SRI PRAGADA,

Bills (Government)—

The Andhra Pradesh Co-operative Societies (Second Amendment) Bill, 1969 302-03315

L.

LATCHANNA, SRI G.—

Bills (Government)—

The Andhra Pradesh Co-operative Societies (Second Amendment) Bill 1969 .. .. .. 300-01, 317-18

Calling attention re

Eviction of cultivators from banjar lands .. 69-72

Condolence motion re

Demise of Dr. Ho Chi Minh 396-397

The Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (General Discussion) .. .. .. 174-183-94 266, 272-73 279-80 283 & 286

The Annual Financial Statement (Budget) for 1971-72 74

MADHAVA RAO, SRI A.—

Calling attention re :

Burning of the Al-Aqsa mosque in Old Jerusalem City 419-420

	Pages
Condolence motion re	
Demise of Dr. Ho Chi Minh	399
Q. re :	
Cycle Tax	217
Evaluation of working of P.H. Centres	132
Grain storage soils under P.L. 480	434
Junior Colleges	121
Privilege Motion re :	
Bandobast arrangement in the House . ..	487
Vote of demand (Education)	515-522
MAHANANDA, SRI R.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 General Discussion	274
Calling attention re :	
Eviction of cultivators from Banjar lands ..	66-72
Q. re :	
Buses run by Srisailam Devasthanam	227
Cement supply by KCP Ltd to N.S. Project ..	49
Ceiling on petrol consumption	218
Compensation to Zamindars	444
Enhancement of turnover limit of sales tax ..	384
Establishment of new Divisions by Electricity Board .	386
Fire accident in Nellore	358
Inam lands	113-114
Industrial housing schemes for Municipalities ..	383
Labour colonisation Society Vinukonda	356
Machinery for Tungabhadra Electric scheme ..	218-219
Misappropriation of money in City Civil Court ..	97-99
Missing of files in Dy. Registrar's Office, Visakhapatnam	431

	PAGES
Procedure for investigation of charges against village officers	107-111
Service rolls for N.M. Rs. Workers	134-135
Training to ryots in High yield varieties ..	16
Urban Development Scheme ..	451
Voting of Demands (Education) ..	324-325
MANIK RAO, SRI M.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 (General Discussion)	274-75,286
Calling attention re :	
Precarious water supply in Warangal ..	415
Motions (Government) re	
Election to the Committee on Estimates (Adopted) ..	152-153
Election to the Committee on Privileges (Adopted) ..	152
Election to the Committee on Public Accounts .	151 & 152
MUNISAMAPPA, SRI V.—	
Q. re ·	
Chittoor Goldsmiths Coop. Carpentary Society ..	468
Pileru Bakarapet road, Chittor District .. .	355
MUNUSWAMY, SRI K.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (General Discussion)	278
Calling attention re	
Eviction of cultivators from banjar lands ..	70
Rehabilitation of people of Sriharikota . ..	469
Need for sanctioning sufficient loans to the ryots who have raised Dalwa crop	471
Vote of Demand (Education)	521
MUNISWAMY, SRI K.—	
Q. re :	
Bone meal manure factory	7

PAGES

Notification of forest blocks 228

Reclamation loans 205

Retrenchment orders served on 15 Extension officers.. 151

MURTHY, DR T S.—

Bills (Government)

The Andhra Pradesh Co-operative Societies (Section Amend) Bill, 1969 310

Calling attention re .

Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 (General Discussion) 74-78

Precarious water supply position in Warangal .. 411-414

Q. re :

Power Tillers 221-222

Voting of Demands (Eeucation) 319-320

N.

NAGIAH, SRI Ch.—

Calling attention re .

Damages to tobacco barns in Guntur District due to cyclone in May, 1969 476

Sanctioning sufficient loans to the ryots who have raised dalwa crops 471-472

Q. re :

Guntur Channel 465

Permission to V.OS. to contest Panchayat Elections .. 8

NAGIAH, SRI K.—

Voting of Demands (Education) . .. 345

NAGESHWARA RAO, SRI T.—

Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 . 78-79
338-889

PAGES

Q. re .

Abolition of Domicile Rules . . 211

Schools Boards 449

NARASIMHAM, DHANENKULA, SRI—

Q. re :

Dindi Project 388

Junior Colleges 121

Land Reclamation 56

Lorry service by R.T.C 451

Maistries and Fieldmen 225

Modern slaughter houses .. 129

P H. Centres in Nellore 133-134

Planning cell in Co-operative Department . 437

Srisailam Project . .. 52

NARASINGARAO, SRI P.—

Condolence motion re .

Demise of Dr. Ho Chi Minh .. . 403

Privilege motion re .

Bandobast arrangements in the House 492

Voting of Demands (Education) 503

NARAYANA, SRI K.S.—

Annual Financial Statement (Budget) for 1971-72 .. 267

NARAYANASWAMY, SRI K.—

Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 (General Discussion) . 277

NARASAREDDY, SRI P.—

Voting of Demands (Education) 522

PAGE

NARASIMHA RAO, SRI P V.—

Calling attention re .

Transfer of VI & VII Classes to Elementary Schools of Panchayat Samithis 479-480

Voting of Demands (Education) 503-523

NARASIMHA REDDY, SRI D —

Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (General Discussion) 175

Calling attention re ·

Eviction of cultivators from banjar lands .. 56, 65,69,70

Condolence motion re ·

Demise of Dr Ho Chi Minh 397-98, 484

NIRANJAN RAO, SRI B —

Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (General Discussion) 157-276

Bills (Government)

Andhra Pradesh Co-operative Societies (Second Amendment) Bill, 1969 311-312

Calling attention re

Eviction of cultivators from banjar lands .. 66

Venkataramana Housing Co-operative Society .. 459-63

P

PALEVALLI, SRI V.—

Q. re

K Kotapadu Pinagadi Road 211

Papers laid on the Table ·

Amendment issued to the Indian Stamp Rules, 1925 151

Amendment to the Andhra Pradesh Public Service Commission Regulations 1963 . .. 481

Andhra Pradesh Splitting up of Joint pattas Rules, 1965 72-73

Notifications issued under the Andhra Pradesh Gram Panchayat Act, 1964 260-26

	PAGES
PAPIREDDY, SRI B.—	
Voting of Demands (Education) . .	321-322
PARANKUSAM, SRI M.B.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (General Discussion)	170
Q re	
Colleges in Srikakulam District ..	222-233
PRAKASAM, SRI D.—	
Q re	
Co-operative Bank for Harijans	436
Irregularities in Paravathipuram Panchayat Samithi	360-36
Rural Dispensary at Lakhanapuram .	139
PITCHIAH, SRI P —	
Voting of Demands (Education) 1969-70 .. .	341
PRABHAKAR RAO, SRI K—	
Q. re	
Water to second crop under N S Project ..	466
PRATAPARUDRA RAJU, SRI—	
Calling attention re :	
Eviction of cultivators from banjar lands ..	72
Privilege motion re :	
Bandobast arrangement in the House ..	482-494
Q.	
Question regarding	
Aid to Fire victims	443-444
Allotment of funds to Z.P. Roads	15-16
Assignment of Banjar land in Vizag	106-107
Audit of Ayurveda Board	385-386
Bed strength of Palmaner Hospital	227

	Pages
Bone meal manure factory	7
Bore wells	378-379
Building for Hyderabad Municipal Office .	49
Buses run by Srisailam Devasthanam . .	227
Bus passes to Warangal N G Os .	201-203
Castor Oil Seeds . . .	216-217
Ceiling on petrol consumption .	218
Cement supply by K.C P Ltd . to N S Project ..	49-50
Cereal Technology . .	124-125
Chittoor Goldsmiths Co-operative Carpentary Society . .	468
Cinema theatres in Twin Cities .. .	51
Citrus Development Centre . . .	451
Code of conduct for labour relations .	135
Collectors' Conference . .	441
Colleges in Srikakulam District	222-224
Compensation to Zamindars .	444-447
Completion of investigation for diversion of Godavari water to Visakhapatnam . . .	4-6
Construction of Matu at Nagaram . .	116-117
Co-operative Bank for Harijans .. .	438-439
Cost Reduction Committee for every big project ..	129-31
Counterfiet currency notes	196-199
Cycle Tax	217
Development of bananas and plaintains ..	369-372
Dindi Project	388
Dispute between Seshmahal and Rangmahal ..	219
Drainage facilities in Krishna and Godavari deltas ..	46-48

	PAGES
Electrification of villages in Sattenapalli taluk	224-225
Encashment of earned leave by Govt employees	43-45
Enhancement of turn over limit of sales tax	383
Establishment of new division by Elecy. Board	356
Evaluation of working of P H Centres	132-133
Execution of Srisailam Project	52-53
Exemption of R T C. from Shops & Establishments Act	356
Extension of Training Centres	447-448
Failure of paddy crops	209
Famine areas in Khamam Samithi	209-210
Fire accident in Nellore	358-360
Flame Guns	127
Foodgrains prices in drought areas of Chittoor District	373-38
Forest Advisory Board	136-38
Forest Banjar lands	54
Godavari Water to Visakhapatnam	4
Grain storage silos under P.L 480	467-468
Guntur Repelle Railway line	210-211
Horsely Hills as Summer Resort	388-39
House burglary at Sattenapalli	203-204
House site to Harijans	55
House sites to Harijans of Chegantiveripalem	467
House sites to Harijans of Pesumarru	219-21
House sites to Harijans of Thummapala	135-136
Inam lands	113-15
Incentive to Telugu typists	453-454

	PAGES
Increment to Telengana employees .	361-362
Industrial Housing Schemes to Municipalities	383
Inter State buses between Andhra and Mysore	372-373
Irregularities in Parvathipuram Panchayat Samithi	360-361
Jaggery from hybrid maize . .	17-18
Junior Colleges .	120-24
Kadakalla Moksha .	115-116
Kalyana Sona variety of wheat	225-226
K Kotapadu-Pinagadi Road .. .	211
Krishna-Godavari river water dispute .. .	227
Labour Colonisation Society Vinukonda .	356-357
Land for national park at tank bund .	20-23
Law Officers . . .	99
Land reclamation .. .	56
Lease of land to salt factory . .	356-357
Livestock Inspectors .. .	18-19
Loan by agricultural refinance corporation .	457-59
Location of Fifth Steel Plant	380-381
Looting of houses in Venugopalapuram . .	352-353
Lorry service by R.T C.	451
Machinery for Tungabhadra Elec. Scheme .	218-219
Maistries and Fieldmen	225
Master Plan for Tripathi	127-128
Medico Project	6-7
Medico Project	6-7
Members of TTD Trust Board	454-456
Mica Mines Labour Welfare Cess	54
Milch cattle	125-27

	PAGES
Misappropriation of money in City Civil Court ..	97-98
Missing of files in Dy Registrar's Office Visakhapatnam .	431-34
Modern slaughter houses	129
Munsif Magistrate Courts .. .	102-105
National Highways . . .	
Netaji Azad Hind Govt Celebrations Committee	387-388
Non-practising allowance to Doctors .	3138-35
Notice under A.P Land Revenue Act	13-19
Notification of forest blocks	228
Nuzividu major Panchayat	226
Objection by Re-finance Corporation	434-37
Permission to V.Os to contest Panchayat Elections .	8-9
P.H. Centres in Nellore	133-134
Pig iron industry at Jaggayapet .. .	1-4
Pilleru Bakarapet Road, Chittor District .. .	355-356
Planning cell in Co-operative Department ..	437
Power tillers	221-222
Presentation of Telescope to the Hyd. Municipality ..	383-384
Primary Health Centre at Chagallu .. .	362-363
Procedure for investigation of charges against Village, Officers	107-13
Protected water supply scheme to Parkhal ..	364-365
Purchase of land by Bogolu Panchayat	363-364
Raffi variety tobacco . ..	19-20
Reclamation loans	205-208
Remission of land revenue in Kurnool District .	9
Remission of L.R. to dry lands in Giddalur taluk ..	10-13
Repairs to Pangella Kattamguru Road	439-440

	Pages
Representation from pattadars of Kothareddi Gollakuppam.	208
Reservoir to Bahuda river	385
Retrenchment in power samas section, Vijayawada ..	466
Retrenchment orders served on 15 Extension Officers	149-151
Ritz Hotel Road	128
Road from Mahboobnagar to Tandur . .	204-205
Rural dispensary at Lakhanapuram . ..	139-140
Rural water supply scheme to Yellareddy ..	448
Sale of Hyderabad House . .	353-355
Sale of land to Hindustan Polymers Ltd . ..	384
Scales of Local Library Employees	450
Scale of Telugu Pandits ..	448-449
Scheduled Castes & Scheduled Tribes Cells ..	199-201
Scholarship to medical students	51
School Boards	449-450
School Buildings	118-120
School for disabled persons	212-213
Service rolls for N M Rs. Workers	134-135
Shifting of S P Office, Srikakulam .. .	381-183
Srikakulam Project	52
Staffing pattern of Municipalities	452
Stars Night	352
State award for ' Mooga Jeevulu '	55
Suit under Sec 92 (1) of C.P.C.	49
Supersession of Vijayawada Municipality.. ..	23-43
Supply of fertilizers	213-216
Telugu Typewriters to Panchayat Raj Institutions ..	365-367
Temples under the management of T.T.D. ..	129-130

	PAGES
Training to ryots in high yielding varieties ..	16-17
Urban Development Scheme	451-452
Venkataramana Housing Co-operative Society ..	459-466
Vizianagaram Water Supply Scheme	226
V Os. Strike	441-443
Water to second crop under N.S. Project ..	466
White gloves to judges	204
Widening of national highway	105
Wonder rice	367-369
Yogoslavia aid to drought	440

'R'

RAGHAVAREDDY, SRI N.—

Calling attention re :

Allegations against the Sarpanch, Gahanpahad, Hyderabad Dist.	409-410
Eviction of poor cultivators of banjar lands in Kompalli village of Narsampeth, Taluk ..	145,147-148

Q.re :

Livestock Inspectors	18
Repairs to Pangalla Kattamguru road	439
Ritz Hotel Road	128
Working of National Highway . ..	105

RAJAN, SRI T.C.—

Calling attention re :

Drinking water facilities in Rayalaseema especially in Chittoor District	405-408
Transfsrring of VI & VII Classes to Elementary, Schools of Panchayat Samithis	478

Q.re :

Bed strength of Palaner hospital	227-228
Cinema theatres in twin cities	51

	Pages
Extension Training Centres	447
Inter-State buses between Andhra and Mysore ..	372
Mica mines labour welfare cess	54
Representation from the pattadars of Kothareddi .	208
RAJARAO, SRI M B.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 Voting of Demands (Education)	514-515
RAJESWAR RAO, SRI CH —	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (General Divisions)	162
Calling attention re :	
Burning of the Al-Aqsa Mosque in the Old Jerusalem city	422
Eviction of cultivators from banjar lands ..	69-71
Condolence motion re .	
Demise of Dr Ho Chi Minh	397-404
Privilege motion re :	
Bandobast arrangements in the House	490-491
RAMCHANDRA REDDY, SRI CH —	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 ..	91-93
RAMANADHAM, SRI K.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 Voting of Demand (Education)	521
Condolence motion re ·	
Demise of Dr. Ho Chi Minh	399
Q re ·	
Establishment of new divisions by Elecy. Board ..	356
RAMAIAH, SRI B.V.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 ..	343-344
Calling attention re :	
Eviction of cultivators from banjar lands ..	63

	Pages
RAMA RAO, SRI V.—	
Q.re ·	
Construction of Matur at Nagaiam	116
RAMASWAMY, SRI J.—	
Calling attention re .	
Allegations against sarpanch, Gaganpahad, Hyderabad District. ..	41
Drinking water facilities in Rayalaseema especially in Chittoor District	407-409
RAM REDDY, SRI K.—	
Q. re :	
Road from Mahabubnagar to Tandur	204-205
RAMULU, SRI N.—	
Q. re ·	
Irregularities in Parvathipuram Panchayat Samithi ..	360
RANGAREDDY, SRI C.—	
Calling attention re :	
Eviction of cultivators from banjar lands ..	65
RAO, SRI C.V.K.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (General Divisions.)	73-74, 278
Voting of Demands (Education)	342,508, 512-513
Bills (Government)	
A.P. Co-operative Societies (Second Amendment) Bill, 1969..	301,317
Calling attention re :	
Burning of the Al-Aqsa mosque in Old Jerusalem city	420, 423
Eviction of cultivators from banjar lands ..	69
Law & Order situation in Twin Cities	255
Condolence motion re :	
Demise of Dr. Ho Chi Minh	400-401

	Pages
Privilege motion re :	
Bandobast arrangements in the House	486-487, 493
Q. re :	
Castor oil seeds	216
Collectors' Conference ..	441
Encashment of earned leave by Govt. employees ..	43-45
Land for National Park at Tank Bund	20
Raffi variety tobacco	19
Staffing pattern of Municipalities ..	452
Wonder rice	367-69
Reports :	
Presentation of Report on Govt. Assurances .	481
'S'	
Santhaiah, Sri K.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 ..	522
Q. re :	
Famine areas in Khammam Samithi . .	209-210
Sanyasirao, Sri P.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 ..	90-91
Calling attention re :	
Eviction of cultivators from banjai lands ..	68-69
Satyanarayana Raju, Sri P.O.—	
Q re :	
Completion of investigation for diversion of Godavari water to Visakha Patnam	4
Flame Guns	127
Horseley Hills as summer resort	368
Milch cattle	125-126
National highways	8
Retirement orders served on 15 Extension Officers ..	149

	PAGES
SATYANARAYANA RAJU, SRI R.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 ..	274
Voting of Demands (Education) . .	335-336
BILLS (GOVERNMENT).	
A.P. Co-operative Societies (Second Amendment) Bill, 1969	305-306
Q. re	
House-sites to Harijans	55
Junior Colleges .. .	121
Livestock Inspectors .	18
State Award for 'Mooga Jeevulu'	55
White gloves to Judges	204
Yugoslavia aid to drought .	440
SATYANARAYANA, SRI THANGI,	
Q. re :	
Irregularities in Parvathipuram Panchayat Samithi .	360
Lease of land to salt factory	356
Shifting of S.P.Office, Srikakulam . ..	381-382
SIVIAH, SRI G —	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 (Voting)	185,33-34, 514,517,522
Bills (Government).	
A.P. Co-operative Societies (Second Amendment) Bill, 1969	277,312,319
Calling attention re :	
Drinking water facilities in Rayalaseema especially in Chittoor District	407-408
Q. re .	
Completion of investigation for diversion of Godavari water to Visakha Patnam.	4
Development of bananas and plantains	369-370
Foodgrains prices in drought areas in Chittoor .	373-,377
Forest banjar lands	54

	Pages
Junior Colleges	131, 124
Kiishna Godavaii river water dispute	227
Loan by Agricultural Re-finance Corporation ..	457-459
Munsiff Magistiate Courts	102, 105
Nuzividu majoi panchayat	226
Sale of Hyderabad House :	353-354
Temples under the management of T.T.D ..	129-130
Venkataramana Housing Co-operative Society ..	459-65
SOMESWARA RAO, SRI K.—	
Bills (Goveinment).	
The A P. Co-operative Societies (Second Amendment), Bill, 1969	313
SPEAKER, MR.-	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 ..	263-264
Vote of Demands (Education)	287,297,329 334-335
Bills (Goveinment).	
The A P. Co-op. Societies (Second Amendment) Bill, 1969	298-302,318 -319
Calling attention ie :	
Tiansferring of VI & VII classes to elementary schools of Panchayat Samithis	479-480
Condolence motion re :	
Demise of Dr. Ho Chi Minh	403-404
Privilege motion ie ·	
Bandobast arrangements in the House . ..	485-486, 489,491-493
SUBBIAH, SRI P.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 ..	274, 281-283
Voting of Demand (Education)	327-229, 512,521

	PAGES
Calling attention re :	
Burning of the Al-Aqsa Mosque in the Old Jerusalem City . . .	421
Collection of annual minimum electricity charges from agriculturists in Rayalaseema	259
Eviction of cultivators from banjai lands .	61,65,67,68, 70,72
Eviction of poor cultivators from banjai lands in Kompalli village of Narasampet Taluk .	147-149
Need for giving relief to the people in cyclone affected areas	475-476
Transferring of VI & VII Classes to Elementary Schools of Panchayat Samithis . .	478
Condolence motion re .	
Demise of Dr. Ho Chi Minh	401-402
Q. re	
Forest Advisory Board	136-137
Remission of land revenue to dry lands in Giddalur, Taluk	336
SUBBARAIDU, SRI CH.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 ..	282
Voting of Demands (Education)	515, 520
SUBBARAMIREDDY, SRI B G.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72.. ..	325-227, 520
Calling attention re ·	
Collection of annual minimum elecy. charges from Agriculturists in Rayalaseema	258-259
SULTAN SALAHUDDIN OWAISI, SRI.—	
Calling attention re :	
Burning of Al-Aqsa mosque in Old Jerusalem City ..	417-418
Condolence motion re :	
Demise of Dr. Ho Chi Minh	399
SURYANARAYANA, SRI G.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 ..	182, 185

	PAGES
Bill (Government).	
A.P. Co-op. Societies (Second Amendment) Bill, 1969	304-305
SURYANARAYANA MURTHY, SRI Y.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 ..	275-276, 285-286
Bills (Government)	
A.P. Co-op. Societies (Second Amendment) Bill, 1969	313
'T'	
THIMMAREDDY, SRI P.—	
Calling attention re :	
Damage to tobacco barns in Guntur District due to Cyclone	476
Eviction of cultivatois from banjar lands ..	63,65-68, 72
Eviction of poor cultivatois from banjar lands in Kompalli village of Narasampet taluk . ..	147-149
Need foi giving relief to cyclone affected people ..	469
Sanctioning of sufficient loan to iyots for dalwa crop	471-373
THIMMAREDDY, SRI T.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1969-70	336-337
'V'	
VEERA RAGHAVARAO, SRI M —	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 ..	278, 285
Q. re :	
Execution of Srisailam Project	52
VEMAYYA, SRI S.—	
Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 ..	27 5
Bills (Government)	
The A.P. Co-op. Societies (Second Amendment) Bill, 1969	314
Calling attention re ·	
Collection of annual minimum electiict charges fiom agriculturists in Rayalaseema	258-260
Eviction of cultivators from banjar lands ..	70

PAGES

Counterfiet currency notes 195-199

Development of bananas and plantations . 369

Dispute between Seeshmahal and Rangamahal .. 219

Increment to Telengana employees .. . 351-352

Q.re .

Junior Colleges 120

Looting of Houses in Venugopalapuram . . 352-353

Purchase of land by Bogolu Panchayat . .. 363-364

Scheduled Castes and Scheduled Tribes Cell .. 199

Srisailam Project 52

VEMA REDDY, SRI K.—

Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 .. 160

VENGAIAH, SRI CH.—

Annual Financial Statement (Budget) 1971-72 .. 277

Voting of Demands (Education) 337-338

CALLING ATTENTION RE :

Eviction of cultivators from banjar lands .. 66

VENGAL RAO, SRI J.—

Burning of Al-Aqsa mosque in Old Jerusalem City .. 418-419

Privilege motion re :

Bandobast arrangements in the House . .. 487

VENKATESAM, SRI D.—

Annual Financial Statement (Budget) 1969-70.. ..347-449, 508 518-521

Calling attention re .

Collection of annual minimum electricity charges from agriculturists in Rayalaseema 256-258

Drinking water facilities in Rayalaseema especially in Chittoor District 406-408

Transferring of VI & VII Classes to elementary schools of Panchayat Samithis 477

PAGES

Condolence motion re :

Demise of Dr. Ho Chi Min 401

Q. re :

Audit of Ayurveda Board . . 385

Inter State buses between Andhra and Mysore . 372

Jaggery from hybrid maize 17

Members of T T.D Trust Board . .. 454-455

Retrenchment orders served on 15 extension officers. 151

VENKATASUBBAIAH, SRI O —

Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 . 320-321, 521 322-324

VENKATNARAYANA, SRI M.—

Bills (Government)

A.P Coop. Societies (Second Amendment) Bill, 1969.. 313-314

Condolence motion re ·

Demise of Dr. Ho Chi Minh 402-403

VENKAT NAIDU, SRI M.—

Q.re :

Failure of paddy crops 209

Irregularities in Parvathipuram Panchayat Samithi .. 360

Kodakalla Moksha 115-116

VENKATARAO, SRI Y.—

Annual Financial Statement (Budget) 1969-70 .. 79-82,90, 276

Bills (Government)

A.P. Co-op. Societies (Second Amend.) Bill, 1969 .. 312

Q.re :

Guntur Channel 467

Guntur Repalle Railway line.. 210

Permission to VOs to contest Panchayat elections .. 8

PAGES

VENKAT REDDY, SRI G.—

Bills (Government)

The A P. Co-op. Societies (Second Amendment) Bill, 1969 314-315

Q.re :

Medioo Projects 6-7

Scales of local library employees . .. 450

VENKAT REDDY, SRI P.—

Q.re .

Machinery for Tungabhadra electricty scheme . 218

Misappropriation of money in City Civil Court .. 97

VIJAYABHASKARA REDDY, SRI K.—

Annual Financial Statement(Budget) 1969-70,85,92,184. 261-272

Calling attention re :

Rehabilitation of people of Sriharikota .. . 470

Seed for sanctioning sufficient loans to ryots who have raised daalwa crop 471

VIMALADEVI, SMT. N.—

Annual Financial Statement(Budget) 1969-70 .. 154,287-297

Calling attention re :

Precarious water supply position in Warangal .. 414